

กำหนดการเผยแพร่

- ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม
- ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

Publishing Schedule

- Number 1 (January - March)
- Number 2 (April - June)
- Number 3 (July - September)
- Number 4 (October - December)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทาง
ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหา
สังคม

Objective

1. To promote and disseminate academic works and research
results in educational science, psychology, political science,
Public Administration and interdisciplinary studies in the
humanities and social sciences.
2. To provide academic services in solving social problems.

ฉบับที่ 21

วารสารวิชาการธรรมศาสตร์
Dhammathas Academic Journal

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน 2564
Vol. 21 No. 3 (July - September 2021)

การพิจารณาคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความที่ตีพิมพ์จะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการ
กลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่านที่มีความเชี่ยวชาญ
ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ
ก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความ
ไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อ
ผู้พิจารณาบทความ (Double-blind Peer Review)

Article Consideration

Each article will be published by a panel of two journalists with
expertise in relevant fields. And get the editorial approval before
publishing. The review is in the form of: The article's Double Blind.

To comply with copyright law The author must sign the copy
of the article submission form to the journal. In addition, the author
must confirm that the original article submitted to it. Only one
publication in the Dhammathas academic journal. If the images
or tables of other articles appearing in other publications are used. The
author must ask permission of the copyright owner. Include a book
that has been approved by the editor before the article is published.

ที่ปรึกษา

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.
พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.
ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ
ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตต์เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Advisors

Prof. Dr. Phra Thamwacharapundit
Assoc. Prof. Dr. Phra Sophonphathanapundit
Prof. Dr. Prayong Seanburan
Prof. Dr. Watchara Ngamchitcharoen
Asst. Prof. Dr. Pitch Pongsawat

Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Khon Kaen University
Thammasat University
Chulalongkorn University

บรรณาธิการ / Editor

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล / Asst. Prof. Dr. Suraphon Promgun

ผู้ช่วยบรรณาธิการ / Editorial assistant

สาริกา ไสวงาม / Sariga Sa-waingam

กองบรรณาธิการ

พระครูสุธีคัมภีรญาณ วิ., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อำพล บุตคาสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพรรณ วงศ์พรวัฒน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลชัย ฮวดศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุทธิวัฒน์ ถาวรสินศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Editorial Board

Asst. Prof. Dr. Phrakhu Sudhikhambhirayan	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Prof. Dr. Kanokorn Somprach	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Pasakorn Dokchan	Mahamakut Buddhist University
Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom	Rajabhat Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr. Kathanyoo Kaewhanam	Kalasin University
Assoc. Prof. Dr. Aompol Buddasarn	Phranakhon Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaw	Huachiew Chalermprakit University
Assoc. Prof. Dr. Sanya Sasong	Chiang Mai Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Chakkapan Wongpornpavan	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr. Chanchai Hudsri	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr. Vitthaya Thongdee	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr. Prayoon Saengsai	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr. Theerapong Meethaisong	Mahasarakham University
Asst. Prof. Dr. Putthiwat Thawonsinsak	Loei Rajabhat University

ผู้จัดการวารสาร / Journal Manager

มาริสสา ไสวงาม / Marisa Sa-waingam

ออกแบบปก : สาริกา ไสวงาม

จำนวนพิมพ์ : 500 เล่ม

เจ้าของ : สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
อาคาร 100 ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาท อาสภมหาเถร)
เลขที่ 30 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
โทรศัพท์ 085-752-1693

พิมพ์ที่ : <http://www.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas> E-mail: dhammathas@hotmail.com
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขอนแก่นการพิมพ์ 64-66 ถนนรินรมย์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
โทรศัพท์ 0-4322-1938 E-mail: khonkaenprint@gmail.com

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร วารสารวิชาการธรรมศาสตร์ (Peer Review)

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน 2564

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

1. พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ฮวดศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิน ทองปั้น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงมกล ไตรวิจิตรคุณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อินทนนท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุทธิ์ บุญศรีตัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังนอมศักดิ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
9. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ปัญะพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพนา พ่วงแพ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญญาทิพย์ ศุภะกะลิน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ดวงจักร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ บุญนิยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุทธิวัฒน์ ถาวรสินศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ ศรียาภัย	มหาวิทยาลัยพะเยา
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ เภาเจริญ	วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
21. อาจารย์ ดร.ยุทธพร นาคสุข	มหาวิทยาลัยมหิดล
22. อาจารย์ ดร.อุมารินทร์ ตูลารักษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
23. อาจารย์ ดร.ประชัน ชะชิกุล	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บรรณาริการเกลง

วารสารวิชาการธรรมทรศนฉบับนี้ เป็นปีที่ 21 ฉบับที่ 3 ประกอบด้วย บทความวิจัย ความวิชาการ บทความวิจัย ได้แก่

- 1) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0
- 2) อาณาจักรล้านช้าง: ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง
- 3) The Contribution of the Lao People's Revolutionary Youth Union to Social Development, Lao PDR
- 4) การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครอง คณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
- 5) นโยบายการจัดการบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วน จังหวัดขอนแก่น
- 6) การพัฒนาการอ่านและการเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัย ศาสตราจารย์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 7) การศึกษาเปรียบเทียบ ลักษณะของหมาเก้าหางของกลุ่มไท-กระไดกับจิ้งจอกเก้าหางของจีน ที่อยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้านต่อการได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์
- 8) การรับรู้คุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
- 9) การพัฒนาตัวชี้้องค์การ แห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 10) การพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
- 11) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท: กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตำบลนาคี อำเภอเวียงตาล จังหวัดกาฬสินธุ์
- 12) การสร้างสำนึกความเป็นชาติจีนให้แก่ชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านเนื้อหาในแบบเรียนภาษาจีน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ระหว่างช่วงปี ค.ศ. 2000-2016)
- 13) ปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แห่ง หนึ่งในประเทศไทย
- 14) การศึกษาความพึงพอใจในการใช้ Google Form เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
- 15) ศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการ พัฒนาเมืองน่าอยู่
- 16) พฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ในสังคมตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย
- 17) การรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการ สอนศตวรรษที่ 21: กรณีของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม
- 18) การประเมินโครงการหลักสูตรห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุงปีการศึกษา 2554
- 19) แนวทางการพัฒนาครูในการ จัดการเรียนรู้อ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
- 20) แนวทางการพัฒนาการ ดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 21) ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏในยุควิถีใหม่
- 22) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอยัญผึ้ง จังหวัด กาฬสินธุ์
- 23) การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจติยหลวง บทความวิชาการ ได้แก่ การปรับตัวองค์กร ภาครัฐสู่ยุคความเป็นรัฐบาลดิจิทัล และการพัฒนาจิตด้วยพุทธจริยศาสตร์

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะได้รับความรู้จากความรู้ ความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือตาม ที่ปรากฏ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ตลอดจนการดำเนินชีวิตต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล)

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้
เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย : Research Article

- กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับ
การศึกษายุค 4.0
The Strategies to Develop the Essential Competency for Teachers in Basic
Education Schools for Education 4.0 Preparation
ปณตนนท์ เทียนประภากุล, ชัยฤทธิ์ชัย ปัญญามูลวงษา และอภิรดี จินคร้าม
Panotnon Teanprapakun, Charunrak Punyamoonwongsa
and Apiradee Jeenkram 1
- อาณาจักรล้านช้าง: ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง
Lan Chang Kingdom: Philosophy, Arts, Culture, Traditions and Way of Life of People
in Mekong River Region
สุวิน ทองปั้น
Suwin Thongpun 11
- The Contribution of the Lao People's Revolutionary Youth Union to Social
Development, Lao PDR
Somchai Boulidam and Siwach Sripokangkul 25
- การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์
จังหวัดกาฬสินธุ์
Promoting Skills of Information Technology for Sangha Government in
Kalasin Province
พระณัฐวุฒิ อภิปุณฺโญ (พันทะลี), พระมหาวิรุฑ วิโรจโน (นิลเพ็ชร),
พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย และชนาธิป ศรีโท
Phra Nattawut Apipunyo (Phanthali), Phramaha Wiruth Wirojano (Ninpetch),
Phrakhru Sangkharak Thawi Aphayo and Chanathip Sritho 37

■ นโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	
Public Service Management Policy According to the Local Development Plan under the National Strategy of Khon Kaen Provincial Administrative Organization	
ภูธดา คุณพลิน	
Phoothada Klunplin	49
■ การพัฒนาการอ่านและการเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ	
The Development of Reading and Writing of Thai Language Teaching Major, the 2nd Year Students of Faculty of Education, Kalasin Buddhist College, Mahamakut Buddhist University by Collaborative Learning	
ทองคำ เกษจันทร์	
Thongkham Ketchan	65
■ การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของหมาเก้าหางของกลุ่มไท-กระดักกับจิ้งจอกเก้าหางของจีน ที่อยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้านต่อการได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์	
A Comparative Analysis of the Nine-tailed Dog of Tai-Kadai and the Nine-tailed Fox in Chinese Folklore-Accepted Characteristics According to Human Perception	
อาภรณ์ ธีรกันต์	
Arphon Thiragun	75
■ การรับรู้คุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น	
The Perception of Value and Role of Sub-District Headman and Village Headman in Chumpae District, Khon Kaen Province	
สมคิด ชำนิกุล และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์	
Somkid Chamnikul and Peerasit Kanmuansilpa	89
■ การพัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
Developing Indicators of Learning Organization in Special Education School Northeast	
วิมลพร สุวรรณแสนทวี, แสงดาว คงนาวัง และทิวรัฐ รุ่งแก้ว	
Vimonporn Suwanseantavee, Sangdown Kongnawung and Titirut Rungkaew	101

- การพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรมในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
Development of Community Leadership through Five Precepts and Five Virtues in Mueang Loei District, Loei Province

วีรณัฐ พรหมจักร, จักรพงศ์ ฟองชัย และประกอบ คงยะมาศ
Weeranuch Promjuk, Chakkramong Fongchai and Prakob Kongyamat 115
- ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท: กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตำบลนาดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
Factors Related to Successful Mediation: A Case Study of Na Di Community Justice Center, Yang Talat District, Kalasin Province

คมสันต์ กำประทุม และกฤษฎวรรณ โล่ห์วัชรินทร์
Komson Khumpratum and Grichawat Lowacharin 127
- การสร้างสำนึกความเป็นชาติจีนให้แก่ชาวไทลื้อสิบสองพันนาผ่านเนื้อหาในแบบเรียนภาษาจีน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ระหว่างช่วงปี ค.ศ. 2000-2016)
The Creation of Chinese Nationalistic Awareness of the Dai Ethnic Group in the SipSongpanna Region, via Implementation of Chinese Educational Material in Students from Primary One to Secondary Three (Year 2000-2016)

โบตั๋น ยู และอาภรณ์ ธีรกันต์
Bode Yu and Arphon Thiragun 137
- ปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย
The Effect of Performance Management System and Compensation Management on Employee Job Satisfaction: A Case Study of a Real Estate Development Company in Thailand

ทศพร ญวงศ์ศรี และกฤตกร นวกิจไพฑูรย์
Todsaporn Nuwongsri and Kritkorn Nawakitphaitoon 151
- การศึกษาความพึงพอใจในการใช้ Google Form เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
A Study of Students' Satisfaction towards Google Form to Practice English Listening Skill as Self-study of First Year Thammasat University, Lampang Campus

ทิติริฐ รุ่งแก้ว
Titirut Rungkaew 163

■ ศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ Potential Community and Community Members around Chaiyaphum Rajabhat University to Develop a Livable City ณัฐดนัย แก้วโพนงาม Nutdanai Kaewponngam	175
■ พฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ในสังคมตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย The Learning Behavior of Civil Duties, Culture and Social Life in Accordance with the Four Iddhipāda Dhamma in New Normal Era of the Lower Secondary School Students of Schools under the Nong Khai Municipality พระแท็กซี อาทิตโต (แก้วกาหลง), สมควร นามสีฐาน และประยูร แสงใส Phra Taxi Āditto (Keokalong), Somkhuan Namseethan and Prayoon Saengsai	187
■ การรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการสอนศตวรรษที่ 21: กรณีของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม Join Forces to Improve the 21st Century Teaching Skills: A Case of Samlium Municipal School ศุภพาพิศย์ เปรมียะวงศา และวิฑูล ทาชา Supapapit Premiyawongsa and Witoon Thacha	199
■ การประเมินโครงการหลักสูตรห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุงปีการศึกษา 2554 The Evaluation of Science Mathematics Program Curriculum for Upper Secondary Students in Buakhao School เกษราภรณ์ ถินจำนงค์ และจิระพร ชะโน Ketsaraporn Thinchamnong and Jiraporn Chano	213
■ แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 Guideline Development for Teacher in Literacy Learning Management under the Office of Buriram Primary Educational Service Area 2 ทิพาธร ศิริเม และพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ Tipatorn Sirime and Pacharawit Chansirisira	225

- แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้าน
การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

Guidelines for the Development of the Standard Operation on Administration
of the National Early Childhood Development Center under the Local
Administrative Organization in Pha Nakhon Si Ayutthaya Province

ภูษิตา กระจำแสง และนิยดา เปี่ยมพิชนะ
Phusita Krajangsang and Niyada Piampuechana 239
- ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ราชภัฏในยุควิถีใหม่

An Evaluation of Desired Characteristics on Morality and Ethics of Students
at Rajabhat University in New Normal Age

บุญเลี้ยง ทุมทอง
Boonleang Thumthong 253
- การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง
อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

Sufficiency Economy Philosophy Lifestyle for the Community in Nikhom
Huai Phueng Sub district, Huai Phueng District, Kalasin Province

ประสิทธิ์ ชาระ และปาไลตา ชาระ
Prasit Chara and Palita Chara 267
- การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง

Buddhist Ethics Enhancement According to the Threefold Training of the
Novices of Wat Chedi Luang

พระมหาปุณณสมบัติ ปากาโร (บุญเรือง)
Phramaha Punsombat Pabhakaro (Bunrueang) 277

บทความวิชาการ : Academic Article

■ การปรับตัวองค์กรภาครัฐสู่ยุคความเป็นรัฐบาลดิจิทัล

Adaptation of Government Organizations to the Era of Digital Government

พระมหาไถยน้อย ญาณเมธี (สลังสิงห์) และพระศิลาศักดิ์ สุเมโธ (บุญทอง)

Phramaha Thainoi Yanamethi (Salangsing)

and Phra Silasak Sumato (Buntong)

289

■ การพัฒนาจิตด้วยพุทธจริยศาสตร์

The Mental Development According to the Buddhist Ethics

พระยงค์ยุท เทวธมโม (จันทะอ่อน), จรัส ลีกา, พระมหาณัฐพันธ์ สุทสสนวิภาณี (หาญพงษ์)

และไพโรจน์ บริบูรณ์

Phra Yongyut Thewathammo (Chantha On), Jaras Leeka,

Phramaha Natthabhan Sutassanavipani (Hanpong) and Pairote Boriboon

301

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารวิชาการธรรมทรรศน์

315

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

316

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0*

The Strategies to Develop the Essential Competency for Teachers in Basic Education Schools for Education 4.0 Preparation

ปณตนันท์ เทียนประภากุล, ชัยฤทธิ์ ปัญญาบุญสงฆะ และอภิรดี จินครำ
Panotnon Teanprapakun, Charunrak Punyamoonwongsa and Apiradee Jeenkrum
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Lampang Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nuch_panotnon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 2) สร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 และ 3) ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน ในการศึกษาสภาพบริบท และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ในการประเมินกลยุทธ์ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบวิเคราะห์เนื้อหา ประเด็นการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามเพื่อประเมินกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT การวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุป รวมทั้งใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ในภาพรวมพบว่า จุดแข็ง ได้แก่ การใช้หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครู จุดอ่อนที่พบได้แก่ ภาระงานนอกเหนือจากงานสอนของครูมีมาก โอกาส ได้แก่ บุคคล ชุมชน องค์กรต่างๆ หน่วยงานของรัฐและเอกชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งเครือข่ายต่างๆ ให้การส่งเสริมพัฒนาและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโรงเรียน อุปสรรคที่พบ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านการศึกษายุ่งยอครั้ง

*ได้รับบทความ: 8 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 3 สิงหาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 17 กันยายน 2564

2. กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์หลัก 11 มาตรการ และ 11 ตัวชี้วัด

3. ผลการประเมินกลยุทธ์มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์; สมรรถนะที่จำเป็น; การศึกษายุค 4.0; ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This study aims to: 1) study the contexts to develop the essential competency for teachers in basic education schools to prepare for education 4.0, 2) design the strategies to develop the essential competency for teachers in basic education schools to prepare for education 4.0 and 3) evaluate the strategies to develop the essential competency for teachers in basic education schools to prepare for education 4.0. This research is a qualitative research and there were 30 informants attended context study and 9 experts attended the evaluating strategy process. Research Instrument were a semi-structured interview form, content analysis form, Group Discussion Issues and a questionnaire to assess the strategy. Analyze data using the SWOT analysis technique. Analyze content and draw conclusions. In addition, the basic statistical values were mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.).

The research result finds that:

1. The overall of the contexts to develop the essential competency for teachers in basic education schools to prepare for education 4.0 found that the strength of the contexts was the principles of participation to develop the teachers; the weakness of the contexts was the workload besides the teacher's teaching is too much; the opportunities of the contexts was individuals, communities, organizations, government agencies and private parties, stakeholders and networks to promote, develop and participate in the operation of the school; the threats of the contexts was the changing of political situations that affect to education policy.

2. The strategies to develop the essential competency for teachers in basic education schools to prepare for education 4.0: 11 strategies, 11 measures and 11 indicators.

3. The evaluation of the propriety and the feasibility of strategies which are at a highest level.

Keywords: Strategies; the Essential Competencies; Education 4.0; Teachers in Basic Education Schools

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทย อยู่ในยุคของการเป็นไทยแลนด์ 4.0 ที่มุ่งให้ประเทศมีรายได้สูงโดยการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพของเศรษฐกิจ เพื่อผลักดันให้ประเทศหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทางไทยแลนด์ 4.0 ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0 คือ การศึกษายุคผลิตภาพเป็นยุคที่ต้องการผลผลิตให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ของชุมชนตนเอง และชุมชนอื่นๆ ด้วยทักษะที่เน้นการกระทำและลงมือทำแล้วออกมาเป็นผลผลิต และยังเป็นยุคที่ประเทศไทยต้องมองผลิตภาพในลักษณะที่ตามให้ทันและก้าวไปข้างหน้า จำเป็นต้องเน้นให้เด็กไทยมีคุณลักษณะ 4 อย่าง ได้แก่ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดผลิตภาพ และคิดรับผิดชอบมากขึ้น (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ, 2559) อย่างไรก็ตามแม้ว่ากระบวนการทางการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนไปแล้ว แต่ยังมีบุคลากรทางการศึกษาอีกจำนวนมากที่มีวิธีปฏิบัติทางการศึกษายังอยู่ในวังวนของกระบวนการเดิมๆ ยังคงยึดติดอยู่ในระบบ 1.0, 2.0, และ 3.0 คือ ขาดการสอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และไม่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ การเรียนการสอนยังขาดความเชื่อมโยงกับสังคมที่ยังพึ่งพาต่างประเทศ ไม่สอดคล้องกับสังคมไทย และผู้เรียนยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเต็มที่ (พรชัย เจตมานัน และคณะ, 2562; ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2559)

ทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษาไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นโจทย์ที่สำคัญสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาสายการสอน ซึ่งเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพพร้อมรับกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องดำเนินการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานแต่ละคน โดยเครื่องมือดังกล่าวจะช่วยเพิ่ม “ขีดความสามารถ” ให้แก่บุคลากรในองค์กร ดังนั้น การนำแนวคิดสมรรถนะมาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงช่วยให้องค์กรสามารถรักษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันได้เนื่องจาก “คน” คือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความได้เปรียบเชิงแข่งขันในโลกยุคปัจจุบัน (สุกัญญา รัศมิโชติ, 2551) คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญจะมีบทบาทต่อการนำพาองค์กรไปสู่ยุคใหม่ เรียกว่า ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้จึงต้องการคนที่มีประสิทธิภาพสูง มีการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนและผลักดันให้องค์กรสร้างความรู้ตนเอง จึงได้มีการปรับปรุงแนวทางการบริหารคนขึ้น โดยมุ่งให้ความสำคัญกับสมรรถนะคนเป็นหลัก (นิสตาร์ก เวชยานนท์, 2553) จากผลการวิจัยของ Ozcelik and Ferman (2006) พบว่า สมรรถนะเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการพัฒนาทรัพยากรบุคคล หากมีการจัดการที่เหมาะสม สมรรถนะก็สามารถสร้างเสริมงานและมีการพัฒนาจนสามารถบรรลุได้ทั้งความต้องการขององค์กร บุคคล ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนจะสำเร็จได้

สมรรถนะของครูเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถทำนายผลสำเร็จของการพัฒนาการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนได้ บริบทของประเทศไทยมีการศึกษาสมรรถนะครูและมีการกำหนดสมรรถนะครูโดยกระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งสมรรถนะของครูออกเป็นสมรรถนะหลัก 5 ประการ สมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน 6 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และจากผลการวิจัยของพิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน (2551) พบว่า แนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนและมีมาตรการต่างๆ ทั้งนี้หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปล่อยปละละเลยไม่มีการพัฒนาแก้ไขในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมตั้งแต่เริ่มแรก โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นการยากที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวเดินต่อไปได้อย่างมีคุณภาพได้

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีความสนใจในการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของประเทศชาติให้สูงขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0

2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0

3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 โดยใช้พุทธรณีสัณฐาน แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) โรงเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายการบริการวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรจำนวน 3 โรงเรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนด และ 2) เอกสารเกี่ยวกับกลยุทธ์โครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรการพัฒนาสมรรถนะครูที่สอดคล้องกับการศึกษายุค 4.0 ของโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 โรงเรียน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารงานบุคคล และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ รวมจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) และแบบวิเคราะห์เอกสาร ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำเสนอแบบสัมภาษณ์และแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างแล้วกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 โดยนำผลที่ได้จากการศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 โดยใช้พหุกรณีศึกษามายกร่างกลยุทธ์ตามขอบเขตที่กำหนด โดยนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาสรุปเพื่อประเมินสถานภาพของโรงเรียนในภาพรวมแต่ละด้าน รวมทั้ง SWOT Matrix มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ร่วมกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่างกลยุทธ์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของกลยุทธ์ประกอบด้วย เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการและตัวชี้วัดความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย นักวิชาการหรือนักวิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรืออดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาและศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม ที่ได้จัดทำขึ้นตามขอบเขตที่กำหนดทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาฉันทามติ และปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำมาจัดทำเป็นกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 และแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 และ 3)

เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ในภาพรวมพบว่า จุดแข็ง ได้แก่ การใช้หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครู จุดอ่อนที่พบ ได้แก่ ภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนของครูมีมาก โอกาสได้แก่บุคคล ชุมชน องค์กรต่างๆ หน่วยงานของรัฐและเอกชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งเครือข่ายต่างๆ ให้การส่งเสริมพัฒนา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโรงเรียน อุปสรรคที่พบ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านการศึกษาย่อยๆ

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 พบว่า ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์หลัก 11 มาตรการและ 11 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 1 มาตรการ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายในการกำหนดนโยบายด้านการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูสู่ความเป็นมืออาชีพในยุคการศึกษา 4.0 ประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างพลังการทำงานเป็นทีมของครู ประกอบด้วย 1

มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีจิตสำนึกในการเป็นครูดีมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 6 ปรับปรุงคุณภาพการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 7 ยกระดับการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 8 พัฒนาทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงรุกประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 9 ขับเคลื่อนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนางานอย่างเป็นระบบประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 10 พัฒนาครูด้านภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 11 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างสายสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับครูเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมเพื่อการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1 มาตรการ และ 1 ตัวชี้วัด

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ในภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำข้อค้นพบและประเด็นสำคัญที่น่าสนใจมาทำการอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 โดยใช้พหุกรณีศึกษาจากผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า โรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้ง 3 โรงเรียนใช้หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครู ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว โดยทางโรงเรียนสามารถดึงครูให้เข้ามามีส่วนร่วมในการการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ได้มาก ทั้งในการวางแผนและกำหนดวิธีการเรียนรู้ของตนเองตามความต้องการมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง สอดคล้องกับการศึกษาของธารรัตน์ วัลย์เถาว์ (2560, หน้า 306-319) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะครูประถมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาครูประถมศึกษาตามความต้องการจำเป็น คือ การวางแผนและกำหนดวิธีการเรียนรู้ของตนเอง การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ด้วยตนเอง การแสวงหาแหล่ง สื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของตนเอง และการเลือกสรรและประเมินข้อความรู้ด้วยตนเอง

2. กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ทั้ง 11 กลยุทธ์ สามารถพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในทุกประเด็นกลยุทธ์ถูกกำหนดและยกกร่างมาจาก

ผลการวิจัยหลายส่วนประกอบกัน ทั้งผลจากการศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 โดยใช้พหุกรณีศึกษาและผลจากประชุมเชิงปฏิบัติการตามหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ดังที่ Thompson and Strickland (2003) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นขั้นตอนของการบริหารที่ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ การกำหนดจุดประสงค์การกำหนดกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ โดยในการบริหารเชิงกลยุทธ์เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดประสงค์ และการกำหนดกลยุทธ์ จากนั้นบริหารให้เหมาะสมสอดคล้องกับ Wheelen and Hunger (2008) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ 1) การตรวจสอบสภาพแวดล้อม โดยการใช้วิธีที่เรียกว่า SWOT Analysis ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) 2) การจัดทำกลยุทธ์ คือ การจัดทำแผนระยะยาวเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานให้เหมาะสมกับโอกาสและปัญหาหรืออุปสรรคที่เผชิญอยู่ในขณะนั้น รวมทั้งต้องสอดคล้องกับจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์การ การจัดทำแผนกลยุทธ์ประกอบด้วย การกำหนดพันธกิจของบริษัท (Mission) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) ที่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผลการควบคุม

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 พบว่า มีผล

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอน และวิธีการวิจัยที่มีความเหมาะสม รวมทั้งมีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ดังที่ วิชาดา คุปตานนท์ (2551) กล่าวว่า หลักการสร้างกลยุทธ์และหลักการวางแผนที่ดี ต้องมีการพิจารณาจากข้อมูลที่มีความแม่นยำ มีการพิจารณาตัวแปรต่างๆ อย่างรอบครอบ พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและผลกระทบอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากแผนนั้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานทุกสังกัด รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของตนเอง รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดทุกภาคส่วน ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางใน

การกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูให้กับสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0

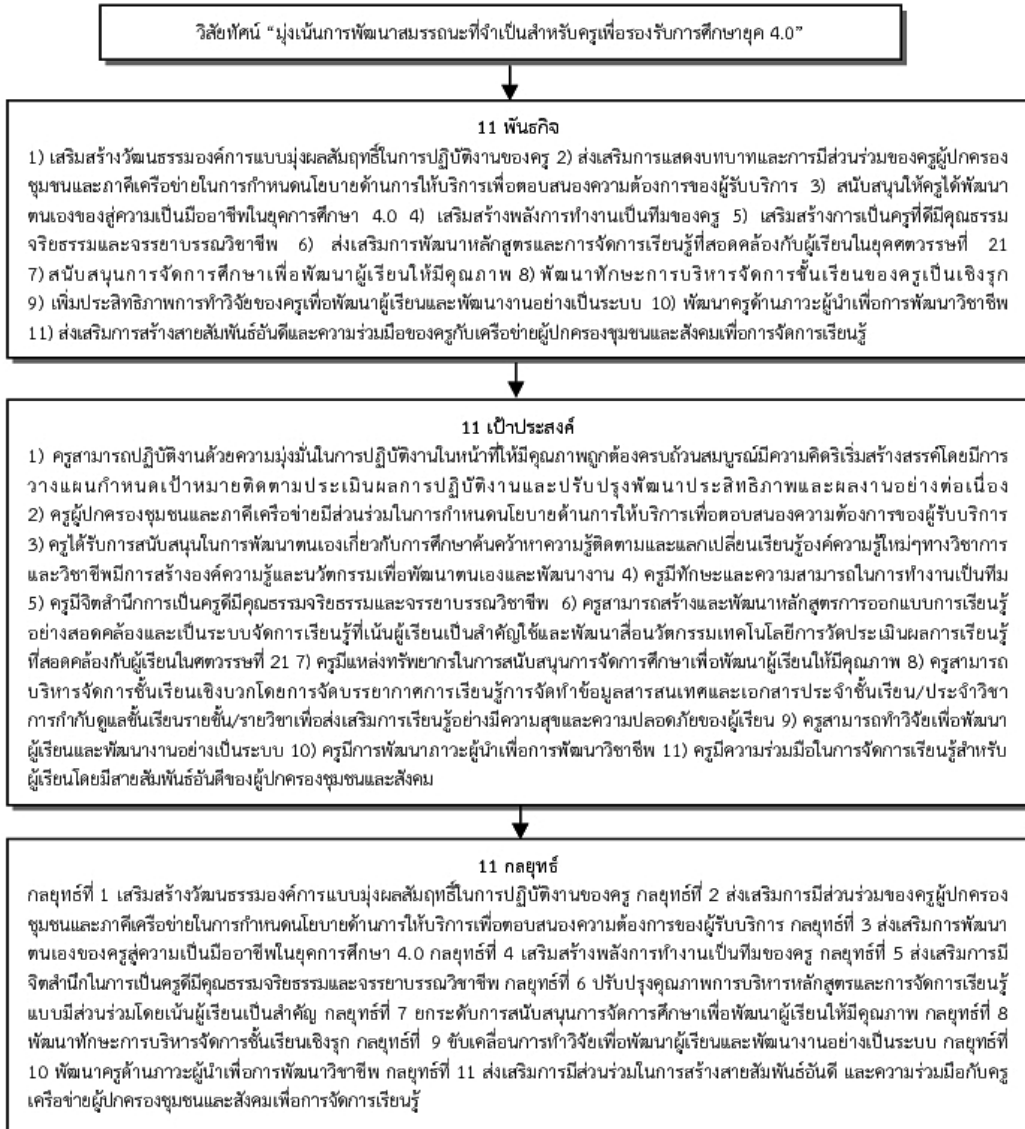
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ในการศึกษาทุกระดับและสถานศึกษาสังกัดองค์กรอื่นๆ

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ในการศึกษาทุกระดับและสถานศึกษาสังกัดองค์กรอื่นๆ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งถูกกำหนดและยกร่างมาจากการศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 โดยใช้พหุกรณีศึกษาและผลจากประชุมเชิงปฏิบัติการตามหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ ทำให้ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในองค์กรทางการศึกษา ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ร่วมขับเคลื่อนตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ได้อย่างเป็นรูปธรรม รายละเอียดดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ธารารัตน์ มาลัยเถาว์. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะครูประถมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการ นำตนเอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(2), 306-319.

- นิสตากร เวชยานนท์. (2553). *Competency-Based Approach*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เดอะกราฟิก โก ชิสเต็มส์ จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *วิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุริยาสาน.
- พรชัย เจดามาน และคณะ. (2562). *การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/jedaman/2016/12/31/entry-1>
- พิมพ์นธ์ เตชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาดา คุปตานนท์. (2551). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร: เทคนิคการจัดการใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุกัญญา รัศมีโชติ. (2551). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency-Based HRM*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- Ozcelik, G. and Ferman, M. (2006). *Competency Approach to Human Resource Manager: Outcome and Contributions in a Turkish Cultural Context*. Human Resource Development Review. Thousand Oaks: March.
- Thompson, A. A. and Strickland, A. J. (2003). *Strategic Management: Concepts and Cases*. (12th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Wheelen, T. L. and Hunger, J. D. (2008). *Strategic Management and Business Policy*. (11th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

อาณาจักรล้านช้าง: ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง*

Lan Chang Kingdom: Philosophy, Arts, Culture, Traditions and Way of Life of People in Mekong River Region

สุวิน ทองบัน

Suwun Thongpun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

E-mail: suwin.tho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอาณาจักรล้านช้างและการล่มสลายของอาณาจักรล้านช้าง 2) ศึกษาปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนล้านช้าง 3) ศึกษาอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. อาณาจักรล้านช้าง ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างลุ่มแม่น้ำโขงกับเทือกเขาอันนัม เริ่มก่อตั้งขึ้นในสมัยขุนลอ โดยเมืองชาวเป็นราชธานีแล้วเปลี่ยนชื่อเมืองชาวเป็นเมืองเชียงตุง-เชียงทอง ในสมัยเจ้าฟ้าจ๋ม พระองค์ได้รับพุทธศาสนาจากเขมรมาเป็นศาสนาประจำชาติ และได้อัญเชิญพระบางจากเขมรมายังล้านช้าง หลังจากนั้นเจ้าฟ้าจ๋มได้เปลี่ยนชื่อเมืองเชียงตุง-เชียงทอง เป็นเมืองหลวงพระบาง ตามชื่อพระพุทธรูปอาณาจักรล้านช้างมีพื้นที่คือ ลาวทั้งหมด และภาคอีสานของประเทศไทย

2. ปรัชญาอาณาจักรล้านช้างเป็นปรัชญาพหุนิยม คือ เป็นการผสมผสานระหว่าง 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องผี พราหมณ์ และพุทธ ศิลปะ คือ งานสร้างสรรค์ที่รับใช้พุทธศาสนา วัฒนธรรมล้านช้างแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ วัฒนธรรมด้านวัตถุ วัฒนธรรมด้านคตินิยม วัฒนธรรมด้านเนติธรรม และวัฒนธรรมด้านสังคมประเพณี คือ สิ่งดำรงที่คนล้านช้างถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

*ได้รับบทความ: 11 กุมภาพันธ์ 2564; แก้ไขบทความ: 14 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 25 กันยายน 2564

Received: February 11, 2021; Revised: September 14, 2021; Accepted: September 25, 2021

3. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขงคือ 1) ความเชื่อเรื่องผี ตามความเชื่อดั้งเดิมของบรรพบุรุษล้านช้าง 2) ความเชื่อตามหลักศาสนาพราหมณ์ และ 3) ความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งสามความเชื่อนั้นยังมีอิทธิพลต่อคนลุ่มน้ำโขง คือ อิทธิพลด้านปรัชญา ความคิด ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี และการสร้างความสามัคคีให้กับคนลุ่มน้ำโขง

คำสำคัญ: อาณาจักรล้านช้าง; ปรัชญา; ศิลปะ; วัฒนธรรม; ประเพณี; วิถีชีวิต

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study Lan Chang Kingdom (Million Elephants) and its collapse; 2) to study the philosophy, art, culture, traditions and way of life of people in the Lan Chang kingdom; 3) to study the influence of Lan Chang Kingdom on the way of life of people in Mekong River Region. This study was a qualitative research and its research instruments included in-depth interview and behavioral observation of 30 key informants. The obtained data were analyzed by using descriptive method.

The research results were as follows:

1. Lan Chang Kingdom was located midway between the Mekong River and the mountains 'Unnam'. It was established in the Khun Lor Majesty period. Established the city of Java as the capital and renamed Java City to Chiang Dong-Chiang Thong. The reign of Chao Fa Ngum, he acquired Buddhism from Khmer as his national religion and invited the Phrabang Buddha image from Khmer to Lan-Chang. After that, Chao FaNgum changed the name of Chiang Dong-Chiang Thong as Luang Prabang by the name of the Buddha image. The Lan Chang Kingdom occupies all of Laos and the Northeast of Thailand.

2. The philosophy of Lan Chang Kingdom is pluralism. It is a combination of three concepts of spirits, Brahmanism and Buddhism. Art is a creative work to serve Buddhism. Lan Chang culture is divided into 4 aspects: material culture; moral culture, legal culture and social culture. Traditions are good things that Lan Chang people hold, inherited from their ancestors.

3. The influence of Lan Chang Kingdom on the way of life of the people of Mekong River Region is: 1) the belief in spirits based on the traditional beliefs of Lan Chang ancestors; 2) Brahmin beliefs; 3) beliefs according to Buddhism. All three beliefs also have an influence on people of the Mekong River Region in terms of philosophy, thoughts, beliefs, art, culture, traditions and it builds unity among the people of the Mekong River Region.

Keywords: Lan Chang Kingdom; Philosophy; Arts; Culture; Tradition; Ways of Life

1. บทนำ

อาณาจักรล้านก่อดั้งในปี ค.ศ. 757 โดยขุนลอเป็นอาณาจักรมีความยิ่งใหญ่ในอดีต ซึ่ง ตั้งอยู่ที่กลางระหว่างลุ่มแม่น้ำโขงกับเทือกเขา อันนา ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในสมัยนั้น อาณาจักรล้านช้าง มีศูนย์กลางอำนาจการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมศาสนา และวัฒนธรรม ที่เมืองหลวงพระบาง เมืองเวียงจันทน์ และเมือง จำปาสัก เปลี่ยนไปตามยุคสลับกันไปตามความ เข้มแข็งของกษัตริย์แต่ละเมือง แต่ละยุค อาณาจักร ล้านช้างมีดินแดนทอดตัวยาวจากเหนือจรดใต้ มีอาณาเขตทิศเหนือจรดกับจีนและอาณาจักร เวียดนาม ทิศตะวันออกจรดกับอาณาจักรเวียดนาม ทิศใต้จรดกับอาณาจักรเขมร ทิศตะวันตกจรดกับ อาณาจักรพม่า และราชอาณาจักรไทย อาณาจักร ล้านช้างตั้งอยู่ในยุคของอาณาจักรล้านนา อาณาจักร สุโขทัย และอาณาจักรอยุธยา อาณาจักรล้านช้าง มีระยะเวลาปกครองยาวนานถึง 1,136 ปี มีกษัตริย์ ปกครองต่อเนื่องกันมาหลายยุคหลายสมัย บางยุค รุ่งเรือง บางยุคเสื่อมโทรมตามความสามารถของ กษัตริย์ในแต่ละยุค จนกระทั่ง ในปี ค.ศ. 1893 ฝรั่งเศสเข้ายึดครองอาณาจักรล้านช้าง ผังซ้ายของ แม่น้ำโขง (ทองสืบ ศุภะมาร์ค (ปริวรรต), 2528) ทำให้อาณาจักรล้านช้างได้ล่มสลายตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ในปัจจุบันนี้อาณาจักรล้านเป็นเพียงอาณาจักรใน อดีต ซึ่งไม่มีในแผนที่โลก สำหรับการล่มสลายของ อาณาจักรล้านช้างเป็นเพียงการล่มสลายของ การเมือง การปกครองเท่านั้น แต่สิ่งที่ไม่ล่มสลาย ไปกับอาณาจักรล้านช้างคือ คน ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของคนล้านช้าง ยังมีสืบทอดมาถึงปัจจุบันนี้

การล่มสลายอาณาจักรล้านช้าง ทำให้ อาณาจักรล้านช้าง ได้ถูกแยกออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนหนึ่งเป็นประเทศไทย อีกส่วนเป็นประเทศลาว โดยเอาแม่น้ำโขงเป็นที่กั้นเขตแดน และทั้งสอง ประเทศมีการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน การบันทึกประวัติศาสตร์ของคนไทยกับคนลาว มีการบันทึกประวัติศาสตร์บางอย่างที่ไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนทางประวัติศาสตร์ อีกประการหนึ่งการล่มสลายของอาณาจักรล้านช้าง เป็นเพียงการล่มสลายทางการเมือง การปกครอง เท่านั้น ส่วนปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนล้านช้างไม่ได้ล่มสลายและไม่ได้ แบ่งแยกความเป็นไทยลาว ยังมีความแข็งแกร่ง มั่นคง ยั่งยืน มีอิทธิพลต่อคนลุ่มน้ำโขง (ไทยลาว) ตั้งแต่การเกิดจนตาย และเป็นจุดศูนย์รวมทางด้าน จิตใจ เป็นสิ่งที่สร้างความสัมพันธ์ สร้างความสามัคคี สร้างความเป็นพี่เป็นน้อง สร้างวิถีชีวิตของคน ลุ่มน้ำโขงตราบนานเท่าทุกวันนี้ ถ้ามีการทำวิจัยจะทำให้ ได้องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ล้านช้าง และการ ล่มสลายของอาณาจักรล้านช้างได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง และตรงกัน และได้องค์ความรู้ด้านปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคน ล้านช้างที่นำไปสู่การสร้างสรรค์สังคม ตลอดจน สร้างความสัมพันธ์ สมานสามัคคีในชุมชนไทยลาว ถ้าไม่มีการทำวิจัยจะทำให้คนลุ่มน้ำโขงไม่รู้เกี่ยวกับ ความเป็นมาของบรรพบุรุษตนเองว่ามาจากไหน อะไรคือจุดศูนย์รวมจิตใจของคนลุ่มน้ำโขง อะไร เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์สังคมและสร้างความสมาน สามัคคีของคนลุ่มน้ำโขง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็น ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาการวิจัยเรื่อง

อาณาจักรล้านช้าง: ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง เพื่อให้เกิดงานสร้างสรรค์แนวคิดด้านปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขงสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอาณาจักรล้านช้างและการล่มสลายของอาณาจักรล้านช้าง
2. เพื่อศึกษาปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของคนล้านช้าง
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการวิจัย จำนวน 2 ประเทศ คือ ไทยและลาว ประเทศลาวเลือกพื้นที่วิจัย 2 เมือง ได้แก่ เวียงจันทน์ และหลวงพระบาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้านการเมือง การปกครอง ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีล้านช้างที่ปรากฏชัดเจนสำหรับประเทศไทย ผู้วิจัยได้เลือกจังหวัดที่มีหลักฐานทางประวัติการเมือง การปกครอง ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีล้านช้างที่ชัดเจน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย และจังหวัดนครพนม โดยการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรม

ผู้ให้ข้อมูลหลัก การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมือง การปกครองล้านช้าง คนไทย จำนวน 5 คน คนลาว จำนวน 5 รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีล้านช้าง คนไทย จำนวน 5 คน คนลาว จำนวน 5 คน รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิถีชีวิตล้านช้าง คนไทย จำนวน 5 คน คนลาว จำนวน 5 คน รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งมีขั้นตอนในการการสร้างและการหาคุณภาพ เครื่องมือการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากโบราณวัตถุ จดหมายเหตุ บันทึกทางประวัติศาสตร์ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรม 2) นำข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นประเด็นคำถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรม 3) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตพฤติกรรมเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาและวิจัย 4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตพฤติกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตพฤติกรรม ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตพฤติกรรม สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

พบปะพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคย แจ่งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการกำหนดนัดหมายวันเวลาที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ที่แน่นอน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เตรียมตัวและเตรียมเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และบุคคลอื่นๆ โดยใช้วิธีการบันทึกเทป จดบันทึก และการสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นการใช้อยู่ข้อมูลจาก 3 กลุ่มยืนยันกัน คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมือง การปกครองล้านช้าง 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ล้านช้าง 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิถีชีวิตล้านช้าง แล้วนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ทำความเข้าใจความ แปรความ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาตามหลักอุปนัย

4. สรุปผลการวิจัย

1. อาณาจักรล้านช้างและการล่มสลายของอาณาจักรล้านช้าง

1.1 อาณาจักรล้านช้าง ตั้งอยู่แถบกลุ่มน้ำโขง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มก่อตั้งขึ้นในสมัยขุนลอ โดยพระองค์ได้เข้ายึดครองเมืองขว และได้จัดตั้งเมืองขวขึ้นเป็นราชธานีในปี ค.ศ. 757 แล้วได้เปลี่ยนชื่อจากเมืองขวเป็นเมืองเชียงตุง-เชียงทอง หลังจากสิ้นรัชกาลขุนลอ อาณาจักรล้านช้างได้มีกษัตริย์ปกครองต่อมาหลายพระองค์ จนกระทั่งมาถึงสมัยเจ้าฟ้าจ๋ม เป็นยุคที่อาณาจักร

ล้านช้างได้ขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 1904 อาณาจักรล้านช้างได้ขยายอาณาเขตถึงดินแดนอีสาน (ทองสืบทศุภมาร์ค (ปริวรรต), 2528) หลังจากนั้นเจ้าฟ้าจ๋มทรงรับพุทธศาสนาจากเขมรมาเป็นศาสนาประจำชาติ และได้อัญเชิญพระบางจากเขมรมายังล้านช้าง (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555, หน้า 15) และพระองค์ทรงเปลี่ยนชื่อเมืองเชียงตุง-เชียงทองเป็นเมืองหลวงพระบางตามชื่อพระพุทธรูป

ในปี ค.ศ. 1520 พระเจ้าโพธิสารขึ้นครองราชย์และรวบรวมแผ่นดินขึ้นใหม่ให้เป็นปึกแผ่นและโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองหลวงของอาณาจักรล้านช้างไปอยู่ที่เวียงจันทน์ เพื่อหนีจากการรุกรานของสยาม ขณะเดียวกันก็ทรงระแวงระวังการยึดครองของพม่า จึงส่งพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชไปครองอาณาจักรล้านนาเพื่อคานอำนาจพม่า เมื่อพระเจ้าโพธิสารสิ้นพระชนม์ พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เสด็จกลับมาปกครองล้านช้างแทน และทรงอัญเชิญพระแก้วมรกตจากเชียงใหม่ไปยังเวียงจันทน์ พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ได้สร้างวัดสำคัญ 2 แห่งคือ วัดพระธาตุหลวง หรือที่เรียกว่าพระธาตุเจดีย์โลกะจุฬามณี และสร้างวัดพระแก้วขึ้นเพื่อประดิษฐานพระแก้วมรกต

อาณาจักรล้านช้างเจริญสูงสุดในสมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช ถือว่าเป็นยุคทองของอาณาจักรล้านช้าง พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ตั้งมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม และเป็นทีเคารพนับถือของปวงชน หลังสิ้นรัชสมัยของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช อาณาจักรล้านช้างเกิดความวุ่นวายอย่างหนัก มีการแย่งชิงอำนาจของบรรดา

เชื้อพระวงศ์และขุนนางต่างๆ จนทำให้อาณาจักร ล้านช้างแตกออกเป็น 3 อาณาจักร ดังนี้

อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ เป็นอาณาจักร ที่สืบทอดมาจากอาณาจักรล้านช้างศรีสัตนาคนหุต เดิมมีอาณาเขตปกครองดินแดนลาวภาคกลาง ในปัจจุบัน มีพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ 2 เป็นปฐม กษัตริย์ ซึ่งพระองค์ทรงเป็นเชื้อพระวงศ์ที่สืบ การเมืองไปอยู่ที่จักรวรรดิเวียดนาม (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555, หน้า 19) ในขณะนั้นมีเมืองเว้เป็นราชธานี คนทั้งหลายจึงขนานพระนามพระองค์ว่า พระไชย องค์เว้ หรือพระไชยองค์เวียด พระองค์ได้นำกำลัง จากเวียดนามเข้ายึดกรุงเวียงจันทน์ แล้วจับเจ้านันทราชสำเร็จโทษ แล้วราชาภิเษกพระองค์เอง เป็นกษัตริย์ในปี ค.ศ. 1698

อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง ก่อตั้ง ขึ้นจากความแตกแยกระหว่างเวียงจันทน์กับ หลวงพระบางในปี ค.ศ. 1707 ได้รับการช่วยเหลือ จากสมเด็จพระเพทราชา กษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ทรงช่วยเจรจาให้ทั้งสองฝ่ายยุติการสู้รบและ ปักปันเขตแดนระหว่างหลวงพระบางกับเวียงจันทน์ นับแต่นั้นเป็นต้นมาหลวงพระบางจึงเป็นอิสราภาพ และเป็นจุดเริ่มต้นยุคล้านช้าง 2 อาณาจักร คือ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง ซึ่งมีอาณาเขต ครอบคลุมดินแดนลาวภาคเหนือของลาวใน ปัจจุบัน และอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ ซึ่งมี อาณาเขตครอบคลุมดินแดนลาวภาคใต้รวมถึง จำปาสักในปัจจุบัน

อาณาจักรล้านช้างจำปาสัก ก่อตั้งขึ้นจาก การแข็งข้อตั้งตนเป็นอิสระไม่ขึ้นตรงต่อเวียงจันทน์ ต่อมาได้เชิญเจ้าหน่อขัตติย์มาเป็นกษัตริย์

ปกครองนครจำปาสักในปี ค.ศ. 1714 อาณาจักร ล้านช้างจำปาสัก จึงเกิดขึ้นในสมัยของพระองค์ มีอาณาเขตตั้งแต่เมืองนครพนม เมืองคำม่วน ลงไป จนถึงเมืองเชียงแตง เมืองมโนไพรต่อแดนเขมร ส่วนทาง ด้านตะวันตกแผ่อำนาจปกครองไปจนถึง เมืองท่งหรือเมืองสุวรรณภูมิ

ในปี ค.ศ. 1778 อาณาจักรล้านช้างได้ตก อยู่ภายใต้การปกครองของสยาม ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสิน พระองค์ทรงส่งกองทัพสยาม เข้ายึดครองแผ่นดินล้านช้างที่แตกแยกออกเป็น 3 อาณาจักร ได้ทั้งหมด แต่ยังคงให้อำนาจกษัตริย์ แต่ละอาณาจักรในการปกครอง ตนเองในฐานะ หัวเมืองประเทศราชที่ต้องส่งส่วยให้แก่อาณาจักร สยาม เมื่อถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ในปี ค.ศ. 1822 เจ้าอนุวงศ์ แห่งเวียงจันทน์ทรงวางแผนกบฏเอกราช แต่ไม่สำเร็จ จึงถูกตัดสินโทษประหารชีวิต กองทัพสยามใน รัชกาลที่ 3 ยกทัพไปปราบอาณาจักรเวียงจันทน์ หมดสิ้น และอาณาจักรสยามปกครองอาณาจักร ล้านช้างยาวนานถึง 114 ปี ก่อนที่จะเสียดินแดน แถบฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555, หน้า 21)

1.2 การล่มสลายของอาณาจักรล้านช้าง อาณาจักรล้านช้างมีกษัตริย์ปกครองสืบทอดต่อกัน มาหลายพระองค์ จนถึงรัชสมัยพระเจ้าสุริยวงศา ธรรมิกราช รัชสมัยของพระองค์นับเป็นยุคทองของ ราชอาณาจักรล้านช้าง ภายหลังเมื่อพระองค์ สวรรคตแล้ว เชื้อพระวงศ์ลาวต่างก็แก่งแย่งราช สมบัติกกัน จนอาณาจักรล้านช้างแตกแยกเป็น 3 อาณาจักร คืออาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง

อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ และอาณาจักรล้านช้างจำปาสัก ซึ่งสาเหตุมาจากการแตกความสามัคคี การแย่งชิงอำนาจภายในอาณาจักรล้านช้าง การเกิดสงครามเจ้าอนุวงศ์และการขยายอำนาจของฝรั่งเศสสู่ลุ่มแม่น้ำโขง ทำให้อาณาจักรล้านช้างเริ่มเสื่อมลง สภาพบ้านเมืองเริ่มอ่อนแอเกิดความไม่มั่นคง เกิดการจลาจลแย่งชิงราชสมบัติ ทำให้ไพร่พลล้มตาย บ้านเรือนราษฎรเสียหายและ มีผู้เสียชีวิตมากมาย

ในปี ค.ศ. 1893 ฝรั่งเศสเข้ายึดครองอาณาจักรล้านช้างฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง (ประเทศลาว) ทำให้ประเทศสยามเสียดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งถือว่าเป็นการสิ้นสุดของอาณาจักรล้านช้างและได้ล่มสลายตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา หลังจากอาณาจักรล้านช้างได้แยกออกเป็น 2 ฝ่าย โดยเอาแม่น้ำโขงเป็นที่กั้นดินแดน คือ แผ่นดินฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงกลายเป็นประเทศลาว ซึ่งปกครองโดยฝรั่งเศส ส่วนฝั่งขวาของแม่น้ำโขงกลายเป็นแผ่นดินสยามที่เรียกว่าอีสาน ณ ปัจจุบันนี้

2. ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนล้านช้าง

2.1 ปรัชญาอาณาจักรล้านช้าง
มีปรัชญาเป็นของตนเอง ซึ่งปรัชญาอาณาจักรล้านช้างแบ่งออกเป็น 3 ยุคดังนี้

(1) ปรัชญายุคแรกของอาณาจักรล้านช้าง ยุคแรกชาวล้านช้างมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นนั่นก็คือ ผีหรือวิญญาณ ชาวล้านช้างเชื่อว่าสิ่งที่อยู่เหนือ

ธรรมชาติจะมีอำนาจเหนือมนุษย์ และชาวล้านช้างได้นำเอาสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีการปฏิบัติต่อสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติจนกลายมาเป็นวิถีชีวิต คนล้านช้างมีการนับถือผี เช่น ผีแถน ผีฟ้า ผีบรรพบุรุษ เป็นต้น ดังนั้น ปรัชญายุคแรกจึงเป็นปรัชญาวิญญาณนิยม

(2) ปรัชญายุคศาสนาพราหมณ์
ศาสนาพราหมณ์เข้าสู่อาณาจักรล้านช้างในสมัยศรีโคตรบอง ซึ่งมีหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นถึงคติความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ที่ปรากฏในพื้นที่ประเทศลาวมา ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11 โดยเฉพาะหลักฐานที่ค้นพบในบริเวณปราสาทวัดภู แดบเมืองจำปาสักเป็นภาพแผ่นหินสลัก ตริมูรติทั้ง 3 องค์ คือ พระพรหม พระศิวะ และพระวิษณุ เป็นต้น หลักฐานต่างๆ แสดงให้เห็นถึงความเจริญแพร่หลายของศาสนาพราหมณ์ในอาณาจักรล้านช้าง แต่คนล้านช้างยังเชื่อในเรื่องของวิญญาณ (ผี) อยู่ซึ่งมีร่องรอยของการนับถือวิญญาณและศาสนาพราหมณ์ ที่ปรากฏให้เห็นในรูปของปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวล้านช้างปรัชญาในยุคนี้เป็นปรัชญาวิญญาณนิยมผสมผสานกับปรัชญาเทวนิยม

(3) ปรัชญายุคพุทธศาสนาพุทธ
ศาสนาเข้าสู่อาณาจักรล้านช้างในสมัยเจ้าฟ้าจ๋มเนื่องด้วยพระนางแก้วยอดฟ้า พระมเหสีของเจ้าฟ้าจ๋มผู้นับถือพระพุทธศาสนามาก่อนแล้ว เมื่อครั้งอยู่ในเมืองขอม เมื่อทรงเห็นประชาชนล้านช้างนับถือผีสงเทวดา และฆ่าสัตว์บูชาบวงสรวง จึงได้ทูลขอให้พระเจ้าฟ้าจ๋มไปอัญเชิญพระพุทธศาสนามาเผยแพร่ในอาณาจักรล้านช้าง

พระเจ้าฟ้าจุ่มทรงเห็นดีด้วย จึงได้ส่งทูตไปทูลขอ นิมนต์พระสงฆ์แบบเถรวาทจากเขมรมาเผยแผ่ใน ล้านช้าง เมื่อพระพุทธศาสนาได้เข้ามาสู่อาณาจักร ล้านช้างและได้รับการอุปถัมภ์จากพระเจ้าฟ้าจุ่ม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอาณาจักรล้านช้าง จึงประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ประชาชนให้ความเคารพนับถือจนกลายมาเป็นวิถีชีวิตของ ล้านช้าง วัดได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็น ศูนย์กลางของสังคม และพุทธศาสนาได้หล่อหลอม ปรัชญา แนวคิด ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของคนล้านช้างจนกลายมาเป็นอัตลักษณ์ ของคนล้านช้าง ปรัชญาในยุคนี้จึงเป็นการผสม ผสานระหว่างปรัชญาวิญญูณนิยม ปรัชญาเทวนิยม และปรัชญากรรมนิยมของพุทธ

สรุป ปรัชญาล้านช้างมีลักษณะเป็นปรัชญา แบบผสมผสานแนวคิดทั้ง 3 เข้าด้วยกัน คือแนวคิด วิญญูณ (ผี) พรหมณ์ และพุทธศาสนา แนวความคิด และวิถีปฏิบัติ ดังนั้นปรัชญาของอาณาจักรล้านช้าง จึงจัดอยู่ในปรัชญาประเภทพหุนิยม (Pluralism) หรือพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism)

2.2 ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของอาณาจักรล้านช้าง

(1) ศิลปะล้านช้าง คือ งาน สร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่และรับใช้พระพุทธศาสนา เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ สถาปัตยกรรม เช่น พระธาตุ โบสถ์ วิหาร ประติมากรรม เช่น พระพุทธรูป จิตรกรรม เช่น ภาพวาดพุทธประวัติ ซึ่งศิลปะ เหล่านี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความคิด ความศรัทธา ความเชื่อ การดำเนินชีวิต ได้สะท้อนให้เห็นถึง ความเจริญรุ่งเรืองและตั้งมั่นอยู่ในอาณาจักร

ล้านช้าง เมื่อใดที่สถานการณ์บ้านเมืองมีความสงบ จากสงคราม สิ่งหนึ่งที่พระมหากษัตริย์ ชนชั้น ผู้ปกครอง และประชาชนพึงกระทำคือการเข้าวัด ทำบุญ ปฏิบัติธรรม และสร้างถาวรวัตถุ เช่น โบสถ์ วิหาร พระพุทธรูป และพระธาตุ เป็นต้น ซึ่งการ ก่อสร้างศาสนสถาน ถือว่าได้ว่าเป็นบ่อเกิดผลงาน ทางศิลปะล้านช้าง หรือที่เรียกว่า พุทธศิลป์ล้านช้าง

(2) วัฒนธรรมล้านช้าง คือ สิ่งที่ดีงามคนล้านช้างถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นมาถึงยุคปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ 1) วัฒนธรรมด้านวัตถุคืองานสร้างสรรค์ที่คน ล้านช้างได้สร้างขึ้นจากปรัชญา แนวคิด ความเชื่อ แล้วถ่ายทอดลงสู่งานที่เป็นวัตถุและมีการทำอย่างต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น จนกลายมาเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของคนล้านช้าง วัฒนธรรมทางวัตถุของ ชาวล้านช้างมีหลากหลาย เช่น เครื่องแต่งกายและ การแต่งกาย การประกอบอาชีพ วัตถุเครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน การสร้างที่อยู่อาศัยศิลปะ เช่น สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม วรรณกรรม เป็นต้น 2) วัฒนธรรมด้านคติธรรมคือสุภาษิต คำคม คำสั่งสอน ภาษิต คติความเชื่อคติธรรม รวมไปถึงหลักในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในด้าน ศีลธรรมที่ใช้ในการกล่อมเกลাজิตใจ ซึ่งเป็นการ สร้างเสริม เจตคติ ค่านิยม ความคิดริเริ่มให้คน ในสังคมยึดมั่นและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ของคนล้านช้าง 3) วัฒนธรรมด้านเนติธรรมคือ กฎสังคม จารีต ประเพณี ระเบียบของสังคมที่กำหนดให้คนในสังคมประพฤติ ปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความสามัคคี เกิดความผาสุก เกิดความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของสังคม วัฒนธรรมด้าน

เนติธรรมจะช่วยส่งเสริมกฎหมายบ้านเมือง เพราะวัฒนธรรมด้านเนติธรรม จะเป็นกฎระเบียบที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกฎหมายบ้านเมืองให้ทุกคนพร้อมใจกันปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น และ 4) วัฒนธรรมด้านสังคม คือสิ่งที่คนล้านช้างควรปฏิบัติเมื่ออยู่ร่วมกันในสังคม ในฐานะที่เราอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของมารยาทการเข้าสังคม เพื่อให้เกิดความสวยงาม ความดีงาม ความเป็นเอกลักษณ์ และความเป็นอัตลักษณ์ เช่น วัฒนธรรมการผูกเสี่ยว วัฒนธรรมการลงแขก วัฒนธรรมการแต่งตัว วัฒนธรรมการเข้าสังคม วัฒนธรรมการกิน มีการเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น

(3) ประเพณีล้านช้าง ส่วนใหญ่เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น ประเพณีสิบสองเดือน (ฮิตสิบสอง) โดยเริ่มจากเดือนเจียง (เดือนอ้าย) คือ บุญเข้ากรรม บุญคูณข้าว บุญข้าวจี บุญเผาสุ บุญสร่งน้ำ บุญบั้งไฟ บุญข้าชะ บุญเข้าพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าสาก บุญออกพรรษา และบุญกฐิน ประเพณีฮิตสิบสอง จึงเป็นแนวทางการปฏิบัติตลอดทั้งปีของคนล้านช้าง เพราะเชื่อว่าถ้าได้ปฏิบัติตามฮิตสิบสองเดือนแล้วจะทำให้ชีวิตรุ่งเรืองมีความอุดมสมบูรณ์

3. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง

3.1 ปรัชญาของอาณาจักรล้านช้างที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง ดังนี้

(1) ความเชื่อยุคแรกของอาณาจักรล้านช้างเป็นความเชื่อเรื่องผี นับถือผี เช่น ผีป่า ผีเถา ผีฟ้า เป็นต้น ส่วนผีที่เป็นใหญ่สุด คือ ผีเถา

ซึ่งชาวอีสานเรียกว่าพญาเถา ซึ่งเป็นผีที่มีอำนาจสามารถควบคุมกำหนดชะตาชีวิตของคน ซึ่งชาวล้านช้างเชื่อว่าผีเถาเป็นเทพเจ้าผู้สร้างโลก สร้างสิ่งมีชีวิต สร้างมนุษย์ และเป็นผู้ควบคุมชะตาชีวิตของสรรพสิ่ง พญาเถาจะเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตว่าใครจะดำเนินชีวิตไปอย่างไรและมีอำนาจสามารถดลบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ สามารถให้คุณและโทษแก่มนุษย์ได้เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีการบูชาพญาเถา จนกลายมาเป็นประเพณีบุญเดือนหก (บุญบั้งไฟ) ซึ่งเป็นหนึ่งในฮิตสิบสองที่ยังมีอิทธิพลต่อคนอีสานและคนลาวในยุคปัจจุบัน

(2) ความเชื่อยุคที่สองของชาวล้านช้างเป็นความเชื่อตามศาสนาพราหมณ์ อินดู เป็นยุคที่ศาสนาพราหมณ์เผยแพร่เข้ามายังอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งชาวล้านช้างก็ให้ความเคารพนับถือศาสนาพราหมณ์ จุดเด่นของศาสนาพราหมณ์คือการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ศาสนา เป็นศาสนาแห่งเจ้าพิธีกรรม ซึ่งชาวล้านช้างได้นำพิธีกรรมต่างๆ ของศาสนาพราหมณ์มาใช้ในพิธีกรรมบูชาผีและประเพณีต่างๆ ของชาวล้านช้าง เช่น ประเพณีฮิตสิบสอง ทุกประเพณีจะมีการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของพราหมณ์ และพิธีกรรมนั้นยังมีอิทธิพลต่ออีสานและคนลาวในยุคปัจจุบัน

(3) ความเชื่อยุคที่สามของชาวล้านช้างเป็นความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นยุคที่พุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้ามาสู่อาณาจักรล้านช้าง และพุทธศาสนาก็มีอิทธิพลต่อชาวอาณาจักรล้านช้างเป็นอย่างมาก ซึ่งชาวอาณาจักรล้านช้างนับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ขนชั้น

การปกครองและประชาชนทั่วไป ล้วนแล้วแต่หันมานับถือพระพุทธศาสนาและใช้พุทธศาสนาเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของชาวล้านช้าง เป็นที่พึ่งทางจิตใจและเป็นเครื่องมือในการปกครอง พระมหากษัตริย์ก็อาศัยพระพุทธศาสนาช่วยในการปกครอง อาณาจักรล้านช้างและใช้พระพุทธศาสนาเป็นจุดศูนย์รวมของอาณาจักรล้านช้างในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าในด้านการปกครอง ด้านการสร้าง ความสามัคคี ด้านวิถีชีวิต เพราะฉะนั้น พระพุทธศาสนาจึงวางรากฐานอย่างแน่นแคว้นในอาณาจักรล้านช้าง และพุทธศาสนาก็ยังมีอิทธิพลต่อคนอีสานและคนลาวในยุคปัจจุบัน

4. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีคนลุ่มน้ำโขง

4.1 อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อปรัชญา แนวคิด ความเชื่อของคนลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะแนวคิดแบบวิญญานนิยม เช่น ผีสามเทวดา ผีบรรพบุรุษ ผีฟ้า ผีแถน เป็นต้น ในยุคล้านช้าง เชื่อว่าวิญญานเหล่านี้ สามารถทำร้ายและสร้างความเดือดร้อนให้มนุษย์ได้ เช่น ทำให้เจ็บป่วย ทำให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ ทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นต้น ดังนั้นชาวล้านช้างจึงทำพิธีบวงสรวงและสวดอ้อนวอนให้วิญญานเหล่านั้นเกิดความพอใจ เพื่อให้วิญญานเหล่านั้นช่วยมนุษย์ให้ได้รับความปลอดภัยและป้องกันภัยพิบัติทั้งหลาย มนุษย์มีหน้าที่ทำพิธีกรรมให้กับวิญญานที่ตนเองนับถือ ส่วนวิญญานจะทำหน้าที่สนองตอบในสิ่งที่มนุษย์อ้อนวอน และปรัชญา แนวความคิดนี้มีการสืบทอดกันมานานหลายพันปี และยังมีอิทธิพลต่อคนอีสานและคนลาวในยุคปัจจุบัน

4.2 อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อศิลปะคนลุ่มน้ำโขง คือ หลักการทำบุญของคนล้านช้างเริ่มตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ตลอดจนถึงประชาชนนิยมทำบุญด้วยการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา บูรณปฏิสังขรณ์ และสร้างวัดวาอาราม ศาสนสถาน เช่น สร้างพระธาตุพนม พระธาตุอิงฮัง พระธาตุหลวง ในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช พระองค์พาประชาชนสร้างวัด สร้างพระพุทธรูปจำนวนมาก เช่น สร้างพระเจ้าองค์ตื้อ พระสุก พระเสริม และพระใส เป็นต้น ซึ่งสิ่งก่อสร้างเหล่านี้เรียกว่า พุทธศิลป์ ซึ่งอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้าง เหล่านี้ยังมีอิทธิพลต่อศิลปะคนลุ่มน้ำโขงใน 3 ด้านดังนี้

(1) สถาปัตยกรรม ได้แก่ การสร้างเจดีย์หรือพระธาตุในยุคปัจจุบัน เช่น การสร้างเจดีย์เก้าชั้นทรงสี่เหลี่ยมที่วัดหนองแขว เมืองเก่าขอนแก่น เป็นการสร้างตามแบบพุทธศิลป์ล้านช้าง และการสร้างเจดีย์ที่มจร วิทยาเขตขอนแก่น เป็นการจำลองพระธาตุหลวง จากเวียงจันทน์ ประเทศลาว เป็นต้น

(2) ประติมากรรม ได้แก่ การสร้างพระพุทธรูปตามแนวคิดล้านช้าง ด้วยการนำเอาศิลปะล้านช้างมาสร้างพระพุทธรูปในยุคปัจจุบัน เช่น สร้างพระพุทธรูปที่มีพระโสดยาว พระหัตถ์ยาว เป็นต้น

(3) จิตรกรรมฝาผนัง คือ การวาดภาพของล้านช้างตามโบสถ์ ตามวิหาร ตามพระธาตุ จะเป็นภาพวาดภาพพุทธประวัติ ภาพนิทานชาดก และนิทานพื้นบ้าน เป็นต้น และในยุคปัจจุบัน ภาพจิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์ วิหาร เจดีย์ของคน

ลุ่มน้ำโขงเป็นวาทภาพวาดเกี่ยวกับพุทธประวัติ ภาพชาดก และภาพวรรณกรรมพื้นบ้าน ตามแบบฉบับล้านช้าง

4.3 อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้าง ต่อวัฒนธรรมคนลุ่มน้ำโขงคือ ปรัชญา แนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตล้านช้าง ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมล้านช้างใน 4 ด้าน คือ

(1) วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ การสร้างศาสนาวัตถุ เช่น การสร้าง เจดีย์ วิหาร โบสถ์ พระพุทธรูป เป็นต้น

(2) วัฒนธรรมทางคตินิยม ได้แก่ การนำเอาคตินิยมสมัยล้านช้างมาใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การเคารพผู้อาวุโส การซื่อสัตย์ สุจริต เป็นต้น

(3) วัฒนธรรมทางเนติธรรม ได้แก่ การนำเอาวัฒนธรรมมาเป็นระเบียบของสังคม เช่น ฮีตสิบสองคองสิบสี่ เป็นต้น

(4) วัฒนธรรมทางสังคม ได้แก่ หลักการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเพื่อความดีงามและความผาสุกในสังคม เช่น มารยาทการเข้าสังคม การผู้มิตร การเคารพผู้อาวุโส การแต่งกาย เป็นต้น

4.4 อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้าง ต่อประเพณีคนลุ่มน้ำโขง สำหรับประเพณีหลักๆ ของชาวอีสานและชาวลาวที่ได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรล้านช้าง คือ ฮีตสิบสองหรือประเพณี 12 ซึ่งเป็นประเพณีประจำแต่ละเดือนในหนึ่งปีคนอีสานจะให้ความสำคัญกับประเพณีฮีตสิบสองเป็นอย่างมาก เพราะเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนอีสานตั้งแต่เกิดจนตาย และเป็น

ประเพณีที่สังคมอีสานยึดถือปฏิบัติมาอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชาวอีสาน

5. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างในการสร้างความสามัคคีคนลุ่มน้ำโขง อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างในการสร้างความสามัคคีของคนลุ่มน้ำโขงคือ อิทธิพลของปรัชญา แนวคิด ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณีล้านช้าง และวิถีชีวิตของคนล้านช้างที่ยังมีอิทธิพลต่อคนอีสานและคนลาวถึงปัจจุบันนี้ ได้แก่ การสร้างพุทธศิลป์ การบูชาพระธาตุพนม บูชาหลวงพ่อบุญไซ การผูกเสี่ยว ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีฮีตสิบสอง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสื่อกลางในการสร้างความสามัคคีในชุมชน และสร้างความสามัคคีระหว่างคนอีสานและคนลาว

5. อภิปรายผลการวิจัย

อาณาจักรล้านช้างเริ่มก่อตั้งขึ้นในสมัยขุนลอ โดยพระองค์ได้เข้ายึดเมืองขว แล้วจัดตั้งเมืองขวขึ้นเป็นราชธานี โดยการเปลี่ยนชื่อเมืองขวเป็นเมืองเชียงตุง-เชียงทอง และสืบทอดอำนาจมาหลายสมัยจนถึงสมัยของพระเจ้าฟ้างุ้ม พระองค์ได้อัญเชิญพระพุทธรูป (พระบางจากเขมร) พระองค์ได้เปลี่ยนชื่อเมืองเชียงตุง-เชียงทอง เป็นเมืองหลวงพระบางตามชื่อพระพุทธรูปเพื่อเป็นสิริมงคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูภัทรสิริวัณ (วิทยา สิริภทโท/เที่ยงธรรม) (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาพัฒนาการและอิทธิพลของพระพุทธศาสนาในสังคมล้านช้าง สรุปได้ว่า อาณาจักรล้านช้างหรือกรุงศรีสัตนาคนหุต เป็นอาณาจักรที่มีความ

ยิ่งใหญ่รัฐหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับสุโขทัยและอยุธยาของประเทศไทย ซึ่งตามพงศาวดารลาว ได้กล่าวไว้ว่า อาณาจักรล้านช้างเริ่มก่อตั้งขึ้นในสมัยขุนลอ โดยพระองค์ได้เข้ายึดเมืองขวา (หลวงพระบาง) จากขุนกันราง และได้จัดตั้งเมืองขวาขึ้นเป็นราชธานีของล้านช้างในปี พ.ศ. 757 แล้วได้เปลี่ยนชื่อจากเมืองขวาเป็นเมืองเชียงของตั้งแต่นั้นมา ประชาธิลาวก็เริ่มอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนล้านช้างกันมากขึ้น ซึ่งภายหลังจากรัชกาลของขุนลอ อาณาจักรล้านช้างก็ได้มีกษัตริย์ปกครองเรื่อยมาหลายพระองค์ จนมาถึงสมัยของพระเจ้าฟ้ารั่ม (1896-1916) เป็นระยะที่อาณาจักรล้านช้างได้ขยายขอบเขตแผ่อิทธิพลไปไกลจนสามารถผนวกดินแดนที่เรียกว่า อีสานของประเทศไทยในปัจจุบันบางส่วนเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านช้าง

วิถีชีวิตของคนล้านช้างในยุคแรกจะเชื่อเรื่องผีหรือวิญญาณ เช่น เชื้อผีฟ้า ผีแถน ผีบรรพบุรุษ เป็นต้น ในยุคที่สองศาสนาพราหมณ์เข้าสู่อาณาจักรล้านช้าง ชาวล้านช้างรับเอาศาสนาพราหมณ์เข้ามาในยุคนี้จึงเป็นการผสมผสานระหว่างผีกับพราหมณ์ ยุคที่สามพุทธศาสนาเข้ามาสู่อาณาจักรล้านช้าง ชาวล้านช้างรับเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ก็ยังไม่ทิ้งความเชื่อเรื่องผีและพราหมณ์ ในยุคนี้จึงเป็นการผสมผสานกันระหว่างผี พราหมณ์ และพุทธอย่างลงตัว แม้ว่าพุทธศาสนาจะเป็นแกนหลักสำหรับการหล่อหลอมวิถีชีวิตของคนล้านช้างตั้งแต่กษัตริย์ลงไปถึงประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมศักดิ์ ปิยะมโม อินทเสน (2543) ได้ทำวิจัยเรื่อง อิทธิพลของ

พระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมลาวในแขวงจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สรุปได้ว่า เดิมประชาชนลาวมีความเชื่อและนับถือภูตผี วิญญาณ สิ่งเหนือธรรมชาติ แต่ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามา ประชาชนลาวได้ยึดหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นวิถีดำเนินชีวิต จนกระทั่งทำให้พระพุทธศาสนาได้เจริญงอกงามไปตามลำดับ แต่ขณะเดียวกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารประเทศชาติ ทั้งทางด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ พระพุทธศาสนาก็เปลี่ยนไปตามบริบทนั้นๆ บางครั้งเมื่อการเมืองมีความสงบลง ประเทศชาติมีความเจริญ พระพุทธศาสนาก็ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยฉัตร สิ้นธะสาอด (2540) ได้ทำวิจัยเรื่อง สังคมล้านช้างตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 21 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 23 สรุปได้ว่า คนในสังคมล้านช้างนอกจากจะมีบทบาทและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตนต่อส่วนรวมและครอบครัวแล้ว คนในสังคมล้านช้างยังต้องมีวิถีชีวิตของแต่ละคน ซึ่งวิถีชีวิตในที่นี้ คือพฤติกรรมของคนในสังคม เช่น พฤติกรรมการกิน การแต่งกาย ความเชื่อ โดยเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในสังคม เช่น ความเชื่อ สังคมล้านช้างในขณะนั้นมีความเชื่อเรื่องเถนอย่างมาก โดยถือว่าเถนเป็นเป็นเทพที่มีอำนาจสูงสุด และไม่ใช่ว่าเพียงองค์เดียว และเชื่อว่ากษัตริย์ที่ปกครองล้านช้างทุกพระองค์มีเชื้อชาติมาจากเถน โดยสืบเชื้อสายมาจากขุนบรม คือเถนส่งขุนบรมมาปกครองโลกมนุษย์ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติและที่สำคัญความเชื่อตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีอย่างมาก

ในสังคมล้านช้าง การที่คนในสังคมล้านช้างเกิดความเชื่อในสรรพสิ่งต่างๆ นั้น ไม่ใช่เป็นการแสดงให้เห็นว่าคนในสังคมล้านช้างมีความงมงายแต่ความเชื่อกลับเป็นตัวการกำหนดพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้อยู่ในกรอบของสังคม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 งานศิลปะล้านช้าง เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และพระพุทธรูป ซึ่งเป็นงานศิลปะที่สร้างสรรค์จากสติปัญญาของคนล้านช้างแล้วถ่ายทอดลงสู่งานศิลปะ เพื่อรับใช้พุทธศาสนาเมื่อเป็นเช่นนี้ ควรจะนำเอางานศิลปะล้านช้างไปใช้ในวงการศึกษาและการสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อรับใช้สังคมให้มากขึ้น

1.2 วัฒนธรรม ประเพณีล้านช้าง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าไม่เคยเสื่อมสลาย ถึงแม้ว่าอาณาจักรล้านช้างจะล่มสลายไปแล้วแต่วัฒนธรรมประเพณีล้านช้างยังถูกสืบทอดและยังถือปฏิบัติเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น ฮีตสิบสองคองสิบสี่ บายศรีสู่ขวัญ การผูกเสี่ยว เป็นต้น ดังนั้น ควรที่จะนำเอาวัฒนธรรม ประเพณีเหล่านี้ไปใช้ในการสร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีในชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การทำงานวิจัยครั้งต่อไป ควรจะทำการวิจัยแบบเจาะลึกทีละประเด็น เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมหรือนวัตกรรม ที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริงๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบพัฒนาหรือวิจัยแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

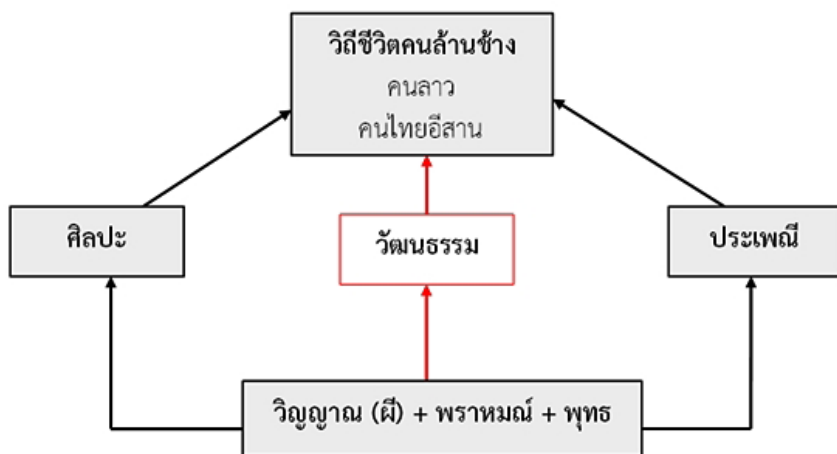
2.1 รูปแบบการนำศิลปะล้านช้างในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน

2.2 การสร้างความสามัคคีในชุมชนด้วยประเพณีล้านช้าง

2.3 การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนด้วยวัฒนธรรมล้านช้าง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยอาณาจักรล้านช้าง: ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ ฐานแนวคิดของคนล้านช้าง ซึ่งมาจาก 3 แนวคิด คือ แนวเรื่อง วิญญาณ (ผี) แนวคิดศาสนาพราหมณ์ และแนวคิดพุทธศาสนา ทั้ง 3 แนวคิดนี้ นำไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี และสุดท้ายนำไปสู่การหล่อหลอมวิถีชีวิตของคนล้านช้าง ซึ่งสามารถเขียนเป็นรูปแบบได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

ทองสืบ ศุกะมาร์ค (ปริวรรค). (2528). *พงศาวดารลาว*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา.

ปิยฉัตร สีนธะอาด. (2540). *สังคมล้านช้างตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 21 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 23*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระครูภัทรสิริวุฒิ (วิทยา สิริภโท/เที่ยงธรรม). (2556). *ศึกษาพัฒนาและอิทธิพลของพระพุทธศาสนาในสังคมล้านช้าง*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสนดุขฎฐิบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสมศักดิ์ ปิยธมโม (อินทเสน). (2543). *อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมลาวในแขวงจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). *ลาว: Laos*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

The Contribution of the Lao People's Revolutionary Youth Union to Social Development, Lao PDR^{*}

Somchai Boulidam and Siwach Sripokangkul

College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: p.numpol@hotmail.com

Abstract

This research of objective to: 1) to assess the contributions of the LPRYU to social development between 2016-2020 and 2) to analyze the problems and obstacles and to provide suggestions of the LPRYU. This research is based on qualitative methods and purposive sampling used, there are two groups of key informants a total of 11 people as: 1) four administrators from the LPRYU; and 2) seven representative staffs from the LPRYU. Research tools are a questionnaire, in-depth interviews, and observations.

The result found:

1. Identified eight contributions of the LPRYU: 1) Contributions to educational ideas for juvenile and youth; 2) Contributions for improving and building the organization of the LPRYU; 3) Contributions to the youth process; 4) Contributions to juvenile work 5) Contributions to youth vocational development; 6) Contributions to the construction of facilities for the development of youth; 7) Contributions to cooperation with foreign countries; 8) Contributions to the results of the inspection of LPRYU.

2. In regard to obstacles and challenges of the LPRYU, the following points were identified: 1) The education work has not been carried out widely and does not match the target group of youths; 2) The organization of villagers and young students abroad in some places has not been guided by the movement as it should have 3) The youth organization system has not been strongly improved; 4) Some youth groups still underestimate the implementation of the law on the LPRYU. The suggestions: 1) seek

^{*}Received: July 26, 2021; Revised: August 10, 2021; Accepted: September 26, 2021

guidance from the Board regularly to guide the implementation; 2) upgrade the organizational capacity, and guide the work of the Youth Union; 3) Strengthen the existing potential of the people at each level, including self-reliance, self-empowerment; 4) determine plans, programs, projects, activities of the LPRYU to be in line with the objectives of the development; 5) Raise the spirit of unity in the LPRYU at each level related to the activities of various processes in protecting the rights and legitimate interests of the youth.

Keywords: Contribution; Social Development Work; the Lao People's Revolutionary Youth Union (LPRYU)

1. Introduction

The Lao government has been committed to socio-economic development to improve the quality of life of its people through a creative economy, sustainable economic growth, and, most importantly, social order. The 8th National Socio-Economic Development Plan (2016-2020) calls for the protection and development of the nation. Therefore, the Lao PDR strives to ascend from the status of a lower middle-income country to an upper-middle-income country, with each phase of the planning outlining the objectives, goals, programs, projects, policies, and measures to be implemented (Ministry of Planning and Investment, 2016). The socio-cultural development goals of the country focus on poverty eradication. The Lao PDR has found it challenging to protect and promote people to have a better quality of life. The

development efforts place a great emphasis on education and health, striving to increase the number of people participating in the labor forces as scientists, researchers, technicians, and skilled laborers (Open Development Laos, 2019). In terms of health development, the goal is to reduce maternal and child mortality rates, thus increasing the life expectancy of the population; the higher developed the social welfare sector is, the higher is the social capital. Efforts have been made to expand the social protection system, increase social justice, gender equality, and ethnic people. At present, Laos focuses on socio-economic and social development, which requires the participation of a wide range of public and private sector participants and government organizations (Ministry of Planning and Investment, 2016). There are currently 18 ministries, three equivalent agencies, and the Lao People's

Revolutionary Youth Union, as the direct to the central government. Each sector has its role and function, and all of these combines to contribute to the development of society and the nation.

The youth groups of the Lao PDR have been divided into four generations. The 1 st generation (1930-1945), the 2nd generation (1946-1954), and the 3rd generation (1955-1975) all contributed to the Lao PDR ultimately gaining independence. The Lao Revolutionary Party made an important contribution to a youth organization in 1955. The organization became a gathering and education center for young people, following the motto, “to die is better than to lose independence” (Department of Youth Training, 2020). The 4th generation (1975-present), when the nation was liberated and established as the Lao People’s Democratic Republic, the youth force continued to participate in the mission of preserving and building the nation, especially in improving the infrastructure, economy, culture, and society, which is expressed in compliance with the rights, duties, and roles discussed below.

The Lao People’s Revolutionary Youth Union (LPRYU) is a mass organization in the Lao PDR dedicated to mobilizing

young people to contribute to national development under the terms of reference of the LYU as the foundation for their activities (Party Central Committee Secretary, 2018). The LYU committees at all levels take great effort to educate and train the Lao multi-ethnic youth to aspire towards patriotism, revolutionary values, preserve and enhance cultural heritage, initiate youth movements to implement policies, formulate national socio-economic plans, and uphold the law. LYU also disseminates historical and informational documents and articles to its members. LYU has established and strengthened LYU committees that today cover 96 percent of all primary, secondary, and high schools in the country. It has also established rules and regulations on various platforms for youth members to protect their legitimate rights and benefits (Lao People’s Revolutionary Youth Union, 2017). LYU regularly organizes youth events, including arts and literature competitions, the celebration of World Children's Day, and other activities to provide opportunities for the youth to exchange knowledge, demonstrate talent, and engage in self-development. The Lao Youth Union (LYU) committee has the role of educating, raising awareness and

understanding, and encouraging unity and solidarity among the multi-ethnic youth in Laos. LYU is an organization with the ability to organize and lead youth-related activities and is the representative in protecting the legitimate rights and benefits of the Lao multi-ethnic youth.

The above tasks affect the processes and results of the country's development plans. The results will be helpful for improving the development plan of the LPRYU. The information will be an important part of contributing to the country's development plan and will help make it more relevant to the actual work of the stakeholders to achieve better results. Such work is necessary for operations related to the work, responsibilities, and activities at the National University of Laos. In the National University of Laos, Faculty of Social Sciences, many students are members of the Lao People's Revolutionary Youth Union (LPRYU), making the study of the contributions of the LPRYU to social development an interesting topic. The study the contribution of the LPRYU to social development Lao PDR, the problems, obstacles, and suggestions of the LPRYU regarding social development work are of interest, as well as the question

of what are the main forces or agents to contribute to the development of a direction for the stakeholders to adapt their social realities.

2. Research Objectives

1. Assess the contributions of the LPRYU to social development between 2016-2020.
2. Analyze the problems and obstacles and provide suggestions for the future work of the LPRYU.

3. Research Methodology

This research uses qualitative methods in collecting data and analysis, including an explanation, describing the interviews, secondary data and concepts and theories. Non-probability sampling and purposive sampling was used to informants from the population in the Lao People's Revolutionary Youth Union. There were two groups of key informants, a total of eleven people, including: 1) Four administrators from the LPRYU; and 2) Seven representative staffs from the LPRYU. Structured interviews: researchers have set of questions for the data collection technique (Corbin and Strauss, 2008). Thematic analysis is used for the content analysis of the data and

field observation. This was done in three ways: The results were classified into statements, which then were summarized and grouped by similar and related contents. Finally, the findings were composed and written with a comparative analysis of related concepts and theories.

4. Research Result

1. The contributions of the LPRYU to social development between 2016-2020. There are eight contributions: 1) Contributions to educational ideas for juvenile and youth; 2) Contributions for improving and building the organization of the Lao People's Revolutionary Youth Union; 3) Contributions to the youth process; 4) Contributions to juvenile work; 5) Contributions to youth vocational development; 6) Contributions to the construction of facilities for the development of youth; 7) Contributions to cooperation with foreign countries; 8) Contributions to the results of the inspection of the Lao People's Revolutionary Youth Union.

2. The problems and obstacles and provide suggestions of the LPRYU. there are still many problems and obstacles in the implementation of the work, such as 1) The education work has not been

carried out widely and does not match the target group of youths; 2) The organization of villagers and young students abroad in the past in some places has not been guided to the movement as it should be; 3) The youth organization system has not been strongly improved; 4) Some youth groups still underestimate the implementation of the law on the Lao People's Revolutionary Youth Union. All the problems mentioned are due to lack of knowledge, capacity of staff is limited, the number of staff is insufficient, the workplace space is limited, there is a lack of vehicles to travel, there is a shortage of equipment, the budget is still limited, and, finally, the legislation is not in line with the new term.

Therefore, it is necessary to create conditions conducive to solve problems and address challenges, such as 1) Seek guidance from the Board regularly to guide the implementation; 2) Upgrade the organizational capacity, and guide the work of the Youth Union; 3) Strengthen the existing potential of the People's Liberation Army at each level, including self-reliance and self-empowerment; 4) Determine the plans, programs, projects, activities of the Lao People's Revolutionary Youth Union must be in line with the objectives of the

development of local forces and activities and in line with the interests of the youth; 5) Raise the spirit of unity in the Lao People's Revolutionary Youth Union at each level as related to the activities of various processes in protecting the rights and legitimate interests of the youth. Based on the opinions of the interviewees the following solutions were suggested: "Participation of many parties and providing opportunities for young people to create full employment, young people must strive to train themselves to become competent, ready to develop themselves, develop families, be a force in the development of society and the nation, follow the plans and strategies of the Lao People's Revolutionary Youth Union, and integrate with the National Socio-Economic Development Plan of Laos, liaise with various organizations, both domestic and foreign, to enhance the potential of Lao youth. In addition, the competition for external funding, improving the format of advertising methods, educating young people and youth through online media, focusing on the development of skills for young people to have the potential and acceptance of the labor market to avoid social disputes". However, the government has set the focus, the direction of the 8th

Lao Ethnic Youth Development Plan from 2021-2025, which includes nine main issues and the vision 2030 of the Lao People's Revolutionary Youth Union for the period 2020-2030 as a basis for the implementation of youth work in the future.

5. Discussion

For the contribution of the Lao People's Revolutionary Youth Union to social development in the period 2016-2020, the researcher analyzed and compared theoretical concepts in regard to eight contributions: 1) Contributions to the concept of education for juvenile and youth that related to the feature of social development "Education will contribute significantly to social development. Knowledge will help to raise the standard of living of the people, helping to maintain, correct, and transmit the culture from person to person" (Government of New Brunswick, 2009). This is in line with the law on the Lao People's Revolutionary Youth Union, Article 4: The government's policy towards the LPRYU: The government encourages LPRYU members to receive education in science and technology, jobs, information, access to health services, participation in government, and socio-economic management (Lao

People's Revolutionary Youth Union, 2017). The most appropriate and suitable approach to educate the youth in this era is thus through social media, including websites, youth applications, and discussion groups to disseminate information (Sivilay, 2016). 2) Contributions for improving and building the organization of the Lao People's Revolutionary Youth Union. This is related to the Law of Lao People's Revolutionary Youth, Article 5: The activities of young people are based on the principles of direct and comprehensive leadership; respect and implementation of the Constitution, laws, and rules of Lao young people; operating principles central to democracy; exemplary leadership in the tasks of the National Committee of the young people's revolution and to join the movement of the masses; and ensure the movement does not conflict with the laws and customs the nation (Lao People's Revolutionary Youth Union, 2017). As the former president, Kaysone Phomvihane, said, "The masses are the force, the strength of our party. Which is related to the 4th Industrial Revolution Skills for Youth: The ASEAN youth, is indeed a strong force of the ASEAN population (Phomvihane, 1983). 3) Contributions to the youth

process related to the Lao Youth Union in the process of national development: young people need to focus on science and technology, build on the foundation of rural development, fight poverty, build on scientific progress, making the country more integrated into favorable opportunities and challenges in global issues (Lao People's Revolutionary Youth Union, 2014). 4) Contributions of youth work related to the role of the Lao Youth Union: lead, guide, and organize the activities of youth, Ngaowa son, (young generation in primary school), and A nu son (younger generation in kindergartens); Protecting the rights and interests of youth, Ngaowa son (young generation in primary school), and A nu son (younger generation in kindergarten); Enhance the nation's good heritage. It also takes young people on study tours to museums, monuments, historical sites and promotes research, reading, books, magazines and electronic devices, environmental activities, and cultural conservation activities. 5) Contributions to Youth Vocational Development related with 4th Industrial Revolution Skills for Youth. Focusing more on infrastructure investment; therefore, we should improve the quality of the system of vocational

training and skills-training schools. As Phaisone Sonesuphan, Phenpaseuth Vivanphaeng, Phitsaphai Sisomphou, and Vilakon Suliyavong said: Vocational training is the empowerment of young people without gender restrictions, ethnic minorities in remote areas, poor areas, but must be based on conditions such as young people aged 15-35 years, who do not have a job, volunteering for vocational training by following a set schedule and procedures. After the training, there will be a loan for many people to further their careers so that they can have a permanent job and reduce the problems of society, as well as to promote the development of youth and the development of society to be more progressive. This is related to social development assessment and strategy in Laos: The process has two primary components: first, to increase the opportunities for the rural poor to participate in economic growth; and second, to improve the human resource capacities of the rural poor to take advantage of those opportunities (World Bank, 1995). 6) Contributions to the construction of facilities for the development of youth; and 7) Contributions to relations and cooperation with foreign countries that relate to the Lao People's Revolutionary

Party's attitude toward the youth campaign: The Lao PDR has a wide range of international friends, with active contributions to the mission of peace, friendship, and development cooperation. 8) Contributions to inspections of the Lao People's Revolutionary Youth Union that relate with the Law of Lao People's Revolutionary Youth, Article 4: The government's policy towards the LPRYU: The government supports the LPRYU by creating conditions that enable it to fulfill its role, rights, and duties to attract and strengthen young people in the implementation of national policies, policies, constitutions, laws, and the mission of preserving and developing the nation.

The study found that in recent years, there have been many problems and difficulties that affect socio-economic development, especially youth development work. The direction of the Juvenile and Youth Development Plan for the period 2016-2020 of the People's Revolutionary Youth Council at all levels has many problems and challenges, such as education and training activities have not been carried out widely and are not in line with the target groups of youths, village organizations and student youths in some places. The system of youth organization has not been

significantly improved, and some youth groups still underestimate the implementation of the law on the Lao People's Revolutionary Youth Union. This is related to the thesis in “Youth movement development in new conditions” and there are also challenges to solve these issues such as the contents of movement activities that are suitable for the character, psychology, age groups, campaign tools, and equipment are not shaped enough. In addition, the social knowledge and ability among youth has caused trouble to their family organization, and the family's economic development is not self-sufficient. Staff resources are also limited; in addition, the work is found which must be solved in the short and long terms. (Keophilavong, 2017). All the problems mentioned above are due to the limited knowledge and skills of the staff, the number of staff is insufficient, workplace space is limited, and lack of vehicles to travel, lack of equipment, the limited budget, and the legislation is not in line with the new term. How can the problems of the Lao People's Revolutionary Youth Union be solved and the suggestions of the interviewees be included?

The researcher found that many factors play into the possible solutions,

challenges in the implementation of youth work, such as 1) Ask for guidance from the board regularly to guide the practice; 2) Upgrading the organizational capacity, leading the work of the Youth Union; 3) Enhancing the potential of the People's Liberation Army at each level, as well as self-reliance, self-empowerment; 4) Defining plans, programs, projects, activities of the Lao People's Revolutionary Youth Union; 5) Raise the spirit of unity in the Lao People's Revolutionary Youth Committee at each level related to the activities of various processes in protecting the rights and legitimate interests of the youth.

The above is also in line with the opinions and suggestions of all interviewees, which are all important and useful for the future, such as: the participation of many parties and the opportunity for young people to create their full potential, young people in Lao society must focus on training themselves to become competent, have a goal and be ready to develop themselves, develop families, be a force in the development of society and the nation, follow the plans and strategies of the Lao People's Revolutionary Youth Union and integrate with the national socio-economic development plan of Laos. In addition, it is beneficial to

cooperate with various organizations, both domestic and foreign, to enhance the potential of Lao youth, as well as compete for external funding, improve the format of advertising methods, educating young people and youth through online media more widely, emphasis should be put on the development of skills for young people to have the potential and acceptance of the labor market to avoid the phenomenon of obstacles in society. It shows that solving problems in the implementation of youth work must start from the youth themselves, as well as cooperate with many stakeholders to have a clear plan and adequate budget.

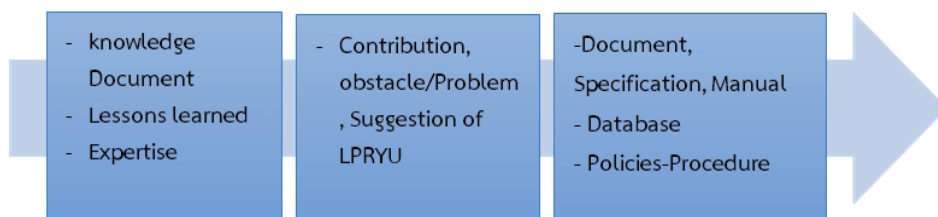
6. Suggestions

The researcher study in “the contribution of Lao People’s Revolutionary Youth Union to social development, Lao PDR”. Therefore, I would like to invite those who are interested in this study as the behavior of young people in the past and

present in the development process to understand the differences in ideas and attitudes of young people, which may be useful information in adjusting into the activities of youth development in the future.

7. Knowledge Assets

With this study topic found that there are many issues as knowledgeable to the researcher(s), whether it is a collection of documents there are relevant knowledges, lessons learned and thought processes. Especially, the contributions of the LPRYU in social development and analyze the problems and obstacles and to provide suggestions. These experiences will lead to the implementation of specialized documents and become a significant database which can be contributed to the formulation of policies for implementing into my work in the future. As the knowledge assets graphic below:

References

- Corbin, J. and Strauss, A. (2008). *Strategies for qualitative data analysis*. Retrieved from <https://methods.sagepub.com/book/basics-of-qualitative-research/n4.xml>
- Department of Youth Training. (2020). *The legacy of the growth and development of the Lao People's Revolutionary Youth Union for 65 years under the banner of the party*. Vientiane Capital: Lao Youth Union.
- Government of New Brunswick Home. (2009). *The Social Development*. Retrieved from https://www2.gnb.ca/content/gnb/en/departments/esic/overview/content/what_is_social_development.html
- Keophilavong, S. (2017). *Youth movement development in new conditions*. (Master of Social Sciences in Social Development). Vientiane Capital: National University of Laos.
- Lao People's Revolutionary Youth Union. (2014). *Adolescent and Youth Situation Analysis*. Vientiane Capital: Lao Youth Union.
- Lao People's Revolutionary Youth Union. (2017). *The Law of Lao Youth People's Revolutionary Union*. Vientiane Capital: Noumlao Printings.
- Ministry of Planning and Investment. (2016). *8th Five-year National Social-Economic Development plan (2016-2020)*. Chanthaburi: Vientiane capital.
- Open Development Laos. (2019). *SDG 4 Quality Education*. Retrieved from <https://laos.opendevdevelopmentmekong.net/topics/sdg-4-quality-education/>
- Party Central Committee Secretary. (2018). *Resolution of Party Central Committee Secretary on the Administrative and operational of the Lao People's Revolutionary Youth Union*. Vientiane Capital.
- Phomvihane, K. (1983). *1st National Youth Delegation General Meeting*. Vientiane Capital: Lao Youth Newspaper Agency.
- Sivilay, M. (2016). *Needs of Vientiane secondary school students toward the youth educational training in the era of information technology*. (Master of Social Sciences in Social Development). Vientiane Capital: National University of Laos.
- World Bank. (2012). *Laos-Social development assessment and strategy*. Retrieved from <https://agris.fao.org/agrissearch/search.do?recordID=US2012401640>

การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

Promoting Skills of Information Technology for Sangha Government in Kalasin Province

พระณัฐวัฒน์ อภิปัญโญ (พันทะลี), พระมหาวิรุฬ วโรจโน (นิลเพ็ชร), พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย และชนาธิป ศรีโ
Phra Nattawut Apipunyo (Phanthali), Phramaha Wiruth Wirojano (Ninpetch),
Phrakhru Sangkharak Thawi Aphayo and Chanathip Sritho
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pantalee200134go@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) ศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ พระสงฆ์ที่อยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 257 รูป โดยวิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาร์ ยามาเน่ เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test และค่า F-test โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสงฆ์มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการวิเคราะห์สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านการจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามสังกัดคณะสงฆ์ พรรษา ระดับการศึกษาทางธรรมและตำแหน่งทางคณะสงฆ์ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นระดับการศึกษาทางโลกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการวางแผนจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ: การส่งเสริมทักษะ; การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ; การปกครองคณะสงฆ์

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the level of promotion of skills in using information technology of the administrative monks for Sangha governance of Kalasin Province 2) study and compare the promotion of skills in using information technology of the administrative monks for Sangha governance of Kalasin Province 3) study the recommendations on the promotion of skills in using information technology of the administrative monks for Sangha governance of Kalasin Province. It is a quantitative research. The sample group was 257 monks in Kalasin province by method of calculating the sample size according to the Taro Yamane formula. The data collection tool was a questionnaire on a 5-level estimation scale of 30 items with a confidence level of 0.81. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test and F-test. The statistical significance was set at the .05 level.

The results showed that:

1. The administrative Sangha has promoted the use of information technology was found that the overall level was at a high level. When considering each aspect was found that the ability to analyze information technology media with the highest average, followed by the application of information technology, the use of information technology and in terms of management of information technology was the least average.

2. Comparative results of promoting skills in using information technology of administrative sangha in Sangha governance of Kalasin Province Classified by Sangha

affiliation, age of monks, level of moral education and Sangha position were not statistically significantly different at the .05 level excepting secular education levels was statistically different at the .05 level.

3. Recommendations for promoting skills in using information technology of the administrative monks in Sangha governance of Kalasin Province as follow: Information technology budget should be allocated, there should be a plan to organize training on the use of information technology, there should have morals and ethics in the use of information technology media and there should apply information technology for public relations.

Keywords: skill promoting; use of information technology; Sangha governance

1. บทนำ

ศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การหลอมรวม และการเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสังคมอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน และได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information) เข้ามาใช้งาน ซึ่งจะเห็นได้จากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่างๆ เพื่อความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร ทั้งภายนอกและภายในองค์กร เพื่อความรวดเร็วในการเก็บข้อมูล การสืบค้นข้อมูล ช่วยให้การบริหารจัดการในองค์กรสะดวกรวดเร็ว ช่วยลดค่าใช้จ่ายทางทรัพยากรด้านเอกสาร วัสดุสำนักงาน และจำนวนบุคลากร ทำให้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการทำงานในองค์กรทุกแห่งทั่วประเทศ (นิรุฒ ลิมตระกูล, 2554)

พระพุทธศาสนาได้ดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว จนถึงยุคของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเจริญก้าวหน้า ทันสมัย และมีการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ ออกมาอย่างต่อเนื่อง เป็นยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร และทุกคนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้พรมแดน โดยไม่มีอุปสรรคด้านระยะเวลา ระยะทางมาปิดกั้น เป็นการเปิดความคิดและวิสัยทัศน์ของมนุษย์ให้กว้างไกลมากยิ่งขึ้น โดยจะสังเกตได้จากสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งส่วนมากจะถูกควบคุมด้วยระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยให้การทำงานสะดวกสบาย รวดเร็วมยิ่งขึ้น และลดค่าใช้จ่ายได้อย่างมาก (พรรชชล ไตรพิริยะ, 2560) จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่า เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมากมาย แม้กระทั่งหน่วยงานทางการ

ปกครองคณะสงฆ์ในระดับพระสังฆาธิการเองก็มี การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยส่งเสริม ทักษะในการทำงานมากขึ้น โดยใช้เป็นเครื่องมือ ในหน่วยงานสำหรับทำงานต่างๆ เช่น การติดต่อ สื่อสาร การรับส่งข้อมูล การแก้ไขปัญหา และการ ตัดสินใจ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถได้รับข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว เชื่อถือได้

โครงสร้างของพระสังฆาธิการ เมื่อสมัย ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้ทรง ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2505 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พุทธศักราช 2484 ได้กำหนดให้มีมหาเถรสมาคม มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ปกครองคณะสงฆ์ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และได้มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2535 ให้มหาเถรสมาคมออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่งมีมติและออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย และพระธรรมวินัย ดูแล พระสงฆ์ในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมาย มหาเถรสมาคมว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 23) พุทธศักราช 2541 โดยมีพระสังฆาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการของทางคณะสงฆ์ 6 ประการ คือ 1) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ตาม พระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชา สมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน 2) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อย ดึงงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี 3)

ระงับอธิกรณ์วินิจัยการลงนิคหกรรม วินิจัย ข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจัยชั้นเจ้าคณะตำบล 4) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะตำบลให้เป็นไป โดยชอบ 5) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและ เจ้าอาวาส ตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้บังคับ บัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจง แนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ เป็นไปโดยความเรียบร้อย 6) ตรวจสอบและประชุม พระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

พระสังฆาธิการมีอำนาจหน้าที่ที่มีความ สำคัญในการจรรโลงพระพุทธศาสนาและช่วย สงเคราะห์สังคมตามวิถีทางและหลักธรรมใน พระพุทธศาสนา การที่จะทำให้พุทธศาสนาเจริญ รุ่งเรืองก้าวหน้า และมั่นคงยั่งยืนถาวรคู่ประเทศไทย ได้นั้นจะต้องมีพระสังฆาธิการเป็นส่วนหนึ่งในการ ช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการจึงมี บทบาทและหน้าที่ในการปกครองและบริหาร กิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวในการส่งเสริมกิจการพระพุทธ ศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบต่อไป ก็ด้วยจะต้องอาศัย พระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆาธิการ เป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนโดยเฉพาะพระสังฆาธิการ ทุกระดับเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนและมี บทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยแล้ว จึงจะต้องปรับบทบาทในด้านต่างๆ ให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน และต้องมีการ พัฒนาตนเองในด้านการศึกษ ด้วยการขวนขวาย ในหน้าที่ของตน และไม่ลืมที่จะพัฒนาคนอื่นหรือ พัฒนาชุมชนในสังคมนั้นด้วย (พระสุระ สนิทชัย

และรชพล ศรีขาวรส, 2562)

พระสังฆาธิการในฐานะเป็นผู้ปกครองทางคณะสงฆ์ ต้องมีความเกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปใช้ในการปกครองคณะสงฆ์ในด้านการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะช่วยให้พระสังฆาธิการได้รับทักษะการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรับรู้ข่าวสารและรับส่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานคณะสงฆ์ จำเป็นอย่างมากที่จะต้องส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีมาปรับให้เหมาะสมกับงานบริหารจัดการของคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในส่วนของพระสังฆาธิการต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบการทำงานของเทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสมโดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่กระบวนการทำงานแบบเดิม ทำให้เกิดเป็นกระบวนการทำงานแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทางการปกครองคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างมากยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในทักษะการใช้เทคโนโลยีของพระสังฆาธิการอีกด้วย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปด้วยความเรียบร้อย (หทัยชนก มาตย์แสง, 2557)

การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัด

กาฬสินธุ์ ทำให้การทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ ซึ่งพระสังฆาธิการจะต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ทักษะการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร และสามารถส่งข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์มือถือหรือผ่านคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมระบบอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการดำเนินงานของคณะสงฆ์ ทำให้การติดต่อสื่อสารกันง่ายสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วในสถานการณ์ที่ทั่วโลกกำลังประสบกันอยู่ คือการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารโดยปกติต้องปรับตัวให้เป็น new normal ซึ่งจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการทำงาน แม้แต่พระสังฆาธิการเองอาจจะยังไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีมากนัก จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในยุค disruption ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนไม่อาจปรับตัวได้ทัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลวิจัยมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานคณะสงฆ์จังหวัดกาฬสินธุ์สืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการ

ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาข้อมูลจากการลงพื้นที่วิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ที่อยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 719 รูป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 257 รูปโดยผู้วิจัยได้หาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างของพระสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 18 อำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจำนวน 30 ข้อ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน นำเรียนเจ้าคณะจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย 2) เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล

ด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังอย่างละเอียดและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากแบบสอบถาม จำนวน 257 ชุด แล้วนำมาทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลโดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพรรณนาข้อค้นพบจากการวิจัยและทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ 1) สถิติพรรณนา จะเป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนที่นำเสนอการพรรณนาลักษณะของข้อมูลสถิติที่ใช้ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติร้อยละและค่าความถี่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) 2) สถิติที่ใช้ในการวัดระดับการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ข้อมูลข้อเสนอแนะผู้ศึกษาจะใช้วิธีจัดกลุ่มเนื้อหาที่มีลักษณะเดียวกันและแจกแจงความถี่แล้วพรรณนาความ

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครอง

คณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 257 รูป ส่วนใหญ่ สังกัดมหานิกาย จำนวน 187 รูป คิดเป็นร้อยละ 72.8 มีพรรษาระหว่าง 21-39 พรรษาจำนวน 162 รูป คิดเป็นร้อยละ 63.0 มีการศึกษานักธรรม จำนวน 224 รูป คิดเป็นร้อยละ 87.2 มีระดับมัธยมศึกษา จำนวน 109 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.4 มีตำแหน่ง เจ้าอาวาส จำนวน 151 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.8

2. การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการวิเคราะห์สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.48$) รองลงมา คือ ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x} = 3.46$) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x} = 3.41$) และด้านการจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.31$)

3. การเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) สังกัดคณะสงฆ์ พบว่า การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามสังกัดคณะสงฆ์ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 2) พรรษา พบว่า การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามพรรษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 3) ระดับการศึกษาทางธรรม พบว่า การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษาทางธรรมโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 4) ระดับการศึกษาทางโลก พบว่า การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษาทางโลก พบว่า โดยรวมแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกันจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความสามารถในการวิเคราะห์สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ตำแหน่งทางคณะสงฆ์พบว่า การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีค่าความถี่สูงสุดในแต่ละด้าน มีดังนี้พระสงฆ์ควรจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการวางแผนจัดอบรมการใช้เทคโนโลยี ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้สื่อเทคโนโลยี และควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น การประชาสัมพันธ์งานคณะสงฆ์ งานกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของชริสา พรหมรังสี (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้นโยบายสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสินธพ ศรีลารักษ์ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า สภาพปัญหาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2. การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีสังกัดคณะสงฆ์พรรษา ระดับการศึกษาทางธรรม ระดับการศึกษาทางโลก ตำแหน่งทางคณะสงฆ์มีการส่งเสริมทักษะ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน ผลการวิจัยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปปรากฏดังนี้

2.1 พระสังฆาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีสังกัดคณะสงฆ์ต่างกันมีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ เพ็ชรมาก และนุชจรี บุญเกต (2560, หน้า 357-368) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้นโยบายสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อชุมชนของคณะสงฆ์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า คณะสงฆ์ที่มีสังกัดคณะสงฆ์ต่างกันมีการใช้ ICT ไม่แตกต่างกัน

2.2 พระสังฆาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีพรรษาต่างกันมีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ เพ็ชรมาก และนุชจรี บุญเกต (2560, หน้า 357-368) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้นโยบายสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อชุมชนของคณะสงฆ์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่าคณะสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกันมีการใช้ ICT ไม่แตกต่างกัน

2.3 พระสังฆาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีการศึกษาทางธรรมต่างกันมีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ เพ็ชรมาก

และนุชจรี บุญเกต (2560, หน้า 357-368) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อชุมชนของคณะสงฆ์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า คณะสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาทางธรรมแตกต่างกัน มีการใช้ ICT แตกต่างกัน

2.4 พระสังฆาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีการศึกษาทางโลกต่างกันมีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกรสา แพน้อย (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาของนักศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

2.5 พระสังฆาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ต่างกัน มีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ช่างหลอม (2557) ได้ทำวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งหน้าที่และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรกำหนดนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระตุ้นให้พระสังฆาธิการที่อยู่ใต้การปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการส่งเสริมทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เช่น สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สนับสนุนให้พระสังฆาธิการมีทักษะการพิมพ์เอกสาร

1.2 ควรกำหนดนโยบายด้านการจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยให้พระสังฆาธิการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยี กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดการงานด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน โดยติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

2.1 จัดโครงการอบรมการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดทักษะการใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก Application Line, Facebook, Youtube เป็นต้น รวมถึงจัดทำเว็บไซต์ โดยใช้เว็บไซต์สำเร็จรูปอย่างง่ายเพื่อเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และกิจกรรมต่างๆ ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในเขต

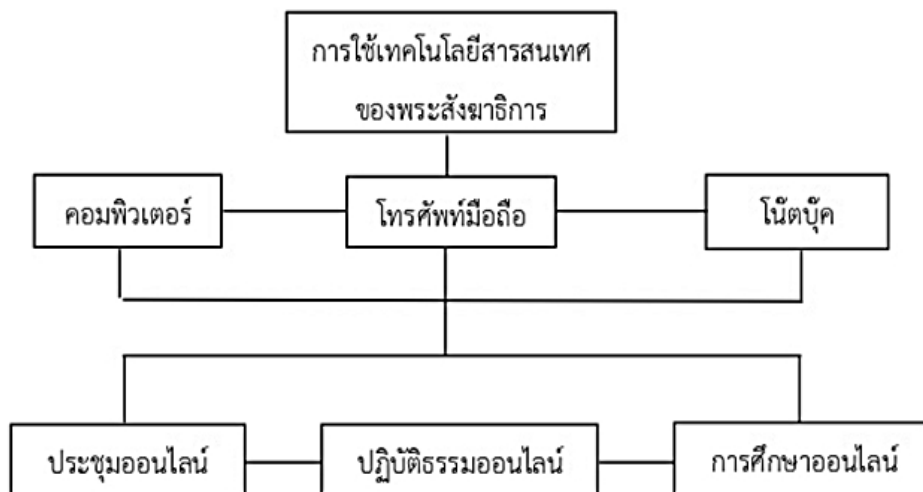

ปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม

3.2 การศึกษาเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่สำคัญ คือ พระสงฆ์สามารถได้นำเทคโนโลยีมาปรับใช้ร่วมกับการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาฬสินธุ์เพิ่มขึ้น ในระยะนี้ได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 ทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ช่างหลอม. (2557). ปัญหาและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.

กรสา แพน้อย. (2556). ปัญหาของนักศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

- ชรัสสา พรหมรังสี. (2557). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นิรุธ ลิ่มตระกูล. (2554). การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มสมรรถนะองค์การ กรณีศึกษารณาคารกสิกรไทยในเขต 45. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรพรชชล ไตรพิริยะ. (2560). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 เวียงเก่าแสนภูวิทยาประสาท. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พระสุระ สนิทชัย และรชพล ศรีขาวรส. (2562). บทบาทพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการระดับชาติ, ครั้งที่ 6 วันที่ 30 มีนาคม 2562. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สมเกียรติ เพ็ชรมาก และนุชจรี บุญเกต. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อชุมชนของคณะสงฆ์ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการวิจัยกาละลองคำ, 11(3), 357-368.
- สินธพ ศรีลารักษ์. (2561). แนวทางการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- หทัยชนก มาตย์แสงและคณะ. (2557). การบริหารงานระบบสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. เข้าถึงได้จาก <http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/jmcukk/article/view/2127>

**นโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่น
ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น***
**Public Service Management Policy According to the Local
Development Plan under the National Strategy of Khon Kaen
Provincial Administrative Organization**

ภูธดา คุณพลิน

Phoothada Klunplin

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

E-mail: phuthada.khun@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษานโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 2) ศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นในการจัดบริการสาธารณะ 3) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ จากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบวิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยครั้งนี้ โดยใช้การเลือกแบบก่อนหิมะ โดยเลือกผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ชาติ และการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ผลการวิจัยพบว่า

1. นโยบายการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้มีการเชื่อมโยงและบูรณาการร่วมกันของภาคราชการ มีการกำหนดนโยบายการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามอำนาจหน้าที่และแนวทางในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด และยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหาร

*ได้รับบทความ: 5 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 16 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 24 กันยายน 2564

Received: August 5, 2021; Revised: September 16, 2021; Accepted: September 24, 2021

ส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการในทุกขั้นตอน

2. ปัญหาในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น คือ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่มีเพียงพอกับความต้องการของประชาชนในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่มีภารกิจที่หลากหลาย ข้อคิดเห็นในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว

3. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีระบบและกลไกในการบริหารราชการที่สอดคล้องกับตามภารกิจหน้าที่ทำให้ประชาชนได้รับการให้บริการในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คำสำคัญ: นโยบายการจัดบริการสาธารณะ; ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the policy of public service provision according to Local Development Plan under the National Strategy of the Khon Kaen Provincial Administrative Organization, 2) to study the problems and opinions in the provision of public services under the Local Development Plan under the National Strategy, 3) Public services according to the local development plan under the National Strategy. It is a mixed method research between quantitative research from a questionnaire, a sample of 400 people, and qualitative Research from an indepth interview with 24 key informants using the target group selection method. In this research using a snowball selection by selecting people with knowledge Understanding of the preparation of local development plans National strategy and public service organization of the Provincial Administrative Organization.

The results of the research found that:

1. Public Service Management Policy of Khon Kaen Provincial Administrative Organization there has been a link and integration of the government sector, that is, the administration policy of the Provincial Administrative Organization has been established. according to the powers, duties and guidelines for organizing the public service system of the Khon Kaen Provincial Administrative Organization in accordance with the government policy 20-year national strategy, national economic and social development plan,

regional development plan, provincial group development plan provincial development plan and the development strategy of Khon Kaen Provincial Administrative Organization with a local development plan and emphasizing public participation in management at every step.

2. The problem in providing public services of the Khon Kaen Provincial Administrative Organization is the budget that has been allocated. Not enough to meet the needs of the people to operate in accordance with the various missions. and comments on organizational management for convenience and speed.

3. The level of public opinion towards the provision of public services according to the local development plan under the national strategy of the Khon Kaen Provincial Administrative Organization Overall, it's at a high level. by the Khon Kaen Provincial Administrative Organization Development strategies have been formulated according to the local development plan of the Khon Kaen Provincial Administrative Organization. There are systems and mechanisms for public administration that are consistent with their missions, enabling people to receive services in the provision of public services of the Khon Kaen Provincial Administrative Organization.

Keywords: public service management policy; 20-year national strategy; government organization local

1. บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นหน่วยราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลเกิดขึ้น ตามแนวนโยบายหลักการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นความมุ่งหวังเพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นตามบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยคำนึงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการ

กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนา จึงนับว่าเป็นไปตามหลักการปกครองตนเองของคนในท้องถิ่นนั้น ซึ่งการปกครองท้องถิ่นปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมตามบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ ปี 2540 หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 282-284 (2540, หน้า 73-74) ความต่อเนื่องในการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามบทบัญญัติฉบับรัฐธรรมนูญ ปี 50 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 281-283 (2550, หน้า 112-113) และบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ปี 2560 ฉบับปัจจุบัน

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ตามมาตรา 250-253 (2560, หน้า 74-75) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงนับได้ว่าเป็นองค์กรหลักในการจัดบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่พี่น้องประชาชนจากแนวนโยบายการปกครองตนเอง มีการบริหารจัดการจากคนในท้องถิ่น และเพื่อประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่นนั้น โดยการจัดบริการสาธารณะนั้น มีองค์ประกอบจากหลายภาคส่วนในการจะกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น อาทิเช่น นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น นโยบายรัฐบาล การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทั้งปัญหาความต้องการ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ที่จะสามารถดำเนินการในการจัดบริการสาธารณะได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น แนวนโยบายอีกประการหนึ่งที่ทางรัฐบาลได้กำหนดขึ้น ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ ดังนี้ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง

ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีการกำหนดยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, 2561, หน้า 53-56)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด นับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบน (Upper Tier) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทอื่นๆ ที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่าง (Lower Tier) (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและเมืองพัทยา) ดังนั้น จึงทำให้ภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทอื่นๆ ด้วยความแตกต่างในประการแรกก็คือ ภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นภารกิจหน้าที่ที่เป็นภาพรวมของจังหวัดและไม่เน้นการให้บริการสาธารณะย่อยๆ ขนาดเล็ก สืบเนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยงานในระดับบน (Upper Tier) ทำหน้าที่ช่วยประสานและช่วยเหลือการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับล่างให้มีประสิทธิภาพ ในประการที่สอง ภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่มีการแบ่งแยกภารกิจ หน้าที่ที่ต้องกระทำและ

ภารกิจหน้าที่ที่อาจกระทำได้เหมือนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทอื่น ภารกิจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดออกมาในลักษณะกว้างๆ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานหนึ่งในการจัดบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในทุกพื้นที่ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกด้านตามอำนาจหน้าที่และภารกิจภายใต้กฎหมายกำหนด นอกจากนั้นยังได้มีการนำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และบูรณาการในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น แต่อย่างไรก็ตาม การจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยนำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาปรับใช้นั้น ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกันในทางนโยบายสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม

ดังนั้น บทความวิจัยนี้จึงตั้งคำถามว่า นโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร รวมทั้งปัญหาและข้อคิดเห็นในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีอะไรบ้าง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำกรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดนโยบายสาธารณะ แนวคิดยุทธศาสตร์ชาติ

แนวคิดการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods Research) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และตัวแทนองค์กรชุมชน ในเขตพื้นที่

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 24 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบวิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยการเลือกแบบก้อนหิมะ (Snowball Selection) โดยเลือกผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ชาติและการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด การสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้เวลาตามความเหมาะสมกับข้อมูลเนื้อหาที่สัมภาษณ์ และเมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมข้อสังเกตของตนไว้ต่างหากในตอนท้ายของการบันทึกการสัมภาษณ์ โดยเน้นข้อมูลเกี่ยวกับท่าทีและบรรยากาศในระหว่างการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการสรุปประเด็น คำถาม และข้อสงสัยต่างๆ

นอกจากนั้น การสนทนากลุ่ม ทำให้นักวิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ช่วยให้การตอบคำถามมีรายละเอียดมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนพฤติกรรมของกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่น การสนทนากลุ่มยังทำให้เกิดความยืดหยุ่นในหัวข้อการสนทนา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มทำให้ทราบวัฒนธรรมของผู้ตอบคำถามโดยการสนทนากลุ่มมีเป้าหมายดังนี้ 1) นโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและ 2) ปัญหาและข้อคิดเห็นในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยพรรณนา (descriptive) ตามสภาพความเป็นจริงจากการ

ตีความ ในประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต สัมภาษณ์ การจดบันทึก การถอดเทป แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการตีความ และตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาอย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง ซึ่งในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (data validity) ผู้วิจัยใช้กระบวนการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) โดยมีกระบวนการดังนี้ 1) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ด้านบุคคล (data triangulation) เพื่อต้องการทราบว่า ข้อมูลที่ได้แตกต่างกัน มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ถ้าข้อมูลที่ได้มีความเหมือนกันแสดงว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งในระดับเชิงลึก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ระดับปัจเจกบุคคล และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาเปรียบเทียบในประเด็นเดียวกันว่า ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกัน หรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร 2) การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านผู้วิจัย (research triangulation) เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ครบถ้วนสมบูรณ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของคนอื่นในประเด็นเดียวกันเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร 3) การตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านทฤษฎี (theory triangulation) โดยใช้ทฤษฎีที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มา ทำการพรรณนาตามแนวคิดนโยบายสาธารณะ แนวคิดยุทธศาสตร์ชาติ แนวคิดกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นและแนวคิด

การมีส่วนร่วม ภายหลังจากการตรวจสอบข้อมูล ทั้งสามด้านแล้ว ถ้าพบว่า ข้อมูลที่ได้มีความเหมือนกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงว่าข้อมูลได้มีความถูกต้อง ผู้วิจัยจึงได้เขียนเป็นรายงานนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูล โดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (analytic descriptive) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

1. จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษานโยบายการจัดบริการสาธารณะตาม แผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สรุปผลวิจัย ได้ดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่บริหารราชการตามอำนาจหน้าที่ภายใต้กฎหมายกำหนด โดยมีการจัดบริการสาธารณะครอบคลุมในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านกายภาพ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งปัญหาและความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันไป จึงนับได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้มีการกำหนดนโยบายการจัดบริการสาธารณะ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

1.2 แนวทางการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีเครื่องมือที่เป็นหัวใจสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดใน

การรวบรวมเป็นโครงการพัฒนาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะมีกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาตามภารกิจหน้าที่การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาคุณภาพคนและสังคม ด้านการพัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนาเมืองและชุมชน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดี นอกจากนี้การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี จะนำโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีการจัดลำดับความสำคัญโครงการพัฒนาตามที่ประชาชนได้มีการเสนอปัญหาและความต้องการบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงแสดงให้เห็นว่าการแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น รวมถึงการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จะมีการกำหนดโครงการพัฒนาในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี จึงนับได้ว่า การจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นนั้น เป็นไปตามแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

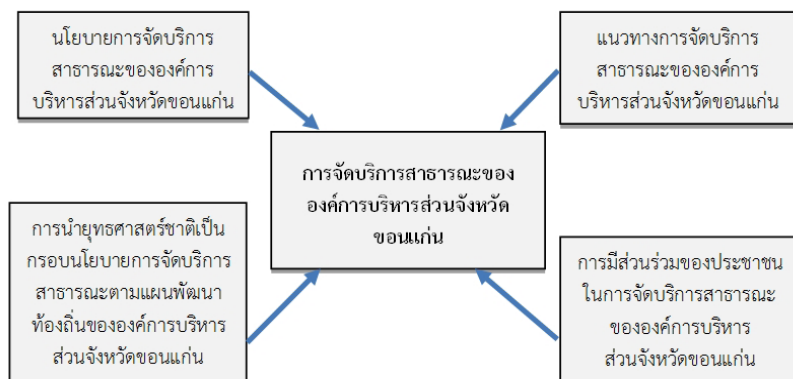
1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหาความต้องการ โดยผ่าน “เวทีประชาคม” ร่วมแสดง

ความคิดเห็นในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์จากการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งประชาชนยังสามารถเข้าร่วมตรวจสอบการบริหารงานผ่านคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและช่องทางอื่นๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

1.4 ยุทธศาสตร์ชาตินับเป็นแผนแม่บทที่กำหนดเป้าหมายอนาคตของประเทศไทยในระยะยาว 20 ปี ซึ่งจะวางแนวทางในการพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะอยู่ภายใต้รัฐบาลใดก็ตามเพื่อนำประเทศไปสู่เป้าหมายความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ชาตินั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ อันเป็นการวางเป้าหมายระยะยาวร่วมกันให้สามารถครอบคลุมภารกิจในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน อันจะเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างชัดเจน เกิดความ

เชื่อมโยงตั้งแต่ในระดับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาระดับชาติจนถึงในระดับท้องถิ่น จะก่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันส่งผลไปในทิศทางเดียวกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามกรอบที่ได้วางไว้และบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในระดับจังหวัด เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวิสัยทัศน์การพัฒนาที่มีเป้าหมายเดียวกันก็จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นลักษณะเชิงนโยบายจากส่วนกลาง และนำมาให้เกิดความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ในแต่ละด้าน ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกันในทางนโยบายสู่การปฏิบัติ จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 นโยบายการจัดการบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การจัดการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

2. จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) ปัญหาที่ยังงบประมาณที่ยังไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชน ปัญหาให้กับประชาชนให้ครอบคลุมในการกิจที่ได้รับมอบหมาย 2) กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีขั้นตอนยุ่งยาก ซึ่งอาจไม่ทันต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน 3) ประชาชนส่วนใหญ่เป็นประชาชนสังคมเมืองต่างมุ่งหน้าทำมาหากินไม่สนใจกิจกรรมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ เท่าที่ควร 4) ระบบขั้นตอนทางกฎหมายที่มีปัญหาจึงควรได้รับการแก้ไข ควรให้มีการลดขั้นตอนการปฏิบัติตามความเหมาะสม 5) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาท้องถิ่นขาดความเข้าใจในการเข้าถึงระบบการให้บริการข้อมูลข่าวสาร 6) ปัญหาอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยการพัฒนาในภาพรวมเป็นจำนวนมากความต้องการของประชาชนทั้งจังหวัดมีหลายประการทำให้หน่วยงานไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงโดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน 7) ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น คือ การไม่ให้ความสำคัญของข้อมูลสำหรับการ

พัฒนาข้อมูลที่ได้มาไม่มีฐานข้อมูลที่ดีพอไม่ใช่ข้อมูลที่มาจากการต้องการของประชาชน

2.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในทุกๆ ด้านให้ครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุด ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนได้เสนอแนะแนวทางในการจัดบริการสาธารณะในด้านต่างๆ ที่ครอบคลุมกับความต้องการของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆ ขององค์กรให้ประชาชนได้รับทราบโดยผ่านช่องทางการสื่อสารอย่างทั่วถึงและเพิ่มช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนให้มีการทำแผนชุมชนการจัดทำเวทีประชาคมและพิจารณานำโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกับชุมชนบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่อย่างบูรณาการและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดขอนแก่นกับความต้องการของประชาชน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน มีการปรับบริการของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ เช่น ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพิ่มช่อง

ทางการบริการที่ง่ายขึ้นและรวดเร็ว โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาด covid 19 ภาครัฐมีการพัฒนาการให้บริการในรูปแบบดิจิทัลที่สะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการมีความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการภาครัฐได้อย่างทันที่ทันใดและแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วย และควรให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการจัดทำภารกิจ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต้องสื่อสารทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงขั้นตอนกระบวนการที่สามารถเข้าถึงงบประมาณของหน่วยงานได้ในทุกช่องทางติดต่อของหน่วยงาน

3. จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก 5 ด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพคนและสังคม ($\bar{x} = 4.31$) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.60$) ด้านการพัฒนาการศึกษา ($\bar{x} = 3.56$) ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี ($\bar{x} = 3.54$) และด้านการพัฒนา

เมืองและชุมชน ($\bar{x} = 3.86$) มีความคิดเห็นต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ($\bar{x} = 3.86$) ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย นโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากการศึกษานโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อภิปรายผลวิจัยได้ดังนี้

1.1 นโยบายการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นนั้น เป็นการกำหนดนโยบายการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น จึงนับได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ ปัญหาและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่นั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการจึงมีความแตกต่างกันไป การจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นนั้น เป็นไปตามอำนาจหน้าที่แห่งพระราชบัญญัติองค์การ

บริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 หมวด 4 อำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มาตรา 45 รวมทั้งอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แห่งพระบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวง (พ.ศ. 2541) ออกตาม ความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 หลักการกระจายอำนาจและการ ปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนา จังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด นโยบายการบริหาร ราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น การจัดบริการสาธารณะ มีการจัดบริการสาธารณะ ครอบคลุมในทุกพื้นที่ในเขตจังหวัดขอนแก่น ตามภารกิจหน้าที่ แต่อย่างไรก็ตามแต่ละพื้นที่จะมี ปัญหาและความต้องการแตกต่างกันไป ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่า การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์การภาครัฐ จะต้องมีความเชื่อมโยงในภาพรวม ของประเทศ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา ประเทศไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการบูรณาการ ในการพัฒนาประเทศ ยึดหลักสำคัญ ได้แก่ เป้าหมายในการพัฒนาประเทศ จะมีการกำหนด ทิศทางร่วมกัน จึงทำให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางหรือแผนหลัก เพื่อให้หน่วยงาน องค์การนำไปกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกันทั้ง จากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

1.2 แนวทางการจัดบริการสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สำหรับ

แนวทางการจัดบริการสาธารณะขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นั้น ใช้เครื่องมือที่เป็น หัวใจสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561- 2565) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการ รวบรวมเป็นโครงการพัฒนาบรรจุในแผนพัฒนา ท้องถิ่น จะมีกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ตามภารกิจหน้าที่การจัดบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยประเด็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วน จังหวัดขอนแก่น 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาคุณภาพคนและสังคม ด้านการ พัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนาเมืองและชุมชน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการ พัฒนาการบริหารจัดการที่ดี

นอกจากนั้น การจัดทำข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี จะนำโครงการใน แผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีการจัดลำดับความสำคัญ โครงการพัฒนาตามที่ประชาชนได้มีการเสนอ ปัญหา ความต้องการบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงแสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหาและสนองตอบ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น รวมถึงการ จัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น จะมีการกำหนดโครงการพัฒนาในแผน พัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี จึงนับได้ว่า การจัด บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่นนั้นเป็นไปตามแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดบริการ

สาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนับว่าเป็นภารกิจที่ครอบคลุมพื้นที่ขนาดใหญ่ และมีประชากรในเขตจังหวัดนั้น มีทั้งอาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบท การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ย่อมจะต้องอาศัยการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้มีความชัดเจนรอบด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างทั่วถึงและบรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น หัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่การมีส่วนร่วมของประชาชน จะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นจะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหาความต้องการ โดยผ่าน “เวทีประชาคม” ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์จากการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งประชาชนยังสามารถเข้าร่วมติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานผ่านคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและช่องทางอื่นๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งตามเจตนารมณ์เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการด้วยคนในท้องถิ่น นับตั้งแต่การเลือกตั้งตัวแทน เพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาตามบริบทพื้นที่ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักคิด “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์” อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

1.4 การนำยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบนโยบายการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นับเป็นแผนแม่บทที่กำหนดเป้าหมายอนาคตของประเทศไทยในระยะยาว 20 ปี ซึ่งวางแนวทางในการพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะอยู่ภายใต้รัฐบาลใดก็ตามเพื่อนำประเทศไปสู่เป้าหมาย ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ชาตินี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ อันเป็นการวางเป้าหมายระยะยาวร่วมกัน ให้สามารถครอบคลุมภารกิจในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน อันจะเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างชัดเจน เกิดความเชื่อมโยงตั้งแต่ในระดับนโยบาย รัฐบาล แผนพัฒนาระดับชาติจนถึงในระดับท้องถิ่น จะก่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันส่งผลไปในทิศทางเดียวกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามกรอบที่ได้วางไว้และบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร

นอกจากนั้น ยังมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในระดับจังหวัด เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวิสัยทัศน์การพัฒนาที่มีเป้าหมายเดียวกันก็จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังเป็นลักษณะเชิงนโยบายจากส่วนกลาง นำมาให้เกิดความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ในแต่ละด้าน ซึ่งการบูรณาการร่วมกันในทางนโยบายสู่การปฏิบัติยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ยุทธศาสตร์ชาติ

20 ปี เป็นการวางแผนในระยะยาว มีการกำหนดกรอบทิศทางเพื่อใช้บูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างองค์รวม แต่ทั้งนี้ภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐแต่ละหน่วยงานนั้น ยังมีภารกิจหน้าที่ในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และอาจด้วยปัจจัยในการบริหารราชการอาจเกิดปัญหาและอุปสรรค การมองถึงการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาปรับใช้ จึงยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม จากการศึกษาครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการเชื่อมโยงและมีการบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้เป็นแนวทางการพัฒนาให้เกิดความสอดคล้องสัมพันธ์กัน อันจะเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดเป็นการบริหารราชการในภาพรวมต่อไป

ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศกาญจน์ งดกระโทก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรีกับแผนกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก และแผนระดับชาติ พบว่า วิสัยทัศน์เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์และโครงการของ แผนพัฒนาจังหวัดชลบุรีกับร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก มีความสอดคล้องกันโดยแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรีได้สะท้อนถึง การยึดนโยบายรัฐบาลแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและอาชีพ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในจังหวัดและแก้

ปัญหาที่สำคัญของจังหวัด โดยเลือกดำเนินการจากศักยภาพของจังหวัด เป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกมิติในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ มุ่งให้เห็นผลการพัฒนาภายในรอบระยะเวลาของแผนพัฒนาจังหวัด

2. จากการศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อภิปรายผลวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัญหาในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาปัญหาในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นนั้น ปัญหาที่พบ คือ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่มีภารกิจที่หลากหลายกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรนั้น ไม่มีความสมดุลกัน ปัญหาและความต้องการของประชาชน ยังมีความต้องการอีกมากแต่โครงการ/กิจกรรมยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของประชาชนในภาพรวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย มีหลายรูปแบบ อันหมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและรูปแบบพิเศษ และมีพื้นที่ดำเนินการที่มีจำนวนมาก การจัดสรรงบประมาณที่จะต้องดำเนินการนั้น จึงต้องจัดสรรงบประมาณไปตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งต่างๆ จึงอาจทำให้การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการและ

การบริการสาธารณะ ดังเช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่ ประชากรจำนวนมาก การจัดบริการสาธารณะจึงยังอาจจะยังไม่ทั่วถึงและยังไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาและสนองต่อความต้องการของประชาชน

2.2 ข้อคิดเห็นในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาข้อคิดเห็นในการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อเสนอนี้ที่พบจะเป็นการแสดงข้อคิดเห็นในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ได้มีการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีการแบ่งส่วนราชการตามโครงสร้างองค์กร แต่เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย การเสนอความคิดเห็นบางครั้งอาจจะยังไม่สามารถดำเนินการได้เกิดจากระบบการดำเนินงานที่มีขั้นตอนตามกฎหมาย อาจไม่ทันต่อความต้องการของประชาชนที่มาขอรับบริการ

3. จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จากการศึกษาการจัดบริการ

สาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีระบบและกลไกในการบริหารราชการที่สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ทำให้ประชาชนได้รับการให้บริการในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด จนถึงระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านต่างๆ สำหรับการจัดบริการสาธารณะ

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในทุกๆ ด้านให้ครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆ ขององค์กรให้ประชาชนได้รับทราบ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารอย่างทั่วถึงและเพิ่มช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการปรับปรุงบริการของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการให้บริการในรูปแบบดิจิทัลที่

สะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการมีความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการภาครัฐได้อย่างทันทีทันใด และแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

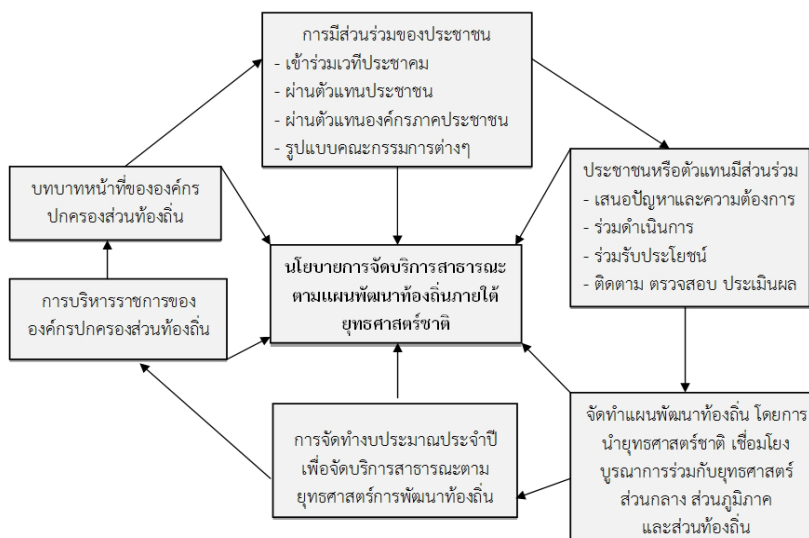
2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีมาบูรณาการร่วมหน่วยงานภาครัฐ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การบูรณาการร่วมหน่วยงานภาครัฐ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษานโยบายการจัดการบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัย

สามารถนำประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นหน่วยบริหารราชการตามอำนาจหน้าที่ภายใต้กฎหมายกำหนด ประชาชนมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นหัวใจสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนให้รู้ถึงบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีแผนพัฒนาท้องถิ่น ในการโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ซึ่งมียุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบนโยบายการจัดการบริการสาธารณะตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวิสัยทัศน์การพัฒนาที่มีเป้าหมายเดียวกันก็จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน รายละเอียดดังแผนภาพ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- นริกาญจน์ งดกระโทก. (2560). *การวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรีกับแผนกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก และแผนระดับชาติ*. (ปริญญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. (2540, 1 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 114 ตอนที่ 55ก, หน้า 73-74.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. (2550, 24 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 47ก, หน้า 112-113.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40ก, หน้า 74-75.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. (2561). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (2561-2565)*. ขอนแก่น: องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น.

**การพัฒนาการอ่านและการเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ***
**The Development of Reading and Writing of Thai Language
Teaching Major, the 2nd Year Students of Faculty of
Education, Kalasin Buddhist College, Mahamakut Buddhist
University by Collaborative Learning**

ทองคำ เกษจันทร์

Thongkham Ketchan

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Kalasin Buddhist College, Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: thongkhamket.888999@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังวิชาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ 2) หาดัชนีประสิทธิผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการอ่านและการเขียนภาษาไทย 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทยต่อการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

*ได้รับบทความ: 9 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 24 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 26 กันยายน 2564

Received: August 9, 2021; Revised: September 24, 2021; Accepted: September 26, 2021

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (%) ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) และค่า t-test (Independent Group)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังวิชาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทยคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนวิชาการอ่านและการเขียนภาษาไทย และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทยที่การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีค่าเท่ากับ 0.5672

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$) (S.D. = 0.63)

คำสำคัญ: การพัฒนาการอ่านการเขียน; การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

Abstract

This research was aimed to: 1) compare of pre and post learning achievement of reading and writing subject of 2nd Year Student of Thai Language Teaching Major, Faculty of Education, Kalasin Buddhist College, Mahamakut Buddhist University by Collaborative Learning, 2) find the effectiveness index of reading and writing subject of 2nd Year Student of Thai Language Teaching Major, Faculty of Education, and 3) also to study students' satisfaction in attending of collaborative learning. The data collection was determined from the population into 28 second-year students in the year 2018 of Thai Language Teaching Major, Faculty of Education, Kalasin Buddhist College, Mahamakut Buddhist University were acquired by specific random (purposive sampling). The research tools included Activities Learning Plans, Achievement Test, and Satisfaction questionnaire. The data were analyzed with the basic statistics, average ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), percentage (%), effectiveness Index (E.I.), and t-test.

The result of research showed that:

1. The pre and post learning achievement of reading and writing subject of 2nd Year Student of Thai Language Teaching Major, Faculty of Education, in attending of collaborative learning were significantly different at .01.

2. The effectiveness index of reading and writing subject of 2nd Year Student of Thai Language Teaching Major, Faculty of Education, Kalasin Buddhist College, Mahamakut Buddhist University by Collaborative Learning was 0.5672.

3. The satisfaction of students who attended reading and writing subject was at the highest level ($\bar{x} = 4.58$), (S.D. = 0.63).

Keywords: Development of Reading and Writing; Collaborative Learning

1. บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศรัฐบาลมุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายมุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้พัฒนาเศรษฐกิจให้คนในประเทศได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งพัฒนาชีวิตของแต่ละคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สมลักษณ์ ภาพันธ์, 2547, หน้า 9-13) แนวนโยบายของรัฐบาลและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนดังกล่าวคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดกรอบนโยบายสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัย โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมขณะเดียวกันยังมุ่งให้เป็นคนที่รู้จักเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์ให้กับส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำหรับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่จะช่วยหล่อหลอมให้คนในชาติ มีความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้เรียนให้มี

ความเป็นคนไทยพร้อมกันนี้ภาษาไทยยังต้องการให้เป็นสื่อที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษทั้งทางด้านประเพณีวัฒนธรรมชีวิตทัศน์โลกทัศน์และให้สุนทรียภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ความสำคัญของภาษาไทยดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการในฐานะกระทรวงหลักที่จะจัดการศึกษาด้านภาษาไทยให้เกิดผลอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงได้ควบคุมดูแลและประเมินผลจากช่วงชั้นของการศึกษาโดยเริ่มจากการศึกษาปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (สมพิศ ไชยเสนา, 2550) ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา แม้ว่าคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะจัดการศึกษาอย่างเต็มความสามารถแต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณบุคลากรและการบริหารทำให้การจัดการศึกษาด้านภาษาไทยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยจากการประเมินของคณะกรรมการการอุดมศึกษาและกรมวิชาการพบปัญหาทั้งผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนกล่าวคือ ผู้เรียนอ่านออกเสียงควบกล้ำไม่ได้ จับใจความของเรื่องที่อ่านไม่ได้ และเขียนไม่ถูก และแยกใจความสำคัญกับพลความไม่ได้ ส่วนอาจารย์พบปัญหาสำคัญคือ ใช้วิธีสอนแบบเดิมโดยเน้นตนเอง

เป็นศูนย์กลางและเลือกใช้สื่อไม่เหมาะสม เนื่องจากการจัดการศึกษาของสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยนั้น พบว่า นักศึกษายังมีผลการเรียนในระดับปานกลาง (ทองคำ เกษจันทร์, 2563) จากผลการเรียนนี้ ทำให้เกิดคำถามว่าในเมื่อภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ แต่ทำไมนักศึกษาจึงไม่สามารถสอบวัดผลได้คะแนนเฉลี่ยในระดับที่สูง

จากปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษานี้ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ จึงแสวงหาวิธีจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้สอน เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือน่าจะทำให้ครูและผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากคุณลักษณะของวิธีสอนด้วยกลุ่มร่วมมือดังที่กล่าวแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่าการนำวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะและมีคุณธรรมจริยธรรมตามความมุ่งหวังของสังคม พร้อมทั้งผู้เรียนจะนำความรู้ประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติและร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์สังคมให้พัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการสอนวิชาหลักการอ่านและการเขียนคำไทย
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลการเรียนวิชาหลักการอ่านและการเขียนคำไทย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการเรียนวิชาหลักการอ่านและการเขียนคำไทยของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 1-5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยศาสนศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จำนวน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือในการวิจัยมี 3 ชนิด ประกอบด้วย

- 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักการอ่านและการเขียนคำไทย
- 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักการอ่านและการเขียนคำไทย
- 3) แบบวัดความพึงพอใจในการเรียน หลักการอ่านและการเขียนคำไทยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือได้สร้างและพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี (วิชาชีพ) พ.ศ. 2558 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 ประจำปี 2560 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดสร้างแผนการเรียนรู้ 2) ศึกษาขอบเขตของเนื้อหาที่จะพัฒนาการอ่านและการเขียนจากคำอธิบายรายวิชาหลักการอ่านการเขียนคำไทย 3) สร้างเครื่องมือวิจัยตามวัตถุประสงค์และขอบเขตเนื้อหาการวิจัย 4) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาสอนภาษาไทย 5) ปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาการอ่านและการเขียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้ E.I. และวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบ t (t-test)

4. สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านและการเขียนคำไทย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาหลักการอ่านและการเขียนคำไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีค่าเท่ากับ 0.5672 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 56.72

3. โดยรวมนักศึกษาที่เรียนหลักการอ่านการเขียนคำไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด โดยได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.58 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่าๆ กับ 0.63 เมื่อพิจารณารายข้อ นักศึกษามีความพึงพอใจได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มากที่สุด คือ สมาชิกภายในกลุ่มมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของกลุ่ม ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.63) ส่วนข้อที่นักศึกษามีความพึงพอใจได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กิจกรรมกลุ่มช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.64)

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาสอนวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือก่อนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการ

เรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีองค์ประกอบพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สมาชิกแต่ละคนต่างมีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพาอาศัยกันในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุผล ตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือยังมีกระบวนการเรียนชัดเจน ดังข้อสรุปของสุพล วงสินธุ์ (2543, หน้า 9-13) ที่สำคัญคือ 1) ขั้นเตรียมกิจกรรมในชั้นเรียน ประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 3-6 คน ขั้นนี้ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม แจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ครูแนะนำทักษะพื้นฐานจำเป็นสำหรับกิจกรรมกลุ่ม 2) ขั้นสอน มีกระบวนการสำคัญคือ ครูนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบด้วย การแนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งเรียนรู้และการมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยแต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ขั้นตอนนี้สมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ครูอาจกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆ กัน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 4) ขั้นตอนการตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่อย่างไร จากนั้นจะเป็นการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่มขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือดังกล่าวนี้ มีความชัดเจนพอจะทำให้ครูและผู้เรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนได้อย่างถูกต้องและมี

ความสุขในการร่วมกิจกรรม การเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้นี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอารยันต์ แสงนิกุล (2546) ที่ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สารการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ ผลวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของพรณิภา พลขาง (2550) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ประกอบการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิคจิกลขอว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ของการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือดังกล่าวเป็นข้อพิสูจน์ว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กลุ่มร่วมมือเป็นวิธีเรียนรู้ที่ควรส่งเสริมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ดัชนีประสิทธิผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการอ่านและเรียนภาษาไทยก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือมีค่าเท่ากับ 0.5672 หรือร้อยละ 56.72 ซึ่งแสดงว่านักศึกษาที่มีความรู้ร้อยละ 56.72 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้

ใช้ความสามารถเฉพาะตัว และศักยภาพในตนเอง และร่วมมือกันแก้ปัญหาต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และขณะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สมาชิกในกลุ่มต่างมีความตระหนักถึงความ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมกัน ส่วนครูประจำวิชาเปลี่ยนบทบาทของตน จากผู้ควบคุมกิจกรรมเป็นการอำนวยความสะดวก และเป็นผู้ช่วยเหลือให้กลุ่มต่างๆ ดำเนินกิจกรรม ให้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพรณ พิศอ่อน (2550, หน้า 119) ที่ได้ศึกษา พัฒนาแผนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ รูปแบบซิปปา และเทคนิคแบบ jigsaw วิชาทักษะ ภาษาไทยเพื่ออาชีพ ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ผลการศึกษาได้ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6928 หรือร้อยละ 68.28 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค jigsaw ซึ่งเป็นกลุ่ม ร่วมมือแบบหนึ่ง ทำให้ได้ดัชนีประสิทธิผลสูงขึ้น เกินกว่าร้อยละ 50 เช่นเดียวกับการทดลองวัชร วชบรรพต (2550, หน้า 109) ได้ศึกษาผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความนิทาน พื้นบ้านโดยใช้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค jigsaw ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และได้ ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5982 หรือร้อยละ 59.82

3. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอน ภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสน ศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย ต่อวิชาหลักการอ่านและเขียน โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ โดยรวมนักศึกษา

มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด การที่นักศึกษา มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดดังกล่าว อาจจะ เนื่องมาจากกระบวนการกลุ่มที่ทุกคนเป็นสมาชิก ซึ่งจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนของ สมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีความมุ่งมั่นและ กระตุ้นให้แต่ละคนพัฒนาความรู้ ความสามารถ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การที่สมาชิกได้ร่วมมือ และช่วยเหลือกันจะเพิ่มความสัมพันธ์ และมีความ เข้าใจความสามารถพร้อมข้อจำกัดของแต่ละคน กิจกรรมกลุ่มร่วมมือยังสร้างสายสัมพันธ์ของ สมาชิกภายในกลุ่มให้มีความอบอุ่นได้ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิชาการของ ระวีวรรณ ศรีคร้ามครัน (2543) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ ของกลุ่มร่วมมือได้ว่า การสอนแบบกลุ่มร่วมมือ จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและจะทำให้เกิดความ สัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อเป็น กิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการ ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนแล ผู้สอนจากความ สำคัญของกระบวนการของกลุ่มร่วมมือดังกล่าว ทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมณี คันธภูมิ (2550) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเรียงความด้วยกลุ่มร่วมมือโดยใช้ แผนผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการอ่าน เขียนภาษาไทย ของนักศึกษาด้วยกลุ่มร่วมมือ ดังกล่าวแล้ว ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลัง การเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 ช่วยให้ได้ดัชนีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.5972 หรือร้อยละ 59.72 และ นักศึกษาที่ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้อย่างชัดเจนว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือช่วยยกระดับ ผลการเรียนรู้จริง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ กลุ่มร่วมมือ ผู้สอนควรจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ และควบคุมดูแลกิจกรรมกลุ่มให้เป็นไปตาม ขั้นตอนอย่างครบถ้วน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ

1.2 ก่อนการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ ผู้สอนจะต้องปฐมนิเทศให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ พื้นฐานของกลุ่มเรียนรู้และขั้นตอนต่างๆ ให้ทุกคน เข้าใจอย่างกระจ่างแจ้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาท ของตนได้ถูกต้องและเหมาะสม

1.3 คณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา บุคลากรให้พิจารณาเลือกคือแบบกลุ่มร่วมมือไปใช้ ในรายวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัย กลุ่มเรียนรู้ใน รายวิชาอื่นๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

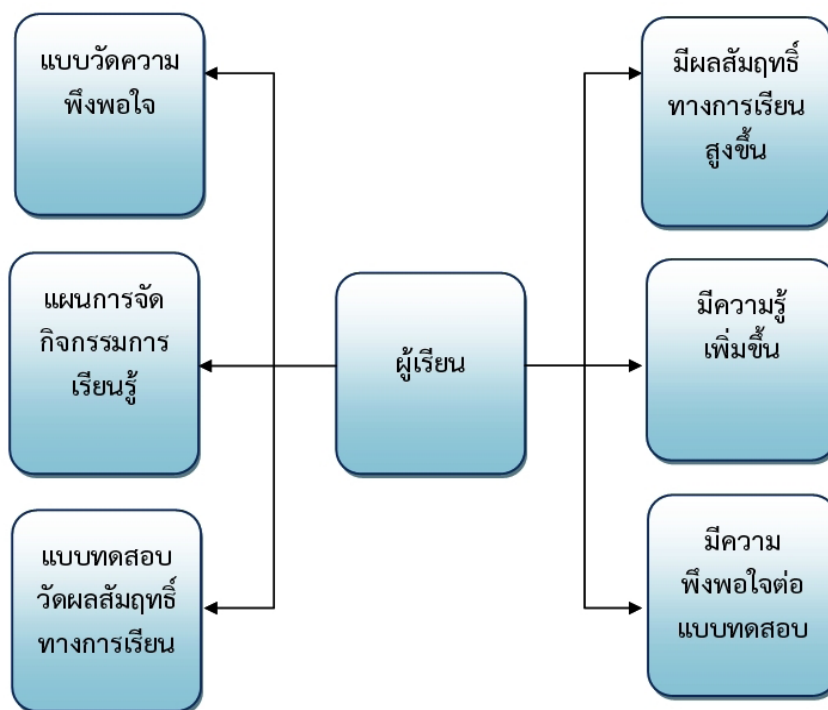
2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ระหว่างกระบวนการกลุ่มและกิจกรรม การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

2.3 ควรศึกษากลุ่มเรียนรู้เพื่อพัฒนา มนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาและเพื่อสร้างการ ทำงานเป็นทีม

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ระหว่างกิจกรรมกลุ่มเรียนรู้กับกิจกรรม การเรียนรู้แบบอื่นๆ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอน ภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่าน และการเขียนคำไทย โดยการเรียนรู้แบบกลุ่ม ร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนักศึกษามีความรู้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 56.72 และโดยรวมนักศึกษาที่เรียน หลักการอ่านการเขียนคำไทยมีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- เกษมณี คันธภูมิ. (2550). ผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเขียนเรียงความด้วยกลุ่มร่วมมือ โดยใช้ผังความคิด
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: มปป.
- ทองคำ เกษจันทร์. (2563). เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2563. ภาพสัณฐาน: วิทยาลัยศาสนศาสตร์
เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิภาพรณ พิศอ่อน. (2550). การพัฒนาแผนการอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยใช้รูปแบบชิปปาและเทคนิคแบบ
Jigsaw วิชาทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. (วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พรธัญญา พลขาง. (2550). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ประกอบการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ระวีวรรณ ศรีศรีรัมย์. (2543). เทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชร วชบรรพต. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความนิทานพื้นบ้าน โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค Jigsaw ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพิศ ไชยเสนา. (2550). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านการเขียนคำควบกล้ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมลักษณ์ ภาพันธ์. (2547). สื่อเพื่อการเรียนรู้ที่ครูมองข้าม. วารสารวิชาการ, 7(1), 9-13.
- สุพล วังสินธุ์. (2543). การเรียนรู้แบบร่วมมือแรงร่วมใจ. วารสารวิชาการ, 3(4), 9-13.
- อารยัน แสงนิกุล. (2546). การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของหมาเก้าหางของกลุ่มไท-กระได
กับจิ้งจอกเก้าหางของจีน ที่อยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้าน
ต่อการได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์^{*1}

A Comparative Analysis of the Nine-tailed Dog of Tai-Kadai
and the Nine-tailed Fox in Chinese Folklore-Accepted
Characteristics According to Human Perception

อากรณ์ ธีรกันต์

Arphon Thiragun

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Mae Fah Luang University, Thailand

E-mail: thiragun@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมพื้นบ้าน 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะของหมาเก้าหางกับจิ้งจอกเก้าหางที่อยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้านต่อการได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์ โดยมีขอบเขตการศึกษาอยู่ที่วรรณกรรมหมาเก้าหางในกลุ่มไท-กะได และจิ้งจอกเก้าหางในจีน วิธีวิจัยของเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลในเชิงเอกสาร (Documentary Research) แบ่งเป็น 1) สำรวจและวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะเด่นของหมาเก้าหางกับจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมที่เลือกมาศึกษา 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุที่ทำให้หมาเก้าหางกับจิ้งจอกเก้าหางได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์ที่ต่างกันแล้วทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนั้นสรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะของหมาเก้าหางในวรรณกรรมที่มีลักษณะเด่นร่วมกันมี 6 ประการคือเป็นสัตว์เลี้ยงไม่ดุร้าย ไม่ทำร้ายมนุษย์ ช่วยเหลือมนุษย์ ซื่อสัตย์และมีอิทธิฤทธิ์เหนือธรรมชาติ และลักษณะที่มีลักษณะเด่นที่แตกต่างไม่ร่วมกันมี 0 ลักษณะ ส่วนจิ้งจอกเก้าหางพบว่ามีลักษณะเด่นร่วมกัน 1 ลักษณะคือ

^{*}ได้รับบทความ: 2 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 19 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 28 กันยายน 2564

Received: August 2, 2021; Revised: September 19, 2021; Accepted: September 28, 2021

¹ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ประจำปีงบประมาณ 2564 ประเภททุนนักวิจัย

มีอิทธิพลเหนือธรรมชาติ และลักษณะที่มีลักษณะเด่นที่แตกต่างไม่ร่วมกันพบว่ามี 16 ลักษณะ

2. หมาเก้าหางทุวรรณกรรมที่นำมาศึกษา ได้รับการยอมรับต่อการรับรู้ของมนุษย์เนื่องจากมีลักษณะเด่นที่ไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ อีกทั้งยังช่วยเหลือมนุษย์ ทำให้มนุษย์ยอมรับและให้การยกย่องในลักษณะของหมาเก้าหาง ส่วนจิ้งจอกเก้าหางพบว่าในวรรณกรรมซานไห่จิงและเพิงเสินเหยี่ยนอี่มีลักษณะเด่นที่ยังคงความเป็นสัตว์ป่าและเป็นอันตรายต่อมนุษย์ ในวรรณกรรมอุ่เยวี่ซุนชีว และสามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่ พบว่าจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรม ไม่มีลักษณะที่ดุร้ายเป็นอันตรายต่อมนุษย์ ทำให้จิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมสองเรื่องนี้ได้รับการยอมรับต่อการรับรู้ของมนุษย์

คำสำคัญ: หมาเก้าหาง; จิ้งจอกเก้าหาง; การศึกษาเปรียบเทียบ

Abstract

The purpose of this study is: 1) to provide a clear description of the nine-tailed dog and nine-tailed fox according to literary folklore, 2) to provide a comparative analysis of the primary characteristics of the nine-tailed dog and the nine-tailed fox in order to unveil the disparity between both, then provide a rational account of their acceptance according to human perception; where the scope of the research focuses on the nine-tailed dog in the Tai-Kadai and the nine-tailed fox in China. The research methodology implemented in this study includes a combination of qualitative research and documentary research which is divided into: 1) to explore and make a comparative analysis of the major characteristics of the nine-tailed dog and the nine-tailed fox in the selected literary works. 2) to provide a comparative analysis of the nine-tailed dog and the nine-tailed fox and the reasons for their acceptance according to different human perspectives, followed by an in-depth interview, then a conclusion.

The research result found that:

1. The nine-tailed dog as portrayed in literary work share a total of six primary characteristics: Domestication and taking the role of a pet, non-violent, not a threat to human beings, assisting human beings, honesty and loyalty, and possession of supernatural powers, where in terms of disparity, it was found that there were no other diverse characteristics. It was also discovered that the nine-tailed fox shared one common characteristic which was supernatural powers, where in terms of disparity a total of 16 characteristics were found.

2. The nine-tailed dog has been perceptually accepted by human beings due to their primary characteristics being of a friendly nature towards human beings and providing assistance, which has resulted in acceptance of appearance, reverence, and respect towards the nine-tailed dog. On the other hand, the nine-tailed fox was initially portrayed as a wild and fierce animal which ultimately influenced literary work like “The Classic of Mountains and Seas” which depicts the nine-tailed fox as wild and threatening towards humans. As for other works of literature such as “The Annals of Wu & Yue States of the late Spring & Autumn” and “Eternal Love”, it was found that the nine-tailed fox in these works of literature were no threat to human beings and ultimately both works of literature influence the acceptance in human perception of the nine-tailed fox.

Keywords: Nine-tailed dog; Nine-tailed fox; Comparative study

1. บทนำ

เลข 9 เป็นเลขมงคลในความเชื่อของคนไทย และจีนมีความเชื่อว่าถ้ามีเลข 9 จะนำโชคลาภมาให้ทำให้ชีวิตและการทำงานมีความก้าวหน้า ในภาษาไทยเลข 9 จะมีเสียงพ้องไปตรงกับคำว่า “ก้าว” หมายถึง ความก้าวหน้า ก้าวไกลในประเทศไทย มักใช้ในงานมงคลหรือสิ่งมงคล ส่วนในความเชื่อของคนจีน เลข 9 ในภาษาจีนจะออกเสียงว่า “จิว” ซึ่งมีเสียงพ้องกับคำว่า “(หยง) จิว” แปลว่า นาน หรือยาวนาน หมายถึง การมีอายุที่ยืนยาวถ้าใช้ในด้านความรัก จะหมายถึงรักที่มั่นคงยาวนาน ดังนั้นเลข 9 ในไทยและจีนถือว่าเป็นเลขที่มีความหมายที่ดี เป็นตัวเลขนิยมที่ได้รับการยอมรับจากคนไทยและคนจีน จากการที่เลข 9 เป็นเลขที่ได้รับการยอมรับ แต่ถ้าหมาและจิ้งจอกเกิดมีเก้าหาง การรับรู้ของมนุษย์เราจะยังให้การยอมรับอยู่หรือไม่ ลักษณะใดที่ได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์จากคำถามเหล่านี้จึงเป็นที่มาในการศึกษา

หมา ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิดหลายสกุลในวงศ์ Canidae มีรูปร่างและสีขนแตกต่างกัน ลำตัวมีขนปกคลุม หัวอาจยาวและแหลมหรือกลมและสั้น มีเขี้ยวสองคู่ ตีนหน้ามีห้านิ้ว ตีนหลังมีสี่นิ้ว ซ่อนเล็บไม่ได้หางค่อนข้างยาวบางพันธุ์สามารถนำมาฝึกหัดให้ช่วยงานของมนุษย์ได้ ส่วนจิ้งจอกได้เขียนไว้ว่าให้ไปดูที่คำศัพท์คำว่า หมาจิ้งจอก โดยในพจนานุกรมให้ความหมายของคำว่า หมาจิ้งจอก เอาไว้ว่าเป็นชื่อหมาชนิด *Canis aureus* Linn ในวงศ์ Canidae ขนตามลำตัวสีเทาอมน้ำตาล มีขนลักษณะคล้ายอานม้าบริเวณไหล่ปากแหลม หูตั้งแหลมตรง หางเป็นพวง เขี้ยวและฟันคมมาก กลางวันมักนอนอยู่ในโพรงดินออกหากินในเวลากลางคืน กินเนื้อสัตว์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หมาและจิ้งจอกถือเป็นสัตว์ตระกูลเดียวกัน มีขน มีสี่เท้า

เลี้ยงลูกด้วยนมและมีหางเหมือนกัน ต่างกันตรงที่ หมาเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีความใกล้ชิดกับมนุษย์ส่วน หมาจิ้งจอกเป็นสัตว์ที่อยู่ในป่าและต้องปรับตัวให้อยู่กับทุกสภาพแวดล้อมได้เพื่อความอยู่รอด

จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวกับหมา เก้าหางพบว่า ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน วรรณกรรมล้านนาในไทย และวรรณกรรมจ้วง วรรณกรรมไทลื้อสิบสองปันนาในจีน ซึ่งถือเป็น วรรณกรรมในกลุ่มไท-กะได ซึ่งต่อไปนี้จะใช้ชื่อ เรียกว่า หมาเก้าหางของกลุ่มไท-กระไดจากการ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า อุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2561) ในบทความสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์ และสัตว์ในตำนานข้าวของชาวจ้วง สิบสองปันนา ประเทศจีนและชาวอีสานประเทศไทย ได้ศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์ และสัตว์ ที่ปรากฏในตำนานข้าวของชาวไทสองกลุ่มคือ ชาวจ้วงสิบสองปันนา ในประเทศจีนและชาวอีสาน ในประเทศไทย โดยสัตว์สำคัญในตำนานจ้วง ของประเทศจีนและในตำนานอีสานของไทยคือ หมาเก้าหางที่ช่วยเหลือมนุษย์ โดยช่วยนำเม็ดข้าว มาสู่โลก นอกจากนี้ อัมพรพรรณ สุริยะไชย (2546) ได้ศึกษาสุพรรณโมกษะหมาเก้าหางฉบับล้านนา โดยการวิเคราะห์วรรณกรรมในด้านรูปแบบและ เนื้อหา และศึกษาลักษณะร่วมด้านโครงเรื่อง และแก่นของเรื่องและนำไปเปรียบเทียบกับกลุ่ม วรรณกรรมชาดกนอกนิบาตอีก 8 เรื่องที่มีเนื้อหา คล้ายคลึงกัน ส่วนจันทิมา อัมฤทธิ (2530) ในสุพรรณโมกษาสำนวนท้องถิ่นอีสาน ได้เน้นศึกษา ในด้านตัวอักษร อักษรวิธีของอักษรธรรมอีสานและ งานด้านวัฒนธรรม สังคมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม

ความเป็นมาและการแพร่หลายของชาดก

ส่วนจิ้งจอกเก้าหางพบว่า ในประเทศไทย ไม่มีวรรณกรรมพื้นบ้านเกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหาง มีเฉพาะในประเทศจีน จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า สวีจิ่งถง (2554, หน้า 124-128) ในบทความ วิชาการเรื่อง วิวัฒนาการของลักษณะจิ้งจอกเก้า หางในเอกสารโบราณ ได้ศึกษาถึงเรื่องลักษณะ ของหมาจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมต้นฉบับ ชานไห่จิงกับวิวัฒนาการลักษณะของหมาจิ้งจอก เก้าหางในวรรณกรรมยุคต่อมาและการที่ตัวอักษร ที่บันทึกในเอกสารเริ่มเลื่อนลงทำให้อ่านผิดบก กับสาเหตุจากอิทธิพลของการเมืองวัฒนธรรมทำให้ ลักษณะของหมาจิ้งจอกเก้าหางในปัจจุบันเป็น สัญลักษณ์ของทั้งสิ่งดีและหายนะ ส่วนจางเสี่ยวหง (2562, หน้า 170-172) จากการศึกษาลักษณะ เริ่มแรกของจิ้งจอกเก้าหางจากในบทประพันธ์ วรรณกรรมโบราณชานไห่จิง ได้ศึกษาถึงภูมิหลัง บ้านเกิดของจิ้งจอกเก้าหางและลักษณะของจิ้งจอก เก้าหางในวรรณกรรมโบราณชานไห่จิง นอกจากนี้ จ้าวจิ้ง (2555, หน้า 16-19) ได้ศึกษาลักษณะ วิวัฒนาการลักษณะรูปลักษณ์ของจิ้งจอกเก้าหาง ในวรรณกรรมโบราณ ได้กล่าวถึงโทเหมการบูชา ของจิ้งจอกเก้าหางในสมัยโบราณ ศึกษาถึงเรื่อง จิ้งจอกเก้าหางที่บันทึกไว้ในวรรณกรรมชานไห่จิง วิเคราะห์จิ้งจอกเก้าหางสีขาว ชะตากรรมของ จิ้งจอกเก้าหาง ความเชื่อเกี่ยวกับเทพจิ้งจอกและ การเคารพบูชาเทพจิ้งจอก เรื่องปีศาจจิ้งจอกเก้าหาง โดยเน้นกล่าวถึงลักษณะเด่นของปีศาจจิ้งจอกและ การแปลงร่างเป็นสาวงาม ตัวละครตัวที่เป็นตัวแทน ของลักษณะจิ้งจอกเก้าหาง ส่วนจางเฉิง (2560, หน้า

125-129) ได้ศึกษาแนวคิดที่แฝงไว้เกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางจากสิ่งนำโชคจนกลายมาเป็นปีศาจ: กรณีศึกษาในสมัยราชวงศ์ฮั่นและถัง เป็นการศึกษาแนวคิดวัฒนธรรมของจีนโบราณ ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถึงที่ถือว่าจิ้งจอกเก้าหางเป็นสัตว์เทพที่คนเคารพบูชา แต่พอมดจากราชวงศ์ถังกลายมาเป็นปีศาจซึ่งสะท้อนมาจากแนวคิดที่เปลี่ยนไป เร็นจื้อเฉิง (2557) ในการศึกษานิทานปีศาจจิ้งจอกโบราณของประเทศจีน ได้ศึกษาประวัติ วิวัฒนาการของนิทานปีศาจจิ้งจอก การนับถือจิ้งจอก นิทานหรือเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับจิ้งจอกเก้าหาง วัฒนธรรมที่สะท้อนอยู่เบื้องหลังของปีศาจจิ้งจอก และสวี่ลี่ (2558) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของสุนัขจิ้งจอกในงานวรรณกรรมคลาสสิกของจีนและญี่ปุ่น ได้ศึกษาในด้านลักษณะของจิ้งจอก ต้นกำเนิดของสัญลักษณ์จิ้งจอกพัฒนาการ และวิวัฒนาการทางด้านความเชื่อเกี่ยวกับจิ้งจอกในจีนและญี่ปุ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ทราบว่า การศึกษาเกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมของประเทศจีน เน้นในแง่ประวัติความเป็นมาและลักษณะของจิ้งจอกเก้าหางที่ปรากฏในวรรณกรรมเล่มต่างๆ ส่วนหมาเก้าหางในวรรณกรรมของกลุ่มไทกะโด พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับหัวข้อนี้มาบ้างแล้ว แต่ยังไม่มีความสนใจใฝ่หาหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางมาศึกษาอย่างละเอียด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมพื้นบ้านเพื่อหาลักษณะร่วมและข้อแตกต่างในวรรณกรรมแต่ละเรื่องและนำผลมาวิเคราะห์ลักษณะของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางที่ได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมพื้นบ้าน
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับลักษณะของหมาเก้าหางกับจิ้งจอกเก้าหางตามการรับรู้ของมนุษย์ผ่านวรรณกรรมพื้นบ้าน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ในลักษณะเปรียบเทียบลักษณะของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมที่เลือกมาเพื่อหาจุดเชื่อมโยงความเหมือนและความต่าง จากนั้นจึงนำผลลัพธ์ของข้อมูลลักษณะเด่นของหมาเก้าหางกับจิ้งจอกเก้าหางมาวิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับลักษณะของหมาเก้าหางกับจิ้งจอกเก้าหางตามการรับรู้ของมนุษย์ผ่านวรรณกรรมพื้นบ้านเพื่อหาถึงสาเหตุที่สังคมมนุษย์ให้การยอมรับต่อหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางที่แตกต่างกัน โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากการศึกษาจากหนังสือวรรณกรรมพื้นบ้านจีนไทยและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis)

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวรรณกรรมหรือเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยผู้ที่เคยมีผลงานวิจัย บทความที่เกี่ยวกับหมาเก้าหางหรือจิ้งจอกเก้าหาง จำนวน 4 ท่าน และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นจำนวน 1 ครั้ง

โดยเนื้อหาคำถามเป็นคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาลักษณะของหมาเก้าหางของกลุ่มไท-กะไดและจิ้งจอกเก้าหางของจีนจากวรรณกรรมที่เลือกมาทำการศึกษาจากในหนังสือวรรณกรรมพื้นบ้านและจากในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลของข้อมูลลักษณะเด่นของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางที่ได้มา วิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับลักษณะของหมาเก้าหางกับจิ้งจอกเก้าหางตามการรับรู้ของมนุษย์ผ่านวรรณกรรมพื้นบ้าน

กระบวนการดำเนินโครงการวิจัย มีดังนี้

1. สรุปรงานวิจัยและหนังสือวรรณกรรมและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นส่วนที่หนึ่ง จากการศึกษาลักษณะของหมาเก้าหางในกลุ่มวรรณกรรมภาษาตระกูลไทจากการสำรวจพบว่า มีจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ สุพรรณโมกษะหมาเก้าหาง (เป็นวรรณกรรมร่วมของชาวล้านนา ชาวอีสานของประเทศไทยและชาวไทลื้อสิบสองปันนาของประเทศจีน) และหมาเก้าหางในวรรณกรรมข้าว (ซึ่งถือเป็นวรรณกรรมร่วมของชาวอีสานในประเทศไทยและชาวจ้วงในจีน) ส่วนที่สอง ศึกษา ลักษณะของหมาจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมภาษาจีนจากการสำรวจพบว่าวรรณกรรมที่เกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางมีจำนวนมาก ดังนั้นจึงทำการเลือกวรรณกรรมที่จิ้งจอกเก้าหางมีลักษณะที่แตกต่างอย่างเด่นชัดออกมาได้เป็นจำนวน 4 ลักษณะจากในวรรณกรรม 4 เรื่อง ได้แก่ วรรณกรรมซานไห่จิง

(ถือเป็นวรรณกรรมเล่มแรกสุดที่กล่าวถึงหมาจิ้งจอกเก้าหางในลักษณะที่เป็นสัตว์ป่า) วรรณกรรมอู่เยวี่ซุนชิว (ถือเป็นวรรณกรรมพงศาวดารจีนที่มีชื่อเสียงที่สุดในเนื้อเรื่องจิ้งจอกเก้าหางมีลักษณะที่สามารถแปลงร่างเป็นมนุษย์ได้และแต่งงานอยู่ร่วมกับมนุษย์ มีบุตรกับมนุษย์) วรรณกรรมเฟิงเส้นเหยียนอี่ (หรือเรียนในชื่อจีนว่า เฟิงเส้นเหยียนอี่ ถือเป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางที่มีชื่อที่สุดที่ในเนื้อเรื่องจิ้งจอกเก้าหางเป็นปีศาจรับใช้เจ้าแม่หนี่วา สามารถสิงในร่างมนุษย์และทำเสน่ห์ยั่ววนให้กษัตริย์ลุ่มหลง) วรรณกรรมสามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่ (ถือเป็นวรรณกรรมในยุคสมัยปัจจุบันที่มีชื่อเสียง ถูกนำมาฉายเป็นละครและมีความโด่งดังจนเอามาฉายในประเทศไทยในเนื้อเรื่องจิ้งจอกเก้าหางมีลักษณะที่เกิดมาก็เป็นเทพชั้นสูงโดยไม่ต้องบำเพ็ญเพียรเพื่อเป็นเทพ และได้รับการยกย่องจากเทพบนสวรรค์)

2. สรุปลักษณะเด่นของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมที่เลือกออกมาแล้วทำเป็นตารางเพื่อเปรียบเทียบลักษณะที่มีความต่างกันและลักษณะร่วมที่เหมือนกันของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหาง

3. นำผลของข้อมูลลักษณะเด่นของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางที่ได้มา วิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับลักษณะของหมาเก้าหางกับจิ้งจอกเก้าหางตามการรับรู้ของมนุษย์ผ่านวรรณกรรมพื้นบ้าน

4. สรุปลผลการวิเคราะห์รายงานและผลการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

ได้ดังนี้

จากการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของหมาเก้าหางของกลุ่มไท-กระไดกับจิ้งจอกเก้าหางของจีน ที่อยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้านต่อการได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์ ผู้วิจัยสรุปผล

1. จากการศึกษาลักษณะของหมาเก้าหางของไท-กระไดและจิ้งจอกเก้าหางของจีนในวรรณกรรมพื้นบ้านได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและจัดทำตารางสรุปเพื่อให้เข้าใจง่าย ดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะของหมาเก้าหางของไท-กระไดและจิ้งจอกเก้าหางของจีนในวรรณกรรมพื้นบ้าน

ลักษณะ	หมาเก้าหาง		หมาจิ้งจอกเก้าหาง			
	สุพรมโมกษะ หมาเก้าหาง ①	นิทานข้าว ②	ซานไห่จิง ③	อุยเยวี่ซุนชิว ④	เพิงเลิน เหยียนอ๋อ ⑤	สามชาติสามภพ ดอกท้อสิบหลี่ ⑥
เป็นสัตว์ป่า			✓	✓		
เป็นสัตว์เลี้ยง	✓	✓			✓	
เป็นเทพ						✓
เป็นปีศาจ					✓	
แปลงร่างเป็นมนุษย์				✓		✓
สิงร่างมนุษย์					✓	
แต่งงานกับมนุษย์				✓	✓	
ดุร้าย			✓		✓	
ไม่ดุร้าย	✓	✓		✓		✓
ทำร้ายมนุษย์			✓		✓	
กินคน			✓			
ไม่ทำร้ายมนุษย์	✓	✓		✓		✓
ช่วยเหลือมนุษย์	✓	✓		✓		
ซื่อสัตย์	✓	✓		✓		✓
ไม่ซื่อสัตย์ เจ้าเล่ห์			✓		✓	
มีเสน่ห์ ยั่วชวน					✓	
มีฤทธิ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓

① เป็นวรรณกรรมจากคัมภีร์ไบเบิล มีฉบับที่จารึกลงในคัมภีร์ไบเบิลอักษรล้านนา ฉบับอักษรธรรมอีสาน ฉบับอักษรไทลื้อสิบสองปันนา แต่เนื้อเรื่องเหมือนกัน คาดว่าแต่งในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

② เนื่องจากการวรรณกรรมที่เกี่ยวกับนิทานข้าวของชาวอีสานกับชาวจ้วงมีชื่อที่ต่างกันหลายชื่อแต่เนื้อหาที่เหมือนกัน ในวรรณกรรมนิทานข้าวของชาวอีสานมีหลายชื่อ ได้แก่ ควายกินข้าวหมาเก้าหาง (ปิยา วัชรสวัสดิ์, 2547) และข้าวปลาหมาเก้าหาง (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2546) ส่วนวรรณกรรมนิทานข้าวของชาวจ้วงใช้ชื่อว่าเมล็ดข้าวและหางสุนัข (เมล็ดข้าวและหางสุนัข, 2507) ซึ่งต่อไปนี้จะขอเรียกว่า วรรณกรรมนิทานข้าว

③ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าคัมภีร์ภูษาและท้องทะเล เป็นวรรณกรรมเล่มแรกสุดที่กล่าวถึงจิ้งจอกเก้าหาง บันทึกไว้เมื่อ 221 ปีก่อนคริสตกาล ถือเป็นหนังสือโบราณที่มีอายุเก่าแก่กว่า 2000 ปี ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

④ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าพงศาวดารฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วง ถือเป็นหนังสือพงศาวดารที่มีชื่อของประเทศจีน แต่งในปีคริสต์ศักราชที่ 80 ผู้แต่งจ้าวเย่

⑤ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าห้องสิน ถือเป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงที่สุดที่เกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางแต่งในคริสต์ศักราชที่ 1550 ผู้แต่งสวีจิงหลิน

⑥ แต่งในปีคริสต์ศักราชที่ 2009 ถือเป็นวรรณกรรมสมัยใหม่ที่มีชื่อเสียง ผู้แต่งถางซิงจี

จากการศึกษาลักษณะของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมพื้นบ้าน พบว่า

1. ลักษณะของหมาเก้าหางในสุพรรณโมกษะหมาเก้าหางกับในนิทานข้าวมีลักษณะเด่นร่วมกัน 6 ประการคือ เป็นสัตว์เลื้อย ไม่ดุร้าย ไม่ทำร้ายมนุษย์ ช่วยเหลือนมนุษย์ ซื่อสัตย์และมีฤทธิ์

2. ลักษณะเด่นของจิ้งจอกเก้าหางจากวรรณกรรมซานไห่จิง อยู่เวียซุนชีว เฟิงเลินเหยียนอี และสามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่พบว่าลักษณะเด่นร่วมกันในวรรณกรรมทั้ง 4 เรื่อง มีเพียง 1 ประการคือ มีฤทธิ์ นอกจากนี้ยังมีลักษณะเด่นของจิ้งจอกเก้าหางที่แตกต่างกันในวรรณกรรมทั้ง 4 เรื่อง จำนวน 16 ประการคือ เป็นสัตว์ป่า เป็นสัตว์เลื้อย เป็นเทพ เป็นปีศาจ แปลงร่างเป็นมนุษย์ สิ่งร่างมนุษย์ แต่งงานกับมนุษย์ ดุร้าย ไม่ดุร้าย ทำร้ายมนุษย์ กินคน ไม่ทำร้ายมนุษย์ ช่วยเหลือนมนุษย์ ซื่อสัตย์ ไม่ซื่อสัตย์เจ้าเล่ห์ มีเสน่ห์ ยั่วชวน

3. ลักษณะร่วมของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในทุกวรรณกรรมที่เลือกมาศึกษามี 1 ประการคือมีฤทธิ์

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับลักษณะของหมาเก้าหางไท-กะไตกับจิ้งจอกเก้าหางของจีนตามการรับรู้ของมนุษย์ผ่านวรรณกรรมพื้นบ้าน ในส่วนนี้ได้รวบรวมลักษณะที่มีของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางจากในแต่ละวรรณกรรมออกมาแล้วทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญว่าลักษณะใดเป็นลักษณะพึงประสงค์ไม่พึงประสงค์ส่งผลต่อการรับรู้ในด้านการยอมรับของมนุษย์จากนั้นได้นำเอาผลของข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับลักษณะของหมาเก้าหางของไท-กะไดและจิ้งจอกเก้าหางของจีนตามการรับรู้ของมนุษย์ผ่านวรรณกรรมพื้นบ้าน

ประเภท	ลักษณะ	จากในวรรณกรรม	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ
หมาเก้าหาง	ชื่อสัตว์	สุพรมโมกชะหมาเก้าหาง/นิทานข้าว	✓	
	ไม่ดุร้าย	สุพรมโมกชะหมาเก้าหาง/นิทานข้าว	✓	
	ไม่ทำร้ายมนุษย์	สุพรมโมกชะหมาเก้าหาง/นิทานข้าว	✓	
	เป็นสัตว์เลี้ยง	สุพรมโมกชะหมาเก้าหาง/นิทานข้าว	✓	
	ช่วยเหลือมนุษย์	สุพรมโมกชะหมาเก้าหาง/นิทานข้าว	✓	
	มีฤทธิ์	สุพรมโมกชะหมาเก้าหาง/นิทานข้าว	✓	
	ไม่ชื่อสัตว์ เจ้าเล่ห์	ซานไห่จิง/เฟิงเสินเหยียนอี่		✓
จิ้งจอกเก้าหาง	ชื่อสัตว์	อู๋เยวี่ยฺซุนชีว/สามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่	✓	
	ดุร้าย	ซานไห่จิง/เฟิงเสินเหยียนอี่		✓
	ไม่ดุร้าย	อู๋เยวี่ยฺซุนชีว/สามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่	✓	
	ทำร้ายมนุษย์	ซานไห่จิง/เฟิงเสินเหยียนอี่		✓
	กินคน	ซานไห่จิง		✓
	ไม่ทำร้ายมนุษย์	อู๋เยวี่ยฺซุนชีว/สามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่	✓	
	ช่วยเหลือมนุษย์	อู๋เยวี่ยฺซุนชีว	✓	
	เป็นสัตว์ป่า	ซานไห่จิง/อู๋เยวี่ยฺซุนชีว		✓
	มีเสน่ห์ยั่วชวน	เฟิงเสินเหยียนอี่	✓	
	แปลงร่างเป็นมนุษย์	อู๋เยวี่ยฺซุนชีว/สามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่	✓	
	สิงร่างมนุษย์	เฟิงเสินเหยียนอี่		✓
	แต่งงานอยู่กินกับมนุษย์ ①	อู๋เยวี่ยฺซุนชีว/เฟิงเสินเหยียนอี่		✓

ประเภท	ลักษณะ	จากในวรรณกรรม	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ
	เป็นปีศาจ	เฟิงเส้นเหี้ยนอ๊		✓
	เป็นเทพ	สามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่	✓	
	เป็นสัตว์เลื้อย	เฟิงเส้นเหี้ยนอ๊	✓	
	มีฤทธิ์	ซานไห่จิง/อุ๋เอวี่ยฺชุนชีว/เฟิงเส้นเหี้ยนอ๊/สามชาติสามภพดอกท้อสิบหลี่	✓	

① ในวรรณกรรมอุ๋เอวี่ยฺชุนชีวถึงแม้จะสะท้อนความเชื่อว่าจะจอกเก้าหางเป็นสัตว์นำโชค หากจิ้งจอกเก้าหางอยู่ใกล้จะนำมา ซึ่งโชคลาภ ความโชคดีและตัวละครเอกชายที่เป็นมนุษย์ยินดี และยอมรับที่จะแต่งงานอยู่กินกับจิ้งจอกเก้าหาง แต่จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเชิงลึกและในการรับรู้ในชีวิตจริงของมนุษย์ไม่ยอมรับต่อลักษณะนี้

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่า

1. ลักษณะของหมาเก้าหางทั้ง 6 ลักษณะ ได้แก่ ชื่อสัตย์ ไม่ดุร้าย ไม่ทำร้ายมนุษย์ เป็นสัตว์เลื้อย ช่วยเหลือมนุษย์ มีฤทธิ์เป็นลักษณะที่มนุษย์ยอมรับได้ทั้งหมด

2. ลักษณะของจิ้งจอกเก้าหางใน 17 ลักษณะมี 9 ลักษณะ ได้แก่ ชื่อสัตย์ ไม่ดุร้าย ไม่ทำร้ายมนุษย์ ช่วยเหลือมนุษย์ มีเสน่ห์ยั่ววนแปลงร่างเป็นมนุษย์ เป็นเทพ มีฤทธิ์ เป็นลักษณะที่การรับรู้ของมนุษย์ยอมรับได้ ส่วนอีก 8 ลักษณะ ได้แก่ ไม่ชื่อสัตย์เจ้าเล่ห์ ดุร้าย ทำร้ายมนุษย์ กินคน เป็นสัตว์ป่า สิ่งร้ายมนุษย์ แต่งงานอยู่กินกับมนุษย์ เป็นปีศาจเป็นลักษณะที่การรับรู้ของมนุษย์ไม่ยอมรับ

3. การที่จิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมมีลักษณะแปลงร่างเป็นมนุษย์ และสิ่งร้ายมนุษย์มีเสน่ห์ยั่ววนแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของจิ้งจอกเก้าหางให้สังคมมนุษย์ยอมรับ โดยเฉพาะลักษณะแต่งงานอยู่กินกับมนุษย์ ซึ่งถือเป็นการข้ามสายพันธุ์แสดงให้เห็นว่าจิ้งจอกเก้าหางไม่เพียงแต่ต้องการให้สังคมมนุษย์ยอมรับเท่านั้น ยังต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์ด้วย

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการที่หมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมมีลักษณะที่แตกต่างกันส่วนหนึ่งเกิดจากสถานภาพและบทบาทของหมาและจิ้งจอกในชีวิตจริงมีความต่างกัน ในชีวิตจริงบทบาทของหมามีพฤติกรรมที่มีความใกล้ชิดกับมนุษย์ ช่วยเหลือมนุษย์ทำงานและเป็นสัตว์เลี้ยงส่งผลให้พฤติกรรมของหมาในวรรณกรรมมีลักษณะที่ชื่อสัตย์ ไม่ดุร้าย ไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และคอยช่วยเหลือมนุษย์ สอดคล้องกับบทความของอุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2561) เรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์ และสัตว์ในตำนาน ชาวของชาวจังหวัดสกลนคร ประเทศจีนและชาวอีสาน ประเทศไทย พบว่า สัตว์สำคัญที่ช่วยเหลือมนุษย์

ในการนำเม็ดข้าวมาสู่โลกมนุษย์ในตำนานของชาวจีนในประเทศจีนและในนิทานของชาวอีสานคือ หมาเก้าหาง นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของ อัมพวรรณ สุริยะไชย (2546) ได้ทำวิจัยเรื่อง สุพรมโมกษหมาเก้าหางฉบับล้านนา และงานวิจัยจันทิมา อัมฤทธิ์ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สุพรมโมกษสำนวนท้องถิ่นอีสาน พบว่า วรรณกรรมทั้งสองเรื่องมีเนื้อหาเหมือนกัน โดยเกี่ยวกับหมาเก้าหางซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงคู่บุญ ซึ่งมีลักษณะที่ซื่อสัตย์คอยช่วยเหลือพระโพธิสัตว์ในครั้งที่เสวยชาติเป็นคนยากจน แต่ต่างกันตรงที่การใช้สำนวนล้านนากับอีสานเท่านั้น ส่วนบทบาทของจิ้งจอกในชีวิตจริงเนื่องจากเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่า ต้องช่วยเหลือตัวเองเพื่อเอาชีวิตรอดและไม่ได้ใกล้ชิดกับมนุษย์ส่งผลให้วรรณกรรมเล่มแรกสุดที่กล่าวถึงจิ้งจอกเก้าหางมีพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นสัตว์ป่าที่ดุร้ายและกินคนเป็นอันตรายเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของจางเสี่ยวหง (2562) ในงานวิจัยเรื่อง ลักษณะเริ่มแรกของจิ้งจอกเก้าหางจากในบทประพันธ์วรรณกรรมโบราณซานไห่จิง พบว่าจิ้งจอกเก้าหางมีลักษณะเป็นสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในภูเขาชิงชิว มีรูปลักษณะอย่างจิ้งจอกมีหางยาวเก้าหาง เสียงร้องเหมือนทารกร้องไห้ มีนิสัยที่ดุร้ายกินคน

2. ในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิ้งจอกเก้าหางเล่มต่อๆ มาเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย จึงส่งผลให้จิ้งจอกเก้าหางมีลักษณะเป็นสัตว์จำแลงเป็นมนุษย์ เป็นปีศาจ เป็นเทพซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างอย่างเด่นชัด สอดคล้องกับผลงานวิจัย

ของสวี่จิ้งถิง (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการของลักษณะจิ้งจอกเก้าหางในเอกสารโบราณ ได้ศึกษาถึงเรื่องลักษณะของหมาจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมต้นฉบับซานไห่จิงกับวิวัฒนาการลักษณะของหมาจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมยุคต่อมา พบว่าจากความเชื่อที่เกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยและการที่ตัวอักษรที่บันทึกในเอกสารเริ่มเลื่อนลงทำให้อ่านผิดบวกกับสาเหตุจากอิทธิพลของการเมืองและวัฒนธรรมทำให้ลักษณะของหมาจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมมีทั้งที่เป็นสัญลักษณ์ของทั้งสิ่งดีและหายนะ

3. เลขเก้า ที่ถือเป็นเลขมงคลได้รับการยอมรับจากชาวไทยและชาวจีน แต่การที่หมาและจิ้งจอกมีเก้าหางไม่ได้ทำให้ชีวิตของหมาและจิ้งจอกได้รับการยอมรับลักษณะในแง่ดีจากสังคมมนุษย์เสมอไป การยอมรับเกิดมาจากแนวคิดความเชื่อทางวัฒนธรรมในแต่ละช่วงยุคสมัยของมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของจางเฉิง (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวคิดที่แฝงไว้เกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางจากสิ่งนำโชคจนกลายเป็นปีศาจ: กรณีศึกษาในสมัยราชวงศ์ฮั่นและถัง พบว่าแนวคิดความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมของจีนโบราณตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถึงมีความเชื่อว่าจิ้งจอกเก้าหางเป็นสัตว์เทพที่คนเคารพบูชา แต่พอลดจากราชวงศ์ถึงกลายเป็นปีศาจซึ่งสะท้อนมาจากแนวคิดความเชื่อที่เปลี่ยนไป

จากลักษณะของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรม มีผลความเชื่อมโยงเกี่ยวกับบทบาทจริงของหมาและจิ้งจอก และแนวคิดความ

เชื้อของมนุษย์แต่ละยุคสมัยจึงส่งผลให้ลักษณะของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางในแต่ละวรรณกรรมมีลักษณะที่ต่างกัน ส่งผลให้ผลที่ได้เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับทางสังคมของหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางวรรณกรรมที่เลือกมาศึกษามีผลลัพธ์ที่แตกต่าง และผลสะท้อนจากวรรณกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ว่าหากต้องการได้รับการยอมรับจากสังคมจะต้องมีจริยธรรม ไม่มีพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสังคมมนุษย์ สามารถปรับพฤติกรรมให้เข้ากับธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมมนุษย์ และรู้จักปรับพฤติกรรมให้มีลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อสังคม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ทางภาครัฐควรให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมโบราณของไทยจีนเพิ่มมากขึ้น

1.2 ทางภาครัฐควรให้การสนับสนุนในการรวบรวมและจัดทำหนังสือรวมคัมภีร์โบราณไทยจีนที่เกี่ยวข้องกับหมาเก้าหางและจิ้งจอกเก้าหางเพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

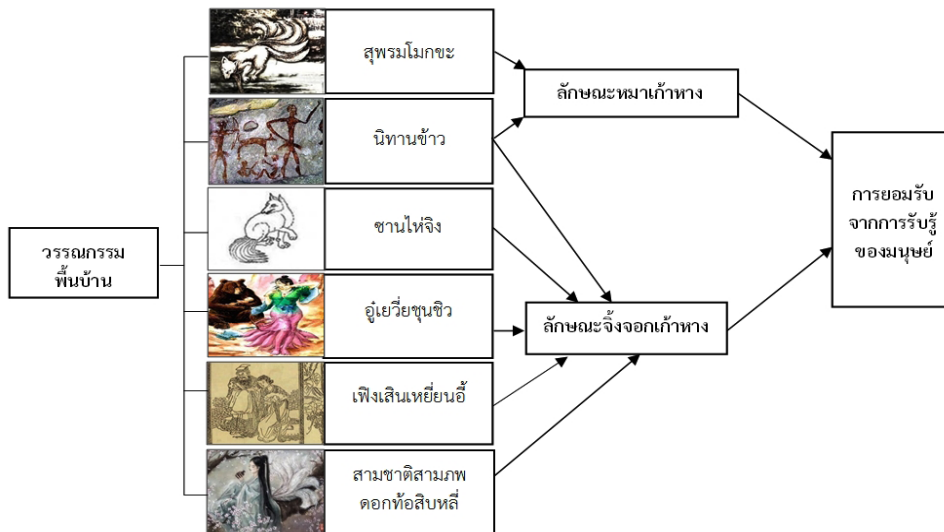
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบวรรณกรรมจิ้งจอกเก้าหางในประเทศจีน ญี่ปุ่น เวียดนาม เกาหลี

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบลักษณะของจิ้งจอกเก้าหางจากสื่อภาพยนตร์โทรทัศน์ในปัจจุบัน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการที่หมาเป็นสัตว์ที่ใกล้ชิดกับมนุษย์ ถือเป็นสัตว์เลี้ยงคอยช่วยมนุษย์มายาวนานส่งผลสะท้อนให้ลักษณะของหมาในวรรณกรรมเป็นลักษณะในแง่ดีไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ ส่วนจิ้งจอกเป็นสัตว์ป่า ต้องช่วยเหลือตัวเองอยู่ในป่าทำให้มีนิสัยดุร้าย ส่งผลสะท้อนให้ลักษณะวรรณกรรมเรื่องแรกที่กล่าวถึงจิ้งจอกเก้าหางมีลักษณะที่ดุร้ายเป็นสัตว์ป่า แต่วรรณกรรมเรื่องต่อๆ มาได้สะท้อนให้เห็นว่าการที่จิ้งจอกได้ใกล้ชิดมนุษย์และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมมนุษย์ และไม่มีลักษณะที่ดุร้ายเป็นอันตรายต่อมนุษย์ จิ้งจอกก็ได้รับการยอมรับต่อการรับรู้ของมนุษย์เช่นเดียวกับหมา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กั้วผู้. (2523). *ซานไห่จิง*. เชียงใหม่: บ้านหนังสือโบราณเชียงใหม่.
- จันทิมา อัมฤทธิ์. (2530). *การศึกษาเรื่องสุพรมโมกษะสำนวนท้องถิ่นอีสาน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จางเฉิง. (2560). แนวคิดที่แฝงไว้เกี่ยวกับจิ้งจอกเก้าหางจากสิ่งนำโชคจนกลายมาเป็นปีศาจ: กรณีศึกษาในสมัยราชวงศ์ฮั่นและถัง. *วารสารสังคมศาสตร์หุ่ย*, 30(6), 125-129.
- จางเสี่ยวหง. (2562). ลักษณะเริ่มแรกของจิ้งจอกเก้าหางจากในบทประพันธ์วรรณกรรมโบราณซานไห่จิง. *วารสารวิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีเมืองฮาร์บิน*, 29(1), 170-172.
- จ้าวจิ่ง. (2555). ลักษณะวิวัฒนาการลักษณะรูปลักษณ์ของจิ้งจอกเก้าหางในวรรณกรรมโบราณ. *วารสารวิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีอุตสาหกรรมหนานจิง*, 12(3), 16-19.
- ปิยา วัชรสวัสดิ์. (2547). *ควายกินข้าวหมาเก้าหาง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เมลิ็ดข้าวและหางสุนัข. (2507). *กวางสี: วรรณกรรมและศิลปะกวางสี*.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เร็นจื้อเฉิง. (2557). *การศึกษานิทานปีศาจจิ้งจอกโบราณของประเทศจีน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ชานตง: มหาวิทยาลัยชานตง.

- สวี่จิ้งถง. (2554). วิวัฒนาการของลักษณะจิ้งจอกเก้าหางในเอกสารโบราณ. *วารสารมหาวิทยาลัยโอเชียนประเทศจีน*, 9(5), 124-128.
- สวีลี่ลี่. (2558). การศึกษาภาพลักษณ์ของสุนัขจิ้งจอกในงานวรรณกรรมคลาสสิกของจีนและญี่ปุ่น. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ฉางชุน: มหาวิทยาลัยจีหลิน.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2546). *ข้าวปลาหมาเก้าหาง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- หลี่เจี้ยนกั๋ว. (2545). *วัฒนธรรมจิ้งจอกจีน*. ปักกิ่ง: วรรณกรรมประชาชน.
- อัมพวรรณ สุริยะไชย. (2546). *การศึกษาวิเคราะห์เรื่องสุพรรณโหมกชะหมาเก้าหาง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุมารินทร์ ตูลารักษ์. (2561). สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์ และสัตว์ในตำนานข้าวของชาวจ้วง สิบสองปันนา ประเทศจีนและชาวอีสานประเทศไทย. *การประชุมวิชาการระดับชาติ, วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2559*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

**การรับรู้คุณค่าเชิงบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ในอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น***
**The Perception of Value and Role of Sub-District Headman
and Village Headman in Chumpae District,
Khon Kaen Province**

สมคิด ชำนิกุล และพีรสิริ คำนวนศิลป์
Somkid Chamnikul and Peerasit Kanmuansilpa
วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: chompreecah1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 2) ประเมินความพึงพอใจและความจำเป็นของการมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชนเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน จำนวน 149 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบจากประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีได้ทำให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้านลดบทบาทและความสำคัญลงไป และมีความรู้ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่มากนัก โดยเฉลี่ยเพียง 8.44 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน
2. ประชากรร้อยละ 86 มีความพึงพอใจในบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชากรประมาณร้อยละ 92 ยังเห็นถึงความจำเป็นของการคงไว้ซึ่งการมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้เพราะส่วนมากหรือประมาณ

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ; บทบาทหน้าที่

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the public opinion about the roles and duties of the village headmen and 2) to assess the satisfaction and the necessity of having a headman the village headman in the community is an exploratory research. These research use questionnaires as a research tool. Data were collected from 149 people sampling by a systematic randomization method. The area of research is Chum Phae District, Khon Kaen Province.

The research results show that:

1. The level of knowledge by the respondents about the roles of the headmen was low. They had an average knowledge score of only 8.44 of a possible 20 (only 42.2%). Despite their lack of knowledge, approximately 92% of the respondents in this study still believed the positions of the sub district headmen.
2. The village headmen are essential, and about 86% were content with the performance of sub district headman and village headman in their area.

Keywords: knowledge; roles

1. บทนำ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเมืองการปกครองประเทศไทย ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง มาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตตำบลและหมู่บ้าน ที่เรียกกันว่า “การปกครองท้องที่” จึงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ช่วยเหลือในเรื่องการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งข่าวสารของทางราชการให้แก่ลูกบ้านรับทราบ ช่วยอำนวยความสะดวกเป็นธรรม ดูแลความสงบเรียบร้อยและดูแลความ

ปลอดภัยของราษฎรในหมู่บ้าน (ชาญชัย จิตรเหล้า อารมณ์, 2547) ส่งผลให้ในทางปฏิบัติ กำนันผู้ใหญ่บ้านสวมบทบาทสองด้านพร้อมกันคือ กิ่งข้าราชการประจำและกึ่งผู้นำชุมชน กล่าวคือ กำนันและผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญของการปกครองในส่วนภูมิภาคและเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทย ในการเป็นผู้นำหมู่บ้านตำบลที่ช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในตำบลและหมู่บ้าน ประสานงานกับประชาชนในพื้นที่ นำแนวนโยบายของรัฐบาลกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ไปปฏิบัติในพื้นที่ และเป็นผู้แทนประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล ในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐภาคส่วนต่างๆ (สุริยะ

วิริยะสวัสดิ์, 2552, หน้า 11-15)

ในปัจจุบันการบริหารราชการของการปกครองท้องถิ่นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และมีผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สืบเนื่องมาจากการได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 อันได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสนับสนุนการบริหารงานหรือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาประเทศเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล ที่รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความโปร่งใสและสร้างประสิทธิภาพในการตัดสินใจให้ดีขึ้น และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อ

ประโยชน์สุขของประชาชนที่ต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและเป็นที่ยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่าย (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550)

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านภายหลังปี พ.ศ. 2540 ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าหลังจากได้มีการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในด้านการให้บริการสาธารณะมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กลับมีบทบาทในการบริหารงานด้านสาธารณประโยชน์ สาธารณูปโภคในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้านเดียวกัน แทนบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอยู่แต่เดิม แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหลายบทบาทที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันที่ไม่สามารถกระทำการแทนกำนันและผู้ใหญ่บ้านได้ทั้งหมด (บงกชมาศ เอกเอี่ยม, 2557)

ดังนั้นจึงมีคำถามว่า เมื่อมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการประชาชนในหลายๆ ด้านแทนที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ อีกทั้งการได้มาโดยตำแหน่งของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการให้บริการสาธารณะมีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณโดยประชาชนมีส่วนร่วมผ่านกลไกสภาท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชาชนหลายคนอาจ

สงสัยในการทำงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านว่ายังคงมีบทบาทและหน้าที่ดูแล การให้บริการประชาชนในชนบทลดน้อยลงหรือไม่ และยังคงจะมีกำนันผู้ใหญ่บ้านอีกต่อไปหรือไม่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านควรจะปรับตัวอย่างไรภายใต้สภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ และความสำคัญ/ความจำเป็นของการมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ประชาชน จำนวน 149 คน ในพื้นที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบมีขั้นตอน โดยเลือกมา 5 ตำบล จากทั้งหมด 12 ตำบล ในอำเภอชุมแพ และในแต่ละตำบลที่สุ่มเลือกมาจะสุ่มเลือกตำบลละ 3 หมู่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้านที่สุ่มเลือกมาจะสุ่มเลือกประชาชนด้วยวิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบมาหมู่บ้านละ 10 คน รวมทั้งหมดจำนวน 150 คน ในจำนวน 150 คน ที่มาสัมภาษณ์ มีข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้เพียง 149 คน การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลความรู้จะมีลักษณะการวัดเป็นระดับแบบ

ช่วง (Interval) ที่ได้จากการทำคำตอบของข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ที่เป็นบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจริง และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ละกันไป การวิเคราะห์ระดับความรู้ในแต่ละกลุ่ม ตัวแปรถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยคะแนนเฉลี่ย และขณะเดียวกันจะมีการทดสอบความแตกต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติตามลักษณะของตัวแปรอิสระที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งได้จากการให้คะแนน 0 ในแต่ละข้อที่ผู้ตอบคำถามผิด แต่หากตอบถูกจะได้คะแนน 1 คะแนน การแปลความคือในท้ายที่สุดหากผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้ถูกทุกข้อจะได้คะแนนเต็ม 20 คะแนน แต่หากตอบผิดทุกข้อจะได้คะแนนเท่ากับ 0

4. สรุปผลการวิจัย

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 149 คน พบว่า เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.8) มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 34.2) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.5) มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป ด้านการศึกษา ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.3) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนด้านอาชีพ ประมาณครึ่งหนึ่งเช่นกัน (ร้อยละ 51) ประกอบอาชีพเกษตรกร ส่วนระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านชุมชน/พื้นที่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.8) อยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 15 ปีขึ้นไป ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	51	34.2
หญิง	98	65.8
อายุ		
ต่ำกว่า 40 ปี	41	27.5
41 ปีขึ้นไป	108	72.5
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	75	50.3
มัธยมศึกษาขึ้นไป	74	49.7
อาชีพ		
เกษตรกร	76	51.0
อาชีพอื่นๆ	73	49.0
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน/พื้นที่		
ไม่เกิน 15 ปี	45	30.2
15 ปีขึ้นไป	104	69.8
รวม	149	100.0

บทบาทหน้าที่ที่เป็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมาย ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่ 10 ข้อ ได้แก่ 1) การรักษาความสงบเรียบร้อย 2) การแจ้งข่าวสารนำข้อราชการประกาศ 3) เป็นนายทะเบียนในหมู่บ้านรับแจ้งเกิด แจ้งตาย ย้ายที่อยู่ 4) หน้าที่ต้องนำราษฎรไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร 5) การประสานอำนวยความสะดวกแก่ราษฎร

ในการติดต่อราชการ 6) หน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ราษฎร 7) ช่วยจับกุมผู้กระทำความผิดในหมู่บ้านตามคำสั่งศาล หมายค้นและความผิดซึ่งหน้า 8) หน้าที่ในการรับรองความประพฤติ กรณีลูกบ้านขอมีและใช้อาวุธปืน 9) หน้าที่ในการรับฟังความเดือดร้อนทุกข์สุขของราษฎรในหมู่บ้าน และ 10) หน้าที่การเป็น

ตัวแทนของหน่วยรัฐในหมู่บ้าน

บทบาทหน้าที่อีกอย่างเป็นบทบาทที่มีความใกล้เคียงกับบทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นตามที่ได้รับการถ่ายโอน และตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่ 10 ข้อ ได้แก่ 1) หน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) จัดให้มีการรักษาความสะอาดของถนน แหล่งน้ำสาธารณะ 3) หน้าที่คุ้มครองดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติสาธารณประโยชน์ 4) หน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก ผู้สูงอายุและผู้พิการ 5) จัดให้มีการบำรุงการไฟฟ้าแสงสว่าง 6) การพัฒนาส่งเสริมอาชีพราษฎรในหมู่บ้าน 7) จัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา สวนสาธารณะ 8) หน้าที่บำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน 9) หน้าที่ในการคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน และ 10) หน้าที่บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี

ในงานวิจัยนี้ได้ใช้คำถามเพื่อประเมินว่าประชาชนผู้ตกเป็นตัวอย่างมีความรู้ในบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือไม่ 20 ข้อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในภาพรวมได้คะแนนความรู้โดยเฉลี่ยเพียง 8.44 คะแนน หรือเพียงร้อยละ 42.2 ของคะแนนเต็ม 20 คะแนน นับว่ายังต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม ทำให้ได้ข้อสรุปว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังสับสนในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีการทำความสะอาดของถนนหนทางในหมู่บ้าน ทางเดินที่สาธารณะ หน้าที่ในการคุ้มครองดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมสมบัติของแผ่นดิน และหน้าที่ในการบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน เป็นต้น เนื่องจากประชาชนยังคงมองว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นกลไกสำคัญของชุมชนที่จะรักษาและดูแลที่สาธารณะประโยชน์ ถึงแม้จะเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของท้องถิ่นก็ตาม รายละเอียดจำนวนและร้อยละในการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายข้อแสดงไว้ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละของการรับรู้ต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ระดับการรับรู้	
	ตอบถูก	ตอบผิด
1. หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย	32.9 (49)	67.1 (100)
2. หน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	24.2 (36)	75.8 (113)
3. การแจ้งข่าวสารนำข้อราชการประกาศ	67.8 (101)	32.2 (48)
4. จัดให้มีการรักษาความสะอาดของถนน แหล่งน้ำสาธารณะ	36.2 (54)	63.8 (95)
5. เป็นนายทะเบียนในหมู่บ้านรับแจ้งเกิด แจ้งตาย ย้ายที่อยู่	26.8 (40)	73.2 (109)

บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ระดับการรับรู้	
	ตอบถูก	ตอบผิด
6. หน้าที่คุ้มครองดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติสาธารณประโยชน์	45.0 (67)	55.0 (82)
7. หน้าที่ต้องนำราษฎรไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร	64.4 (96)	35.6 (53)
8. หน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการ	45.0 (67)	55.0 (82)
9. หน้าที่ประสานอำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในการติดต่อราชการ	50.3 (75)	49.7 (74)
10. จัดให้มีการบำรุงการไฟฟ้าแสงสว่าง	22.1 (33)	77.9 (116)
11. อำนาจความเป็นธรรมไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทในหมู่บ้าน	36.9 (55)	63.0 (94)
12. การพัฒนาส่งเสริมอาชีพราษฎรในหมู่บ้าน	20.8 (31)	79.2 (118)
13. การช่วยจับกุมผู้กระทำความผิดในหมู่บ้านตามคำสั่งศาล หมายค้น และความผิดซึ่งหน้า	23.5 (35)	76.5 (114)
14. การจัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา สวนสาธารณะ	20.8 (31)	79.2 (118)
15. หน้าที่ในการรับรองความประพฤติกรณีลูกบ้านขอมีและใช้อาวุธปืน	53.0 (79)	47.0 (70)
16. หน้าที่บำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน	76.5 (114)	23.5 (35)
17. หน้าที่ในการรับฟังความเดือดร้อนทุกข์สุขราษฎรในหมู่บ้าน	52.3 (78)	47.7 (71)
18. หน้าที่ในการคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สิน อันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน	61.1 (91)	38.9 (58)
19. หน้าที่การเป็นตัวแทนของหน่วยรัฐในหมู่บ้าน	69.8 (104)	30.2 (45)
20. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี มีปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี	67.1 (100)	32.9 (49)

ความพึงพอใจและความจำเป็นของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันผลการศึกษาค้นคว้าได้สะท้อนถึงการรับรู้ต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในทัศนะของประชาชนในพื้นที่อำเภอชุมแพที่ตกเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ทราบว่าประชาชนในพื้นที่อำเภอชุมแพยังเห็นความสำคัญและความจำเป็นในตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่

หรือไม่เนื่องจากตั้งแต่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจต่างๆ ลงสู่ท้องถิ่นทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น สามารถบริหารจัดการงบประมาณด้วยตนเองได้ ส่งผลต่อการแสดงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้น้อยลง ประกอบกับปัจจุบันองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้บริการประชาชนในพื้นที่เดียวกันในภารกิจที่ซ้ำซ้อนและใกล้เคียงกันกับบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่อย่างไรก็ตาม หน้าที่บางอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ยังไม่สามารถแทนที่หรือทดแทนบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ทั้งหมด เนื่องด้วยข้อจำกัดในด้านขอบเขตด้านพื้นที่ ค่านิยม ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำชุมชน ตลอดจนอำนาจหน้าที่กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างเฉพาะเจาะจง จากการสำรวจในงานวิจัยนี้ได้ข้อสรุปว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีความสำคัญและจำเป็นอยู่มาก เพราะถือเป็นตัวกลางที่นำเรื่องราวร้องทุกข์/ปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

หรือตำบลที่รับผิดชอบขึ้นตรงต่อส่วนราชการให้ดำเนินการแก้ไขในขั้นตอนต่อไป พร้อมทั้งนำเอาข่าวสารจากทางราชการไปแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ถามถึงความจำเป็นของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านโดยใช้ข้อคำถามว่า ท่านคิดว่า ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเกินร้อยละ 90 ยังเห็นว่า ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงมีความจำเป็นและความสำคัญอยู่ มีเพียงส่วนน้อยไม่ถึงร้อยละ 10 ของที่เห็นว่า ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่มีความจำเป็นในการปกครองยุคปัจจุบัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นต่อความจำเป็นของตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน

ความจำเป็นของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีความจำเป็น	12	8.1
มีความจำเป็น	137	91.9
รวม	149	100.0

ส่วนระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านพบว่า ร้อยละ

85.9 มีความพึงพอใจในการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และร้อยละ 14 ไม่พึงพอใจ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาพรวม

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่พอใจ	21	14.1
พึงพอใจ	128	85.9
รวม	149	100.0

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความรู้ ความเข้าใจและความสำคัญของประชาชนในพื้นที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและความพึงพอใจ ความจำเป็นของการมีกำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่ยังมีประชาชนบางส่วนยังสับสนกับบทบาทหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีตำบลอยู่บางประการ ซึ่งในบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ประชาชนเข้าใจนั้น นับว่าเป็นบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงเป็นประจำ จึงทำให้ประชาชนเกิดความคุ้นเคยและเข้าใจมาโดยตลอด แต่มีบางบทบาทหน้าที่ที่ถูกถ่ายโอนไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนนั้นส่งผลต่อความคาดหวังในการตอบสนองต่อปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโททัศน์ มาลา (2559, หน้า 305-317) ในเรื่องการคงอยู่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ที่พบว่า แม้จะมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลายครั้งแต่ไม่ได้ทำบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านลดลงแต่อย่างใด และการวิจัยของ

พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ (2563, หน้า 101-115) ที่ศึกษาศักยภาพ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ยังเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แม้จะมีการกระจายอำนาจแต่บทบาท และอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความมั่นคงภายในไม่เปลี่ยนแปลง

2. ความพึงพอใจและความจำเป็นของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากการสำรวจพบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอชุมแพ ยังให้ความสำคัญกับตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่มาก เพราะถือเป็นตัวกลางในการที่จะนำเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านหรือตำบลที่ตนรับผิดชอบเสนอและส่งต่อให้ส่วนราชการได้ดำเนินการแก้ไขให้ทันท่วงที พร้อมทั้งนำเอาข่าวสารจากทางราชการไปแจ้งต่อประชาชนในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ แม้ในปัจจุบันจะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น แต่บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังมีความจำเป็นต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชนบทที่จะสามารถในการสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการวิจัยของ ณาน สงวนพงษ์ อัครณ วังปรีดี และวสันต์ เหลืองประภัสร์ (2559, หน้า 208-224) ในเรื่องที่มา เหตุผลของการมีอยู่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในประเทศไทย ซึ่งพบว่า กำนันผู้ใหญ่ บ้านยังถือเป็นกลไกสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดิน และการขับเคลื่อน

นโยบายของรัฐบาล การรักษาความมั่นคงภายใน ตลอดจนเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างรัฐกับประชาชนที่มีประสิทธิภาพ และการศึกษาของ สุรพงษ์ รุ่งวารินทร์ (2561, หน้า 281-288) บทบาทด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีภารกิจในการดูแลทุกข์สุขของลูกบ้าน บางเรื่อง สามารถจัดการให้จบลงที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้เลย แต่ถ้าเรื่องใดเกินกว่าความสามารถและอำนาจหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็จะเป็นตัวกลางในการนำความเดือดร้อนหรือปัญหาของลูกบ้านแจ้งต่อหน่วยงานราชการต่อไป และภารกิจหน้าที่ในการ นำนโยบาย ข่าวสาร คำสั่ง ไปบอกกล่าวลูกบ้าน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องให้ความสำคัญ กับบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

1.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องเข้าใจ บทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง และควรมีสร้าง การรับรู้ที่ถูกต้องให้ประชาชนรับทราบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

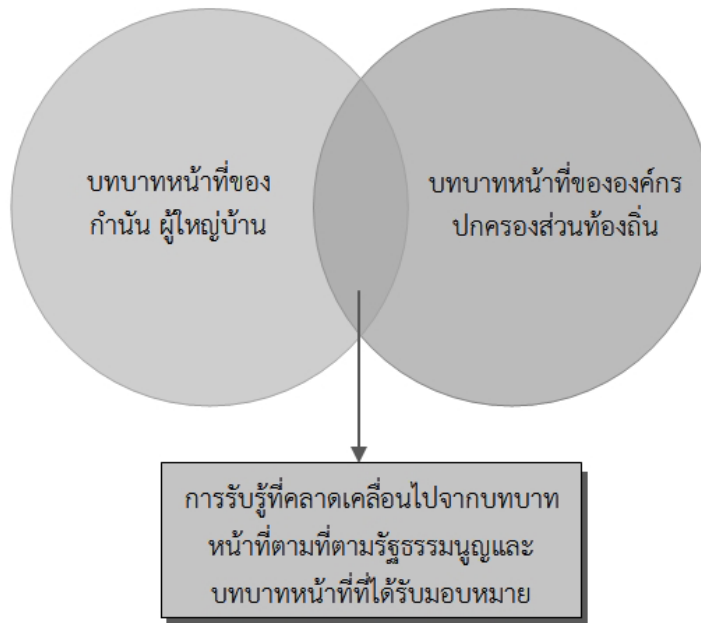
ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านความรู้

ความเข้าใจของประชาชนในบทบาทหน้าที่ทั้งที่เป็นบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตามที่ ประชาชนคาดหวัง และสิ่งที่ประชาชนได้รับจริง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ข้อมูลที่ได้เมื่อนำมาวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ในภาพรวมประชาชนที่เป็นตัวอย่าง มีความรู้ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่มากนัก โดยได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 8.44 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 42.2 ของคะแนนเต็ม แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ ในบทบาทหน้าที่ที่ต้องแต่ยังมีบางคนที่ยังสับสน ในหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการ ให้บริการสาธารณะ อันได้แก่ การทำความสะอาด ถนน ทางเดิน การดูแลพื้นที่สาธารณะ

หน้าที่ในการคุ้มครองดูแลและรักษา ทรัพย์สินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน และหน้าที่ ในการบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน เป็นต้น เนื่องจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นกลไกสำคัญของชุมชน ที่จะรักษาดูแล ที่สาธารณะประโยชน์ถึงแม้จะเป็น อำนาจหน้าที่โดยตรงของท้องถิ่นก็ตาม

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย จิตรเหล้าอาภรณ์. (2547). *กำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจทางการเมือง*. เข้าถึงได้จาก <http://it.ripa.ac.th/humanity/py.html>
- ณ น่าน สงวนพงษ์, อัครณัฐ วงปรีดี และวสันต์ เหลืองประภัสร์. (2559). ที่มา เหตุผล ของการมีอยู่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 9(2), 208-224.
- ไททัศน์ มาลา. (2559). การคงอยู่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น: กรณีศึกษา จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(1), 305-317.
- บงกชมาศ เอกเอี่ยม. (2557). กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำกับความคาดหวัง ของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่. *การประชุมวิชาการ การพัฒนา ชนบทที่ยั่งยืน, ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557 วันที่ 11-13 มิถุนายน 2557*. เชียงใหม่: วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2563). ศักยภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(4), 101-115.
- สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ รุ่งวารินทร์. (2561). บทบาทด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 10(1), 281-288.
- สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. (2552). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านท่ามกลางสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน. *วารสารกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน*, 62(3), 11-15.

การพัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

Developing Indicators of Learning Organization in Special Education School Northeast

วิมลพร สุวรรณแสนวดี¹, แสงดาว คงนาวัง² และทิตริฐ รุ่งแก้ว³

Vimonporn Suwanseantavee, Sangdown Kongnawung and Titirut Rungkaew

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ²

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง³

Mahamakut Buddhist University, Roi-Et Campus, Thailand

Northeastern University, Thailand

Thammasat University, Lampang Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: vimonporn084@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ จากการพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ การพัฒนาตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้โดยการวิเคราะห์เอกสารเชิงทฤษฎี การสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน แล้วนำผลมาสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ และการทดสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.86-1.00 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ ปรากฏว่าได้ตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ 5 องค์ประกอบหลัก 28 องค์ประกอบย่อย 133 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นไปตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

*ได้รับบทความ: 11 มิถุนายน 2564; แก้ไขบทความ: 11 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 23 กันยายน 2564

Received: June 11, 2021; Revised: September 11, 2021 ; Accepted: September 23, 2021

กับการจัดการการเรียนรู้

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\text{Chi-Square} = 287.40$, $\text{df} = 251$, $\text{p-value} = 0.05690$, $\text{RMSEA} = 0.015$, $\text{GFI} = 1.00$, $\text{AGFI} = 1.00$) ผลการวิเคราะห์ โมเดลที่แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบหลักองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวม พบว่า ด้านการเรียนรู้ ด้านองค์การ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี มีค่าน้ำหนักที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี รองลงมา ได้แก่ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านองค์การ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการเรียนรู้ ตามลำดับ โรงเรียนสามารถนำตัวบ่งชี้ทั้งหมดหรือพิจารณาเลือก ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ไปใช้ในการวางแผนการบริหาร และประเมินการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้; องค์การแห่งการเรียนรู้; โรงเรียนการศึกษาพิเศษ

Abstract

The Objectives of this research were: 1) to develop the indicators of Learning Organization (LO) in special education schools and 2) to test the congruence of the model which was constructed with the empirical data. It is a quantitative research. The research was conducted in two stages: Stage 1, development of the indicators of Learning Organization in special education schools by literature review, a focus group discussion by 7 experts and a synthesis of the indicators; Stage 2, test to confirm the indicators of LO in special education school which were purposively chosen. The research instruments were 5-level rating scale questionnaires with the overall reliability value of 0.93 and IOC of 0.86-1.00. A computer program was used to analyze the data.

The research found the following:

1. Indicators of Learning Organization in special education schools were developed, consisting of 5 main factors, 28 sub-factors and 133 indicators, consequential of principles, concepts and theories related to LO in special education schools.
2. In testing the congruence of the constructed confirmatory factors analysis of the LO indicators for special education schools with the empirical data, it was found to

be congruence, with the following statistical values: Chi-Square = 287.40, $df = 251$, $P\text{-value} = 0.05690$, $RMSEA = 0.015$, An analysis of the model showing relationships among the main factors of LO, it was found on the whole that all 5 factors, i.e. organization, educational administration and management, creating learning society and technology, carried a load with statistically significant value = 0.50. On the whole the factor with the heaviest weight was the main factor of technology, followed next by the main factors of creating learning society, organization, educational administration and management and learning respectively. Special education schools can make use of all or parts of these indicators which are appropriate and congruent with their own LO in the planning, administering and evaluation so as to create LO character of their institutions.

Keywords: Developing Indicators; Learning Organization; Special Education School

1. บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนที่ชี้นำทิศทางการปรับตัวของประเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในระยะ 10-15 ปีข้างหน้าที่มีแนวปฏิบัติในการบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่มุ่งพัฒนาประเทศให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมไทย บนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และอัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักชัยในการสร้างภูมิคุ้มกัน จึงได้กำหนดสภาพสังคมที่พึงประสงค์เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันด้วยผลกระทบที่ผสมผสานและเชื่อมต่อกันจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องแรงกดดัน และความ

ท้าทายของระบบเศรษฐกิจที่ต้องอาศัยความรู้ภาวะวิกฤติ การแข่งขันทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ ความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ๆ เกี่ยวกับพัฒนาของสมองและศักยภาพการเรียนรู้ของมนุษย์ แม้แต่ผู้พิการทุกประเภท เรื่องการปรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมการสร้างพลังในการบูรณาการสังคมการรังสรรค์ความผาสุกคุณภาพชีวิตของประชากรและอื่นๆ เหล่านี้ ยิ่งก่อให้เกิดสภาวะท้าทายกับผู้พิการและต่อการปฏิรูปการศึกษาเพิ่มขึ้นเพราะต้องเปลี่ยนแปลงวิธีคิดในการจัดการศึกษาใหม่ต้องการออกแบบโครงสร้างและวิธีการเรียนรู้ใหม่ที่เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการจัดการศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้พิการทุกประเภท (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

องค์การแห่งการเรียนรู้ถือเป็นการบริหารจัดการรูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์การได้ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น

องค์การภาควิชาการ รัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจ ต่างสามารถจะประยุกต์ร่วมกันกับระบบบริหาร รูปแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาองค์การให้ เพียงพร้อมไปด้วยความคิดสร้างสรรค์และให้บรรลุ ผลสำเร็จในระบบบริหารเชิงคุณภาพรวมตลอด ทั้งทั้งองค์การ (สมคิด สร้อยน้ำ, 2547) สำหรับ ทฤษฎีและการบริหารตามแนวคิดองค์การแห่งการ เรียนรู้ได้มีการศึกษาเรื่อยมา จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1990 นักวิชาการด้านการเรียนรู้ในองค์การ Senge (1990) เชื่อว่าการทำงานในโลกปัจจุบันจะเต็มไปด้วย การเรียนรู้มากขึ้น หากบุคลากรในองค์การใด สามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าบุคลากรในองค์การคู่แข่ง ก็ส่งผลให้องค์การนั้นมีความได้เปรียบในภาวะ ที่มีการแข่งขันสูง อธิบายองค์การแห่งการเรียนรู้ว่า เป็นองค์การที่มุ่งขยายขีดความสามารถของคนใน องค์การอย่างต่อเนื่อง ด้วยการส่งเสริมให้บุคลากร ทุกคนได้พัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพของตนอย่าง เต็มที่ ในขณะที่เดียวกันองค์การก็ต้องเปิดโอกาสให้ บุคลากรทุกคนได้แสดงวิสัยทัศน์ร่วมกัน ได้เรียนรู้ ถึงสถานการณ์ในปัจจุบันขององค์การเรียนรู้ ร่วมกันเป็นทีม และสร้างความคิดที่เป็นระบบให้ กับบุคลากรทุกคนในองค์การ จากความสำคัญของการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าเป็น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นในองค์การ ที่ต้องการจะอยู่รอดภายใต้สภาพแวดล้อมของ องค์การในยุคสมัยของโลกแบบโลกาภิวัตน์ (Globalization) ในยุคสมัยของข้อมูลข่าวสาร (Informatics Age) ในสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Society) เนื่องจากในยุคข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีมีความรู้เกิดขึ้นมากมายทุกวินาที

คนในยุคนี้จำเป็นต้องศึกษาตลอดชีวิตและพัฒนา ความรู้ความสามารถของตนเองให้ทันกับสังคมยุค ข่าวสารข้อมูลมากขึ้น (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2551)

ดังนั้น ผู้บริหารขององค์การจึงต้องเพียร พยายามที่จะพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการ เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา (จำเรียง วิยวัฒน์ และเบญจมาศ อ่ำพันธ์, 2540) ซึ่งในอนาคต องค์การจะได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน เมื่อบุคคล ในองค์การสามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าคู่แข่ง การเรียนรู้ ของบุคลากรจึงนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการ อยู่รอดและการเจริญเติบโตขององค์การที่จะต้องปรับเปลี่ยนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ในองค์การหรือหน่วยงานใดๆ ก็ตาม จะต้องประกอบด้วยสมาชิกร่วมองค์การที่จะทำ หน้าที่นำพาองค์การนั้นไปสู่เป้าหมายด้วยกันสอง กลุ่มคือกลุ่มผู้นำ (Leader) กับกลุ่มผู้ร่วมงานหรือ ผู้ใต้บังคับบัญชาผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ เป็นบุคคลที่มีอำนาจอิทธิพลในการบังคับบัญชามอบหมายในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การเป็นผู้ประสานความต้องการของบุคคล ความต้องการของงานและความต้องการของ องค์การเข้าด้วยไว้ด้วยกัน (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับเศาวนิต เศาณานนท์ (2542) ที่นำเสนอไว้ว่าผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งนี้เพราะ ผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่ ต้องวางแผนสรรหาพัฒนาบุคลากร ดูแล รวมทั้ง ควบคุมบุคลากรขององค์การในการปฏิบัติงานเพื่อ

ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกมาจะเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานความพึงพอใจ รวมทั้งผลการปฏิบัติงานในองค์กร ประสิทธิภาพขององค์กร และลักษณะต่างๆ ของผู้ร่วมงานปรากฏออกมาให้เห็นย่อมเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าผู้นำขององค์กรที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพความสามารถในการนำผู้ร่วมงานให้เกิดความร่วมมือ ที่เรียกว่าความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำ (Leadership) จึงนับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น การบริหารจึงเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมในกรณีหน้าที่ทางการบริหาร นักทฤษฎีอาจจำแนกแตกต่างกัน เช่น Fayol จำแนกเป็น 5 หน้าที่ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ส่วน Gulick & Urwick จำแนกเป็น 7 หน้าที่ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ เป็นต้น (วิโรจน์ สารรัตน์, 2548)

จากการศึกษาผลงานเขียนของนักวิชาการหลายท่านในเรื่องทฤษฎีทางการบริหารเพื่อนำมาใช้ในการบริหารองค์กร ทำให้เป็นวิวัฒนาการของทฤษฎีทางการบริหารในระยะแรกเริ่มจนถึงปัจจุบันโดยมีผู้จำแนกเป็นยุคต่างๆ ที่ใกล้เคียงกัน เช่น Kimbrough & Nunery (1998) จำแนกออก

เป็น 3 ยุคคือ ยุคการบริหารดั้งเดิมยุคทฤษฎีการบริหารการเปลี่ยนแปลง และยุคทฤษฎีเชิงระบบ สำหรับ Lunenburg & Ornstein (2000) จำแนกออกเป็น 4 ยุค คือ ยุคที่ศนะดั้งเดิม ยุคการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ ยุคการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ และยุคแนวคิดการพัฒนาการเชิงบริหารหรือเชิงระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ Hoy & Miskel (2005) ที่จำแนกออกเป็น 5 ยุค คือ ยุคที่ศนะดั้งเดิม ยุคการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ ยุคการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ยุคทฤษฎีเชิงระบบ และยุคพัฒนาการทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

นอกจากนี้ วิโรจน์ สารรัตน์ (2548) ยังได้นำเสนอวิวัฒนาการของทฤษฎีทางการบริหารในระยะแรกมาสู่ยุคปัจจุบันที่สามารถจำแนกได้ 4 ยุค คือ ยุคที่ศนะดั้งเดิม ยุคที่ศนะเชิงพฤติกรรม ยุคที่ศนะเชิงปริมาณ และยุคที่ศนะร่วมสมัยจากการแบ่งกลุ่มต่างๆ ที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการของทฤษฎีที่กล่าวถึงในยุคแรกๆ จะเน้นหลักการที่ตายตัวชัดเจน ดังเช่นกรณีของ Fayol, Gulick and Urwick แต่ในระยะต่อมาได้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น มีแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารตามสถานการณ์ขึ้น มีแนวคิดทฤษฎีใหม่เกิดขึ้นหลากหลาย เช่น การบริหารคุณภาพ โดยรวมการบริหารสถานศึกษาเป็นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เทคนิคการประเมินผลการนำวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์ การบริหารงานแบบ CEO ภาครัฐการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ ซึ่งการนำแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ไปใช้ ผู้บริหารในยุคปัจจุบันจะต้องมีการผสมผสานหรือบูรณาการหลัก

การแนวคิดทฤษฎีเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการอำนวยความสะดวกต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพราะผู้บริหารจะนำทางและทำให้เกิดกระบวนการความร่วมมืออย่างขึ้นสภาพแวดล้อมแบบเปิดในองค์กรจะช่วยสนับสนุนการร่วมกิจกรรมและความร่วมมือ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการตั้งสมมติฐานและมีการพัฒนาใหม่ๆ ต่อปัญหาที่พบ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน และความเป็นผู้นำจึงมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จต่อแบบแผนความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (สมคิด สร้อยน้ำ, 2547) ภาวะผู้นำขององค์กรเป็นตัวประกอบสำคัญต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบต่อการมีวิสัยทัศน์การฟื้นฟูพันธกิจ การชี้แนะปฏิบัติตามหลักสูตรและการสอนการสนับสนุนบรรยากาศทางบวก (Positive climate) การสนับสนุนความสัมพันธ์ในชุมชนโรงเรียนและการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพด้านการงานในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

ดังนั้น การนำโรงเรียนการศึกษาพิเศษให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะต้องเข้าใจถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของคน และการเรียนรู้เชิงองค์การ จากผลการดำเนินงานตามแนวการปฏิรูปในสถานศึกษาในระดับต่างๆ และประเภทต่างๆ นั้น การศึกษาค้นคว้าเรื่องราวแห่งองค์กรแห่งการเรียนรู้ จึงเป็นการทำให้แนวคิดทาง

ศึกษาหรือทางการบริหารการศึกษาที่มีคุณค่าให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เนื่องจากงานวิจัยนี้จะเป็นการพัฒนาทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในโรงเรียนการศึกษาพิเศษยังไม่มีการศึกษาวิจัยมาก่อน จึงน่าจะเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อทั้งการเสริมสร้างและขยายองค์ความรู้ใหม่ๆ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของความพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาในรูปแบบที่ใช้พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อเป็นการพัฒนาและตรวจสอบกับตัวแบบเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างเชิงเหตุผลของปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้

ปัจจุบันโรงเรียนการศึกษาพิเศษประสบกับภาวะความตึงเครียดระหว่างหน้าที่ที่หลากหลายของครูที่มีต่อนักเรียน การทำงานร่วมกันแบบมืออาชีพและการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน รวมไปถึงการเกี่ยวข้องกับความเป็นไปในการจัดการเกี่ยวกับสิ่งที่โรงเรียนการศึกษาพิเศษประสบ ซึ่งโรงเรียนต้องรู้ว่าจะทำหน้าที่อะไร ความตึงเครียดนี้จะต้องมีการทบทวนในกระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อเป็นการฟื้นฟูองค์การของโรงเรียน โรงเรียนเป็นโครงสร้างที่มีลักษณะเช่นเดียวกับชุมชน มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและค่านิยม ถือเป็นความเจริญเติบโตตามธรรมชาติขององค์การสมาชิกขององค์กรในโรงเรียนมีความผูกพันกันโดยมีความรู้สึกที่เป็นหนึ่งเดียว และมีความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ (สมคิด สร้อยน้ำ, 2547) ในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ เป็นองค์การให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการ

สอบและการเรียนรู้เป็นหลักเป้าหมายสุดท้ายของโรงเรียนคือการเรียนรู้ของนักเรียน ในองค์ประกอบต่างๆ โรงเรียนควรเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์การประเภทใด ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ว่า ส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงการดัดแปลงแต่ยังไม่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา และโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นการรับมาแล้วนำมาดัดแปลงใช้เท่านั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษจากการพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษจากการพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้ ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การแห่งการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ร่างตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ และระยะที่ 2 การทดสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การตรวจสอบความถูกต้องขององค์ประกอบเชิงยืนยันกับตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ขั้นที่ 5 การสรุปผลการวิจัยและนำเสนอรูปแบบ

2. กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 เท่าของตัวแปรในโมเดล (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2551; Lindeman, Merenda and Gold, 1980) ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปร จำนวน 28 ตัวแปร เกณฑ์ขั้นต่ำขนาดกลุ่มตัวอย่างควรมีไม่น้อยกว่า 620 คน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับตัวแปรและการกระจายตัวของข้อมูลที่ศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 28 องค์ประกอบย่อย และ 133 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ด้านการเรียนรู้ 7 องค์ประกอบย่อย 39 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา 5 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านองค์การ มี 6 องค์ประกอบย่อย 28 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 6 องค์ประกอบย่อย 23 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านเทคโนโลยี 5 องค์ประกอบย่อย 24 ตัวบ่งชี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม ดังนี้ 1) แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสนทนาแบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย นักวิชาการและนักการศึกษาด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ ศึกษาในเทศก์ระดับเชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษา 2) แบบสอบถามที่ใช้วัดตัวแปรของการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 45 แห่ง จำนวน 620 คน การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ วิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ พบว่า องค์ประกอบหลักด้านเทคโนโลยี ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านองค์การ ด้านการบริหาร และการจัดการศึกษา และด้านการเรียนรู้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสอง ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์โมเดลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลักองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยรวมพบว่า องค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ ด้านองค์การ ด้านการบริหาร และการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ทุกด้าน แสดงว่า องค์ประกอบหลักองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดโดยรวม ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี รองลงมา ได้แก่ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านองค์การ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการเรียนรู้ ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. การสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ในระยะนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบตัวบ่งชี้โดยผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างกรอบตัวบ่งชี้ ใช้วิธีนี้ในการศึกษา ดำเนินการทั้งการนิยามเชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิชาที่ใช้ในกรณีที่มีการรวบรวมข้อมูลหรือมีการสร้างตัวแปรย่อยหลายๆ ตัวไว้แล้ว ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกตัวแปรจากฐานข้อมูลที่มีอยู่ นำมาพัฒนาตัวบ่งชี้โดยกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยตามขั้นตอนที่เสนอไว้ (นิตยา สำเร็จผล, 2547) และดำเนินการโดยวิเคราะห์หาค่าความหมายของ

โรงเรียน ตามแนวคิดของสุรพงษ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2547) นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการ รับรองว่าเป็นกรอบแนวคิดที่เหมาะสม จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการร่างตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษให้เป็นไปตามกรอบ แนวคิดบนพื้นฐานสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2. การพัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ จัดประชุมกลุ่มย่อย มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับตัวบ่งชี้องค์การ แห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่มี คุณภาพ การพิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยเลือก ที่ตรงกับความต้องการในการศึกษา กล่าวคือ ผู้วิจัย กำหนดคุณสมบัติให้ครอบคลุมกับเรื่องของตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน วิชาการ ด้านการบริหารการศึกษาและด้านการ ศึกษาพิเศษ และดำเนินการจัดประชุมชนกลุ่มย่อย เพื่อให้ได้แนวคิดและข้อสรุปของผู้ใช้ตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ ซึ่งทำให้ ผู้วิจัยได้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญ ของตัวบ่งชี้แต่ละตัวที่นำเสนอและได้ปรับปรุงตาม ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

ข้อสรุป และแนวคิดจากการสนทนากลุ่ม ย่อย สามารถนำมาพัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการ เรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โดยบางข้อได้มีการ อภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย

ซึ่งอยู่ในกรอบและเป็นไปตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ของ Senge (1990), Michael (1996), Gavin (2003) วิโรจน์ สารรัตน์ (2548) และกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ รวมตัวบ่งชี้ ทั้งสิ้น 133 ตัวบ่งชี้ ซึ่งองค์ประกอบหลักด้านการ เรียนรู้ มี 7 องค์ประกอบย่อย จะเห็นว่า ด้านการ จัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน หมายความว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของการจัดการเรียนรู้ แต่ทุกองค์ประกอบย่อยมีค่าเฉลี่ย สูงใกล้เคียงกันมาก แสดงให้เห็นว่ามุ่งพัฒนา คุณภาพนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวัลย์ มาคุ้ม (2549) การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการ ส่วนองค์ประกอบหลักด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาจะเห็นว่าทุกองค์ประกอบ ย่อยมีความสำคัญสังเกตจากการที่มีค่าเฉลี่ยมาก ทุกด้านโดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำ และความสามารถ ในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับองค์ประกอบ หลักด้านองค์การก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่มีค่าเฉลี่ยมาก เช่นกัน โดยเฉพาะด้านการจัดองค์การ โครงสร้าง ระบบการบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวิน นาควงศ์ (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง สมรรถนะ การปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนการศึกษา พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบหลักด้านการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้โดยเฉพาะด้านบรรยากาศในการ ทำงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในโรงเรียนการศึกษาพิเศษทุกคนให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

จึงจะทำงานสำเร็จตามเป้าหมายและยังมีการสร้างบรรยากาศระหว่างครูกับผู้ปกครองด้วย บุคลากรผู้ให้บริการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันกับผู้ปกครอง ส่วนองค์ประกอบหลักด้านเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยมากทุกด้านเช่นกัน โดยเฉพาะด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ที่แสดงว่าบุคลากรเป็นบุคคลแห่งยุค IT มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการส่งต่อข้อมูล ทุกองค์ประกอบมีความสำคัญในการบริหารจัดการให้โรงเรียนการศึกษาพิเศษเกิดคุณภาพ และมีความยั่งยืนส่งผลให้เป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

โดยสรุปการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการสร้างตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นไปตามที่วิลาวัลย์ มาคุ้ม (2549) เสนอไว้ 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ การร่างตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ การวิเคราะห์ตามบริบทที่ต้องการศึกษา การนำเสนอรายงาน จึงทำให้ตัวบ่งชี้ทุกตัวบ่งชี้ที่ผ่านกระบวนการทั้งหมดมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ต่อไป

3. การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบของตัวชี้วัดองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษจากการพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ ก่อนดำเนินการทดสอบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความตรง การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และหาความเที่ยง ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งก็ปรากฏผลว่า ทุกตัวบ่งชี้มีค่าความสอดคล้องตามที่กำหนด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากทั้งหมดนี้เป็นตัวบ่งชี้ที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนการศึกษาพิเศษเป็นอย่างดี จึงทำให้มีค่าสอดคล้องที่ใช้ได้ ถือว่าความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวชี้วัดองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษทำให้มีค่าความสอดคล้องที่ใช้ได้ ซึ่งในระยษะนี้ถือว่าเป็นระยะที่ 5 ของกระบวนการสร้างตัวบ่งชี้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องต่อแนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่บอกว่าต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ (Quality Check) ที่พัฒนาขึ้น ครอบคลุมถึงการตรวจสอบคุณภาพของตัวแปรย่อยและตัวบ่งชี้ด้วย ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมา จะมีคุณภาพดีเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวบ่งชี้ขึ้นว่ามีความเหมาะสมตามเกณฑ์ต่อไปอย่างไร ได้แก่ ความเที่ยง (Reliability) ความตรง (Validity) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเหมาะสม (Appropriateness) ความเชื่อถือได้ (Credibility) ความคงเส้นคงวา (Consistency) ความเป็นมาตรฐานที่เปรียบเทียบกันได้ (Standardization)

จากการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 133 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ดังนั้นจึงสามารถเป็นตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่มีคุณภาพได้ ซึ่งจะว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้ ที่พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 133 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Loading) เกิน .20

และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยที่สามารถวัดองค์ประกอบหลักได้ เนื่องจากตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนน้อย โดยพิจารณา จากผลการวิเคราะห์ในส่วนของสัมประสิทธิ์การ พหุการณ (R²) (สุภมาส อังสุโชติ และคณะ, 2551) แสดงว่า ตัวบ่งชี้เหล่านี้สอดคล้องกับความเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ควรนำตัวบ่งชี้ที่ผ่านการพัฒนา จนมีคุณภาพยืนยันได้ด้วยข้อมูลทางสถิตินี้ ไปใช้ เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศ

1.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักบริหาร งานการศึกษาพิเศษ ควรนำตัวบ่งชี้ไปสร้างเกณฑ์ การประเมิน เพื่อให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ใน สถานศึกษา ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพ

1.3 สถานศึกษาที่นำตัวบ่งชี้ไปใช้ ต้องมีการทำความเข้าใจในแนวคิดและสาระสำคัญของ ตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้ให้ตรงกัน ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งฝ่ายบริหาร กรรมการสถานศึกษา ครู นักศึกษา ผู้ปกครองและ ชุมชน เพื่อให้เกิดการร่วมมือในการดำเนินงาน อย่างแท้จริง อาจดำเนินการโยกกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ (Vision) ของโรงเรียนกำหนดพันธกิจ เป้าประสงค์ แผนงานและโครงการสู่การปฏิบัติโดย

การรับรู้และร่วมมือของทุกฝ่าย

1.4 สิ่งที่จะทำให้การนำตัวบ่งชี้ องค์การแห่งการเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษา ให้เกิด ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง คือ การติดตาม ประเมินผล การดำเนินการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แล้วนำผล มาปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

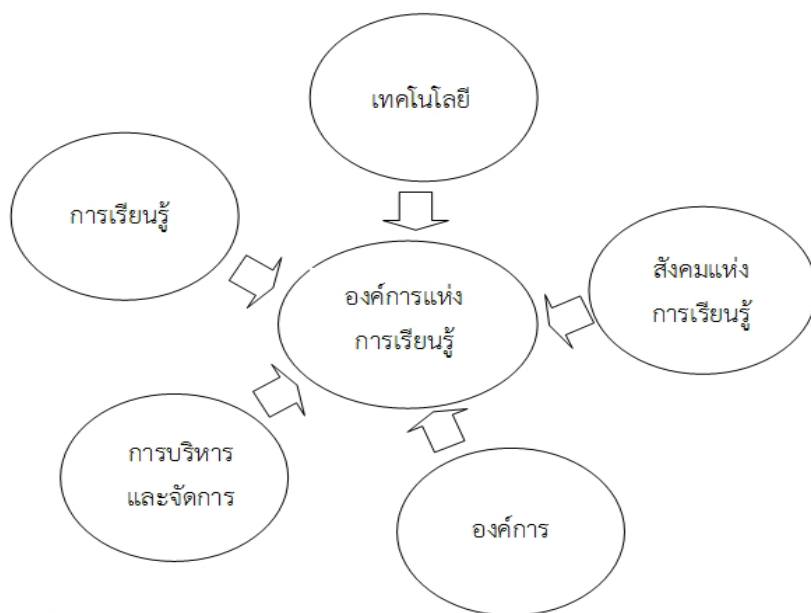
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำตัวบ่งชี้ไปใช้ดำเนินการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรืออาจดำเนินในลักษณะการ วิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

2.2 สถานศึกษาควรนำตัวบ่งชี้ที่มีอยู่ ทุกตัวมาใช้เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลอย่างเป็น รูปธรรม

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาผู้วิจัยได้องค์ความรู้เกี่ยวกับ ตัวบ่งชี้ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักสูง ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านองค์การ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการ เรียนรู้ โรงเรียนสามารถนำตัวบ่งชี้ทั้งหมดหรืออาจ จะพิจารณาเลือกตัวบ่งชี้บางตัวที่มีความเหมาะสม สามารถนำไปพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้หรือนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารและประเมินการ ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเป็นองค์การแห่งการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จำเรียง วัยวัฒน์ และเบญจมาศ อ่ำพันธุ์. (2540). *วินัย 5 ประการ พื้นฐานองค์กรเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เชาวนี นาโควงศ์. (2551). *สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตยา สำเร็จผล. (2547). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิต*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เนตรพัฒนา ยาวีราข. (2546). *การจัดการสมัยใหม่: Modern management*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2548). *ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.

- วิลาวัลย์ มาคุ้ม. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัด *กระทรวงศึกษาธิการ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เศาวนิต เศาณานนท์. (2542). *ภาวะผู้นำ*. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). *การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ *ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต*). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2551). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สุกมาส อังศุโชติ และคณะ. (2551). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. กรุงเทพฯ: มิสชั่น มีเดีย จำกัด.
- สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์. (2547). *การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.
- Garvin, D. A. (2003). *Learning in Action*. Boston: Harvard Business Press.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2005). *Educational Administration: Theory, Research and Practice*. New York: McGraw-Hill.
- Kimbrough, R., & Nunnery, M. (1998). *Educational Administration An Introduction*. New York: Macmillan.
- Lindeman, R. H., Merenda, P. F., & Gold, R. Z. (1980). *Introduction to bivariate and multivariate analysis*. Glenview, Illinois: Scott, Foresman and Company.
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2000). *Educational Administration: Concept and Practices*. (3rd ed.). Belmont: Wadsworth.
- Marquardt, M. J. (1996). *Building the Learning Organization: A System Approach to Quantum Improvement and Global Success*. New York: McGraw-Hill.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. London: Century Press.

การพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย*

Development of Community Leadership through Five Precepts and Five Virtues in Mueang Loei District, Loei Province

วีรณัฐ พรมจักร, จักรพงษ์ ฟองชัย และประกอบ คงยะมาศ
Weeranuch Promjuk, Chakkrapong Fongchai and Prakob Kongyamat
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: weranuch13032525@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและอธิบายการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์การกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม และ 3) จัดทำคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม โดยใช้รูปแบบงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย สอดคล้องตามภาวะผู้นำชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์ในการปฏิบัติงานตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมต้องเตรียมครูผู้สอนวิธีการสอน เครื่องมือการสอน เครื่องมืออุปกรณ์และกิจกรรมที่หลากหลาย
3. จัดทำคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เนื้อหา กิจกรรม แผนการฝึกอบรม และแบบทดสอบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า การทำผิดศีลข้อที่ 1 คือการฆ่าสัตว์ เบียดเบียนสัตว์เป็นบาป และให้มีการส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนรักษาศีลข้อที่ 1 การทำผิดศีลข้อที่ 2 คือการลักขโมยเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม ให้ผู้นำชุมชนรักษาศีลข้อที่ 2 เพื่อสร้างความสงบสุขให้กับชุมชน การผิดศีลข้อที่ 3

*ได้รับบทความ: 2 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 24 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 26 กันยายน 2564

Received: July 2, 2021; Revised: September 24, 2021; Accepted: September 26, 2021

เป็นการสร้างความแตกแยกภายในครอบครัว ให้ผู้นำรักษาศีลข้อที่ 3 การทำผิดศีลข้อที่ 4 เป็นการสร้างความแตกแยกให้กับสังคม ให้ผู้นำชุมชนปกปักรักษาอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความสงบสุขให้กับสังคมและ การทำผิดศีลข้อที่ 5 คือ การดื่มสุราและของมึนเมา รวมถึงยาเสพติด เป็นการทำลายอนาคตของชาติ รวมถึงอุบัติเหตุที่เกิดจากเมา ให้มีการส่งเสริมให้ผู้นำรักษาศีลข้อ 5 อย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน

คำสำคัญ: พัฒนาก้าวหน้า; เบญจศีลเบญจธรรม; คู่มือการพัฒนาก้าวหน้าชุมชน

Abstract

This research aimed at Study to: 1) Explain the development of community leadership based on the principles of the five principles and the five principles. in Mueang Loei District, Loei Province, 2) Analyze and synthesize the formulation of strategies in practice of community leaders with the principles of the Five Principles and the Principles, and 3) to produce a manual for developing community leadership based on the Five Principles and the Five Principles. Using a quantitative and qualitative research model analyze the data by descriptive methods.

The results of the research were as follows:

1. Development of community leadership based on the principles of the Benjasila and the Benjadhamma. In Mueang Loei District, Loei Province, the overall consistency of the community leadership was at a moderate level.
2. Analyzing and synthesizing strategies the principles of the Benjasila and the Benjadhamma requires preparing teachers for teaching methods. Teaching tools a wide range of tools, equipment and activities.
3. Prepare a manual for community leadership development based on the principles of the Five Principles, consisting of principles and reasons, visions, missions, goals, content, activities, training plans and quizzes, with high levels of satisfaction in all aspects. The qualitative data revealed that the first precept is slaughter. Persecution of animals is a sin. And to encourage community leaders to keep the first precept; to break the second precept is stealing, causing trouble to the society. Let the community leaders keep the second precept to create peace for the community. Breaking the third precept

creates divisions within the family. Let leaders keep the 3rd precept. Breaking the 4th precept creates divisions for society. Let the community leader's act strictly to create peace for society and breaking the fifth precept is drinking and intoxicating things including drugs it is destroying the future of the nation including accidents caused by drunkenness to encourage leaders to strictly observe the 5 precepts as a role model for the people.

Keywords: leadership development; Five Precepts and Five Virtues; Manual on Community Leadership Development

1. บทนำ

ผู้นำมีอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่สังคมหรือหน่วยงานขนาดเล็กไปจนถึงองค์กรขนาดใหญ่ นับตั้งแต่หมู่บ้านไปจนถึงผู้นำระดับประเทศชาติ จำเป็นต้องมี “ผู้นำ (Leader)” และผู้นำก็จะต้องมี “ภาวะผู้นำ (Leadership)” เพราะถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและมีส่วนต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว หากองค์กรใดมีผู้นำหรือผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถ ประสพการณ์ ความเชี่ยวชาญ ฯลฯ องค์กรหรือหน่วยงานนั้น ก็จะสามารถแข่งขันกับผู้อื่นและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี แต่ในทางกลับกันหากผู้นำไม่มีคุณธรรม จริยธรรม มีพฤติกรรมที่ไม่ดี มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็จะทำให้ชุมชน และประชาชนที่อยู่ใต้ปกครองได้รับความเดือดร้อนตามไปด้วย เพราะในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายในการที่จะดำรงอยู่ในโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ ความอยู่รอดของประเทศชาตินั้นต้องอาศัยองค์ประกอบที่หลากหลาย และไม่สามารถที่จะแบ่งมอบหรือระบุให้ใครคนใดคนหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงาน

หนึ่งรับผิดชอบ ที่ผ่านมามีเหตุการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นและทำให้คนไทยได้เรียนรู้ มีประสพการณ์เกิดความตระหนักแล้วว่า “ภาวะผู้นำ คุณธรรม และจริยธรรม” มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากเพียงใดต่อการบริหารและการพัฒนาชาติ บ้านเมือง “วิกฤตผู้นำ” และ “วิกฤตคุณธรรมและจริยธรรม” ก่อให้เกิด “วิกฤตศรัทธา” ที่มีต่อผู้นำ กลุ่มต่างๆ และผู้นำของชาติและส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและเหตุการณ์รุนแรงต่างๆ มากมาย ขยายผลลุกลามไปเป็นวงกว้าง และนำไปสู่ความแตกแยกในสังคมอย่างรุนแรงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (พิทยา แสงแผ้ว, 2562) เงื่อนไขความขัดแย้งไม่ลงรอยของคนในชาติกลายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้การขับเคลื่อนทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เกิดภาวะชะงักงันไม่มีทางออกและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องพิจารณาและศึกษาทำความเข้าใจอย่างจริงจังเพื่อให้เห็นว่า ภาวะผู้นำ คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารควรเป็นเช่นไร จึงจะนำมาซึ่งความยอมรับนับถือ เลื่อมใส ศรัทธาและให้ความร่วมมือของคนในหน่วยงาน องค์กร ประเทศชาติ เพื่อความสงบสุข

เจริญรุ่งเรือง และวัฒนาสภาพของสังคมและประเทศชาติสืบไป

ปัจจุบันผู้นำในระดับหมู่บ้านมีปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาท เมื่อตี๋มสุรากับลูกบ้านหรือแม้กระทั่งเรื่องชู้สาวซึ่งนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย เพราะแท้ที่จริงแล้วผู้นำชุมชนต้องเป็นบุคคลตัวอย่างให้กับประชาชน เพราะถ้าหากว่าผู้นำไม่ดีแล้ว ผู้ตามจะดีได้อย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) คือความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกัน เพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียรและรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคม และสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนาคน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชน และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนนำค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยเป็นฐานในการพัฒนาคนและสังคมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการบ่มเพาะให้คนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ในวิถีชีวิตพื้นฟูวัฒนธรรมที่ดี และนำคุณค่าอันดีงามของครอบครัวไทย อาทิ ความเอื้ออาทรและการเป็นเครือญาติมาใช้ในวิถีชีวิตควบคู่กับการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมเพื่อ

ถ่ายทอดให้รู้จักการใช้ปัญญาในทางที่ถูกต้องและมีจิตสำนึกในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมที่จะมีผลกระทบต่อการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม ตลอดจนการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อถ่ายทอดให้รู้จักการใช้ปัญญาเป็นพลังทางสังคมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม เพื่อมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมตั้งแต่ระดับปัจเจกครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ยังมีการเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวอย่างเข้มแข็ง มาร่วมคิดร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้และการจัดองค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคมที่เหมาะสม สอดรับกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบ และระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, หน้า 63-65)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรมในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นทรัพยากรหลักในการพัฒนาประเทศ ในการนำเอาหลักเบญจศีล และเบญจธรรมที่เป็นธรรมะพื้นฐานในการดำรงชีวิตมาเป็นหลักธรรมในประพฤติปฏิบัติให้สังคมอยู่สงบร่มเย็น เพราะถ้าชุมชนมีความสงบร่มเย็นแล้วการพัฒนาก็จะดำเนินไปด้วยดีเพราะ

บุคคลที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำจะต้องมีพฤติกรรมที่ดี มีการปฏิบัติตนตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม มีภาวะความเป็นผู้นำสูงเป็นตัวอย่างที่ดี โดยเฉพาะทางด้านคุณธรรมของผู้นำ โดยการนำหลักศีลธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิตมาเป็นตัวกำหนดโดยเน้นพฤติกรรมอันดีคือ หลักการปฏิบัติของศีล 5 และธรรม 5 มาใช้ในการพัฒนาความเป็นผู้นำ คือเป็นตัวอย่างให้กับประชาชนในชุมชน เพราะปัจจุบันผู้นำชุมชนเองที่เป็นคนชนชาวบ้านในชุมชน ต่อมเหล้า หรือเล่นการพนัน ซึ่งมีให้พบเห็นอยู่ทั่วไป ผู้วิจัยจึงนำหลักเบญจศีลและเบญจธรรม มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชน เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชนในชุมชน และทำให้น่าเกิดภาวะความเป็นผู้นำอย่างสมบูรณ์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและอธิบายการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชน ด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์การกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน ด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรมในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
3. เพื่อจัดทำคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีฐานราก

(Grounded theory methodology) ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา (นิศา ชัชกุล, 2550, หน้า 13) อธิบายว่า ทฤษฎีฐานราก คือ ทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม โดยทฤษฎีจะถูกสร้าง (Construct) และได้รับการตรวจสอบ (Verify) โดยการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ การสร้างทฤษฎีฐานรากอาศัยกระบวนการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ เช่น การสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจัดกลุ่มสนทนา โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะต้องเป็นข้อมูลที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมในเรื่องที่ศึกษาอย่างรอบด้าน การบันทึกข้อมูลในลักษณะนี้มีกอาศัยการบรรยายเหตุการณ์ ประสบการณ์ของคน เรื่องเล่าสภาพสังคม การบรรยายอย่างละเอียดนี้เป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจถึง ความหมายประสบการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ เพื่อจะช่วยให้ผู้วิจัยตีความปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ตรงตาม ความหมายของสิ่งที่เกิดขึ้นอันจะนำไปสู่ความเข้าใจปรากฏการณ์นั้นๆ

ประชากรเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่างชุมชน 14 ชุมชน จำนวน 420 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเป้าหมายเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ 30 คน และศึกษาชีวประวัติ นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม

2. เครื่องมือเชิงปริมาณ ใช้แบบสำรวจสภาพปัญหา โดยเครื่องมือเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณจะกำหนดประเด็นเนื้อหาและสร้างประเด็นเนื้อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง แนวคิดหลักเบญจศีลเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จากนั้นนำรูปแบบเครื่องมือเชิงคุณภาพเสนอต่อคณะที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงนำรูปแบบเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมอยู่ระหว่าง 0.6-1.0 และให้คำแนะนำในการแก้ไขและปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการภาษา 5) นำรูปแบบเครื่องมือเชิงคุณภาพปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในบันทึกการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนการทำวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทและสภาพปัญหาการขาดหลักประพฤติปฏิบัติตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรมของผู้นำชุมชนในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยมีขั้นตอน ผลผลิตของกิจกรรม ได้สภาพปัญหาการขาดหลักประพฤติปฏิบัติตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรมของผู้นำ

ชุมชนในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ระยะที่ 2 วิเคราะห์และสังเคราะห์การกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติตน ของผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลผลิตของกิจกรรม ได้เครือข่ายการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนตามหลักเบญจศีล และเบญจธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้คู่มือการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนตามหลักเบญจศีล และเบญจธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเลย และเกิดความสามัคคีในหมู่ของผู้นำชุมชน ระยะที่ 3 การเผยแพร่นวัตกรรมรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนตามหลักเบญจศีล และเบญจธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเลย

4. สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาและอธิบายการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชน ด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรมในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

1. ข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจสภาพปัญหา พบว่า หลักประพฤติปฏิบัติตามหลักเบญจศีลของผู้นำชุมชน ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย (x) เท่ากับ 2.97 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านศีลข้อที่ 2 มีค่ามากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย (x) เท่ากับ 3.34 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.10 รองลงมาคือ ศีลข้อที่ 4 มีค่าในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย (x) เท่ากับ 3.30 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.10 ตามลำดับ

2. ผลจากการสนทนากลุ่ม

2.1 แสดงพฤติกรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมที่สอดคล้องตามภาวะผู้นำชุมชนของผู้นำชุมชน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี คือการไม่เบียดเบียนต่อชีวิตผู้อื่น เช่น ละเว้นการฆ่าสัตว์ และเบียดเบียนสัตว์ในวันพระ ซึ่งหากพิจารณาในหลักเบญจศีลข้อที่ 1 คือการไม่เบียดเบียน มีวิสัยทัศน์ในการสร้างความสุขให้สังคม โดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือความมีเมตตาเราจะนำมาประพฤติปฏิบัติประจำวัน เพียงตั้งจิตแน่วแน่ว่าวันนี้เริ่มต้นวันแรกครอบครัวเราจะถือศีลข้อที่ 1 อย่างเคร่งครัด โดยไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ทรมานสัตว์ ไม่รังแกสัตว์ ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ โดยเจตนาหรือไม่เจตนา หรือการฆ่ามนุษย์โดยผลิตสารเคมีต่างๆ ในปัจจุบันนี้ มีมากขึ้น เช่น การใช้ปุ๋ยเคมีเร่งพืชผักผลไม้ ใช้สารฆ่าแมลงผสมลงในดินเพื่อกันแมลงไม่ให้มาเจาะกินผักผลไม้ ซึ่งมีอันตรายต่อผู้บริโภคมาก การใช้ฟอมาลดีไฮด์ (Formaldehyde) กาวผสมลงในไม้ทำเฟอร์นิเจอร์ ใช้ในบ้านเรือน สารนี้กระจายออกมา ผู้อาศัยสูดดมเข้าไปทุกวัน ก่อเกิดมะเร็งได้ พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนผิดศีลข้อ 1 เช่นกัน

2.2 แสดงพฤติกรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมที่สอดคล้องตามภาวะผู้นำชุมชน ของผู้นำชุมชน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ศีลข้อที่ 2 การรักษาศีลข้อนี้ไม่ใช่เฉพาะการไม่ลักขโมยเท่านั้น ยังครอบคลุมในการกระทำการเบียดเบียน เช่นเบียดเบียนเอาเปรียบเพื่อนบ้าน โดยการขโมยพืชผักที่เพื่อนบ้านปลูกเอาไว้ ยึดเอา

สิ่งของที่เจ้าของมิได้อนุญาต ถือเป็นการเคารพในสิทธิในทรัพย์สินของผู้อื่น และเป็นการเคารพกฎหมาย เพราะการถือเอาทรัพย์สินของผู้อื่น ถือว่าผิดกฎหมาย เป็นคดีอาญา และหากพิจารณาในแนวทางการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง คือการไม่เบียดเบียน ฉ้อโกง ลักขโมย ฉกชิงวิ่งราว และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรม คือวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ คือ ความพอประมาณ การประกอบอาชีพสุจริตโดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือ คือมีความพอใจในสิ่งที่ตนมี

2.3 แสดงพฤติกรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมที่สอดคล้องตามภาวะผู้นำชุมชนของผู้นำชุมชน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ศีลข้อที่ 3 การประพฤติผิดในการเสพกามคุณ ได้แก่ ชายหรือหญิงที่ประพฤติล่วงกามต่อชายหรือหญิง ที่มีใช้สามีหรือภรรยาของตน ซึ่งชายหรือหญิงนั้นมีเจ้าของคุ้มครองอยู่ หรือการล่วงละเมิดข่มขืนหญิงอื่นที่มีใช้เป็นภรรยาของตน เป็นการเคารพสิทธิในร่างกายของบุคคลอื่น ซึ่งหากพิจารณาการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ไม่ล่วงประเวณีบุตรธิดาหรือภรรยาบุคคลอื่น และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรม คือ มีความพอประมาณการสำรวมในกามคุณโดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือ มีความปรองดองให้เกียรติบุคคลอื่นรู้จักหักห้ามความอยากของตน

2.4 แสดงพฤติกรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมที่สอดคล้องตามภาวะผู้นำชุมชน ของผู้นำชุมชน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ศีลข้อที่ 4 คำพูดที่โกหกทำให้เกิดการแตกแยกทำลายความสามัคคี รวมถึงการส่อเสียด

การตำหนิ นินทา ว่าร้าย ใช้วาจาสาปแช่ง ก็เช่นกัน แต่ถ้าหากพูดจาสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตนก็จะเกิดแต่ความสามัคคี ซึ่งหากพิจารณาในการดำรงชีวิตด้วยหลักของศีลข้อที่ 4 คือการไม่กล่าวเท็จบุคคลอื่น และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรมคือ มีกัลยาณมิตร ในการปฏิบัติตน คือ พูดคำสัจ และรักษาคำพูด พูดจาไพเราะ พูดให้เกียรติผู้อื่น ไม่เหยียดหยามผู้อื่นด้วยคำพูดที่ไม่ดี ต้องครองสติให้เว้นจากการกล่าวเท็จ และมีแนวคิด หรือวิสัยทัศน์เกี่ยวกับหลักเบญจธรรม คือ สร้างความปรองดองให้กับสังคม

2.5 แสดงพฤติกรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมที่สอดคล้องตามภาวะผู้นำชุมชนของผู้นำชุมชน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ศีลข้อที่ 5 พบว่า โทษของการดื่มสุรา และน้ำเมาต่างๆ นั้น เมื่อดื่มอยู่เสมอๆ ดื่มมากขึ้น ย่อมทำให้ สุขภาพร่างกายเสื่อมโทรม ขาดสติที่เคยละอายต่อบาปก็ไม่ละอาย ที่เคยกลัวกลัวกลัว จนสามารถทำการทุจริตต่างๆ ได้ ด้วยอำนาจของสุรานั้น ผิดศีลข้อ 5 นี้ อาจนำไปสู่ความวิบัติได้ เช่น เมาสุราแล้วขับรถไปชนผู้อื่นเสียชีวิต ตนเองก็เสียชีวิตหรือบาดเจ็บสาหัส ย่อมก่อบาปกรรมในชาตินี้ และชาติหน้า สูญเสียงบประมาณของแผ่นดิน หรือ เมื่อเสพสุราจนมีเงินมาแล้วก็ขาดสติยับยั้งไปประกอบกรรมทำร้ายข่มเหง ผู้อื่นให้เดือดร้อนเสียหายเป็นต้น ดังนั้นเราควรรักษากฎหมายอย่างเข้มงวดและเอาผิดกับร้านค้าที่จำหน่ายสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด การเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชน เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ และไม่ขายสุรา ยาเสพติดในสถานศึกษา วัด และสถานที่ราชการ

ทุกแห่ง ซึ่งหากพิจารณาการปฏิบัติตน คือการดำรงชีวิตด้วยศีลข้อ 5 คือใช้จ่ายอย่างประหยัดคือไม่นำเงินไปซื้อสุราหรือเครื่องดื่มมีเมา ไม่เบียดเบียนตนเองคือไม่นำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เข้าสู่ร่างกาย และมีมีแนวคิดหรือวิสัยทัศน์เกี่ยวกับหลักเบญจธรรมคือ ความพอประมาณ การดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท โดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือ การมีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ

ระยะที่ 2 วิเคราะห์และสังเคราะห์การกำหนดกัลยาณมิตรในการปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน ด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จัดให้มีการจัดอบรมให้ความรู้หลักสุตรหลักเบญจศีลและเบญจธรรมกับการพัฒนาผู้นำชุมชนโดยมีการเตรียมวิทยากรที่มีความรู้มีการประชุมก่อน และทดสอบก่อนและหลังการอบรม มีรูปแบบวิธีการอบรมให้ความรู้ได้แก่ การบรรยาย จะใช้เวลาบรรยายไม่นาน เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย มีเครื่องมือ และอุปกรณ์ มีหลากหลายแตกต่างกันในแต่ละกิจกรรม รวมถึงการบูรณาการที่หลากหลาย เช่น วิดีทัศน์ โปรเจ็คเตอร์ คอมพิวเตอร์ รวมถึงการลงพื้นที่สำรวจสภาพพื้นที่จริง

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับหลักสุตรในด้านต่างๆ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแนะนำในภาพรวม โดยให้นำไปปรับปรุงในด้านสื่อ โดยให้นำลงไปโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ค ยูทูบ เพื่อจะได้เป็นการประชาสัมพันธ์ และให้พัฒนาปรับปรุงการประเมินการอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ปัจจัยกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย การจัดนิทรรศการ สื่อวีดิทัศน์

การให้ความรู้โดยมีกิจกรรมตามหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นโดยมีรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมที่สอดคล้องตามภาวะผู้นำชุมชน ของผู้นำชุมชน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ปัจจัยผลผลิต ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ หลักสูตรการอบรม สื่อวิทัศน์ และแผ่นพับประชาสัมพันธ์

ระยะที่ 3 เพื่อจัดทำคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลการทดสอบผู้เข้าอบรมก่อนเข้าอบรม และหลังเข้าอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นทุกคน ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมอบรมผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ในภาพรวมมีความพึงพอใจ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านการบริหารงานมีค่าความพึงพอใจในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.90 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.56 และในด้านอื่นๆ เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความรู้ เนื้อหามีค่าความพึงพอใจในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.86 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.82 ด้านกิจกรรม มีค่าความพึงพอใจในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.81 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.90 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการประชาสัมพันธ์ โครงการไม่ทั่วถึง คนให้ความสนใจน้อยเกินไป แต่สิ่งที่น่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่งก็คือได้มีการเริ่มต้น และลงมือทำแล้ว จึงอยากจะทำให้มีการพัฒนาต่อไป

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชน ด้วยหลักเบญจศีล และเบญจธรรม ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย มีผลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากข้อค้นพบเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้นำชุมชนยังมีความรู้เรื่องหลักเบญจศีลและเบญจธรรมในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับวรุตม์ ทวีศรี (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักธรรมเพื่อการพัฒนาสู่องค์กรประสิทธิภาพสูงของหน่วยงานวิจัยและพัฒนาในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดที่ต่างกันในเรื่องของภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ที่มีผลต่อการก้าวขึ้นสู่องค์กรประสิทธิภาพสูง โดยสามารถสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำจากทั้ง 3 หลักธรรม 15 องค์ประกอบ และวันทนา เนาว์วัน (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของละเอียต ศรีโสภา (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำข่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาการประยุกต์หลักเบญจศีล เบญจธรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำข่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ยังมีงานวิจัยของสุภางค์พิมพ์

คล้ายธานี (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาทฤษฎีและหลักธรรมสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา พบว่า 1) สภาพทั่วไปของการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารประเด็นการรับรู้ของมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของสังคมไทยอยู่ในระดับมาก การสื่อสารของผู้นำเป็นสาเหตุของพัฒนาสถานการศึกษาเหล่านั้น อยู่ในระดับมาก พระพุทธศาสนาเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการสื่อสารของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และประเด็นข้ออื่นๆ การได้รับความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการสื่อสารผ่านสื่อ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า หลักเบญจศีลและเบญจธรรมมีความสำคัญมากกับการพัฒนามนุษย์เพราะศีล 5 เป็นหลักมนุษยธรรม เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ และการไม่ดื่มสุราเมรัย ศีลเป็นที่ตั้งแห่งกุศลธรรมเป็นลักษณะ มีความปรกติทางกาย

วาจาเป็นที่ตั้ง โดยมีองค์ประกอบของศีล 5 แต่ละข้อคือ เจตนา เป็นความไม่กำกวมทางกาย และวาจาให้พ้นจากความชั่วทั้งปวง ย่อมมีความสงบสันติสุขในชีวิตปัจจุบัน นอกจากนี้ศีล 5 ยังมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม เป็นพื้นฐานการพัฒนาตนเองให้พบกับความสุขสงบเย็น เข้าถึงการดับทุกข์และเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่ชน เกิดความรักใคร่ปรองดอง อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ศีล 5 เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้นำพึงกระทำตนให้เป็นแบบอย่างให้กับสังคม โดยมีหลักธรรมที่เกื้อหนุนการรักษาศีล 5 เช่น สัมมาทิฎฐิ (ความเห็นถูก) เป็นต้น การจงใจให้รักษาศีล 5 ควรเกิดจากความปรารถนาที่จะทำตนเองให้มีความสุข ทำให้มีความสุขเพียรเพื่อไปให้ถึงจุดหมายของชีวิต เป็นแรงจูงใจภายในที่เป็นด้านบวก และเป็นแรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงนำมาใช้สร้างแรงจูงใจให้รักษาศีล 5 เพื่อจุดหมาย คือ การเดินสู่เส้นทางแห่งการหลุดพ้นตาม หลักมรรคมีองค์ 8 ทำให้รู้จักทางเดินชีวิตในทางที่ตรงเป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นโดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลเมืองเลยหรือหน่วยงานอื่นที่สนใจ ควรนำเอาการปรับใช้หลักเบญจศีล และเบญจธรรมมาใช้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ควรมีการนำเอาคู่มือการพัฒนา
ภาวะผู้นำชุมชนด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม
ในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลยในการปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของประชาชนเพื่อปรับ
ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

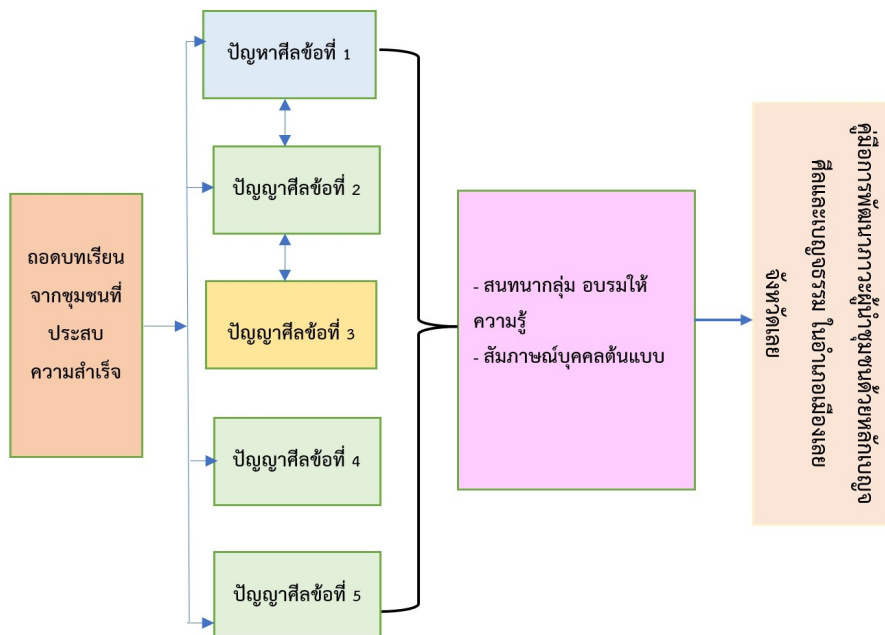
2.1 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ
การปรับใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในอำเภอ
เมืองเลยจังหวัดเลย ไปพัฒนากลุ่มเป้าหมายอื่นๆ
ต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาภาวะ
ผู้นำด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรมในชุมชน

ในพื้นที่อื่นๆ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

เป็นการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร
มนุษย์อันเป็นทรัพยากรหลักในการพัฒนาประเทศ
ในการนำเอาหลักเบญจศีล และเบญจธรรมที่เป็น
ธรรมะพื้นฐานในการดำรงชีวิตมาเป็นหลักธรรม
ในประพฤติปฏิบัติให้สังคมอยู่สงบร่มเย็น เพราะถ้า
ชุมชนมีความสงบร่มเย็นแล้วการพัฒนาก็จะดำเนิน
ไปด้วยดี เพราะบุคคลที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำ
จะต้องมีพฤติกรรมที่ดี มีพื้นฐานของการปฏิบัติตน
ตามหลักเบญจศีล และเบญจธรรมมีภาวะความ
เป็นผู้นำสูง เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- นิศา ชัชกุล. (2550). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทยา แสงแผ้ว. (2562). *บทความวิชาการ บทความภาวะผู้นำ คุณธรรมและจริยธรรม สำหรับผู้บริหาร*. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/373580>
- ละเอียด ศรีโสภา. (2557). *การประยุกต์หลักเบญจศีลเบญจธรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านคำข่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรุตม์ ทวีศรี. (2558). *การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักธรรมเพื่อการพัฒนาสู่องค์กรประสิทธิภาพสูงของหน่วยงานวิจัยและพัฒนาในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันทนา เนาว์วัน. (2558). *การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี. (2558). *การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

**ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท:
กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตำบลนาดี อำเภอยางตลาด
จังหวัดกาฬสินธุ์**

**Factors Related to Successful Mediation: A Case Study
of Na Di Community Justice Center, Yang Talat District,
Kalasin Province**

คมสันต์ กำประทุม และกฤษฎิ์ ไล่หวัชชินทร์
Komson Khumpratum and Grichawat Lowacharin
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand
E-mail: losomax999@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เจื่อนไขที่ส่งผลให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และปัญหาและอุปสรรคในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตำบลนาดีประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยใช้แนวทางการศึกษาวิจัยแบบกรณีศึกษา ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 21 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี คู่กรณีที่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประสบความสำเร็จ และคู่กรณีที่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยไม่ประสบความสำเร็จ

ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี ดำเนินการโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการดำเนินงานที่โดดเด่น มีประสิทธิภาพ และมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างจากศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลอื่นๆ เจื่อนไขที่ส่งผลให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประสบความสำเร็จ ได้แก่ ผู้ไกล่เกลี่ย ทูตทรัพย์ในการเจรจาไกล่เกลี่ย สถานที่ คู่พิพาท กระบวนการไกล่เกลี่ย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปัญหาที่พบ ได้แก่ บุคลากรด้านกฎหมาย และด้านธุรการไม่เพียงพอ ผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและขาดการอบรมความรู้ด้านกฎหมาย ดังนั้น จึงควรเพิ่มจำนวนบุคลากรให้

*ได้รับบทความ: 13 มีนาคม 2562; แก้ไขบทความ: 25 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 30 กันยายน 2564

Received: March 13, 2019; Revised: September 25, 2021; Accepted: September 30, 2021

เพียงพอ จัดฝึกอบรมมอบความรู้ด้านกฎหมายแก่ผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีฐานข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้

คำสำคัญ: ศูนย์ยุติธรรมชุมชน; การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท; เงื่อนไขความสำเร็จ

Abstract

The current study aimed to examine mediation processes, conditions related to mediation success, and problems of Na Di Community Justice Center. We employed a single case study design with document analysis and in-depth interviews of 21 key informants, including community justice center committee members and parties from both successful and unsuccessful mediation.

Findings reveal that: Na Di Community Justice Center operates with inputs from local residents, has outstanding performance, and is efficient, which is different from other community justice centers in other neighboring subdistricts. Factors contributed to success of mediation are: mediators, financial resources, location, disputing parties, mediation process, and related government agencies. Problems found in operating the center are: insufficient personnel for legal and clerical work, lack of morale, and lack of legal knowledge and skills. For more efficient and effective operation, the center should have sufficient staff members, provide on-going legal trainings for mediators, and set up a data management system for further use.

Keywords: Community Justice Center; mediation; success factors

1. บทนำ

นับตั้งแต่เริ่มกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา ประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายในรูปแบบเดียวกับประเทศแถบยุโรป โดยแนวคิดของประเทศตะวันตกในขณะนั้น ถือว่ารัฐเป็นผู้ให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนของตนเองเท่านั้น ประชาชนทั่วไปเป็นเพียงผู้เข้ามาขอรับความเป็นธรรมจากฝ่ายรัฐหรืออาจเรียกได้ว่ารัฐเป็นผู้บริหารจัดการกระบวนการ

ยุติธรรมแต่เพียงผู้เดียว คนทั่วไปส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมแต่อย่างใด ทำให้แนวความคิดแบบนี้ ผังรากในสังคมไทยเป็นเวลาหลายร้อยปีตามแบบประเทศตะวันตกด้วย และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายโดยฝ่ายรัฐนั้นถือว่าตนเองเป็นผู้ถืออำนาจความยุติธรรม มีหน้าที่บริหารจัดการความยุติธรรมในสังคม โดยมีได้ค่านึงหรือคาดหวังว่าประชาชน

จะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความยุติธรรม ส่วนฝ่ายประชาชนก็เข้าใจว่าตนเองเป็นเพียงผู้รับ ผลจากการตัดสินความยุติธรรมจากฝ่ายรัฐเท่านั้น จึงทำให้เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องดำเนินการต่างๆ เอง ทั้งหมด ประชาชนมีหน้าที่คอยรับบริการด้านความ ยุติธรรมจากภาครัฐ เป็นเหตุให้เมื่อเกิดความขัดแย้ง หรือมีการกระทำผิดขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ เข้ามายุ่งเกี่ยวกับปัญหาแม้ว่าจะเกิดขึ้นภายในชุมชน ของตนเอง แต่กลับปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเพียง ฝ่ายเดียว อีกทั้งการบริหารจัดการความยุติธรรม โดยการไกล่เกลี่ยของคนในชุมชนด้วยกันเองนั้น คือการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและ สามารถจัดการตนเองได้ (จักรกริณัฐ ทอดสูงเนิน และอรันันท์ กลั่นทุระ, 2557, หน้า 98-113)

การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ กระบวนการยุติธรรม ผ่านวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน ประเพณี ความเชื่อ ทำให้เกิดความศรัทธาของ ชุมชนที่มีต่อระบบยุติธรรม ซึ่งแต่ละชุมชนมีวิถีชีวิต และวิธีการในการจัดการความยุติธรรมแตกต่างกัน เช่น ในศาสนาอิสลามชาวไทยมุสลิม ไม่สนับสนุน ให้เกิดความแตกแยกและยินยอมให้ฝ่ายที่สร้าง ความขัดแย้งกลับเข้ามาคืนดีกัน และในศาสนา คริสต์ภายในโบสถ์หรือวิหารจะมีห้องที่ใช้สำหรับ สารภาพบาป เพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกผิด และปรับปรุงตัวฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดีที่เคยมี ต่อกันกลับคืนมา (อุทัย ปริญาสุทธีนันท์, 2556, หน้า 69-97) ในปัจจุบันประเทศไทยมี อปท. จำนวน 7,852 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (อบจ.) 76 แห่ง องค์การบริหารส่วน ตำบล (อบต.) 5,333 แห่ง เทศบาล 2,441 แห่ง

กรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และเมืองพัทยา 1 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560) องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการส่งเสริม และ สนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพยากรด้านการพัฒนา หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน ด้านการ ระดมผู้รู้ในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอน

ข้อมูลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นแนวทาง เพื่อที่จะนำไปสู่การจัดการความยุติธรรมในชุมชน โดยเน้นไปที่การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม ซึ่งใน คณะกรรมการยุติธรรมระดับตำบลนั้น จะมีตัวแทน ของแต่ละภาคส่วนเข้าร่วมเป็นกรรมการเพื่อ ร่วมกันให้ข้อมูลในด้านต่างๆ การเจรจาไกล่เกลี่ยนั้น เป็นสิ่งที่ได้ผลและเป็นที่ยอมรับ ทำให้ภาครัฐ ประหยัดงบประมาณในการบริหารจัดการกระบวนการ ยุติธรรม เนื่องจากชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาด้วย ตนเองได้ ทำให้สามารถลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่ กระบวนการศาลได้เป็นอย่างดี

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นองค์กรที่ได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล ในการจัดตั้งเป็น ศูนย์บริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมภายใน ตำบล และเป็นศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลที่ประสบ ความสำเร็จและสามารถจัดการปัญหาความขัดแย้ง ภายในชุมชนโดยใช้การเจรจาไกล่เกลี่ย ซึ่งผลที่ได้ คือการทำให้ทุกฝ่ายเกิดความรู้สึก ชนะ-ชนะ และ รับผลประโยชน์ร่วมกัน (สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ภาพสินธุ์, 2559)

จากความสำคัญของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท นโยบายในการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชน และผลดำเนินการของศูนย์ยุติธรรมตำบลนาดีนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษากระบวนการดำเนินงาน และสาเหตุที่ทำให้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ยุติธรรมตำบลนาดีประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสำหรับหน่วยงานหรือบุคคลที่ต้องการนำความรู้ ประสบการณ์ และปัจจัยความสำเร็จของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดีไปปรับใช้เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประสบความสำเร็จ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และปัจจัยที่ส่งผลให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดีประสบความสำเร็จ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Single case study) และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย 2 วิธีผสมผสานกัน ได้แก่ การวิจัยเอกสาร (Document Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือตำรา เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการวิจัยภาคสนาม (field research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-dept Interview) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant

observation) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (interview protocol) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี จำนวน 8 คน คู่กรณีที่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประสบความสำเร็จ จำนวน 10 คน และคู่กรณีที่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยไม่ประสบความสำเร็จ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยการนำข้อมูลจากการศึกษาตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะ (analytic induction) และการวิเคราะห์หาสาเหตุและผลลัพธ์ (cause and effect analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง มาร่วมวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อค้นหาและสร้างข้อสรุปถึงปัจจัยของความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

4. สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการดำเนินงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี จัดตั้งขึ้นและดำเนินการโดยเป็นไปตามโครงการขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนของกระทรวงยุติธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยใช้แนวคิดและหลักการแก้ปัญหาแบบ “แก้ไขปัญหามิใช่ชุมชนโดยใช้ชุมชน” กล่าวคือ การทำให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรม และมีความเท่าเทียมกัน โดยลดความเหลื่อมล้ำ ด้านความเป็นธรรมทางสังคม รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเป็น

รากฐานในการจัดการปัญหาความขัดแย้งหรือข้อพิพาทในชุมชน

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี ดำเนินการโดยคณะกรรมการของศูนย์ ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ผู้นำชุมชนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนชาวบ้าน ตลอดจนข้าราชการในพื้นที่ ซึ่งตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการใช้แนวคิดและหลักการแก้ปัญหาแบบ “แก้ไขปัญหในชุมชนโดยใช้ชุมชน”

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี มีการดำเนินงานที่โดดเด่น มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในตำบลนาดี ซึ่งมีการดำเนินงานที่แตกต่างจากศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลอื่นๆ ดังนี้

1.1 กำหนดให้คณะกรรมการทุกคนร่วมเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เนื่องจากคณะกรรมการแต่ละคนเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในแต่ละสาขาที่แตกต่างกัน การที่ให้คณะกรรมการทุกคนร่วมเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เป็นทางเลือกใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการเจรจาไกล่เกลี่ยได้

1.2 คณะกรรมการทุกคนพร้อมคู่พิพาทจะร่วมลงพื้นที่จริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่มาใช้ในการประกอบการเจรจาไกล่เกลี่ย อันจะทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.3 การเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีสามารถให้บุคคลที่ตนเองให้ความนับถือและ

ไว้วางใจเข้าร่วมในการเจรจาไกล่เกลี่ยได้ เช่น ญาติ พี่น้อง ประชาชนชาวบ้าน เป็นต้น

1.4 ใช้วิธีการแยกเจรจา กล่าวคือ ในกรณีที่คู่พิพาทมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง คณะกรรมการจะใช้วิธีแยกเจรจา เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า เมื่อได้ข้อมูลจากการเจรจาของแต่ละฝ่ายแล้ว คณะกรรมการจะนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์เพื่อเสนอทางเลือกที่คู่พิพาทได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประสบความสำเร็จ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดีประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยด้านผู้ไกล่เกลี่ย ผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และประสบการณ์ วางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่มีอคติกับคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับคู่พิพาท ไม่เรียกรับสินบนกับคู่กรณี สามารถควบคุมสถานการณ์ในการเจรจาไกล่เกลี่ยได้ดี และเสนอทางเลือกไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เหมาะสมให้แก่คู่พิพาทได้พิจารณา ส่งผลให้คู่พิพาทพึงพอใจและยุติข้อพิพาทลง

2.2 ปัจจัยด้านทุนทรัพย์ในการเจรจาไกล่เกลี่ยในส่วนปัจจัยด้านทุนทรัพย์ในการเจรจาไกล่เกลี่ย จะเกี่ยวข้องในกรณีของความขัดแย้งเรื่องหนี้สิน และมรดก หากเป็นกรณีขัดแย้งเรื่องหนี้สินหรือมรดกที่มีมูลค่าไม่สูงมากจะสามารถเจรจาไกล่เกลี่ยให้สำเร็จได้ แต่หากเป็นกรณีขัดแย้งเรื่องหนี้สินหรือมรดกที่มีมูลค่าสูงการเจรจา ไกล่เกลี่ย

จะไม่ประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จได้น้อย

2.3 ปัจจัยด้านสถานที่หรือบรรยากาศในการเจรจาไกล่เกลี่ย มีผลทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2.4 ปัจจัยด้านคู่พิพาท ความพร้อมที่จะรับฟังอีกฝ่ายโดยไม่ถือคติ เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การเจรจาไกล่เกลี่ยประสบความสำเร็จอยู่พอสมควร ทั้งนี้ หากคู่กรณีมีความจริงใจที่จะแก้ไขข้อขัดแย้งร่วมกัน และยินยอมที่จะเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยด้วยความสมัครใจจะทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง

2.5 ปัจจัยด้านกระบวนการไกล่เกลี่ย กระบวนการไกล่เกลี่ยของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดีมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีประสิทธิภาพ มีความยุติธรรม ส่งผลให้คู่พิพาทสามารถเจรจาตกลงกันได้ โดยเฉพาะการกำหนดให้คณะกรรมการทุกคนร่วมเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งจะทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เป็นทางเลือกให้แก่คู่พิพาท มีผลทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยประสบความสำเร็จสูง

2.6 ปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การที่หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาไกล่เกลี่ยให้การสนับสนุนศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี มีผลทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยประสบผลสำเร็จพอสมควร

3. ปัญหาและอุปสรรคของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่ประสบผลสำเร็จ มีดังนี้ 1) มีบุคลากร

ด้านกฎหมายไม่เพียงพอ ซึ่งในบางกรณีต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ด้านกฎหมายเข้ามาช่วยเหลือ จึงจะทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยประสบผลสำเร็จ 2) มีบุคลากรด้านธุรการไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจุบันมีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว 3) ผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ย เป็นต้น 4) ผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยและประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ขาดการอบรมความรู้ด้านกฎหมายใหม่ๆ ส่งผลให้การเจรจาไกล่เกลี่ยในบางกรณีไม่ประสบผลสำเร็จ

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายในประเด็นต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการดำเนินงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี จากผลการวิจัยข้างต้น ทำให้เกิดข้อค้นพบใหม่ของการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งมีความแตกต่างจากแนวคิดของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คือ การให้คณะกรรมการทุกคนร่วมกันทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เป็นทางเลือกใหม่ๆ ซึ่งผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และประสบการณ์ วางตัวเป็นกลาง และเสนอทางแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เหมาะสมให้แก่คู่พิพาทได้พิจารณา ส่งผลให้คู่พิพาทพึงพอใจและยุติข้อพิพาทลง ซึ่งนับว่าเป็นลักษณะการดำเนินงานที่โดดเด่น มีประสิทธิภาพ

เป็นที่ยอมรับของประชาชนในตำบลนาดี

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประสบความสำเร็จ จากผลการวิจัยเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ไกล่เกลี่ย ปัจจัยด้านทุนทรัพย์ในการเจรจาไกล่เกลี่ย ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านคู่พิพาท ปัจจัยด้านกระบวนการไกล่เกลี่ย และปัจจัยด้านหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิดา เพ็ญทรัพย์ (2555) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยคดีฟ้องหย่าของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง คือ ปัจจัยด้านคู่ความ ปัจจัยด้านมูลเหตุของการฟ้องคดี ปัจจัยด้านข้อเรียกร้อง ปัจจัยด้านทุนทรัพย์ของคดี ปัจจัยด้านผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ปัจจัยด้านรูปแบบของการไกล่เกลี่ย

นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่ได้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริ ขาวสำอางค์ (2558) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ประกอบไปด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ เช่น การรับฟังข้อเท็จจริงถึงที่มาของปัญหาจากคู่กรณีแต่ละฝ่ายอย่างตั้งใจและแสดงความเป็นห่วงเป็นใยแก่กันและกันคล้ายมิตร ปัจจัยเกี่ยวกับทักษะการเจรจาไกล่เกลี่ยของผู้ประนีประนอม เช่น การแยกการเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างคู่กรณี เพื่อรักษาความลับของทั้งสองฝ่าย ปัจจัยเกี่ยวกับเวลา เช่น ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีระยะเวลาเพียงพอสำหรับการศึกษาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย เช่น การชี้แจงถึงข้อดีข้อเสีย

รวมถึงเป้าหมายในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจที่ตรงกัน ปัจจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของผู้ประนีประนอม เช่น การตรวจสอบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องครบถ้วนและสมบูรณ์ ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้เฉพาะทาง เช่น ความรู้ด้านการแพทย์ ความรู้ด้านข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยเกี่ยวกับคู่ความแต่ละฝ่าย เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ สัญชาติ ปัจจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขการพิจารณาจ่ายเงิน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจะมีหลายปัจจัย แต่ปัจจัยด้านผู้ทำหน้าที่ในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก การเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยเป็นสำคัญ ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ จะมีความสำคัญรองลงมา

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรมีกฎหมายหรือระเบียบที่จัดให้มีสวัสดิการแก่ผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ย เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลขึ้น ทุกตำบลทั่วประเทศ เพื่อให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเองและยังเป็นการลดจำนวนคดีที่จะเข้าสู่กระบวนการทางศาล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารจัดการศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลนาดี ควรเพิ่มบุคลากรด้านกฎหมายและด้านธุรการเพื่อให้สามารถบริการ

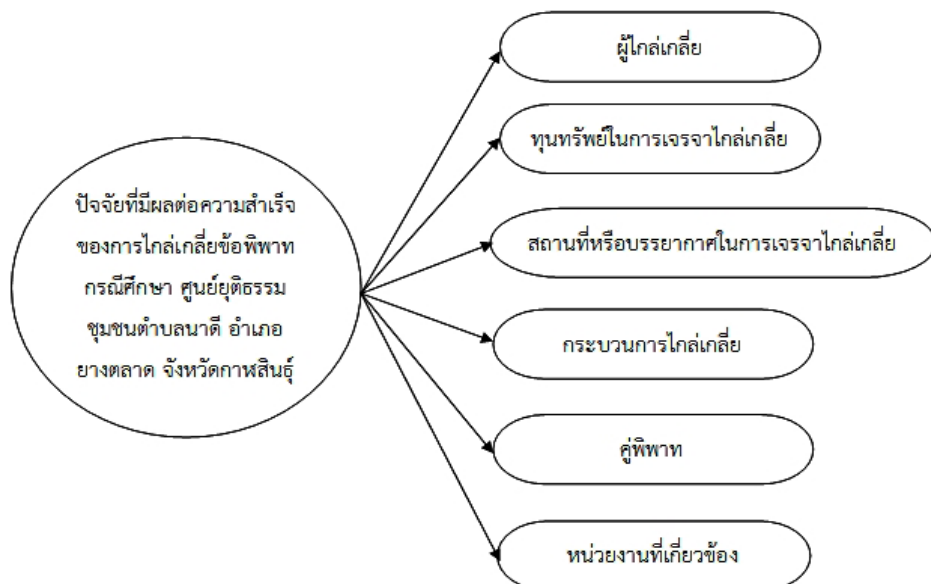

ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรจัดฝึกอบรมสร้างความรู้ด้านกฎหมายใหม่ๆ แก่ผู้ทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลการดำเนินงาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในด้านต่างๆ และง่ายต่อการสืบค้นข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจต้องการนำข้อมูลไปศึกษา

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในประเด็นความพึงพอใจของคู่พิพาทที่มีต่อการทำหน้าที่ของผู้เจรจาไกล่เกลี่ย ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเจรจาไกล่เกลี่ยของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลและควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลและกระบวนการการดำเนินงานของหน่วยงานด้านยุติธรรมแบบอื่น ที่ยังไม่ได้ทำการวิจัยในครั้งนี้

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตำบลนาดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงวิธีการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยใช้แนวคิดและหลักการแก้ปัญหาแบบ “แก้ไขปัญหามุมชนโดยใช้ชุมชน” ทำให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรม และมีความเท่าเทียมกัน โดยลดความเหลื่อมล้ำด้านความเป็นธรรมทางสังคม ตลอดจนเป็นฐานข้อมูลให้กับชุมชนอื่น ในการวางแผนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเป็นรากฐานในการจัดการปัญหาความขัดแย้งหรือข้อพิพาทในชุมชน ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). *ข้อมูลทั่วไป*. เข้าถึงได้จาก <https://ele.dla.go.th/public/orgInfo01.do>
- จักรกริณัฐ ทอดสูงเนิน และอรนันท์ กลันทปุระ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 40(1), 98-113.
- ชลธิดา เพิ่มทรัพย์. (2555). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยคดีฟ้องหย่า: ศึกษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริ ขาวสำอางค์. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางการแพทย์ของศาลจังหวัดนนทบุรี*. (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานยุติธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์. (2559). *คู่มือการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบล*. กาฬสินธุ์: สำนักงานยุติธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์.
- อุทัย ปริญญาสุทธินันท์. (2556). การจัดการความขัดแย้งเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของชุมชนควนโส. *วารสารวิจัยสังคม*, 36(2), 69-97.

การสร้างสำนึกความเป็นชาติจีนให้แก่ชาวไทลื้อสิบสองพันนา
ผ่านเนื้อหาในแบบเรียนภาษาจีน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ระหว่างช่วงปี ค.ศ. 2000-2016)*

The Creation of Chinese Nationalistic Awareness of the Dai
Ethnic Group in the Sipsongpanna Region, via Implementation
of Chinese Educational Material in Students from Primary
One to Secondary Three (Year 2000-2016)

โบตั๋ ยู¹ และอากรณ์ ทิรากันต์²

Bode Yu and Arphon Thiragun

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่¹

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง²

Chiang Mai University, Thailand

Mae Fah Luang University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: thiragun@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสร้างสำนึกความเป็นชาติจีนให้แก่ชาวไทลื้อสิบสองพันนาผ่านเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาจีนของสาธารณรัฐประชาชนจีนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสำนึกความเป็นชาติจีน โดยมีขอบเขตของการศึกษาอยู่ที่เนื้อหาในหนังสือแบบเรียนภาษาจีนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่รัฐบาลจีนกำหนดให้ใช้ในช่วงปี ค.ศ. 2000-2016 เป็นจำนวน 18 เล่ม วิธีการศึกษาของบทความชิ้นนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ได้ทำการคัดเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักความเป็นชาติจีนออกมาจากหนังสือแบบเรียนภาษาจีนจำนวน 18 เล่มแล้วนำมาหาข้อมูลเนื้อหาที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปผล

*ได้รับบทความ: 11 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 21 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 24 กันยายน 2564

Received: July 11, 2021; Revised: September 21, 2021; Accepted: September 24, 2021

ผลการวิจัยพบว่า

1. นับตั้งแต่ที่ได้รับคำสั่งจากรัฐให้เริ่มให้มีการวางแผน รวบรวม จัดทำตำราเรียนภาษาจีนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นในช่วงปลายศตวรรษในปี ค.ศ. 1980 และกำหนดให้ใช้ตำราเรียนที่รัฐบาลจัดทำเป็นตำราหลักในการเรียน จากการศึกษาพบว่า ภายในตำราเรียนได้ทำการสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักความเป็นชาติจีนเอาไว้ ส่งผลให้วัฒนธรรมประเพณีของจีนเข้ามาอยู่ในสังคมชาวไทยมากยิ่งขึ้น และทำให้ชาวไทยได้รับการปลูกฝังแนวคิดที่ทำให้เกิดความรู้สึกสำนึกรักในความเป็นชาติจีนตั้งแต่วัยเยาว์

2. เนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักความเป็นชาติจีนปรากฏในทุกชั้นปี โดยปรากฏอยู่ในแบบเรียนเป็นจำนวน 16 เล่ม รวมเป็น 73 บทความ คิดเป็น 14% แบ่งเป็น หัวข้อวัฒนธรรม จำนวน 28 บท ความรักชาติ จำนวน 20 บท วีรบุรุษและผู้นำชาติ จำนวน 15 บท และสัญลักษณ์ประจำชาติ จำนวน 10 บท ตามลำดับ

คำสำคัญ: การสร้างสำนึก; ความเป็นชาติ; ไทยเชื้อ; แบบเรียน

Abstract

This research aims to: 1) to study the creation of Chinese nationalistic awareness of the Dai ethnic group in the Sipsongpanna region, via the implementation of Chinese educational material in students from primary one to secondary three, 2) to analyse certain topics and material in relation to how a Chinese nationalistic awareness is created. The scope of this study covers Chinese educational material from primary one to secondary three, all of which were determined by the government during 2000-2016; a total of 18 textbooks were implemented. The research methodology utilized in this study was primarily documentation analysis, where a selection of data from Chinese patriotic material in 18 textbooks were selected for further evaluation.

The results of the research reveal that:

1. Directives issued since year 1890 mark the beginning of plans to publish Chinese text-book materials for levels from primary school to secondary school, and also mark the government's determination of centralized education textbooks. According to the study, it was found that the said textbooks contained patriotic material that influenced the adoption of Chinese culture into Tai Lue society, and such actions by the government have instilled concepts of patriotism at a young age.

2. It was found that material regarding the instillment of patriotism appears in all grades. The author found sixteen volumes which add up to seventy-three articles or a total of fourteen percent. The aforementioned may be separated into 23 articles based on cultural topics, 20 articles on patriotism, 15 articles on heroism and national leaders, and 10 articles on national symbols.

Keywords: Awareness; Nationalism; Tai Lue; Textbook

1. บทนำ

คำว่า ชาตินิยม ตามความหมายแรกสุด หมายถึง รากเหง้าหรือสายที่สืบลงมา ซึ่งหมายถึงกำเนิดตนเอง (Habermas, 1996, p. 494) ในเวลาต่อมาคำว่า ชาตินิยม ถูกใช้เรียกกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ขึ้น แต่ในปัจจุบัน ชาตินิยม หมายถึง รัฐ ซึ่งมีประชากรที่ถือสัญชาติว่าเป็นพลเมืองของรัฐนั้นและอยู่ภายใต้รัฐบาลที่มีอำนาจจากกลางคอยดูแลผลประโยชน์ของรัฐ ดังนั้นหากกล่าวถึงความเป็นชาตินิยมหมายถึงทัศนคติเชิงบวกและการสนับสนุนของบุคคลหรือกลุ่มที่มีต่อมาตุภูมิ ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและอุทิศตนเองเพื่อปกป้องมาตุภูมิ Benedict Anderson (1983, p. 13) กล่าวว่า ความรู้สึกชาตินิยมไม่ใช่อารมณ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หากแต่เป็นสิ่งที่ประดิษฐ์เฉพาะทางวัฒนธรรม ดังนั้น สำนึกความเป็นชาตินิยมถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การสื่อสาร สิ่งพิมพ์และการปฏิสัมพันธ์ของสังคมเป็นความรู้สึกสำนึกรักคนที่อยู่ในชาติ รักสังคม วัฒนธรรม และรักผู้นำของประเทศ

ปัจจุบันในประเทศไทยมีทั้งหมด 56 กลุ่มชาติพันธุ์ โดยชาวฮั่น (Han Chinese) เป็นกลุ่ม

ชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศจีน ส่วนชนชาติไท (Tai) หรือไทลื้อ (Dai Lue) ถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง อาศัยอยู่ในเขตปกครองตนเองของชาวไทลื้อสิบสองปันนา ในมณฑลยูนนาน จากการที่ประเทศจีนมีอาณาเขตของประเทศที่ใหญ่และมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ซึ่งยากต่อการปกครอง วิธีการแยบยลที่สุดที่ช่วยลดปัญหานี้คือการสอนและสอดแทรกปลูกจิตสำนึกให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เกิดความสำนึกรักในความเป็นชาติจีนตั้งแต่วัยเยาว์

เกี่ยวกับสภาพการศึกษาของชาวไทลื้อ ในช่วงก่อนที่ประเทศจีนจะกำหนดให้ชาวไทลื้อใช้ตำราภาษาจีนเรียนในโรงเรียนและใช้ภาษาจีนเป็นหลักในการสื่อสาร การศึกษาของชาวไทลื้อจะมีวัดเป็นโรงเรียน ในสมัยก่อนนิยมส่งบุตรชายไปบรรพชาเป็นสามเณรเพื่อศึกษาเล่าเรียน ส่วนภาษาที่ใช้ในการเรียน จะใช้อักษรไทลื้อสิบสองปันนาแบบเก่าในการเรียนและศึกษาพระธรรมคำสอนเป็นหลัก ส่วนบุตรสาวให้อยู่ช่วยงานที่บ้าน ผู้หญิงชาวไทลื้อจึงไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาหาความรู้เหมือนผู้ชาย การศึกษาในสิบสองปันนาในอดีตนั้นยังไม่มีระบบที่ชัดเจน

การสร้างสำนึกความเป็นชาติถือเป็นเรื่องที่มีสำคัญต่อประเทศจีนเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและมีชนกลุ่มน้อยอยู่ในประเทศถึง 56 ชนเผ่า ทำให้การปกครองภายในประเทศเป็นไปด้วยความยากลำบาก ในการทำให้ประชาชนเกิดแนวคิดสำนึกรักความเป็นชาติและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ช่วยให้การปกครองของรัฐง่ายขึ้น ลดปัญหาการต่อต้านทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างและในด้านอื่นๆ จากกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในประเทศ

การสร้างสำนึกความเป็นชาติสามารถทำได้โดยสอดแทรกเนื้อหาแนวคิดความเป็นชาติลงไปในบทเพลง บทกลอน บทความ วรรณกรรมแบบเรียน จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสำนึกรักความเป็นชาติของกิตติยุทธ กิตติธรสกุล (2551) ในงานวิจัย การสร้างสำนึกความเป็นชาติผ่านเพลงปฏิวัติลาวตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงปัจจุบัน ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสำนึกความเป็นชาติลาวผ่านบทเพลงปฏิวัติตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงปัจจุบัน และการปรับตัว รวมไปถึงการคงอยู่ของเพลงปฏิวัติลาวในปัจจุบัน ส่วนปณิธา สระวาสี (2546) ในงานวิจัยเรื่อง การสร้างสำนึกความเป็นชาติของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผ่านแบบเรียนชั้นประถมศึกษาตั้งแต่ ค.ศ. 1975-2000 ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสำนึกความเป็นชาติของรัฐบาลลาว ในหนังสือแบบเรียนชั้นประถมศึกษา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975-2000 ศึกษาถึงความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงในการสร้าง

สำนึกความเป็นชาติของรัฐบาลลาวในแบบเรียนและศึกษาความสอดคล้องกับความเป็นจริงของความเป็นชาติที่ปรากฏในแบบเรียน นอกจากนี้ Bi Yuan (2004, pp. 79-81) ในงานวิจัยเรื่อง A Study of Modern Textbooks in China ได้ศึกษาแบบเรียนภาษาจีนที่ใช้ในประเทศจีน ประวัติของแบบเรียนในประเทศจีน เนื้อหาในแบบเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในแบบเรียนกับสังคมและวัฒนธรรมจีนในแต่ละสมัย

จากการศึกษา ทำให้เกิดคำถามในการวิจัยว่าในบทเรียนภาษาจีนได้สอดแทรกเนื้อหาสำนึกความเป็นชาติจีนเอาไว้ในบทเรียนต่างๆ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมายน้อยเพียงไร และเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้างจึงนำมาสู่การศึกษาเรื่องการสร้างสำนึกรักความเป็นชาติของรัฐบาลจีนต่อชาวไทลื้อสิบสองพันนา โดยศึกษาผ่านแบบเรียนภาษาจีนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ ค.ศ. 2000-2016 เพื่อศึกษาการสร้างสำนึกความเป็นชาติจีนแก่ชาวไทลื้อผ่านแบบเรียนภาษาจีนและศึกษาเนื้อหาในแบบเรียนภาษาจีนที่สะท้อนเรื่องเกี่ยวกับความเป็นชาติ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างสำนึกความเป็นชาติจีนให้แก่ชาวไทลื้อสิบสองพันนา ผ่านเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาจีนของสาธารณรัฐประชาชนจีนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสำนึกความเป็นชาติจีน

3. วิธิดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มีการดำเนินการวิจัย ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งขั้นตอน ในการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตั้งประเด็นคำถามในการ ศึกษาทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ค้นคว้าและรวบรวมหนังสือ แบบเรียนทั้งหมดที่ใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ค.ศ. 2000-2016) จำนวน 18 ซึ่งได้ตีพิมพ์และเผยแพร่แล้ว

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์ประมวลความรู้ ด้วยพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผล การวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษากการสร้างความ เป็นชาติจีนให้แก่ชาวไทยลื้อสิบสองพันนาผ่าน เนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาจีนของสาธารณรัฐ ประชาชนจีนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นับตั้งแต่การก่อตั้ง สาธารณรัฐประชาชนจีนช่วงปลายทศวรรษในปี ค.ศ. 1980 ได้เริ่มมีการวางแผนและได้รับคำสั่งจาก รัฐให้รวบรวมจัดทำตำราเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของจีน โดยทำการตีพิมพ์ในสำนัก พิมพ์การศึกษาของประชาชน ซึ่งแบบเรียนภาษา จีนระดับประถมศึกษาที่ใช้กันทั่วประเทศมีทั้งหมด 8 สำนักพิมพ์ ได้แก่ 1) สำนักพิมพ์People's Education Publishing press 2) สำนักพิมพ์

Jiangsu Education Publishing press 3) สำนัก พิมพ์ Beijing Normal University Education Press 4) สำนักพิมพ์Hunan Education Publishing press 5) สำนักพิมพ์Hubei Education Publishing press 6) สำนักพิมพ์ Southwest Normal University Education Press 7) สำนักพิมพ์ Chinese Language Education Publishing press 8) สำนักพิมพ์ The Ministry of Education organizes the compilation of compulsory education textbooks

ภายหลังการก่อตั้งประเทศจีนใหม่ หนังสือ แบบเรียนภาษาจีนระดับประถมศึกษาได้รับการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง บางเล่มใช้เป็นระยะเวลาาน แต่บางเล่มใช้แค่ช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกระทั่ง ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2017 นักเรียนระดับประถม ศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ลงทะเบียนใหม่ ทั่วประเทศได้มีกำหนดให้ใช้หนังสือเรียนภาษาจีน ของสำนักพิมพ์ People's Education Publishing press ซึ่งเป็นหนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีการจัดทำตำราเล่มนี้ขึ้นเพื่อใช้ในการ ศึกษาภาคบังคับ โดยหนังสือเล่มนี้ถูกเรียกว่า ฉบับกระทรวง โดยหนังสือทั้ง 8 สำนักพิมพ์ได้จัด ทำขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 2000-2016 ซึ่งเป็นช่วงเวลา ที่เข้าสู่จุดเริ่มต้นของศตวรรษใหม่ ทำให้เนื้อหาที่ใช้ สอนในหนังสือเรียนได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะ เด่นของเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกรักชาติ และการสำนึกรักความเป็นชาติจีนออกมาและ หนังสือเรียนภาษาจีนที่รัฐบาลจีนได้กำหนดให้ใช้ ทั่วประเทศพบว่า ได้ใช้หนังสือ Compulsory education curriculum standard experimental

Chinese textbook ผู้แต่ง Wen Rumin โดยหนังสือแบบเรียนภาษาจีน มีจำนวนทั้งหมด 18 เล่ม แบ่งเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 (ปี ค.ศ. 2001-2004) ภาคเรียนที่ 1-2 จำนวน 12 เล่ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (ปี ค.ศ. 2001-2002) ภาคเรียนที่ 1-2 จำนวน 6 เล่ม ในแบบเรียนแต่ละเล่มเน้นการสอน 5 ด้าน ได้แก่ ตัวอักษร การอ่าน การเขียน การพูด และเนื้อหา โดยข้อมูลที่น่าสนใจจะเป็นส่วนที่เอามาจากในส่วนที่เป็นเนื้อหาเท่านั้น จากการศึกษาค้นพบว่า ในส่วนที่เป็นการสอน

ด้านเนื้อหาที่นำมาศึกษา ได้มีการสอดแทรกคำศัพท์และเนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นชาติเอาไว้เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกรักในความเป็นชาติจีนและเพื่อความมั่นคงของประเทศทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่รู้สึกแตกแยก

2. จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสำนึกความเป็นชาติจีน พบว่าจากเนื้อหาที่มีอยู่ในตำราเรียน จำนวน 520 บท ได้มีเนื้อหาที่สะท้อนความเป็นชาติอยู่เป็นจำนวน 73 บท ดังตาราง

ตารางที่ 1 เนื้อหาและสัดส่วนเนื้อหาที่สะท้อนความเป็นชาติ

ชั้นประถมศึกษา			
ชั้น	จำนวนเนื้อหาทั้งหมดในเล่ม	เนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นชาติ	คิดเป็น
ป.1 เล่มที่ 1	20	0	0%
ป.1 เล่มที่ 2	34	1	2%
ป.2 เล่มที่ 1	34	5	8%
ป.2 เล่มที่ 2	32	4	14%
ป.3 เล่มที่ 1	32	6	18%
ป.3 เล่มที่ 2	32	2	6%
ป.4 เล่มที่ 1	32	5	15%
ป.4 เล่มที่ 2	32	2	6%
ป.5 เล่มที่ 1	28	8	28%
ป.5 เล่มที่ 2	28	2	7%
ป.6 เล่มที่ 1	28	4	14%
ป.6 เล่มที่ 2	21	8	38%
รวม	353	47	13%

ชั้นเรียนมัธยมศึกษา			
ชั้น	จำนวนเนื้อหาทั้งหมดในเล่ม	เนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นชาติ	คิดเป็น
ม.1 เล่มที่ 1	30	0	0%
ม.1 เล่มที่ 2	30	7	23%
ม.2 เล่มที่ 1	30	4	13%
ม.2 เล่มที่ 2	30	5	16%
ม.3 เล่มที่ 1	24	1	4%
ม.3 เล่มที่ 2	23	4	17%
รวม	167	26	15%

จากข้อมูลในตาราง พบว่าเนื้อหาที่สะท้อนถึงความเป็นชาติในระดับประถมศึกษา มีจำนวน 47 บทความ คิดเป็น 13% จากเนื้อหาทั้งหมด ส่วนมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 26 บทความ รวมเป็น 73 บทความ คิดเป็น 14% จากเนื้อหา

ทั้งหมด

จากเนื้อหาที่สะท้อนถึงความเป็นชาติทั้งหมด 73 บทความที่ได้คัดเลือกออกมา ได้นำเอาข้อมูลส่วนนี้มาวิเคราะห์ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นหมวดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 หัวข้อเนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นชาติ

หัวข้อเนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นชาติจีน	จำนวนบท	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ (100%)
วัฒนธรรม	28	38%
ความรักชาติ	20	27%
วีรบุรุษและผู้นำชาติ	15	20%
สัญลักษณ์ประจำชาติ	10	13%

จากผลของการศึกษาพบว่า จำนวนเนื้อหาที่สะท้อนถึงความเป็นชาติจีนในจำนวน 73 บทความ แบ่งเป็น วัฒนธรรม จำนวน 28 บทความ รักชาติ จำนวน 20 บทความ วีรบุรุษและผู้นำชาติ จำนวน 15 บทความ และสัญลักษณ์ประจำชาติ จำนวน

10 บท ตามลำดับ

เนื่องจากเนื้อหาที่สะท้อนถึงการสร้างสำนึกรักความเป็นชาติจีนมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงขอคัดเฉพาะตัวอย่างหัวข้อละ 2 บท ที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติออกมาแสดง ดังนี้

ตารางที่ 3 ตัวอย่างเนื้อหาที่สะท้อนความเป็นชาติ

หัวข้อ	เนื้อหา
วัฒนธรรม	ต้นฉบับ 1: 《难忘的泼水节》二年级下册 今年，傣族人民特别高兴，因为挤奶的周恩来总理要和他们一起过泼水节… 周总理身穿对襟白褂，咖啡色长裤，头上包着一条水红色头巾，笑容满面地来到人群中。 คำแปล 1: เทศกาลสงกรานต์ที่อยากจะลืม (จากหนังสือเรียนชั้น ป.2 เล่มที่ 2) ปีนี้ ชาวไทลื้อมีความสุขมาก เพราะนายกรัฐมนตรีโจวเอนโหลกำลังรดนมและใช้เวลาช่วง เทศกาลสงกรานต์กับพวกเขา...นายกรัฐมนตรีโจวใส่เสื้อคลุมสีขาว กางเกงขายาว สีน้ำตาลและโพกหัวสีแดงน้ำ เขาเดินเข้าหาฝูงชนด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม (Wen Rumin, 2002, p. 46) อธิบาย: ในบทเรียนนี้ได้แสดงให้เห็นว่านายกรัฐมนตรีจีนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในประเพณี สาดน้ำของชาวไทลื้อซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาวไทลื้อสืบสองพันนาทำให้นักเรียนชาวไทลื้อรู้สึกว่าคุณค่าที่ไม่ได้ถูกแบ่งแยกและเป็นหนึ่งในสมาชิกของจีน เป็นการกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชาวไทลื้อและภูมิใจในความเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศจีนไปพร้อมๆ กัน ต้นฉบับ 2: 《北京的春节》六年级下册 除夕真热闹。家家赶做年菜，到处都是酒肉的香味。男女老少都穿起了新衣，门上贴上了红红的对联，屋里贴好了各色的年画。 คำแปล 2: เทศกาลตรุษจีนที่ปักกิ่ง (จากหนังสือเรียนชั้น ป.6 เล่ม 2) วันสิ้นปีนี้ช่างเป็นวันที่คึกคักเสียจริงๆ ทุกบ้านกำลังเร่งทำอาหารปีใหม่กลิ่นหอมของเนื้อสัตว์และกลิ่น เหล้าหอมอบอวลไปทั่วทุกหนทุกแห่ง ผู้ชายผู้หญิงและเด็กทุกคนต่างพากันใส่เสื้อใหม่มีกลองคู่สีแดงแปะไว้ที่หน้าประตู ส่วนในห้องได้ติดรูปปีใหม่หลากหลายสีสันเอาไว้แล้ว (Wen Rumin, 2001, p. 25) อธิบาย: วัฒนธรรมการกลับบ้านในช่วงวันปีใหม่ วัฒนธรรมการทำอาหารเพื่อรวมตัวกันทานข้าวในวันสิ้นปี วัฒนธรรมการใส่เสื้อผ้าใหม่ในวันปีใหม่ รวมไปถึงจนถึงวัฒนธรรมการติดกลอนคู่สีแดงถือเป็นวัฒนธรรมจีนที่แสดงออกมาให้มองเห็นได้ชัดและกระทำกันทั่วประเทศซึ่งรวมไปถึงกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยซึ่งการใส่เนื้อหาให้นักเรียนชาวไทลื้อ

หัวข้อ	เนื้อหา
	ได้เรียนช่วยทำให้นักเรียนชาวไทยรู้สึกซึมซับและรู้สึกว่าการทำกิจกรรมในวันขึ้นปีใหม่เหมือนกับชาวจีนทั่วไปเป็นสิ่งที่ควรกระทำ
ความรัก ประเทศชาติ	ต้นฉบับ 3: 《北京》二年级上册 北京有许多名胜古迹和风景优美的公园，还有许多新建的高楼大厦。站在高处一看，全城到处是绿树，到处是大楼。北京真美啊！我爱北京，我们爱祖国的首都！ คำแปล 3: ปักกิ่ง (จากหนังสือเรียนชั้น ป.2 เล่ม 1) ปักกิ่งมีโบราณสถานและสวนสาธารณะที่สวยงามอยู่มากมาย และยังมีอาคารที่สูงใหญ่และเพิ่งสร้างใหม่เป็นจำนวนเยอะ พอได้ยืนอยู่บนที่สูง แล้วมองเห็นต้นไม้สีเขียวและอาคารอยู่ทุกหนทุกแห่งในเมืองปักกิ่ง เมืองปักกิ่งช่างเป็นเมืองที่สวยงาม! ฉันรักปักกิ่ง พวกเรารักเมืองหลวงของประเทศฉัน (Wen Rumin, 2002, p. 16) อธิบาย: ปักกิ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศจีนถือเป็นสัญลักษณ์ที่แทนประเทศจีนจากเนื้อหานี้ทำให้ชาวไทยรู้สึกว่าการปักกิ่งก็ถือเป็นเมืองหลวงและเป็นบ้านเกิดของชาวไทยเช่นเดียวกันกับชาวจีน ต้นฉบับ 4: 《我爱祖国》二年级上册 我爱万里长城，我爱小河；我爱五星红旗，我爱白鸽；我爱红领巾，我爱花朵；我爱爸爸妈妈，我爱老师同学；你要问我 我最爱什么？我最爱我的祖国！ คำแปล 4: ฉันรักมาตุภูมิ (จากหนังสือเรียนชั้น ป.2 เล่ม 1) ฉันรักกำแพงเมืองจีน ฉันรักแม่น้ำ ฉันรักธงสีแดงที่มีห้าดาว (ธงชาติจีน) ฉันรักนกพิราบ ฉันรักผ้าพันคอสีแดง ฉันรักดอกไม้ ฉันรักพ่อแม่ ฉันรักครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน หากคุณถามฉันว่าอะไรที่ฉันรักมากที่สุด? ฉันรักมาตุภูมิของฉันมากที่สุด (Wen Rumin, 2002, p. 56) อธิบาย: กำแพงเมืองจีนและธงชาติจีนที่มีดาวห้าดาวถือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของประเทศจีนเป็นการสร้างสำนึกให้รักทุกอย่างที่เป็นของประเทศจีน และในตอนท้ายยังได้ย้ำว่ารักประเทศของตัวเองมากที่สุด
วีรบุรุษและ ผู้นำชาติ	ต้นฉบับ 5: 《为人民服务》六年级下册 我们的共产党和共产党所领导的八路军、新四军是革命队伍。我们这个队伍完全是为着解放人民的，是彻底地为人民的利益工作的。张思德同志就是我们这个队伍中的一个同志。

หัวข้อ	เนื้อหา
	คำแปล 5: ทำงานเพื่อชาติเพื่อชาวประชา (จากหนังสือเรียน ชั้นป.6 เล่ม 2) พรรคคอมมิวนิสต์ของเราและกองทัพเส้นทางที่แปดและกองทัพที่สี่ใหม่ นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์เป็นกองกำลังปฏิวัติ ทีมงานของเรามีไว้เพื่อปลดปล่อย ประชาชนเท่านั้น และทำงานอย่างเต็มที่เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน สหายจางซือเตอ เป็นเพื่อนหนึ่งในทีมของเรา (Wen Rumin, 2001, p. 55) อธิบาย: ในเนื้อหานี้ได้กล่าวถึงกลุ่มพรรคคอมมิวนิสต์และเหล่าทหารที่ได้ยอมอุทิศตนเพื่อประเทศชาติและเพื่อคนในชาติ และยังได้กล่าวถึงนายจางซือเตอซึ่งเป็นหนึ่งในผู้นำของประเทศจีนและถือเป็นผู้อุทิศตนเพื่อประเทศชาติ ต้นฉบับ 6: 《一夜的工作》六年级下册 在以后的日子里，我经常这样想，我想高声对全世界说，好像全世界都能听到我的声音：“看啊，这就是我们中华人民共和国的总理，我看见了他一夜的工作。他每个夜晚都是这样工作的。你们看见过这样的总理吗？” คำแปล 6: ทำงานทั้งคืน (จากหนังสือเรียนชั้น ป.6 เล่ม 2) ในวันข้างหน้า ฉันมักจะคิดแบบนี้ ฉันอยากจะพูดออกไปดังๆ ให้โลกทั้งใบได้ยินเสียงของฉันว่า “ดูสิ นี่คือนายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนของเรา ฉันเห็นเขาทำงานทั้งคืน เขาทำงานหนักแบบนี้ทุกวัน คุณเคยเห็นนายกฯ ที่เป็นแบบนี้บ้างมั๊ย?” (Wen Rumin, 2001, p. 6) อธิบาย: เป็นการยกย่องผู้นำประเทศที่ยอมสละตนทำงานเพื่อประเทศชาติอย่างไม่กลัวความเหน็ดเหนื่อย เป็นการสร้างสำนึกให้คนในชาติตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองเพื่อประเทศชาติ
สัญลักษณ์ประจำชาติ	ต้นฉบับ 7: 《一面五星红旗》三年级下册 我犹豫了一下，把国旗慢慢解下来，再展开。这面做工精致的五星红旗，经过河水的冲洗，依然是那么鲜艳。 คำแปล 7: ธงสีแดงห้าดาว (จากหนังสือเรียนชั้น ป.3 เล่ม 2) ฉันลังเลอยู่ครู่หนึ่งถึงค่อยปลดธงลงอย่างช้าๆ แล้วค่อยคลี่ออก ธงสีแดงห้าดาวที่มีฝีมือประณีตนี้ถึงแม้จะเคยถูกนำไปซักด้วยน้ำในแม่น้ำแต่ก็ยังคงมีสีสันที่สดใส (Wen Rumin, 2002, p. 109) อธิบาย: ธงชาติสีแดงห้าดาวถือเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติของประเทศจีน

หัวข้อ	เนื้อหา
	ต้นฉบับ 8: 《欢庆》二年级上册 田野献上金黄的果实，枫林举起火红的旗帜，蓝天飞着洁白的鸽子，大海奏起欢乐的乐曲。十三亿孩子，欢庆这美好的日子，十月一日——祖国妈妈的生日。 คำแปล 8: เฉลิมฉลอง (จากหนังสือเรียนชั้น ป.2 เล่ม 1) ทุ่งนามีผลไม้สีทอง ไบเมเปิดธงสีแดง นกพิราบขาวบินอยู่บนท้องฟ้าสีครามทะเลเล่นดนตรีเพราะเด็ก 1.3 พันล้านคน เฉลิมฉลองในวันที่สวยงามนี้ 1 ตุลาคม——วันเกิดของมาตุภูมิ (Wen Rumin, 2002, p. 44) อธิบาย: ธงสีแดงถือเป็น สีแดงถือเป็นสัญลักษณ์ของประเทศจีนธงสีแดงจึงหมายถึงชาติจีน

จากการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นชาติพบว่า เนื้อหาที่นำมาใช้ในการสอนส่วนใหญ่มีทั้งที่เป็นกลอนและบรรยายแบบสั้นๆ และจากการที่ประเทศจีน กำหนดให้ชาวไทลื้อสิบสองปันนาใช้หนังสือเรียนที่ทางรัฐบาลจัดทำเป็นตำราหลักในการเรียน ซึ่งเนื้อหาในหนังสือเรียนได้สอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสำนึกรักความเป็นชาติจีนเอาไว้ ถือเป็นการปลูกฝังความรู้รักภักดีให้กับชาวไทลื้อสิบสองปันนาตั้งแต่วัยเด็กและช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อยู่ภายในประเทศได้อีกด้วย

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษพบว่านับตั้งแต่การก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนช่วงปลายศตวรรษในปี ค.ศ. 1980 ได้เริ่มมีการวางแผนให้รวบรวมจัดทำตำราเรียนภาษาจีนระดับประถมศึกษาไปจนถึง

ระดับมัธยมศึกษาขึ้นและกำหนดให้ใช้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งภายในตำราเรียน พบว่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวกับสำนึกรักความเป็นชาติจีนสอดแทรกอยู่ส่งผลให้วัฒนธรรมจีนเข้ามาอยู่ในสังคมชาวไทลื้อมากขึ้น และส่งผลให้ตำราเรียนกลายเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการปลูกฝังแนวคิดที่ทำให้เกิดความรู้สึกสำนึกรักในความเป็นชาติจีน สอดคล้องกับ Bi Yuan (2004) ในงานวิจัยเรื่อง A Study of Modern Textbooks in China ได้ศึกษาแบบเรียนภาษาจีนที่ใช้ในประเทศจีน ประวัติของแบบเรียนในประเทศจีน เนื้อหาในแบบเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในแบบเรียนกับสังคมและวัฒนธรรมจีนในแต่ละสมัย พบว่าจีนประสบความสำเร็จในการสร้างแบบเรียนของตนเองตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 โดยได้ทำการสร้างเนื้อหาแบบเรียนที่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในช่วงนั้น และในช่วง ค.ศ. 1980 เป็นปีที่รัฐบาลจีนเริ่มทำการฟื้นฟูการศึกษาภายใน

ประเทศจีนมาอีกครั้ง แบบเรียนจึงเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังความคิดที่ดีที่สุด

2. เนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสำนึกความเป็นชาติจีนพบว่าปรากฏในทุกชั้นปี โดยปรากฏอยู่แบบเรียนเป็นจำนวน 16 เล่ม เป็นจำนวน 73 บทความ คิดเป็น 14% จากจำนวนบทความทั้งหมด จากการศึกษาพบว่าหัวข้อวัฒนธรรมมีจำนวนมากที่สุด เป็นจำนวน 28 บทคิดเป็น 38% ตามด้วยความรักชาติ จำนวน 20 บทคิดเป็น 27% วีรบุรุษและผู้นำชาติ จำนวน 15 บท คิดเป็น 20% และสัญลักษณ์ประจำชาติ จำนวน 10 บท คิดเป็น 13% ตามลำดับ สอดคล้องกับ Li Yaru (2016) ในผลงานวิจัยเรื่อง Study of Patriotism education in primary Chinese textbook Take people's education press of six versions for example ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาแบบเรียนวิชาภาษาจีน 6 ฉบับที่มีช่วงเวลาตีพิมพ์ต่างกัน (ค.ศ. 1950 ค.ศ. 1956 ค.ศ. 1978 ค.ศ. 1986 ค.ศ. 1992 และ ค.ศ. 2011) มาวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับความรักชาติ พบว่าในแบบเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักชาติหลายประการ และเนื้อหาเกี่ยวกับความรักชาติยังคงสืบทอดอยู่ทุกยุคสมัย

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและอภิปรายผลดังกล่าวสามารถนำข้อค้นพบปัญหามากำหนดเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ทางภาครัฐควรมีการจัดทำหนังสือ

เรียนภาษาไทยที่สอดแทรกเนื้อหาสำนึกรักความเป็นไทยให้ชาวไทลื้อรุ่นใหม่ได้เรียนควบคู่ไปด้วย

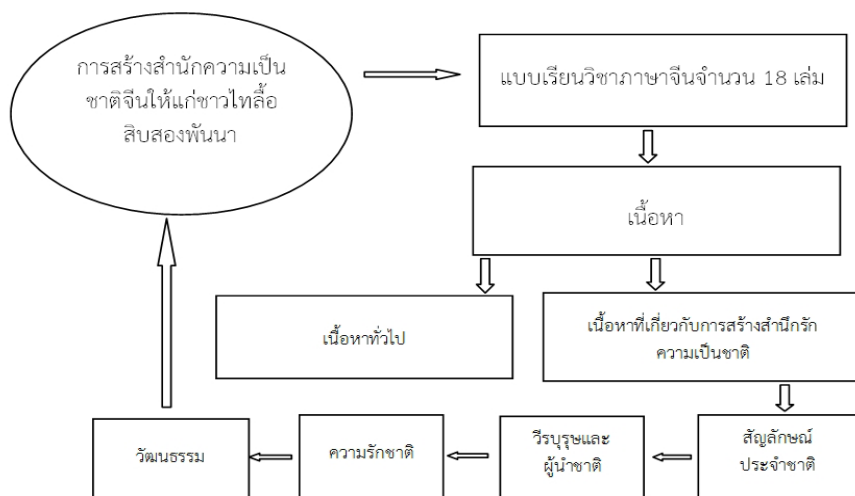
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบตำราเรียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสำนึกรักความเป็นชาติของประเทศจีนกับชนเผ่าต่างๆ ที่อยู่ในประเทศจีน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการสำนึกรักความเป็นชาติจีนและการสำนึกรักความเป็นไทยในด้านของบทบาททางภาครัฐ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีอาณาเขตที่กว้างใหญ่และมีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ถึง 56 ชนเผ่าซึ่งยากต่อการปกครองประเทศไม่ให้เกิดความขัดแย้งและยากต่อการสื่อสารระหว่างกัน ดังนั้นรัฐบาลจีนจึงได้กำหนดให้ทั้งประเทศใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาทางการ และใช้หนังสือแบบเรียนภาษาจีนที่รัฐบาลกำหนด จากการศึกษาพบว่าหนังสือแบบเรียนภาษาจีนที่รัฐบาลจีนได้กำหนดให้ใช้เรียนได้สอดแทรกเนื้อหาที่สำนึกรักความเป็นชาติจีนเอาไว้ ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการปลูกฝังความรู้สำนึกรักชาติจีนเอาไว้อย่างแยบยลซึ่งสามารถเอาความรู้นี้มาเป็นแนวทางในการวางแผนผลิตตำราเรียนเพื่อสร้างสำนึกรักความเป็นชาติให้กับคนในประเทศได้ในโอกาสต่อไป รายละเอียดดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กิตยุมม์ กิตติธรรสกุล. (2551). *การสร้างสำนึกความเป็นชาติผ่านเพลงปฏิวัติลาวตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงปัจจุบัน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปณิตา สรवासี. (2546). *การสร้างสำนึกความเป็นชาติของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผ่านแบบเรียนชั้นประถมศึกษาตั้งแต่ ค.ศ. 1975-2000*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Anderson, B. (1983). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.
- Habermas, J. (1996). *Between facts and norms: contributions to a discourse theory of law and democracy*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Rumi, W. (2001). *Compulsory education curriculum standard experimental Chinese*. Beijing: People's Education Press.
- _____. (2002). *Compulsory education curriculum standard experimental Chinese*. Beijing: People's Education Press.
- Yaru, L. (2016). *Study of Patriotism education in primary Chinese textbook-Take people's education press of six versions for Example*. (Master of Arts). Hunan: Hunan Agricultural University.
- Yuan, B. (2004). A Study on the Textbooks in Modern China. *Journal of Education*, 3(1), 79-81.

**ปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหาร
ค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน:
กรณีศึกษา บริษัทพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย***

**The Effect of Performance Management System and
Compensation Management on Employee Job Satisfaction:
A Case Study of a Real Estate Development Company in Thailand**

ทศพร นุวงศ์ศรี และกฤตกร นวกิจไพฑูรย์

Todsaporn Nuwongsri and Kritkorn Nawakitphaitoon

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

National Institute of Development Administration, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kengha_di@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับและความสัมพันธ์ระหว่างระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และ 2) ศึกษาปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทน ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานบริษัทพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย จำนวน 313 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. พนักงานมีความเห็นต่อระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก มีความเห็นต่อการบริหารค่าตอบแทนและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.58$) และการบริหารค่าตอบแทนมีความ

*ได้รับบทความ: 29 พฤษภาคม 2564; แก้ไขบทความ: 16 กรกฎาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 14 กันยายน 2564

Received: May 29, 2021; Revised: July 16, 2021; Accepted: September 14, 2021

สัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($r = 0.68$)

2. ปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานด้านการตั้งเป้าหมายและด้านระบบการให้รางวัล และการบริหารค่าตอบแทนด้านการบริหารจัดการด้านค่าตอบแทน ด้านธุรกรรม และด้านความสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

คำสำคัญ: ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน; การบริหารค่าตอบแทน; ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the level and relationship between performance management system, compensation management and employee job satisfaction and 2) to study the effect of performance management system and compensation management on employee job satisfaction. This quantitative study gathered data using a questionnaire from 313 employees at a real estate development company in Thailand. The descriptive statistics and inferential statistics used for data analysis are percentage, mean, standard deviation, correlation analysis and multiple regression analysis.

The results from this study showed that:

1. The employees had an opinion towards the performance management system at the high level. Similarly, they had an opinion towards compensation management and job satisfaction at the high level. In addition, performance management system was moderately and positively correlated with employee job satisfaction at the statistical significance level of .01 ($r = 0.58$) while compensation management was relatively high and positively correlated with employee job satisfaction at the statistical significance level of .01 ($r = 0.68$).

2. The performance management system, particularly the goal setting and the reward system components had a significant impact on employee job satisfaction while the compensation management, particularly management of compensation, compensation for transactions, and compensation for relationship components had a significant impact on employee job satisfaction.

Keywords: Performance Management System; Compensation Management; Employee Job Satisfaction

1. บทนำ

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันองค์การต้องปรับตัวให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์การ (Competitive Advantage) (El-Farra & Badawi, 2012, pp. 161-184) สอดคล้องกับ Rees and French (2010) ที่กล่าวว่า องค์การในศตวรรษที่ 21 ต่างอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน และต่างมีเป้าหมายพื้นฐานคล้ายๆ กัน คือทำอย่างไรจึงจะอยู่รอดได้ ทรัพยากรมนุษย์จึงมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้องค์การประสบความสำเร็จ ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถและมีสมรรถนะที่โดดเด่นเพื่อที่จะทำให้ธุรกิจเติบโต

จากการศึกษาแนวโน้มงานด้านทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (จิรประภา อัครบวร, 2556, หน้า 4-29; 2557, หน้า 4-41) พบว่า การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance management) ได้คะแนนเป็นอันดับ 1 ของแนวโน้มงานทรัพยากรมนุษย์มาโดยตลอด นอกจากนี้ จากการศึกษาเรื่อง HR Trends in Thailand ของปี 2017 ใน 15 กลุ่มอุตสาหกรรมชั้นนำในประเทศไทย พบว่า การบริหารผลการปฏิบัติงานมีแนวโน้มเป็นอันดับหนึ่งใน 9 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมพลังงาน อาหาร โรงพยาบาล โลจิสติกส์ อสังหาริมทรัพย์ ธนาคาร ประกัน อิเล็กทรอนิกส์ และสารสนเทศ การศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานในกลุ่ม

อุตสาหกรรมชั้นนำของไทยการบริหารผลการปฏิบัติงานเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย เนื่องจากส่งผลต่อผลลัพธ์หรือผลิตผลขององค์การ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อสมาชิกในองค์การทุกระดับ ทำให้ต้องมีการตกลงร่วมกันว่า จะทำอะไรและทำอย่างไรเพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานตามที่องค์การต้องการ ด้วยเหตุนี้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารผลการปฏิบัติงานจึงได้รับการพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การทุกฝ่าย เพื่อสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจของบุคลากรในองค์การ ส่งผลต่อเนื้อให้องค์การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานเพิ่มสูงขึ้น (จิรประภา อัครบวร, 2562)

นอกจากนี้ ค่าตอบแทนในการทำงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการบริหารองค์การ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วย การบริหารค่าตอบแทนนับได้ว่าเป็นเครื่องมือการบริหารหนึ่ง ที่ทรงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่องค์การชั้นนำทั่วโลกได้นำมาใช้เพื่อทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ การบริหารค่าตอบแทนเป็นกลไกที่มีพลังใช้จูงใจคนภายนอกองค์การให้เกิดความสนใจและต้องการที่จะเข้ามาทำงานกับองค์การและเป็นกลไกที่นำมาใช้ภายในองค์การเพื่อจูงใจให้บุคลากรภายในองค์การได้รับความพึงพอใจอย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นกลไกที่ใช้ในการสนับสนุนให้พนักงานขององค์การมีความพยายามและความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมกับการปฏิบัติงานให้กับองค์การ สร้างความพึงพอใจและทำให้พนักงาน

ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (จรรยาวัตร สุนทรเดชา, 2561, หน้า 43-54)

บุคลากรขององค์การเปรียบเสมือนทรัพยากรที่มีค่ามหาศาล ทั้งยังเป็นสิ่งที่องค์การต้องรักษาและลงทุนเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์การในระยะยาว การที่องค์การต้องสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไปจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ย่อมเท่ากับว่าองค์การต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีค่าขึ้นไป ในขณะที่เดียวกัน องค์การยังต้องลงทุนอีกหลายๆ ด้านเพื่อที่จะสรรหา คัดเลือก ฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรเข้ามาทดแทน ทำให้องค์การสูญเสียเวลาและผลประโยชน์มากพอสมควร (กรกฎ พลพานิช, 2540) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ได้อธิบายว่าองค์การใดก็ตามหากบุคลากรไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานตกต่ำ คุณภาพงานลดลง มีปัญหาด้านวินัย ในทางตรงข้ามหากองค์การมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูง ก็จะมีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น องค์การจึงควรต้องพิจารณาว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยศึกษาในบริษัทพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งทำธุรกิจด้านการบริหารจัดการ

และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เพื่อการค้าปลีก ที่มุ่งมั่นพัฒนาและขยายธุรกิจให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืน การบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นส่วนสำคัญ และขับเคลื่อนทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ระหว่างระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานของบริษัทพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย จำนวน 313 คน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และลงรหัสตามที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามแต่ละส่วน จากนั้นประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความ

สัมพันธ์ระหว่างระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน การบริหารค่าตอบแทน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน การศึกษาครั้งนี้เริ่มตั้งแต่ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 รวมระยะเวลา 6 เดือน

ตัวแปรต้นในการวิเคราะห์มี 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการที่ครอบคลุมระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลที่ได้จากกระบวนการประเมินผลไปใช้บริหารตามวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ที่องค์การวางไว้ (Aguinis, 2013) ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การประเมินผลการปฏิบัติงาน ระบบการให้รางวัล และการพัฒนาบุคลากรรายบุคคลและ 2) การบริหารค่าตอบแทน หมายถึง การพัฒนานโยบาย การวางแผน การจัดรูปร่าง และการนำนโยบายในการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานของพนักงานไปปฏิบัติตามที่ผู้บริหารกำหนดไว้ อย่างเป็นธรรม การบริหารค่าตอบแทนมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ นโยบายการบริหารค่าตอบแทน การบริหารจัดการด้านค่าตอบแทน ค่าตอบแทนด้านธุรกรรม ค่าตอบแทนด้านความสัมพันธ์ และการรับรู้ความยุติธรรมสำหรับตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน หมายถึง ความรู้สึกโดยรวมของพนักงานที่มีต่อการปฏิบัติงานในทางบวก นอกจากนี้ยังมีตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ อายุการทำงาน และตำแหน่งงาน

การวัดค่าความเชื่อมั่นโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของตัวแปรระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานการบริหารค่าตอบแทน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานพบว่า มีระดับความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.85-0.93 ซึ่งมีค่าระดับความเชื่อมั่นมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ 0.70 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นและสามารถยอมรับได้ (Hair et al., 2010)

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 313 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 ส่วนใหญ่มีสถานะโสด จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 มีอายุการทำงาน 4-6 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 มีตำแหน่งงานเป็นเจ้าหน้าที่อาวุโส จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0

2. ระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.58$) โดยด้านการพัฒนาบุคลากรรายบุคคล มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 3.72$) รองลงมาคือ ระบบการให้รางวัล ($\bar{x} = 3.68$) การตั้งเป้าหมาย ($\bar{x} = 3.58$) ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.36$) ในขณะที่ระดับความคิดเห็น

ของพนักงานต่อการบริหารค่าตอบแทน โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) โดยด้านนโยบายการบริหารค่าตอบแทน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 3.70$) รองลงมาคือ ค่าตอบแทนด้านธุรกรรม ($\bar{x} = 3.66$) ด้านความยุติธรรม ($\bar{x} = 3.55$) ค่าตอบแทนด้านความสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.48$) ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การบริหารจัดการด้านค่าตอบแทน ($\bar{x} = 3.38$) และระดับความคิดเห็นของพนักงานต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$)

3. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทั้ง 4 องค์ประกอบของระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การประเมินผลการปฏิบัติงาน ระบบการให้รางวัล และการพัฒนาบุคลากรรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.56 (ระดับปานกลาง), 0.44 (ระดับปานกลาง), 0.51 (ระดับปานกลาง) และ 0.47 (ระดับปานกลาง) ตามลำดับ ในขณะที่ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารค่าตอบแทนโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($r = 0.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทั้ง 5

องค์ประกอบของการบริหารค่าตอบแทน ได้แก่ นโยบายการบริหารค่าตอบแทน การบริหารจัดการด้านค่าตอบแทน ค่าตอบแทนด้านธุรกรรม ค่าตอบแทนด้านความสัมพันธ์ และการรับรู้ความยุติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.59 (ระดับปานกลาง), 0.62 (ระดับค่อนข้างมาก), 0.59 (ระดับปานกลาง), 0.62 (ระดับค่อนข้างมาก) และ 0.52 (ระดับปานกลาง) ตามลำดับ

4. จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลของระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน (ทั้งแบบโดยรวมและแบบแยกรายองค์ประกอบ) ที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (ใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบ enter) ในตารางที่ 1 พบว่า ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานโดยรวมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์การถดถอยเท่ากับ 0.56 นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์อิทธิพลรายองค์ประกอบพบว่า ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านการตั้งเป้าหมาย ($B = 0.32, p < 0.01$) และด้านระบบการให้รางวัล ($B = 0.18, p < 0.01$) โดยที่สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานได้ 37.0% (Adjusted $R^2 = 0.37$) ในขณะที่ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานและด้านการพัฒนาบุคลากรรายบุคคลไม่ได้ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณระหว่างระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน			
	B	Sig.	B	Sig.
ค่าคงที่	1.30	0.00**	1.33	0.00**
ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน	0.56	0.00**	-	-
1. ด้านการตั้งเป้าหมาย	-	-	0.32	0.00**
2. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	-	-	0.02	0.77
3. ด้านระบบการให้รางวัล	-	-	0.18	0.00**
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรรายบุคคล	-	-	0.06	0.22
Adjusted R ²	0.34		0.37	

หมายเหตุ: * $p < 0.05$ ** $p < .01$ โดยในการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณได้มีการควบคุมปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อายุ อายุการทำงาน และตำแหน่งงาน

5. จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารค่าตอบแทน (ทั้งแบบโดยรวมและแบบแยกรายองค์ประกอบ) ที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (ใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบ enter) ในตารางที่ 2 พบว่า การบริหารค่าตอบแทนโดยรวมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.62 นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์อิทธิพลรายองค์ประกอบพบว่า การบริหารค่า

ตอบแทนที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านค่าตอบแทน ($B = 0.22, p < 0.01$) ค่าตอบแทนด้านธุรกรรม ($B = 0.19, p < 0.01$) ค่าตอบแทนด้านความสัมพันธ์ ($B = 0.25, p < 0.01$) โดยที่สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานได้ 50.0% (Adjusted R² = 0.50) ในขณะที่ด้านนโยบายการบริหารค่าตอบแทนและด้านการรับรู้ความยุติธรรมไม่ได้ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณระหว่างการบริหารค่าตอบแทนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

การบริหารค่าตอบแทน	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน			
	B	Sig.	B	Sig.
ค่าคงที่	1.06	0.00**	1.02	0.00**
การบริหารค่าตอบแทน	0.62	0.00**	-	-
1. นโยบายการบริหารค่าตอบแทน	-	-	0.07	0.21
2. การบริหารจัดการด้านค่าตอบแทน	-	-	0.22	0.00**
3. ค่าตอบแทนด้านธุรกรรม	-	-	0.19	0.00**
4. ค่าตอบแทนด้านความสัมพันธ์	-	-	0.25	0.00**
5. การรับรู้ความยุติธรรม	-	-	-0.05	0.26
Adjusted R ²	0.46		0.50	

หมายเหตุ: *p < 0.05 **p < .01 โดยในการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณได้มีการควบคุมปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อายุ อายุการทำงาน และตำแหน่งงาน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาอิทธิพลของระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนที่มีต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายองค์ประกอบที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้แก่ ด้านการตั้งเป้าหมาย และด้านระบบการให้รางวัล ในขณะที่ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานและด้านการพัฒนาบุคลากรรายบุคคลไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน การตั้ง

เป้าหมายมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน อาจเป็นเพราะการบริหารผลการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการประเมินค่าของบุคคลผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ทั้งผลงานและคุณลักษณะอื่นๆ ที่มีคุณค่าต่อการปฏิบัติงานภายในเวลาที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน มีระบบและมาตรฐานแบบเดียวกัน เกณฑ์การประเมินมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติที่ให้เป็นธรรมโดยทั่วกัน ผู้บังคับบัญชาและบุคลากรจะร่วมตกลงกันตั้งเป้าหมายการปฏิบัติงาน โดยผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ตามความสามารถเฉพาะหรืออาจตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาของบุคลากร นอกจากนี้ รางวัลยังเป็นส่วนสำคัญของการบริหาร

ผลการปฏิบัติงาน ซึ่งการสร้างระบบรางวัลที่ดี จำเป็นต้องมีการออกแบบการดำเนินงานและปรับปรุงกระบวนการให้รางวัลอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการกำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงพฤติกรรมทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร ดังนั้นระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานด้านการตั้งเป้าหมายและด้านระบบการให้รางวัลจึงมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของยูทนา แซ่เตียว และทิพย์รัตน์ เลาหิเชียร (2560, หน้า 101-114) เรื่องอิทธิพลของการบริหารผลงานต่อทัศนคติในการประเมินผลและพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน บุคลากรและผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งพบว่าการบริหารผลงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน

2. การบริหารค่าตอบแทนโดยรวมและรายองค์ประกอบที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้แก่ การบริหารจัดการด้านค่าตอบแทนค่าตอบแทนด้านธุรกรรม และค่าตอบแทนด้านความสัมพันธ์ ในขณะที่ด้านนโยบายการบริหารค่าตอบแทนและด้านการรับรู้ความยุติธรรมไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารค่าตอบแทนเป็นตัวกำหนดระบบค่าตอบแทนและเป็นมาตรฐานในการประเมินค่าของระบบค่าตอบแทน ภายใต้ความยุติธรรมและความถูกต้องตามกฎหมายของกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ดังนั้น การจ่ายค่า

ตอบแทนจึงต้องเพียงพอที่จะดึงดูดและรักษาพนักงานที่มีแรงจูงใจไว้ได้ ในขณะที่ยักยอกการก็ต้องควบคุมต้นทุนด้านแรงงานเพื่อจะทำให้ราคาของสินค้าและบริการขององค์กรอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันได้ โดยคำนึงว่าตัวแปรสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายคือเรื่องค่าตอบแทน เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงต่อทัศนคติและพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน องค์กรอาจให้ความสำคัญกับการจ่ายค่าตอบแทนตามผลงานที่ต่างกัน หรือจ่ายค่าตอบแทนโดยอิงตามอาวุโส รวมทั้งการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ขององค์กร โดยการจัดสรรค่าตอบแทนให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสมกับการทำงานที่บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการสื่อสารถึงวิธีการที่แสดงให้เห็นว่าระบบค่าตอบแทนเป็นไปด้วยความยุติธรรมและถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่พนักงานต่อไป ดังนั้นการบริหารค่าตอบแทนจึงมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน สอดคล้องกับการศึกษาของธวัชชัย สมตระกูล (2557) เรื่อง ระบบการบริหารค่าตอบแทนของพนักงานธุรกิจดูแลรักษารถยนต์ที่มีผลต่อเป้าหมายรายได้ของธุรกิจ พบว่า นโยบายและการบริหารค่าตอบแทนส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน องค์กรควรจัดทำตัวชี้วัดหรือเป้าหมายการดำเนินงานต่างๆ ภายในองค์กรให้มีความ

ชัดเจน เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร การประเมินผลการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานก็ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตกลงกันไว้ นอกจากนี้การพิจารณาเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่งควรคำนึงถึงผลการทำงานเป็นสำคัญ เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่พนักงาน ทั้งนี้องค์กรควรให้ความสำคัญกับการแสดงความชื่นชมยินดี และให้การยอมรับยกย่องบุคลากรที่มีความประพฤติและผลงานที่ดี และการนำเสนอข้อมูลจากการประเมินผลการทำงาน เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน รวมถึงโอกาสและอุปสรรคให้พนักงานทุกคนทราบ พร้อมคำแนะนำในการพัฒนาต่อ อีกทั้งส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ นอกเหนือจากการฝึกอบรมที่เป็นทางการอยู่เสมอ เช่น การสอนงาน การมอบหมายงานใหม่ๆ การแนะนำหนังสือให้อ่าน เป็นต้น เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแก่พนักงานต่อไป

1.2 ด้านการบริหารค่าตอบแทน องค์กรควรมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม โดยพิจารณาตามวุฒิ การศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงาน เชื่อมโยงกับผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ระดับค่าตอบแทนโดยรวมขององค์กรต้องสอดคล้อง และสามารถแข่งขันกับอัตราในตลาดแรงงานได้ นอกจากนี้ ต้องมีการวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ เงินเดือน โบนัส และสวัสดิการอย่างชัดเจน และมีการสื่อสารทำความเข้าใจในการบริหารจัดการค่าตอบแทนขององค์กรให้แก่พนักงานทุกคนได้รับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อให้พนักงานพอใจในการ

บริหารจัดการค่าตอบแทนในองค์กร และรับรู้ได้ว่ามีความเหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงาน รวมทั้งเพื่อจูงใจให้พนักงานมีความปรารถนาที่จะอยู่ทำงานกับองค์กรต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัทพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย เท่านั้น ผลการศึกษาจึงอาจไม่ครอบคลุมถึงบริษัทที่ทำธุรกิจประเภทอื่นๆ ดังนั้น หากมีการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน การบริหารค่าตอบแทน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรในธุรกิจอื่นที่หลากหลายขึ้น เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้อธิบายได้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการตอบคำถามวิจัยและทดสอบสมมติฐาน หากมีการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ผลการวิจัยเชิงลึกและมีประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรมากยิ่งขึ้น

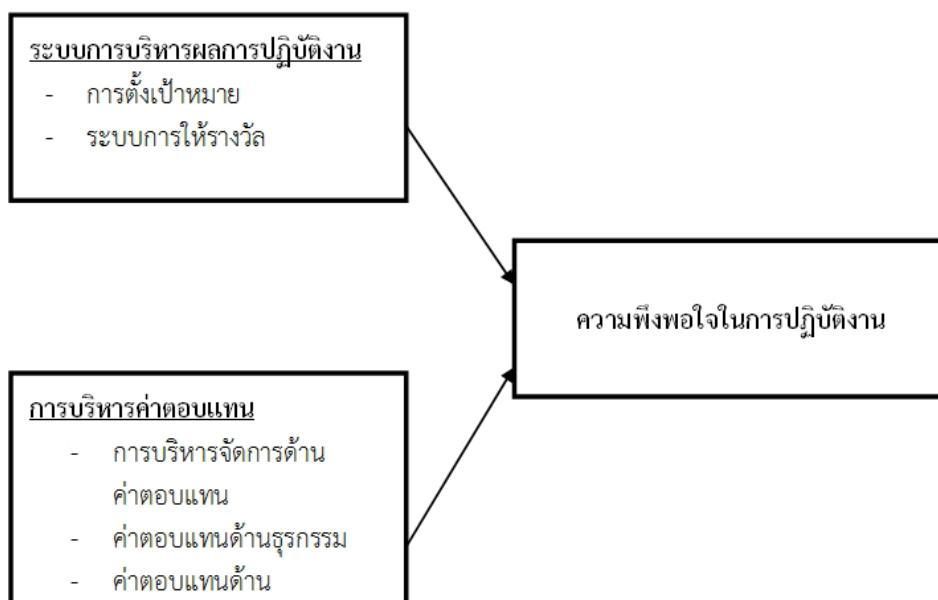
7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาปัจจัยด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานพบว่า กระบวนการบริหารจัดการด้าน

ทรัพยากรมนุษย์ ทั้งด้านระบบการบริหารผล การปฏิบัติงานและด้านการบริหารค่าตอบแทน มีความสำคัญในการเพิ่มความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กร ผลที่ได้จากการ ศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ในการพัฒนาและส่งเสริมความพึงพอใจในการ

ปฏิบัติงานให้กับพนักงาน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ ต่อผู้บริหารในการวางนโยบายในการบริหารผล การปฏิบัติงานและการบริหารค่าตอบแทนเพื่อ สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ต่อไป ดังแสดงในแผนภาพประกอบองค์ความรู้ ที่ได้รับ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ พลพานิช. (2540). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบังคับบัญชาและ พนักงานวิชาชีพการตลาด บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน). (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหา บัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิระประภา อัครบวร. (2556). การศึกษาแนวโน้มงานทรัพยากรมนุษย์ พ.ศ. 2555-2556 (HR Trends 2012-2013). วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ, 5(1), 4-29.
- _____. (2557). การศึกษาเปรียบเทียบแนวโน้มงานทรัพยากรมนุษย์ในประเทศอาเซียน ปี พ.ศ.2557- 2558. วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ, 6(2), 4-41.

- _____. (2562). *การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์: เครื่องมือการพัฒนางานองค์กร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จรรยาศักดิ์ สุนทรเดชา. (2561). เทคนิคการบริหารค่าตอบแทนที่มีประสิทธิภาพ. *วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม*, 5(1), 43-54.
- ธวัชชัย สมตระกูล. (2557). ระบบการบริหารค่าตอบแทนของพนักงานธุรกิจดูแลรักษารถยนต์ที่มีผลต่อเป้าหมายรายได้ของธุรกิจ. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ยุทธนา แซ่เตียว และทิพย์รัตน์ เลาหิเชียร. (2560). อิทธิพลของการบริหารผลงานต่อทัศนคติในการประเมินผลและพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ*, 16(1), 101-114.
- Aguinis, H. (2013). *Performance Management*. (3rd ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Akaraborworn, C. T. (2018). HR Trends in Thailand 2017. *NIDA Development*, 58(2), 168-198.
- El-Farra, M. M., & Badawi, M. B. (2012). Employee Attitudes toward Organizational Change in the Coastal Municipalities Water Utility in the Gaza Strip. *Euro Med Journal of Business*, 7(2), 161-184.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Rees, G., & French, R. (2010). *The Scope and Nature of Human Resource Management and Human Resource Development*. London: CIPD Publications.

**การศึกษาความพึงพอใจในการใช้ Google Form
เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง***

**A Study of Students' Satisfaction towards Google Form
to Practice English Listening Skill as Self-study of First Year
Thammasat University, Lampang Campus**

กิติรัฐ รุ่งแก้ว

Titirut Rungkaew

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง

Thammasat University, Lampang Campus, Thailand

E-mail: titirutr@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้ Google Form ในการฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองในด้านการบริหารจัดการเวลา ด้านการใช้สื่อและด้านการวัดและประเมินผล 2) ศึกษาข้อเสนอแนะของนักศึกษาในการนำ Google Form เข้ามาใช้ในการฝึกพัฒนาทักษะการฟังในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษในอนาคต เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาความพึงพอใจในการฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่าน Google Apps ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์และวิทยาลัยสหวิทยาการ แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ 2 ในปีการศึกษา 2/2561 จำนวนทั้งสิ้น 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่าน Google Form 2) แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้สื่อ Google Form เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิจัยได้นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อเสนอแนะ

*ได้รับบทความ: 16 มิถุนายน 2564; แก้ไขบทความ: 23 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 30 กันยายน 2564

Received: June 16, 2021; Revised: September 23, 2021; Accepted: September 30, 2021

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาที่ใช้ Google Form ในการฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองด้านการบริหารจัดการเวลา ด้านการใช้สื่อและด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นส่วนตัว ด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และด้านบทสนทนา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมาก ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.77, 4.22 และ 4.18 ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการนำ Google Form เข้ามาใช้ในการฝึกพัฒนาทักษะการฟังในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษในอนาคต พบว่า อาจารย์ผู้สอนสามารถนำสื่อออนไลน์ที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในรายวิชาการฟังและพูดภาษาอังกฤษ และสามารถนำแอปพลิเคชันที่เกี่ยวกับการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เช่น YouTube, English Talk และ Learn English มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ; Google Form; ทักษะการฟัง; การเรียนรู้ด้วยตนเอง

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study satisfaction on the use of Google Form for self-study practice based on English listening skill of first year students in term of time-management, 2) to study suggestions of students regarding the use of Google Form for listening skill in English language course in the future. Quantitative method was applied to research methodology. The sample group in the study consisted of 74 first year students from Faculties of Law, Social Administration, Public Health, and College of Interdisciplinary Studies, of Thammasat University, Lampang Center, enrolled in English Language II or TU 105 for the academic year 2/2018. Research instruments included 1) English listening skill self-study practice via Google Form 2) satisfaction questionnaire on the use of Google Form in English listening skill for self-study. The data obtained from the research were analyzed by using percentage, mean and standard deviation. Content analysis was used to analyze suggestions.

The results of the research were as follows:

1. Satisfaction level was at the highest in terms of time-management, media use and assessment and evaluation. In terms of privacy, learning achievement and conversation, it was found that the levels were at the highest and high. The total mean was 4.77, 4.22 and 4.18 respectively.

2. Suggestions on the use of Google Form in English listening skill development practice for English courses in the future show that a variety of online applications can be applied in relation to listening and speaking English language, such as YouTube, English Talk and Learn English.

Keywords: satisfaction; Google Form; listening skills; self-study

1. บทนำ

ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันโดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่มีความสำคัญตามการกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศและเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับนักเรียนทุกคน โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษครบทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน และสามารถแยกแยะความแตกต่างในด้านการคิด การวิเคราะห์ รวมถึงสามารถเรียนรู้ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้อย่างถ่องแท้ อีกทั้งในบทความเรื่อง มองสถิติและตัวชี้วัดทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557, หน้า 8) ได้กล่าวว่า เมื่อภาษาอังกฤษถูกกำหนดให้เป็นภาษากลางตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติว่า ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ (The working language of ASEAN shall be English) หมายความว่า ประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้น สิ่งนี้กระตุ้นให้ระบบการศึกษาของไทยมุ่งเน้นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นไปอีกขั้นการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำ ทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะคือ ฟัง พูด อ่านและเขียนไปใช้ในสถานการณ์จริงในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น ทักษะพื้นฐานมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันแต่ทักษะที่มีความสำคัญที่สุด คือ ทักษะการฟังและพูด เพราะในชีวิตประจำวันของคนเราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลโดยการฟังและการพูด กระทรวงศึกษาธิการ (2551) จึงได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ โดยให้ผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ใช้แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก (กรมวิชาการ, 2545)

Johnson (2002) กล่าวถึง ความแตกต่างของการฟังและการได้ยินไว้ในบทความเรื่องว่า Building Language Skills Part 1: Listening ไว้ว่า การฟังและการได้ยินเป็นทักษะสองอย่างที่แตกต่างกัน การได้ยินคือความสามารถทางด้าน

กายภาพ เสียงที่ได้ยินจะเข้าไปในโสตประสาท ช่องหูและเกิดการรับเสียงขึ้นในสมองของผู้ฟัง ส่วนการรับฟังเป็นทักษะทางจิตเพื่อการใช้งาน กระตุ้นให้เกิดทักษะและกระบวนการเพื่อการคิด การฟังจะต้องมีจุดประสงค์เฉพาะหรือเพื่อตอบ คำถาม จากคำกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า ทักษะการฟัง ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความสำคัญเพราะความ เข้าใจในการฟังคือ กระบวนการในการรับรู้ ประมวลผล และตอบกลับได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ทักษะการฟังเป็น สิ่งที่น่ากังวลอย่างยิ่ง สำหรับนักวิจัยและผู้สอน ที่พยายามส่งเสริมความสามารถในการสื่อสาร ผู้สอนจำเป็นต้องรู้ว่าการฟังแบบใดที่มีความสำคัญ ต่อการเพิ่มความสามารถในการสื่อสาร ผู้เรียนควร จะสามารถใช้พื้นฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องกันในการ ตอบคำถามและต่อยอดบทสนทนาได้ ทั้งนี้ ผู้ฟัง จำเป็นต้องมีทักษะการฟังที่ดีสามารถจับความหมาย ของคำที่นำมาเชื่อมต่อกันเป็นประโยคได้ ฉะนั้น ทักษะการฟังจึงถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารที่แท้จริงนอกห้องเรียน หากแต่ ผู้เรียนส่วนใหญ่กลับขาดพื้นฐานที่ดีในการฟังภาษาอังกฤษทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการสื่อสารหรือ สนทนาได้ตอบกับชาวต่างประเทศ จึงเป็นการ ลดโอกาสที่จะต่อยอดบทสนทนาเพื่อให้เกิดการ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สารสนเทศได้เข้ามามีส่วนอย่างมากต่อการสื่อสาร ของคนในสังคม การสื่อสารและการเรียนการสอน ภายในห้องเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังข้างต้น จึงไม่ได้เน้นเพียงแบบตัวต่อตัว (Face-to-face communication) เสมอไป หากแต่ยังมีการใช้

เครือข่ายสังคมออนไลน์อีกหลายรูปแบบ ซึ่งล้วนแต่ มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และเจ้าของภาษา การทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน เกิดความคุ้นเคยต่ออุปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่นำมาปรับใช้ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่สถาบันการ ศึกษาควรให้ความสนใจ ทั้งนี้ จากการดำเนินงาน ที่ผ่านมา พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มักให้ ความสนใจในการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาปรับใช้ มากกว่าการเน้นเนื้อหาสาระในสื่อเทคโนโลยีและ สารสนเทศ ผู้สอนขาดความรู้ความสามารถที่เพียงพอในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสื่อการ เรียนการสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ยังมิ มีการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วย ตนเองค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้สอน ยังไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ จัดการเรียนการสอนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวไปเพื่อการอื่น ไม่ใช่เพื่อ มุ่งแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้าน การใช้ภาษาอังกฤษให้ตนเอง ประกอบกับสถาน ศึกษาบางแห่งมีจำนวนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ สำหรับสื่อการเรียนการสอนน้อย ยังขาดสื่อที่ทันสมัยและมีคุณภาพ ทำให้ไม่เพียงพอต่อการใช้เพื่อ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของผู้สอนและ ผู้เรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) แผนพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2560-2564 ดังนั้น การใช้สื่อและเครือข่ายสังคม ออนไลน์ จึงถือเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ไม่สามารถ มองข้ามได้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน

Google for Education มีรูปแบบการใช้งานที่หลากหลายในลักษณะของแอปพลิเคชัน เป็นการให้บริการเพื่อการเรียนออนไลน์ในลักษณะต่างๆ เช่น Classroom, Form, Hangout, Drive, Podcast, Meet และ Chat ผู้สอนสามารถเลือกแอปพลิเคชันไปใช้งานเพื่อพัฒนาการสอนออนไลน์ ซึ่งรองรับการใช้งานที่ต่างกันไป ผู้วิจัยเริ่มใช้ Google for Education เมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยเริ่มจากการใช้ Google Classroom เพื่อเป็นศูนย์กลางในการติดต่อกับผู้เรียนนอกเวลา ผู้เรียนเริ่มมีความประสงค์ในการใช้แอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเองมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสร้างแบบฝึกหัดที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาในบทเรียน ทำให้ผู้เรียนที่มีความประสงค์เรียนด้วยตนเองมีช่องทางในการเรียนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน มีผู้เรียนบางคนที่อยู่ในกลุ่มการเรียนรู้ดังกล่าว ไม่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวหรือเข้าใจในเนื้อหาของแบบฝึกหัดเสริมได้ ทำให้การส่งงานล่าช้ากว่ากำหนด เหล่านี้จึงเป็นที่มาของคำถามงานวิจัยชิ้นนี้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนในรายวิชาทักษะการพูดและฟังเชิงวิชาการ (Speaking and Listening in Academic Level) จึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจในการใช้ Google Form เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา ซึ่งว่าด้วยการพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษในเชิงวิชาการได้อย่างครบถ้วน

และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้ Google Form ในการฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองในด้านการบริหารจัดการเวลา ด้านการใช้สื่อและด้านการวัดและประเมินผล

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนักศึกษาในการนำ Google Form เข้ามาใช้ในการฝึกพัฒนาทักษะการฟังในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษในอนาคต

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง ที่ลงทะเบียนเรียนประจำภาคเรียนที่ 2/2561 (มกราคม-พฤษภาคม 2562) รายวิชา มธ105 กลุ่มการเรียนรู้ที่ 1,2,9 และ 10 โดยเป็นนักศึกษาที่สนใจการฝึกทักษะการฟังด้วยตนเองผ่านสื่อการเรียนออนไลน์ จำนวน 98 คน หลังจากนั้นให้นักศึกษาทั้ง 98 คน ทำแบบฝึกหัดทั้ง 4 ชุด จากนั้นจึงให้คนที่ทำแบบฝึกหัดครบทั้ง 4 ชุดไปทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษผ่านการใช้ Google Form มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชา มธ105 บทที่ 5, 6, 7 และ 8 จำนวน 4 ชุด เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้

ทดลองใช้ Google Form ในการฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษ สื่อการสอนในบทเรียนรายวิชา มธ105 ได้รับการถอดเนื้อหาในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล โดยเน้นทักษะการฟังแบบใช้เสียง (Audio) และ ภาพประกอบ (Visual) มีการตอบคำถามทั้งแบบปรนัยและอัตนัย 2) แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพด้านความพึงพอใจของการใช้ Google Form แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการใช้สื่อแบบเรียนออนไลน์ ลักษณะข้อคำถามมีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการใช้ Google Form เพื่อฝึกทักษะการฟัง แบ่งเป็น 1) ส่วนรูปแบบและโครงสร้าง 2) ส่วนบทสนทนา 3) ส่วนคำศัพท์ 4) ส่วนความเป็นส่วนตัว 5) ส่วนความรู้ทางวัฒนธรรม และ 6) ส่วนภาพรวม ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิด

ของ Likert ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้ใช้แบบเรียนออนไลน์ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะนักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นที่ตนมีต่อการใช้ Google Form เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองได้ในลักษณะของการเขียนอธิบาย สถิติที่ใช้ในการหาวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความพึงพอใจในการใช้ Google Form เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง สรุปผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การใช้สื่อแบบเรียนออนไลน์ ประเด็นรูปแบบและโครงสร้าง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.	แปลค่า
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
1. รูปแบบ สี สันสวยงาม น่าสนใจ	6 (8.11)	12 (16.22)	15 (20.27)	13 (17.57)	28 (37.84)	74 (100)	3.16	1.05	มาก
2. คุณภาพเสียงประกอบบทเรียนชัดเจน	6 (8.11)	4 (5.41)	19 (25.68)	30 (40.54)	15 (20.27)	74 (100)	3.59	1.11	มาก
3. ขนาดตัวอักษรเหมาะสม	5 (6.76)	12 (16.22)	10 (13.51)	14 (18.92)	33 (44.59)	74 (100)	3.78	1.31	มาก
4. รูปแบบการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	-	-	23 (31.08)	11 (14.86)	40 (54.05)	74 (100)	4.23	0.89	มาก
รวม							3.92	1.09	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้สื่อแบบเรียนออนไลน์ ประเด็นรูปแบบและโครงสร้างการใช้ Google Form ในหัวข้อรูปแบบการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีค่าเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 1.09) เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูง

ไปหาค่า ได้แก่ รูปแบบการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.89) รองลงมาคือขนาดตัวอักษรเหมาะสม ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 1.31) คุณภาพเสียงประกอบบทเรียนชัดเจน ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 1.11) รูปแบบ สี สีสันสวยงาม น่าสนใจ ($\bar{x} = 3.16$, S.D. = 1.05) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การใช้ Google Form ในหัวข้อการทำแบบฝึกหัดออนไลน์

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.	แปลค่า
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
1. แบบเรียนมีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน	3 (4.05)	9 (12.16)	15 (20.27)	28 (37.84)	19 (25.68)	74 (100)	3.69	1.10	มาก
2. ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง	2 (2.70)	2 (2.70)	3 (4.05)	52 (70.27)	15 (20.27)	74 (100)	4.03	0.77	มาก
3. ผู้เรียนสามารถฟังภาษาอังกฤษได้เข้าใจมากขึ้น	-	8 (10.81)	8 (10.81)	12 (16.22)	46 (62.16)	74 (100)	4.30	1.03	มาก
4. ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้	2 (2.70)	3 (4.05)	6 (8.11)	21 (28.38)	42 (56.76)	74 (100)	4.66	0.62	มากที่สุด
5. แบบฝึกหัดช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น	-	-	6 (8.11)	13 (17.57)	55 (74.32)	74 (100)	4.77	0.66	มากที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.	แปลค่า
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)				
6. การทำแบบฝึกหัดออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น	-	2 (7.70)	4 (5.41)	3 (4.05)	65 (87.84)	74 (100)	4.77	0.66	มากที่สุด
รวม							4.22	0.85	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การใช้ Google Form ในหัวข้อการทำแบบฝึกหัดออนไลน์ โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.85) เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ การทำแบบฝึกหัดออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ แบบฝึกหัดช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.62) ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.97) ผู้เรียนสามารถฟังภาษาอังกฤษได้เข้าใจมากขึ้น ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 1.03) ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาในการนำ Google Form เข้ามาใช้ในการฝึกพัฒนาทักษะการฟังในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษในอนาคต เพื่อประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับโดยตรง ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนสามารถนำสื่อออนไลน์ที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้

ในรายวิชาการฟังและพูดภาษาอังกฤษและสามารถนำแอปพลิเคชันที่เกี่ยวกับการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เช่น YouTube, English Talk และ Learn English มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจในการใช้ Google Form เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง มีผลการวิจัยบางประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การใช้สื่อแบบเรียนออนไลน์ ประเด็นรูปแบบและโครงสร้างการใช้ Google Form ในหัวข้อรูปแบบการใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การใช้สื่อแบบเรียนออนไลน์ ประเด็นรูปแบบและโครงสร้างการใช้ Google Form ในหัวข้อรูปแบบการใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน รูปแบบการใช้งานง่ายไม่ขนาดตัวอักษรเหมาะสม

คุณภาพเสียงประกอบบทเรียนชัดเจนรูปแบบ สีสันสวยงาม น่าสนใจผู้สอนจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการเรียนการสอนที่ใหม่และทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นหนังสืออ้างอิงและคอมพิวเตอร์ โดยเครื่องมือในการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีขึ้น ผู้สอนควรนำทรัพยากรที่มีในสถานศึกษาออกมาใช้ให้ได้มากที่สุดและกระตุ้นให้ผู้เรียนนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ของตนเอง ด้วยเหตุนี้ Google Apps for Education จึงได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยให้ผู้เรียนได้สามารถพัฒนาทักษะของตนเองในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่ตนสะดวก คุณสมบัติเฉพาะที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ดีกว่าในห้องเรียน สอดคล้องกับโพธิ์นาค (2557, หน้า 103-111) ได้กล่าวไว้ว่า Google Apps for Education นับได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีจุดเด่นหลายประการ และมีแอปพลิเคชันให้เลือกใช้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งยังมีนโยบายสนับสนุนการศึกษาที่ชัดเจน เปิดให้สถาบันการศึกษาสมัครใช้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกระบบการจัดการศึกษาในระบบที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร Google Apps for Education สามารถนำมาเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี รวมถึงแนวทางปฏิบัติสำหรับอาจารย์ผู้สอนในการใช้งาน Google Apps for Education และสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ

มีคำทอง และโกวิทย์ แสนพงษ์ (2561, หน้า 72-80) กุ๊กเกิ้ลแอปพลิเคชัน: นวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครูยุคศตวรรษที่ 21 พบว่า รูปแบบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในยุคดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและความน่าสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนให้สมกับครूमืออาชีพยุคดิจิทัล รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้การทำงานร่วมกันโดยไร้ขีดจำกัดของเวลา สถานที่ และทุกรูปแบบของเทคโนโลยียุคดิจิทัล ที่สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ภายใต้การจัดเก็บข้อมูล การแลกเปลี่ยนข้อมูล ในระบบการจัดข้อมูลบนคราวด์ การติดต่อสื่อสาร กำหนดตารางนัดหมาย ส่งงาน ส่งงาน ทดสอบ การจัดกิจกรรมกลุ่มบนเอกสารเดียวกัน รวมทั้งครูผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้งานในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานได้อีกด้วย

2. การใช้ Google Form ในหัวข้อการทำแบบฝึกหัดออนไลน์ โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการทำแบบฝึกหัดออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น แบบฝึกหัดช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ สามารถฟังภาษาอังกฤษได้เข้าใจมากขึ้น และสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง และการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนตัวเพื่อการเข้าใช้สื่อออนไลน์และสื่อออนไลน์น่าจะช่วยให้นักศึกษابرรลุเป้าหมายตามที่นักศึกษาคาดหวังไว้ได้เพราะ

ในปัจจุบันสื่อออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็นมากในการสื่อสาร การส่งงาน หรือการค้นหาข้อมูลต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับสุภารัตน์ แพहित และณัฐสุดา กาญจน์เจริญ (2559) ที่กล่าวว่า หากใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสมจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อผู้ใช้งานโดยตรง เพราะสื่อออนไลน์มีประโยชน์ต่อผู้ใช้ในระดับหนึ่งและสามารถส่งผลดีหากใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และงานวิจัยของธนวัฒน์ วรรณประภา (2560, หน้า 7-20) ที่กล่าวว่าสื่อออนไลน์ไม่ได้สร้างขึ้นมาหรือพัฒนาเพื่อการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ผู้สอนจะต้องนำประโยชน์และคุณสมบัติของสื่อออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอนด้วยตนเอง ผู้สอนนำสื่อออนไลน์มาใช้กระตุ้นผู้เรียนเพื่อความน่าตื่นตาตื่นใจให้กับผู้เรียนในการนำเข้าสู่บทเรียนหรือผู้สอนสามารถสร้างสื่อง่ายๆ โดยการอัดวิดีโอการสอนแล้วโพสต์ลงสื่อออนไลน์และยังสามารถติดตามงานของผู้เรียน ตอบคำถามผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การฝึกทักษะภาษาอังกฤษด้วยตนเองนอกห้องเรียน ผู้เรียนสามารถใช้เครื่องมือในลักษณะของ Google Apps for Education ในการทำแบบทดสอบและโปรแกรมสนทนาเพื่อสนทนากับผู้สอนได้ หากแต่ผู้เรียนต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้เรียนด้วยตนเองนอกห้องเรียนที่ดี

1.2 ควรมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการคัดกรองทรัพยากรที่นำมาใช้ฝึกทักษะเพื่อ

ให้เกิดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเห็นข้อบกพร่องของตนเองในระหว่างเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1 สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริม Google Apps for Education ที่สามารถนำมาใช้เป็นช่องทางและเครื่องมือในการพัฒนาการฝึกทักษะการฟังของผู้เรียนที่ทำการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียนได้

2.2 ควรพิจารณาเครื่องมืออื่นๆ ที่สามารถช่วยลดช่องว่างในการมีปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

3. ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเครื่องมือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อส่งเสริมทักษะด้านอื่นๆ ให้แก่ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในอนาคต

3.2 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มนักศึกษาเพื่อทำการศึกษาเงื่อนไขที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียนของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในแง่ลักษณะนิสัยหรือความรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี

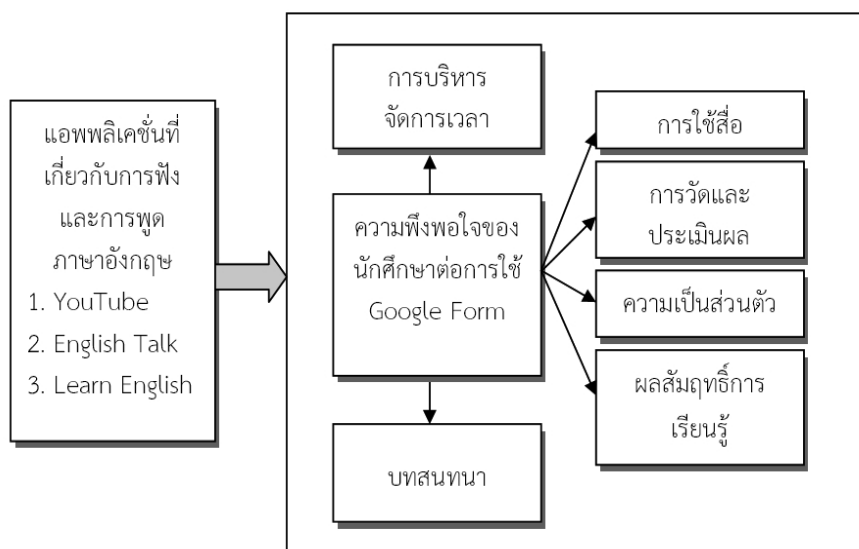
7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยครั้งนี้มีองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลของการวิจัยได้องค์ประกอบของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้ Google Form ในการฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเอง คือ ด้านการบริหารจัดการเวลา ด้านการใช้สื่อ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านความเป็นส่วนตัว ด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

และด้านบทสนทนา ซึ่งอาจารย์ผู้สอนสามารถนำสื่อออนไลน์ที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในรายวิชาการฟังและพูดภาษาอังกฤษ และสามารถ

นำแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เช่น YouTube, English Talk และ Learn English มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2560). สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(1), 7-20.
- พินิจ มีคำทอง. (2561). เกื้อแอปพลิเคชัน: นวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครูยุคศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 8(3), 72-80.
- ไพรัช นพ วิริยวรกุล และดวงกมล โพธิ์นาค. (2557). Google Apps for Education นวัตกรรมทางการศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*, 7(3), 103-111.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2560 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อม ศตวรรษที่ 21*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุภารัตน์ แพहित และณัฐสุตา กาญจน์เจริญ. (2559). *ประเภทของสื่อออนไลน์*. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/technologysvc/prapheth-khxng-sangkhm-xxnlin>
- Johnson, Elaine B. (2002). *Contextual teaching and Learning: What it is and why it's here to stay*. Thousand Oaks, California: Corwin Press.

ศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่*

Potential Community and Community Members around Chaiyaphum Rajabhat University to Develop a Livable City

ณัฐดนัย แก้วโพนงาม

Nutdanai Kaewponngam

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kokocu.nut@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่ 2) ศึกษาสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและหาแนวทางในการแก้ไข ทำการวิจัยในพื้นที่ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยในตำบลนาฝาย ตำบลนาเลี้ยว ตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มในตอนแรก หลังจากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติค่าร้อยละ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุมชนทั้ง 3 ตำบล มีศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่ ได้แก่ ตำบลนาเลี้ยว การคมนาคมสะดวก เป็นพื้นที่เชื่อมต่อ มีเส้นทางขนส่งสินค้าเกษตรและสินค้าชุมชนรวดเร็ว มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ได้แก่ น้ำตกตาดฟ้า เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีสินค้าผ้าไหมที่มีชื่อเสียง ตำบลห้วยต้อน การคมนาคมสะดวก ผู้นำเข้มแข็ง มีอาหารป่าจำนวนมาก เช่น เห็ดป่า ผักหวาน และมีแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกผาเอียง และตำบลนาฝาย มีหอพักนักศึกษาจำนวนมากมีความเป็นชุมชนเมือง มีแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกตาดโตน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

*ได้รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2564; แก้ไขบทความ: 24 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 25 กันยายน 2564

Received: May 14, 2021; Revised: September 24, 2021; Accepted: September 25, 2021

ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดชัยภูมิ

2. สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ ปัญหาภัยแล้ง ขาดทุนทรัพย์ในการลงทุนประกอบอาชีพเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง แนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ผู้นำและรัฐบาลควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง เช่น การจัดหาบ่อน้ำหรือขุดลอกหนองน้ำไว้กักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้ง สนับสนุนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ เช่น การปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ อนุรักษ์การสวมหมวกนิรภัย การขับขี่ตามกฎหมายจราจร อนุรักษ์แม่น้ำไม่ขับ และขับขี่ด้วยความไม่ประมาท

คำสำคัญ: ศักยภาพชุมชน; สมาชิกชุมชน; เมืองน่าอยู่

Abstract

This research aims to: 1) to study the potential of communities and surrounding community members, Chaiyaphum Rajabhat University in the development of the surrounding cities, Chaiyaphum Rajabhat University, 2) to study the condition of problems arising in the communities surrounding Chaiyaphum Rajabhat University and find solutions. At present, the community surrounding Chaiyaphum Rajabhat University has rapidly expanded from an agricultural society to an urban society, which has caused many problems. In this research, research was conducted in communities surrounding University in Na Fai Sub-district, Na Siew Sub-district and Huai Ton Sub-district. Mueang Chaiyaphum District Chaiyaphum Province. The tool for collecting data was a questionnaire, which was a mixed research of 395 people using clustered sampling initially. After that, random sampling was used. Data analysis uses percentage statistical analysis was analyzed and synthesized by interpreting from the content of the interview.

The results of the research were as follows:

1. Communities in all 3 sub-districts have community potential and community members contributing to the development of the city surrounding Chaiyaphum Rajabhat University to be livable. Na Siew Sub-district, convenient transportation is a connection area. There is a fast route to transport agricultural and community products. There are famous tourist attractions such as Tad Fa Waterfall, an eco-tourism village and famous silk products. Huai Ton Sub-district, convenient transportation, strong leader. There are many forest foods such as wild mushrooms, sweet vegetables and there are places to

visit Pha lang Waterfall. And Na Fai Sub-district there are many student dormitories that are urban. There is a tourist attraction Tad Ton Waterfall. Which is a famous tourist attraction of Chaiyaphum Province.

2. Conditions of problems that arise in the community, such as drought problems, loss of assets in investment in occupation, frequent accidents. The solutions include: Leaders and governments should seriously address drought problems, such as drilling wells or dredging swamps to store water for use in the dry season. Support sources of funding for careers such as lending at low interest rates and a helmet wearing campaign driving by traffic rules. Don't drink and drive campaign and drive recklessly.

Keywords: Community potential; Community members; Livable city

1. บทนำ

ชุมชนนี้มีความสำคัญเนื่องจากชุมชนเป็นแหล่งรวมของสมาชิกในชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน หน่วยย่อยสุดของชุมชนก็คือครอบครัว ในปัจจุบันเป็นครอบครัวขนาดเล็กลงไม่ใช่ครอบครัวขนาดใหญ่ที่อยู่อาศัยกันเป็นจำนวนมากดังเช่นในอดีต เนื่องจากภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ครอบครัวในปัจจุบันเป็นครอบครัวขนาดเล็กที่มีเพียงพ่อแม่และลูกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแตกต่างกับครอบครัวในอดีตที่มีปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา ลูก หลาน อยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย การที่เราดึงเอาศักยภาพชุมชนซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนมาพัฒนาต่อยอดและใช้ให้เกิดประโยชน์ (เสรี พงศ์พิศ, 2548) ไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้ พัฒนาอาชีพ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมประเพณี แต่ยังเป็นการเผยแพร่ศักยภาพชุมชนที่มีอยู่แล้วนี้ให้คนทั่วไปได้รับรู้

ชื่นชมและจรรโลงใจให้เห็นถึงความสำคัญยิ่งขึ้นของศักยภาพในชุมชนหลายๆ ชุมชน มีการไปศึกษาดูงานชุมชนอื่น เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนตนเองเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนมาสนใจและใส่ใจสิ่งที่ชุมชนตนเองมีอยู่แล้วยกตัวอย่างเช่นในหลายพื้นที่ประเพณีสงกรานต์จะเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการรวมเครือญาติ โดยเฉพาะคนที่ไปทำงานต่างจังหวัดให้กลับมารวมตัวกัน พบปะสังสรรค์กัน มีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ มีการสรงน้ำพระ พระพุทธรูปหรือแม้กระทั่งการสรงน้ำอัฐิบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญู กตเวทิต์ ระลึกถึงบุญการที่ได้อบรมสั่งสอนเลี้ยงดูมาที่สำคัญยังเป็นวันครอบครัวที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนได้อยู่พร้อมหน้ากันทำให้ครอบครัวเกิดความสุขความอบอุ่นใจได้พบปะกัน (ณัฐนัย แก้วโพนงาม, 2557)

ปัจจุบันหลายชุมชน มีการพัฒนาเมืองมากขึ้นส่งผลให้หลายชุมชนเปลี่ยนจากชุมชน

เกษตรกรรมแบบดั้งเดิม กลายเป็นชุมชนเมืองที่มีการพัฒนามากขึ้น ผู้คนให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม (ดุซนีกี ทายตะคุ และชัยชนะ แสงสว่าง, 2543) โดยมองคุณค่าของเงินเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าในชีวิต ทุกคนจึงต้องดิ้นรนทำงานหาเงินเพื่อที่จะได้เงินเป็นจำนวนมากมาใช้จ่ายและซื้อวัตถุนิยมที่ตนเองอยากได้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตและเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความร่ำรวยและการมีฐานะในสังคมตามสภาพของสังคมเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป (Charles, 2008) เมื่อมีการพัฒนาเมืองมากขึ้นปัญหาต่างๆ ก็ตามมาเช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาหมอกควันเป็นพิษ นอกจากนี้ยังมีปัญหาสังคมมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆ่าชิงทรัพย์ ปล้นฆ่า ปล้นทรัพย์ ช่มชู้ ท้องโนว้ยเรียน ทะเลาะวิวาท ดิตยาเสพติด ค้ายาเสพติด ปัญหาหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวขาดความอบอุ่น หนี้สินกระบับ (วิชุดตา ชูศรีवास, 2559) และอีกมากมายที่เป็นปัญหาสังคมในปัจจุบันที่เป็นผลมาจากการพัฒนาเมือง การที่เราจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นภายในชุมชน รวมถึงปัญหาสังคม หรือแม้กระทั่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชน การร่วมประชุม รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่คนในชุมชนจะต้องปฏิบัติ เพื่อที่จะได้รับรู้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนร่วมกัน (ณัฐดนัย แก้วโพนงาม, 2560)

ปัจจุบันชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย ตำบลนาเสียวและตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

มีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วจากสังคมเกษตรกรรมชนบทไปสู่สังคมเมืองเนื่องจากเป็นแหล่งที่ตั้งของสถานศึกษาคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีการอพยพของประชากรต่างถิ่นมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีความเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น จากแต่เดิมที่เป็นเพียงสังคมชนบททำการเกษตร การขยายตัวของชุมชนเป็นชุมชนเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็วแต่ขาดการวางแผน การพัฒนาชุมชนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานให้ความสนใจและใส่ใจในปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเป็นการวางแผนเมือง ปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหาถนนชำรุด ไม่มีท่อระบายน้ำเสีย ปัญหากระแสไฟฟ้าดับบ่อย และอีกหลายปัญหาที่ขาดการแก้ไขและนับวันปัญหาจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านยาเสพติด อาชญากรรมในชุมชนโดยรอบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย แก้วโพนงาม (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางสังคมที่มีผลต่อการทุจริตคอร์รัปชันในจังหวัดชัยภูมิ ถ้าหากมีการวางแผนการพัฒนาเมืองและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะการนำเอาศักยภาพของชุมชน และสมาชิกชุมชนที่มีอยู่แล้วที่เป็นจุดแข็ง และโอกาสมาใช้ในการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การวางแผนของสมาชิก ภายในชุมชนที่กระทำการร่วมกันก็จะทำให้ชุมชนน่าอยู่อาศัย

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาที่ประสบด้วยตนเองเหล่านี้จึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องนี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและหาแนวทางในการแก้ไข

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยแบบเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย ศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนในการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ และสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน (สุจิตรา บุณยรัตพันธุ์, 2552)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตอนที่ 3

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและแนวทางในการแก้ไข ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของเมืองน่าอยู่ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ค่าร้อยละ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย ส่วนเนื้อหาในการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรของตำบลนาฝาย ตำบลนาเสียว และตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 395 คน โดยจากประชากรทั้งหมด 30,224 คน (สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยภูมิ, 2559) ใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2551) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน และการสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มในตอนแรกจากประชากรในตำบลนาฝาย ตำบลนาเสียว และตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เฉลี่ยตำบลนาฝาย จำนวน 134 คน ตำบลนาเสียว จำนวน 129 คน และตำบลห้วยต้อน จำนวน 132 คน หลังจากนั้นใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญคือ เข้าไปในชุมชนเมื่อเจอใครก็ถามเลยไม่ได้มีการนัดหมายล่วงหน้ามาก่อน เมื่อได้ครบตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการก็พอ (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2550)

4. สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 เพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 อายุ 20-40 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 อายุ 41-60 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 รับจ้าง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 รับราชการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 เกษตรกร/ทำไร่/ทำนา/ทำสวน จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 อื่นๆ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 ส่วนรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 62 5,000-10,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 10,001-15,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 15,001-20,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ระดับการศึกษา จำแนกเป็นระดับประถมศึกษา จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 71.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ระดับปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ส่วนที่พักอาศัย จำแนกเป็นบ้านพักตนเอง จำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 96.7 บ้านญาติ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และอื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

2. ศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชน โดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่สรุปได้ดังนี้ 1) ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การคมนาคมสะดวกมีพื้นที่เชื่อมต่อท้องถิ่นหลายแห่ง ซึ่งมีเส้นทางที่สามารถพัฒนาเพื่อการขนส่งสินค้าเกษตรและสินค้าชุมชนรวดเร็ว มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น น้ำตกตาดฟ้า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีสินค้าผ้าไหมที่มีชื่อเสียง มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน เป็นตำบลที่อยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติตาไผ่และผู้นำมีความสามารถและมีประสบการณ์ 2) ตำบลห้วยต้อน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การคมนาคมมีความสะดวก มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีอาหารป่าจำนวนมาก เช่น เห็ดป่า ผักหวาน มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน พื้นที่ตำบลอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติ ภูแล่นคา และอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย และ 3) ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การคมนาคมสะดวก เป็นเส้นทางผ่านมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิที่มีชื่อเสียง มีหอพักนักศึกษาจำนวนมาก มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน พื้นที่ตำบลอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติตาไผ่และอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองเป็นย่านการค้าและมีตลาดนัดขนาดใหญ่

3. สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้แก่ 1) ปัญหากฎธรรมชาติ (ภัยแล้ง) 2) ขาดทุนทรัพย์ในการลงทุนด้านการประกอบอาชีพ 3) ขาดการส่งเสริม

ด้านเทคโนโลยี 4) วัยรุ่นหรือชาวบ้านบางส่วนติดยาเสพติดและเครื่องดื่มมีนเมา 5) ราคาผลผลิตตกต่ำ 6) ปัญหาหนี้ในระบบ 7) เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และแนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ 1) ผู้นำและรัฐบาลควรแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างจริงจัง เช่น การจุดเจาะบ่อน้ำหรือขุดลอกหนองน้ำเพื่อไว้กักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้ง 2) รัฐบาลควรสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ เช่น การปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ 3) ส่งเสริมและถ่ายทอดการใช้เทคโนโลยีในชุมชน เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตร 4) อธิบายและประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดของมีนเมา และหากิจกรรม เช่น กีฬา ให้เยาวชนและชาวบ้านเล่น 5) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนมีการอบรมอาชีพเสริมให้ประชาชนและหาตลาดรองรับ 6) ส่งเสริมการออม และการทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือนรวมถึงหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับประชาชน โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ 7) รมรณรงค์การสวมหมวกนิรภัย การขับขี่ตามกฎหมายจราจร รมรณรงค์เมาไม่ขับ และขับขี่ด้วยความไม่ประมาท

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ได้แก่ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ 2) ทรัพยากรมนุษย์ 3) กลุ่มและองค์กรทางสังคม 4) ภาวะผู้นำ 5) องค์กรเครือข่าย

6) การติดต่อประสานงาน 7) กระบวนการเรียนรู้ 8) โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น 9) อีสานนิยมและท้องถิ่นนิยม 10) เศรษฐกิจดี 11) สังคมดี 12) สิ่งแวดล้อมดี 13) สุขภาพดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีศักยภาพในการพัฒนาโดยปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ องค์กรทางสังคม ซึ่งโดยทัศนะของผู้วิจัยมองว่า กลุ่มภาวะผู้นำ องค์กรเครือข่าย การติดต่อประสานงาน กระบวนการเรียนรู้ ต่างเป็นปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชน ซึ่งจากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในสมัยปัจจุบันมองว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยลดความสำคัญของการเพิ่มผลผลิตลงในขณะเดียวกันก็เพิ่มความสำคัญในด้านสวัสดิการของประชาชนให้มากขึ้น เน้นการพัฒนาแบบพึ่งตนเองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในสมัยปัจจุบัน (ณัฐดนัย แก้วโพนงาม, 2557)

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ได้แก่ โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นอีสานนิยม และท้องถิ่นนิยมโดยโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นมีผลโดยตรงต่อศักยภาพชุมชน เนื่องจากเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายอุปถัมภ์ในระดับจังหวัดและระดับชุมชนท้องถิ่น มีสายสัมพันธ์อันแนบแน่นกับข้าราชการในจังหวัด ขนชั้นนำตระกูลใหญ่จะเป็นผู้กุมอำนาจในการตัดสินใจทั้งหมด ซึ่งหากมองลึกลงในก็คือสมาชิกในชุมชนซึ่งก็เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนนั่นเองแน่นอนว่าเป็นสิ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อศักยภาพชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2554) ในขณะเดียวกันอีสานนิยมและท้องถิ่นนิยม ก็เป็นปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เนื่องจากอีสานนิยมและท้องถิ่นนิยมเป็นการสะท้อนตัวตนที่แท้จริงของคนในท้องถิ่นในชุมชนที่หล่อหลอมถ่ายทอดผ่านช่วงเวลาที่ยาวนาน จนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวตนของความเป็นคนอีสานและภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง (รัตนา โตสกุล, 2556) ในขณะเดียวกันก็อยากแสดงออกมาให้คนโดยทั่วไปได้รับรู้และร่วมแสดงความภาคภูมิใจด้วย ความเป็นอัตลักษณ์ของคนอีสานเป็นเสน่ห์สำคัญที่ดึงดูดให้คนทั่วไปมาสัมผัสรวมถึงท่องเที่ยวในภาคอีสานโดยเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนนำออกมาใช้ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอีสานนิยมและท้องถิ่นนิยม โดยคนอีสานมองว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยรวมที่มีทั้งวัฒนธรรมอีสานและวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของคนอีสานโดยการเลือกใช้วัฒนธรรมเฉพาะของคนอีสานเป็นแนวทางในการแสดงออกด้านพฤติกรรมเมื่ออยู่ในบริบทท้องถิ่น และเลือกใช้อุดมการณ์หรือแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนชั้นนำ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทสังคมที่กว้างกว่าในระดับชาติ

ในทัศนะของผู้วิจัยมองว่าอีสานนิยมและท้องถิ่นนิยมมีผลเป็นอย่างมากต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เนื่องจากว่าหากคน

อีสานภาคภูมิใจในความเป็นคนอีสานก็จะเกิดความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมของตนรวมถึงชุมชนท้องถิ่นของตนเอง แล้วจะดึงศักยภาพความเป็นคนอีสานนี้ออกมาถ่ายทอดเผยแพร่ให้คนทั่วไปได้รับรู้โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวหรือคนภูมิภาคอื่นๆ ที่ไม่ใช่คนอีสาน ซึ่งคนอีสานด้วยกันเองจะมองว่าเป็นความคั่นชินแต่หากเป็นคนภูมิภาคอื่นจะมองว่าเป็นเสน่ห์และสามารถดึงดูดผู้คนให้มาเยี่ยมเยือนและท่องเที่ยวในภาคอีสานได้และศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่

สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้แก่ 1) ปัญหารัษฎธรรมาติ (ภัยแล้ง) 2) ขาดทุนทรัพย์ในการลงทุนด้านการประกอบอาชีพ 3) ขาดการส่งเสริมด้านเทคโนโลยี 4) ไร่ร้างหรือชาวบ้านบางส่วนติดยาเสพติดและเครื่องดื่มมึนเมา 5) ราคาผลผลิตตกต่ำ 6) ปัญหาหนี้รอกะบบ 7) เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และแนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ 1) ผู้นำและรัฐบาลควรแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างจริงจัง เช่น การจุดเจาะบ่อน้ำหรือขุดลอกหนองน้ำเพื่อไว้กักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้ง 2) รัฐบาลควรสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ เช่น การปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ 3) ส่งเสริมและถ่ายทอดการใช้เทคโนโลยีในชุมชน เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตร 4) อธิบายและประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดและของมึนเมา และหากิจกรรมเช่น กีฬา ให้เยาวชนและชาวบ้านเล่น 5) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนในการประกอบ

อาชีพแก่ประชาชนมีการอบรมอาชีพเสริมต่างๆ ให้ประชาชนและหาตลาดรองรับ 6) ส่งเสริมการออม และการทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือนรวมถึงหา แหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับประชาชน โดยการ สนับสนุนจากภาครัฐ 7) รณรงค์การสวมหมวก นิรภัย การขับขี่ตามกฎหมายจราจร รณรงค์เมาไม่ขับ และขับขี่ด้วยความไม่ประมาท โดยหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรร่วมแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลนายฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิและ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยชุมชนทั้ง 3 ตำบล มีศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เอื้อต่อการ พัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ให้น่าอยู่ ดังนี้

1.1 อยากให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางการการค้าและการเกษตร การอบรมอาชีพเสริม เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ให้หมดไป

1.2 เชิญชวนให้ประชาชนออกกำลังกาย 3-4 วัน เพื่อสุขภาพที่ดีของคน ในชุมชน ทุกเพศทุกวัย มีสวนสาธารณะสำหรับ ออกกำลังกายและพักผ่อน มีศูนย์เลี้ยงเด็กเพิ่มขึ้น

1.3 มีการจัดกิจกรรมในชุมชนอยู่เป็นประจำ ให้มีการจัดประชุมทุกๆ เดือนภายใน ชุมชนเพื่อความสะดวก มีหอกระจายข่าวในชุมชน เพิ่มขึ้น

1.4 อยากให้มีหน่วยงานออกมา ป้องกันปัญหาเสพติด

1.5 ดูแลต้นไม้ รักษาธรรมชาติ ให้อุดมสมบูรณ์ ให้มีการเข้มงวดห้ามไม่ให้เผาป่า ปรับปรุงน้ำตกให้มีทิวทัศน์ที่สวยงาม และมีเอกสาร สิทธิในที่ดินทำกิน

1.6 อยากให้แก้ไขปัญหาไฟฟ้าดับ บ่อยๆ ทั้งนี้หน่วยงานในจังหวัดชัยภูมิทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ควรช่วยกันแก้ไขปัญหาย่าง จริงจังและเป็นรูปธรรมเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดต่อ ชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

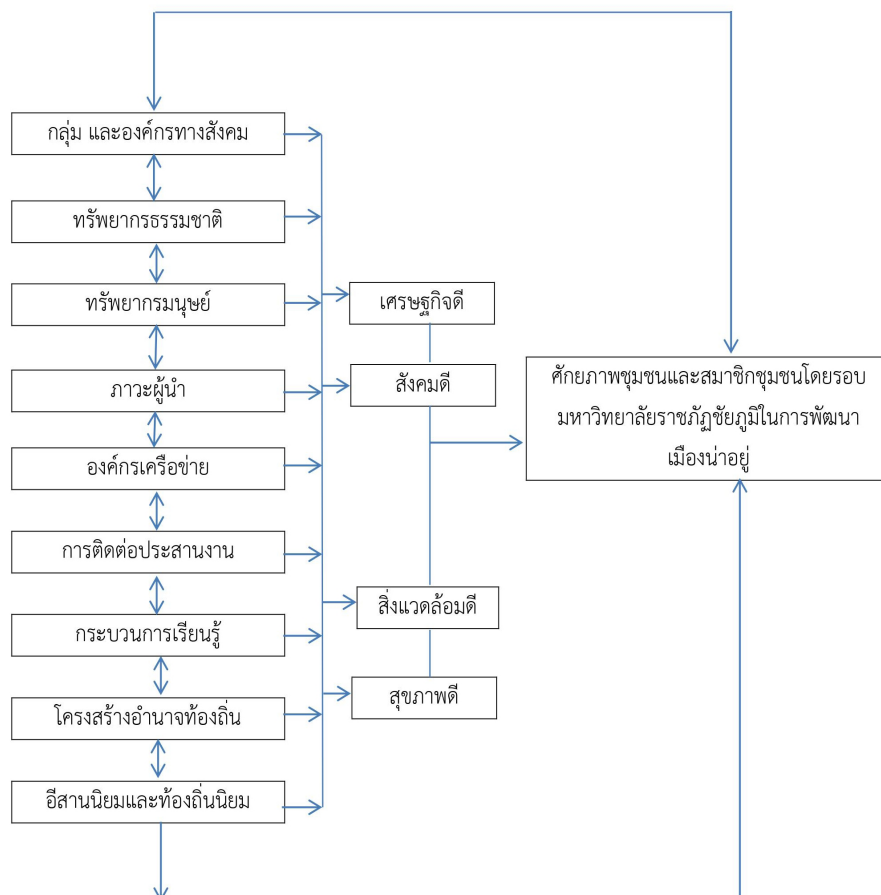
จากผลการวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย ค่อนข้างจำกัด และกลุ่มเป้าหมายยังไม่มี ความหลากหลายในเชิงพื้นที่ ควรมีการขยายพื้นที่ในการ วิจัยให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดชัยภูมิ มีการเปรียบเทียบ ชุมชนในรายประเด็นเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ เพื่อให้เห็นถึง ความแตกต่าง และควรมีการตั้งค่าเป้าหมายของ การวิจัยว่ามีค่าเป้าหมายอย่างไร เช่น ทำให้ เศรษฐกิจดีขึ้นกี่ % สังคมดีขึ้นในด้านใดบ้างถึงจะ ทำให้เป็นเมืองน่าอยู่ และควรมีการทำการเปรียบเทียบ เมืองน่าอยู่กับจังหวัดอื่นหรือพื้นที่อื่นๆ ของ ประเทศไทย นอกจากนี้ควรมีการศึกษารูปแบบ การพัฒนาศักยภาพชุมชนว่ามีรูปแบบอะไรบ้าง โดยมีการทดลองใช้ นำรูปแบบที่ผ่านการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องมาทดลองใช้ว่ารูปแบบ การพัฒนาศักยภาพชุมชนนี้ได้ผลจริง ศักยภาพ ชุมชนสูงขึ้นดีขึ้น ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สิน ลดลง เป็นต้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับตัวแบบเมืองน่าอยู่ โดยปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดเมืองน่าอยู่โดยการดึงเอาศักยภาพในชุมชนมาใช้ ได้แก่ กลุ่ม และองค์กรทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำ องค์กรเครือข่าย การติดต่อประสานงาน กระบวนการเรียนรู้ โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น อีสานนิยมและท้องถิ่นนิยม

ธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำ องค์กร เครือข่าย การติดต่อประสานงาน กระบวนการเรียนรู้ โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น อีสานนิยม และท้องถิ่นนิยม ส่งผลให้เกิดเศรษฐกิจดี สังคมดี สิ่งแวดล้อมดี และสุขภาพดี และก่อให้เกิดเมืองน่าอยู่ ตัวแบบเมืองน่าอยู่ ผู้วิจัยได้สรุปเป็น แผนภาพองค์ความรู้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐดนัย แก้วโพนงาม. (2557). *ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาอุทยานแห่งชาติป่าหินงามจังหวัดชัยภูมิ*. (รายงานการวิจัย). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- _____. (2560). *เศรษฐศาสตร์การเมืองในบริบทสังคมไทย ภายใต้สภาวะความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิ*. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- _____. (2560). *ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางสังคมที่มีผลต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ในจังหวัดชัยภูมิ*. (รายงานการวิจัย). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- คุชฎี ทายตะคุ และชัยชนะ แสงสว่าง. (2543). *การเปลี่ยนแปลงลักษณะการตั้งถิ่นฐานชุมชนเมือง อันเนื่องมาจากนโยบายพัฒนาภาคอุตสาหกรรม กรณีศึกษา: อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: แฮออฟเคอร์มีส์.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2550). *การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัตนา โตสกุล. (2556). *อีสานนิยม: ท้องถิ่นนิยมในสยามประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- วิชุดตา ชูศรีवास. (2559). *การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *ฐานคิด: จากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: พลัสปัญญา.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยภูมิ. (2559). *ตารางแสดงจำนวนประชากรจำนวนครอบครัว และจำนวนหมู่บ้านตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ*. ชัยภูมิ: สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยภูมิ.
- โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2554). *พัฒนาการของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภาคตะวันออก: วิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Charles, K. (2008). Northeastern Thai Ethno regionalism Updated. *The 10th International Conference on Thai Studies: January 9-11, 2008*. Bangkok: Thammasat University.

พฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต
ในสังคมตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย*
The Learning Behavior of Civil Duties, Culture and Social Life
in Accordance with the Four Iddhipāda Dhamma in New Normal
Era of the Lower Secondary School Students of Schools
under the Nong Khai Municipality

พระเทือกซ์ อาภิตโต (แก้วกาหลง), สมควร นามสีฐาน และประยูร แสงใส
Phra Taxi Āditto (Keokalong), Somkhuam Namseethan and Prayoon Saengsai
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: kaeokalong.2536@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ 2) การเปรียบเทียบ และ 3) เสนอแนวทางการ
แก้ปัญหาพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมตามหลัก
อิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง
หนองคาย การวิจัยเป็นแบบวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม ได้แก่ เชิงปริมาณ และคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 300 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนสาระหน้าที่
พลเมือง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ หาค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมืองฯ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย

*ได้รับบทความ: 30 มกราคม 2564; แก้ไขบทความ: 26 กรกฎาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 25 กันยายน 2564

Received: January 30, 2021; Revised: July 26, 2021; Accepted: September 25, 2021

ได้ดังนี้ 1) ด้านความเพียร 2) ด้านการไตร่ตรอง 3) ด้านความคิด 4) ด้านความพอใจ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมืองฯ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จำแนกตามเกรดเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครอง โดยภาพรวม และรายด้านมีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมืองฯ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ในแต่ละข้อดังนี้ 1) ด้านความพอใจ ควรมุ่งเน้นจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนตระหนักและสนใจในการเรียน เกิดความอยากรู้อยากเรียน 2) ด้านความเพียร ควรมุ่งเน้นจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ 3) ด้านความคิดควรมุ่งเน้นสอนให้ผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ และมีแบบแผน 4) ด้านการไตร่ตรอง ควรมุ่งสอนให้นักเรียนใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเรียนรู้; อิทธิบาท 4; NEW NORMAL

Abstract

The objectives of this research were: to study the condition, compare and propose solutions to problems of learning behaviors on civil duties, culture and social life according to the Four Iddhipāda Dhammas (Paths of Accomplishment) in the new normal era of lower secondary school students in schools under the Nong Khai Municipality. The study was carried out by means of a mixed method research: quantitative and qualitative. The samples consisted of 300 lower secondary school students. The target group was 6 administrators and teachers. The research instruments were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis were: Frequency, Percentage and Standard Deviation. The hypothesis was tested by using t-test, f-test and open-ended interview form. The obtained data were analyzed by the descriptive analysis.

The research results were as follows:

1. The learning behaviors on civil duties, culture and social life according to the Four Iddhipāda Dhammas in the new normal era of lower secondary school students in schools under the Nong Khai Municipality in overall were rated at a high level and all the studied aspects were rated at a high level of practice as well, ranked from 1) energy, 2) investigation, 3) thoughtfulness and 4) aspiration respectively.

2. The comparative results of the learning behaviors on civil duties, culture and social life according to the Four Iddhipada Dhammas in the new normal era of lower secondary school students in schools under the Nong Khai Municipality, classified by GPA and parental occupations in overall and studied aspects showed indifference of practice with the statistical significance level of 0.05. This is inconsistent with the set hypothesis.

3. The solutions to problems of learning behaviors on civil duties, culture and social life according to the Four Iddhipada Dhammas in the new normal era of lower secondary school students in schools under the Nong Khai Municipality are that: 1) Aspiration: the learning management focusing on making the students to be aspired in learning should be created; 2) Energy: the learning management in a variety of methods should be made to motivate the students to learn; 3) Thoughtfulness: the learning management focusing on teaching the students to have analytical, creative, logical and systematic thought; 4) Investigation: the learning management focusing on making the students to be able to solve logically should be organized.

Keywords: Learning Behavior; Iddhipada; New Normal

1. บทนำ

สถาบันการศึกษาเป็นสถานที่สำคัญในการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้และพัฒนาคนในสังคม ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการดำเนินชีวิตที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ อันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ สถาบันการศึกษาในปัจจุบัน ได้สอดแทรกการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม ทักษะชีวิตในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมโครงการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแต่ละโรงเรียนได้ดำเนินการ โดยมีกรอบแนวคิดตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) เป็นแนวทางปฏิบัติ แต่ด้วยสภาพแวดล้อมของสังคมไทยใน

ปัจจุบันนี้ การที่จะผลักดันให้เป็นภาระของโรงเรียนฝ่ายเดียวนั้น อาจเป็นการยากที่จะแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นได้ในขณะนี้ ดังนั้น การร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะสถาบันหลักที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด อันได้แก่สถาบันครอบครัว เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงหน้าที่ของตน ที่จะต้องปฏิบัติต่อบิดามารดา และครอบครัว ซึ่งสถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กอย่างยิ่ง ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสังคมหน่วยแรก ที่มนุษย์จะต้องเจอตั้งแต่เกิด เติบโต จนกระทั่งตาย

นอกจากนี้ การสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดียังมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเด็กและเยาวชน

ในวัยเรียนทุกคน เพราะการที่เด็กและเยาวชนจะประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นจะต้องมีการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ มีทักษะต่อการทำหน้าที่ของตน การปลูกฝังพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการเรียนของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคนที่ได้รับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีมาแล้วย่อมแก้ไขปัญหายากอย่างได้ ทันเวลา พร้อมกันนั้นยังก่อให้เกิดความก้าวหน้าด้านความประพฤติที่ดีงาม รวมถึงการได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่นอีกด้วย แต่ถ้าขาดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีแล้วจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา และยิ่งขาดความเชื่อถือจากคนอื่นอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญและควรปลูกฝังให้มีในตัวเด็กทุกคน ความรับผิดชอบทางการเรียนเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล และจำเป็นต้องปลูกฝังให้เด็กเพื่อให้เป็นนักเรียนที่ดีและพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าคนดีและคนเก่งต้องเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคงได้ต้องเคารพกฎหมาย ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะปลูกฝัง และพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนให้มากที่สุด เพื่อประสบความสำเร็จในการเรียนอาชีพการงานในอนาคตต่อไป

สำหรับพฤติกรรมการเรียนรู้ภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 นั้น จำเป็นต้องเริ่มด้วยการฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนจากครูสอนเป็นพี่เลี้ยง ครูฝึก (Coach) การเรียนแบบบูรณาการสหวิชาการ เชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการ เปลี่ยนแปลงไปสู่รูปธรรมให้ผู้เรียน

มีทักษะที่ต้องการ ฉะนั้น การศึกษาในยุค 4.0 เป็นส่วนหนึ่งของไทยแลนด์ 4.0 ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ จึงต้องอาศัยทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ การปฏิรูปการศึกษาต้องเน้นที่ผู้เรียน และครูต้องปรับการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นและเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน

นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย ส่วนมากเป็นชาวพุทธ การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนนั้น ควรใช้หลักการหรือวิธีการทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเรียกว่าหลักอิทธิบาท 4 ถ้านักเรียนเหล่านั้นได้รับการฝึกฝนอบรมทางด้านพฤติกรรมที่ดี ทั้งทางร่างกาย วาจา ใจ และสติปัญญา นักเรียนเหล่านั้นก็จะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่จะนำพาประเทศไปสู่ความเจริญเทียบทันนานาชาติประเทศ แต่ถ้านักเรียนเหล่านั้นไม่ได้รับการฝึกอบรม เมื่อเรียนจบออกไปและเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า บุคคลากรเหล่านี้ก็จะเป็นคนขาดคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะส่งผลเสียต่อประเทศชาติในอนาคต เพื่อให้เป็นไปตามเจตนาของการจัดการศึกษาตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กล่าวได้ไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จุดมุ่งหมายในมาตรา 6 ได้กำหนดว่า 1) มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านต่างๆ ของการศึกษา คือ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม 2) มุ่งให้คนไทยมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรง

ชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการวิจัย เรื่องพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลัก อธิปไตย 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาล เมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เพื่อนำผลที่ได้ จากการศึกษาไปส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตใน สังคม ของนักเรียนให้เป็นคนดีของสังคมสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้ตามหลัก อธิปไตย 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาล เมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามหลักอธิปไตย 4 ในยุค NEW NORMAL ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

3. เพื่อเสนอแนวทางพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามหลักอธิปไตย 4 ในยุค NEW NORMAL ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีวิทยาการวิจัย แบบผสม (Mixed Methodology Research)

มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนใน สังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 300 คน ได้มาโดยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณ จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (1973) ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความคิด เห็นต่อพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอธิปไตย 4 ในยุค NEW NORMAL ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยจำแนก เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความพอใจ (ฉันทะ) 2) ด้านความเพียร (วิริยะ) 3) ด้านความคิด (จิตตะ) 4) ด้านการไตร่ตรอง (วิมังสา) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 36 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามหลักอธิปไตย 4 ในยุค NEW NORMAL ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยใช้ สถิติดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์สถิติ t - test (Independent Samples Test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียว (F - test แบบ One way ANOVA) ทดสอบ ความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา พฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 จำนวน 131 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.67) รองลงมา มีเกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 จำนวน 113 คน (คิดเป็นร้อยละ 37.67) และมีเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 จำนวน 56 คน (คิดเป็นร้อยละ 18.67) ตามลำดับ

จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง รับจ้าง จำนวน 130 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.33) ค้าขาย จำนวน 83 คน (คิดเป็นร้อยละ 27.67) เกษตรกร จำนวน 48 คน (คิดเป็นร้อยละ 16.00) ราชการ-รัฐวิสาหกิจ จำนวน 39 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.00) ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อ พบว่า โดยภาพรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.34) และเมื่อแยกเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ด้านความเพียร 2) ด้านการไตร่ตรอง 3) ด้านความคิด 4) ด้านความพอใจ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาล

เมืองหนองคาย ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา ครูควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกจริง ได้ลงมือทำจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายกระตุ้นผู้เรียนอยากเรียนรู้ ควรฝึกให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดบ่อยขึ้น เพราะจะทำให้เกิดความกระตือรือร้นค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา วิชาที่เนื้อหาใกล้เคียงกันควรรวมกันเป็นวิชาเดียว แล้วเพิ่มวิชาชีวิตโดยการศึกษาตามวิถีชีวิตจริง ครูควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ และมีแบบแผน สามารถนำไปปรับแก้ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

5. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ด้านความพอใจ (ฉันทะ) พบว่า ระดับปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยภาพรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัด

เทศบาลเมืองหนองคาย ต่างก็มีระดับปฏิบัติด้านความพอใจ (ฉันทะ) ในระดับมาก เพราะมองเห็นถึงคุณค่าของการมีฉันทะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพัฒนพล สิริสุวณโณ (เพชรไชย) (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยาบท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยาบท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานี ด้านฉันทะอยู่ในระดับมาก

2. ด้านความเพียร (วิริยะ) พบว่า ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอริยาบท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยภาพรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย ต่างก็มีระดับปฏิบัติด้านความเพียร (วิริยะ) ในระดับมากเพราะตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าของการมีความเพียร สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุรศักดิ์ ตปสีโล (ชาวพงษ์) (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยาบท 4 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนศรีรัตนวิทยา อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ด้านวิริยะ คือ เพียรพัฒนาความรู้ความสามารถของตนอยู่เสมอ ด้วยการศึกษาค้นคว้ารูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่

เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน

3. ด้านความคิด (จิตตะ) ระดับพฤติกรรม การเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอริยาบท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยภาพรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคายต่างก็มีระดับปฏิบัติด้านความคิด (จิตตะ) ในระดับมาก เพราะได้เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการมีความคิดที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบรรจง ติสรโณ (ศรีสุข) (2560) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอริยาบทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปริยัติคุณสรวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อริยาบทธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ได้มากมาย เช่น การปฏิบัติธรรม การทำงาน การจัดการเรียนการสอนหรือในการดำเนินชีวิต ควรมีการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักอริยาบทธรรม 4 เพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนตามวัตถุประสงค์

4. ด้านการไตร่ตรอง (วิมังสา) ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอริยาบท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยภาพรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย ต่างก็มีระดับปฏิบัติด้านความไตร่ตรอง (วิมังสา) ในระดับมาก

เนื่องจากเคยผ่านการฝึกอบรมจนมองเห็นคุณค่าของการไตร่ตรองหาเหตุผลก่อนการทำทุกครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาฉัตรชัย ธรรมวรเมธี (ทันบาล) (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเขตตอนเมืองกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านวิมิงสาอยู่ในระดับมาก ซึ่งวิมิงสานั้นได้กล่าวถึงมีการมุ่งเน้นสอนให้เด็กนักเรียนรู้จักคิด วิวินิจฉัย ไตร่ตรอง ก่อนตัดสินใจลงมือทำ และการไตร่ตรองหาหลักเหตุผลจนนำมาใช้และพยายามแก้ไขปัญหการทำงานจนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรม การเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

5.1 นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน พบว่า ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จำแนกตามเกรดเฉลี่ย ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียนที่เกรดเฉลี่ยที่แตกต่างกันมีระดับพฤติกรรม การเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยรวม ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องการวิจัยของพระจักร จกกวโร (เหมือนปิ่น) (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามเกรดเฉลี่ย มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเพราะนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยที่ต่างกัน แต่อยู่ในช่วงอายุ ที่ใกล้เคียงกันจึงทำให้การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้จึงมีความไม่แตกต่างกัน

5.2 นักเรียนที่มีผู้ปกครองอาชีพ ต่างกัน พบว่า ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนใน

สังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จำแนกตามอาชีพ ผู้ปกครองโดยภาพรวม และรายด้านมีระดับการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียน ที่มีผู้ปกครองอาชีพต่างกัน มีระดับพฤติกรรม การเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการ ดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยรวมไม่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่า นักเรียน มีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ ที่เหมือนกัน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานกลุ่มโรงเรียนในสังกัด เทศบาล ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปกำหนดเป็น นโยบายหรือแผนปฏิบัติให้โรงเรียนในสังกัด เทศบาลต่างๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม พฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุค NEW NORMAL ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุ เป้าหมายของหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง หนองคาย ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ให้ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก อย่างเต็มความสามารถ เน้นให้มีการจัดทำแผนการ เรียนรู้ก่อนสอน โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

หลาย เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร

2.2 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง หนองคาย ในเขตจังหวัดหนองคาย ควรส่งเสริมครู พัฒนาการความรู้ในวิชาชีพ และพัฒนาวิชาที่ตน สอนเพิ่มเติมให้มากขึ้น จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ ผู้เรียนรักในเรียน ใฝ่รู้ ช่างคิด มีวิจารณญาณ มีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปสู่การจัดการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง หนองคาย ในเขตจังหวัดหนองคาย ควรส่งเสริมให้ ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ และมี แบบแผน ทำให้สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง หนองคาย ในเขตจังหวัดหนองคาย ควรส่งเสริม กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน กิจกรรมที่เน้นสร้างสรรค์สร้างความตระหนัก ให้นักเรียนใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างมี เหตุผล เป็นระบบและถูกวิธี สามารถนำไปแก้ ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ พบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่หลากหลาย จึงนำเสนอข้อคิดสำหรับผู้วิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

3.1 ควรศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ในสังคม ตามหลักอิทธิบาท 4 ข้อฉันทะ (ความ พอใจ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน ในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย

3.2 ควรศึกษาผลที่เกิดจากการนำหลักอริยบท 4 มาประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอริยบท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (ส.พ.ป) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (ส.พ.ม) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (ส.ช) ด้วย

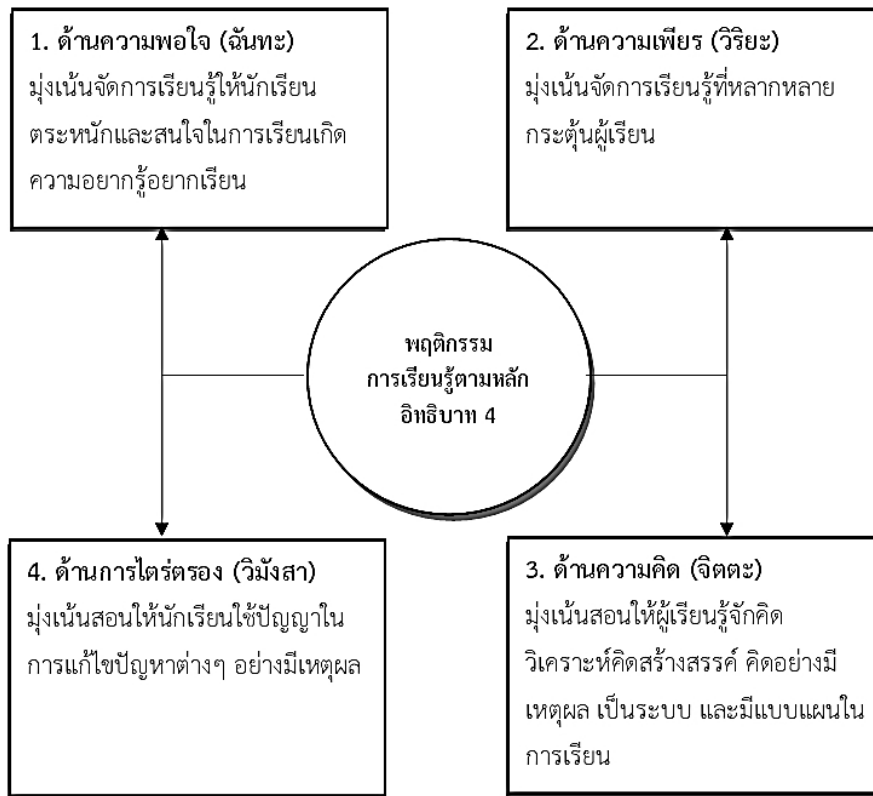
3.3 ควรศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ตามหลักอริยบท 4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคายด้วย

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมตามหลักอริยบท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย มี 4 ด้าน คือ ด้านความพอใจ (ฉันทะ) ด้านความเพียร (วิริยะ) ด้านความพอใจ (จิตตะ) ด้านการไตร่ตรอง (วิมังสา) ซึ่งนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

จึงสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ว่า พฤติกรรม การเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักอริยบท 4 ในยุค NEW NORMAL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระหนักและสนใจในการเรียน เกิดความอยากรู้ อยากเรียน มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่หลากหลาย กระตุ้นการเรียนรู้ทำให้อยากรู้ อยากเรียนฝึกตนเอง ในการทำแบบฝึกหัดบ่อยๆ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นค้นคว้าหาความรู้ เกิดทักษะในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มุ่งเน้นพัฒนาตัวเองให้รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน และมุ่งเน้นพัฒนาตัวเองในการใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล โดยเริ่มตั้งแต่มีการกำหนดปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ตั้งสมมติฐานเก็บรวบรวมข้อมูล พิสูจน์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล จึงทำให้เกิดองค์ความรู้อย่างแท้จริงมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- พระจักร จกกวโร (เหมือนปิ่น). (2561). การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระพัฒนพล สิริสุวณโณ (เพ็ชรไชย). (2562). *การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาฉัตรชัย ฌมมารเมธี (ทันบาล). (2560). *ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข). (2560). *ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปริยัติคุณรวทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุรศักดิ์ ตปสีโล (ชาวพงษ์). (2562). *การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนศรีรัตนวิทยา อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publication.

การรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการสอนศตวรรษที่ 21:

กรณีของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม*

Join Forces to Improve the 21st Century Teaching Skills:

A Case of Samlium Municipal School

ศุภพาพิศย์ เปรมียวงศา และวิทูล ทาชา

Supapapit Premiyawongsa and Witoon Thacha

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Supapapit1123@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนด้วยการรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการสอนศตวรรษที่ 21: กรณีของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม โดยการวิจัยเชิงคุณภาพอิงกับปรัชญากำหนดนิยม ปรากฏการณ์นิยม เน้นการศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่เป็นอย่างอยู่และความหมายของสิ่งนั้น มีผู้ร่วมวิจัย จำนวน 10 คน ดำเนินการ 2 ภาคเรียน ในปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสังเกต 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์กลุ่ม 3) แบบตรวจสอบหรือบันทึกและ 4) แบบประเมินผลการบรรลุความคาดหวังจากการพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลที่รับจากเครื่องมือที่เลือกใช้ในการวิจัยที่ได้จากการจัดกิจกรรมทั้ง 10 ขั้นตอน นำมาวิเคราะห์ร่วมกันเป็นระยะๆ โดยคาดหวังผลจากการพัฒนา 3 ประการ คือ 1) เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติของครู การจัดกิจกรรม และคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน 2) เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติในตัวผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย 3) เกิดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติในลักษณะเป็นทฤษฎีฐานรากในบริบทเฉพาะของโรงเรียนแห่งนี้

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยแสดงระดับการปฏิบัติของครู ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 หลังการปฏิบัติงานจริงที่ 1 และหลังจริงที่ 2 สูงขึ้นจากก่อนการปฏิบัติ 2) ผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัยมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการทำงาน การสะท้อนผลและการทำงานอย่างครบ

*ได้รับบทความ: 12 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 17 สิงหาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 14 กันยายน 2564

Received: July 12, 2021; Revised: August 17, 2021; Accepted: September 14, 2021

วจจร 3) องค์ความรู้ที่ได้รับคือ ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลลัพธ์ที่คาดหวังให้เกิดขึ้น แนวคิดและกลยุทธ์ที่นำมาใช้เป็นพลังขับเคลื่อนเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่อต้าน การเอาชนะการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละประเด็นที่สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การรวมพลัง; การพัฒนา; ทักษะการสอน

Abstract

This research aimed to improve the quality of students by joining forces to develop 21st century teaching skills in case of Samlium Municipal School. The method used in the Philosophy phenomenon. It focuses on descriptive studies to understand what it is and what it means., and there were ten teachers voluntarily participating. The study had been done in two semesters of the academic year 2020. Research tools were: 1) Observation form 2) In-depth interview form, Group interview form, 3) Check or Record form, and 4) Evaluation for development expectations form. The three expectations from the development outcomes were: 1) the improvement under the identified indicators: a) teacher performance, b) organizing teaching activities and c) the students characteristic, 2) the researcher, the research participants, and the entire teaching staff learned from practice, and 3) the knowledge, which had been obtained from the practice as a foundation theory in this school.

The results revealed that: the average means of teacher performance in developing 21st century teaching skills, teaching activities of teachers in developing teaching skills in the 21st century, and student characteristics in developing 21st century teaching skills after the 1st and after the 2nd cycles were higher than before the operation. Secondly, the researcher and co-investigator learned from the practice of many issues as follows: Awareness of the importance of participation in work reflection, and experience Lastly, the knowledge: Expected change, Driving factors, Resistance to change and overcoming resistance drive change. The details of each issue can be used as a model for the students in developing 21st century teaching skills. Moreover, the concept can be applied to other new conceptual developments.

Keywords: Joining forces; development; Teaching Skills

1. บทนำ

ระบบการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก โรงเรียนต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 โดยโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าความสำเร็จทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องสร้างหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมความรู้และทักษะต่อกับโลกและเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก โรงเรียนควรเป็นสถานที่ใช้เป็นศูนย์รวมการประสานระหว่างครู และผู้เรียนในการติดต่อกับชุมชนและสังคม (สุทธิวรณ ต้นศิริจนวนศ์, 2560, หน้า 2843-2854) ในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องค้นหายุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนา แนวโน้มการจัดการศึกษาจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่างๆ การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ต้องเรียนจากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง บูรณาการเรียนในห้องเรียนและชีวิตจริงสามารถดึงความสามารถ ความคิด ทักษะของตัวนักเรียนออกมาให้มากที่สุด (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557, หน้า 1-17)

ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องตระหนักถึงแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของเทคโนโลยีและสอดคล้องกับสิ่งที่อนาคตจะนำมาสู่การศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 ที่ดีนั้น ตระหนักถึงโอกาสในการทำงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ของนักเรียน และสนับสนุนให้มีการคิดและวางแผน

ล่วงหน้า เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนจะไม่ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง และท้ายสุด ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องใช้กลยุทธ์ทางการสอน เพื่อให้แน่ใจว่าการศึกษามุ่งเน้นไปที่การเตรียมพร้อมให้ลูกหลานของเราในวันนี้สำหรับอนาคตว่าผู้เรียนจะอยู่ที่ไหนและผู้เรียนจะทำงานที่ไหนไม่ใช่โลกของเราในปัจจุบัน ครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 ต้องเป็นครูมืออาชีพโดยมีความรู้ในศาสตร์ด้านเนื้อหาความรู้ในวิชาที่สอน และศาสตร์ด้านการสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการด้าน ICT เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมความเป็นครู สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 ให้เป็นบุคคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างนวัตกรรมจนได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายไปยังต่างประเทศเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ ลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ที่ปฏิเสธไม่ได้หลังจากการวิจัยอย่างละเอียดในเว็บไซต์ กรณีศึกษาและการอภิปรายที่หลากหลายพบว่า มีลักษณะเฉพาะ 8 ประการ ที่สามารถพบเห็นได้ในครูผู้สอนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ลักษณะเหล่านี้ อธิบายได้ดังนี้ 1) นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) 2) การคิดไปข้างหน้า (Forward Thinking) 3) การทำงานอย่างมีส่วนร่วม (Actively Engaged) 4) การพลิกกลับ (Reversal) 5) สิ่งที่เกี่ยวข้อง (Related Things) 6) สังคม (Social) 7) การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Being a Lifelong Learner) 8) ความร่วมมือกัน (Cooperation) (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2560, หน้า 14-29)

โรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่จัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย มีนักเรียน ทั้งสิ้น 900 คน จัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและแนวทางในการ จัดทำโดยนำกรอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนสิ่งที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควรของโรงเรียนจากการประเมินผลรวม ภายในสถานศึกษา พบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ขาดการบูรณาการแต่ละรายวิชาเข้าด้วยกัน ส่งผล ทำให้เด็กมีการบ้านมากมายและต้องเรียนกวดวิชา ซึ่งครูก็มักจะเก็บเทคนิคการสอนไว้สอนพิเศษเพื่อ หารายได้ ขณะที่ครูรุ่นใหม่บางคนขาดประสบการณ์ ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดบทเรียนสำเร็จรูป และใช้การคัดลอก ซึ่งมีเนื้อหาไม่ครบตามตัวชี้วัด ในหลักสูตร บางครั้งยังอ่านคู่มือการสอนไม่เข้าใจ และไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ครูมีภาระงานอื่น มากจึงไม่มีเวลาในการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมการ จัดกระบวนการเรียนรู้ของครูจึงไม่มีคุณภาพในการ พัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมาย

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจและมุ่งที่จะพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการศึกษาให้ตรงตามจุด มุ่งหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการประกัน คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน เทศบาลบ้านสามเหลี่ยม การพัฒนาทักษะการสอน สำหรับครูในศตวรรษที่ 21 โดยระเบียบวิธีการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งมีลักษณะสำคัญเป็นการวิจัย

ที่อิงกับทฤษฎีสังคมเชิงวิพากษ์ (Critical Social Theory) และทฤษฎีหลังสมัยใหม่นิยม (Theories of Postmodernism) ที่เชื่อเกี่ยวกับประสบการณ์ ที่มีอยู่จริงของมนุษย์ การตั้งศักยภาพของมนุษย์ ออกมาใช้ให้เต็มที่ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและความเป็นประชาธิปไตยในการกระทำ และการส่งผลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดการ เรียนรู้ และเกิดความรู้ใหม่จากการปฏิบัติ เป็นการ วิจัยแบบล่างขึ้นบน ที่ทั้งผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการ วิจัยกับผู้ร่วมวิจัยในลักษณะเป็นความร่วมมือ (Collaboration) ที่ต่างมีสถานะที่เท่าเทียมกัน (Equally) เป็นการวิจัยที่ผู้ถูกวิจัยเปลี่ยนบทบาท จากการเป็นผู้ถูกกระทำ (Passive) เป็นผู้กระทำ (Active) หรือผู้ร่วมกระทำ (Participant) หรือ เปลี่ยนวิธีการวิจัยจากผู้เรียน (On Them) เป็นการ วิจัยโดยผู้เรียนและเพื่อผู้เรียน (By Them and for Them) จากกระบวนการของวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Acting) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนผล (Reflecting) ในลักษณะที่เป็น วงจรแบบเกลียวสว่าน (Spiral Cycle)ที่มีการ ดำเนินการต่อเนื่องกันไม่สิ้นสุด มุ่งการเปลี่ยนแปลง ที่คาดหวังว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน อันเนื่องจากความมีพันธะผูกพันในสิ่งที่ทำจาก บทบาทการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนนั้น

จากการสังเคราะห์ทัศนะของนักวิชาการ พบว่า มีคำอธิบายเป็นแนวคิดใน 8 ประเด็นหลัก เหล่านี้ถือเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ของการจัดการ เรียนรู้สำหรับการศึกษาศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการของโรงเรียนแห่งนี้ จึงสนใจที่จะพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียน

ด้วยแนวคิดของ การรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้การสอนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะช่วยให้การพัฒนابرผลสำเร็จ เพราะเป็นการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นประชาธิปไตยในการกระทำที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทำงานร่วมกันในลักษณะเป็นความร่วมมือ (Collaboration) ที่ต่างมีสถานะที่เท่าเทียมกัน (Equally) เป็นการวิจัยโดยพวกเขาและเพื่อพวกเขา (By Them and for Them) จากกระบวนการของวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Acting) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนผล (Reflecting) ในลักษณะที่เป็นวงจรแบบเกลียวสว่าน (Spiral Cycle) ที่มีการดำเนินการต่อเนื่องกันไม่สิ้นสุด มุ่งการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนอันเนื่องจากความมีพันธะผูกพันในสิ่งที่ทำจากบทบาทการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนด้วยแนวคิด การรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้การสอนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม โดยคาดหวังผลจากการพัฒนา 3 ประการ คือ

1.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติของครู การจัดกิจกรรมการสอนของครู และคุณลักษณะที่

เกิดขึ้นกับนักเรียน

1.2 เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติในตัวผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และครูทั้งโรงเรียน

1.3 เกิดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติในลักษณะเป็นทฤษฎีฐานรากในบริบทเฉพาะของโรงเรียนแห่งนี้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพอิงกับปรัชญากำหนดนิยม ปรัชญาการณนิยม เน้นการศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่เป็นอย่างอยู่และความหมายของสิ่งนั้น กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีผู้ร่วมวิจัย (Participants) เป็นผู้บริหารและครูที่สมัครใจ จำนวน 10 คน จากครูในโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 58 คน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีบทบาท มีสถานะที่เท่าเทียมในการร่วมกันคิด ปฏิบัติ สังเกตและสะท้อนผลของการวิจัยทั้ง 2 วงจร 10 ขั้นตอน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของ Mills (2007) ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) แบบสังเกต (Observation) 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) 3) แบบตรวจสอบหรือบันทึก (Examining / Record) เช่น บันทึกอนุทิน แผนที่ เครื่องมือบันทึกเสียงและบันทึกภาพ หลักฐานสิ่งของบันทึกภาคสนาม และ 4) แบบประเมินผลการบรรลุความ

คาดหวังจากการพัฒนา

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามแนวคิดของวิโรจน์ สารัตนะ (2561) ที่มีวงจรการปฏิบัติของกิจกรรมการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) การสะท้อนผล (Reflect) จำนวน 2 วงจร มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้งก่อนและหลังการดำเนินงานใน 2 วงจรดังกล่าวเป็น 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมการ (Preparation) 2) การวางแผน (Planning) 3) การปฏิบัติ (Acting) 4) การสังเกต (Observing) 5) การสะท้อนผล (Reflecting) 6) การวางแผนใหม่ (Re-Planning) 7) การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting) 8) การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing) 9) การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflecting) 10) การสรุปผล (Conclusion) คำนี้ถึงหลักการ 10 ประการ ดังนี้ 1) บริบทเฉพาะ 2) ทักษะที่หลากหลาย 3) มุ่งการเปลี่ยนแปลง 4) มุ่งให้เกิดการกระทำเพื่อบรรลุผล 5) รับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ร่วมวิจัยทุกคน 6) วิเคราะห์ วิพากษ์และประเมินตนเอง 7) ตระหนักในศักยภาพ ความเชี่ยวชาญและการเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากภายในชุมชนเอง 8) เรียนรู้จากการกระทำทั้งสำเร็จและไม่สำเร็จ เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ 9) การมีบันทึกของผู้ร่วมวิจัยทุกคน เช่น การเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในคำอธิบายสิ่งที่ปฏิบัติการ

เปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและรูปแบบองค์การ การพัฒนาตนเองจากการร่วมในการวิจัย เป็นต้น 10) นำไปสู่การปฏิบัติหรือการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำนึงถึงจรรยาบรรณ 10 ประการ ดังนี้ 1) รับผิดชอบต่อการรักษาความลับ 2) ผู้ร่วมวิจัยเข้าถึงข้อมูลต่างๆ อย่างเสมอภาคกัน 3) ทิศทางการวิจัยและผลลัพธ์ที่คาดหวังเกิดจากการตัดสินใจร่วมกัน 4) ให้ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมในการออกแบบกระบวนการวิจัยมากที่สุด 5) มีการปรึกษาหารือร่วมกัน และข้อเสนอแนะได้รับการเห็นชอบจากทุกฝ่าย 6) การสังเกตหรือการตรวจสอบเอกสารเพื่อจุดมุ่งหมายอื่นต้องได้รับการอนุญาตก่อน 7) ผลการดำเนินงานจะยังคงปรากฏให้เห็นและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นให้ข้อเสนอแนะได้ 8) ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์งานเขียนหรือทัศนคติของคนอื่นโดยขาด การเจรจาต่อรองก่อนการจัดพิมพ์เผยแพร่ 9) ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของกระบวนการวิจัยแต่เริ่มแรก รวมทั้งข้อเสนอแนะและผลประโยชน์ 10) ผู้ร่วมการวิจัยต่างมีอิทธิพลต่อการทำงานแต่ผู้ที่ไม่ประสงค์มีส่วนร่วมต้องได้รับการยอมรับและเคารพในสิทธิส่วนบุคคล

นอกจากนั้น ยังคำนึงถึงบทบาทของผู้วิจัย 10 ประการ ดังนี้ 1) เป็นครู 2) เป็นผู้นำ 3) เป็นผู้ฟังที่ดี 4) เป็นนักวางแผน 5) เป็นนักออกแบบ 6) เป็นนักวิเคราะห์ 7) เป็นนักสังเคราะห์ 8) เป็นนักสังเกตการณ์ 9) เป็นนักรายงานผล 10) เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกดังมีสรุปผลการวิจัยที่นำเสนอ เพื่อการอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะตามลำดับ

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่เรียกว่า การรวมพลังการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21: โครงการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษที่ 21 (Professional Learning Community (PLC) for 21st Century Classroom) หลังการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติ มีผลการประเมินระดับการปฏิบัติของครู ระดับการจัดกิจกรรมการสอนของครู และระดับคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน 3 ระยะ คือ ก่อนการปฏิบัติของวงจรที่ 1 หลังการปฏิบัติของวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ 3 ระยะ ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมินก่อนและหลังการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดดังนี้ 1) การประเมินระดับการปฏิบัติของครูในการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 และการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแนวคิดการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู โรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม จำนวน 19 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) ผู้วิจัยจำนวน 1 คน และผู้ร่วมวิจัย จำนวน 10 คน รวมจำนวน 30 คน 2) คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนจำนวน 350 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่เป็นกลุ่ม

เป้าหมายของผู้ร่วมวิจัย มีผลการประเมินดังนี้

การเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง (Expected Change) ดังนี้ 1) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติของครูในการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ประเมินได้ก่อนการปฏิบัติ และผลการประเมินหลังการปฏิบัติตามวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87, 3.43 และ 4.33 ตามลำดับ 2) ผลการประเมินผลประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 ของครู มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ประเมินได้ก่อนการปฏิบัติ และผลการประเมินหลังการปฏิบัติตามวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73, 4.07 และ 4.54 ตามลำดับ และ 3) ผลการประเมินคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่ได้รับผลจากการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ประเมินได้ก่อนการปฏิบัติ และผลการประเมินหลังการปฏิบัติตามวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66, 4.14 และ 4.73 ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหวัง (Unexpected Change) ก่อนดำเนินการวิจัย มีบุคลากรให้ความสนใจน้อยมาก เพราะกลัวการเพิ่มภาระงานจากเดิมที่มากอยู่แล้วจะมีมากขึ้น และครูส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการสอนแบบเดิมๆ ไม่นำเทคนิคใหม่ๆ มาใช้หรืออาจจะนำมาใช้ได้อย่างไม่เต็มที่ และไม่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคนิค

การสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 หรือทักษะการสอนแบบใหม่ๆ ก็จะไม่รู้เทคนิคใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมา แต่เมื่อมีการพัฒนากระบวนการทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม “การรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21” ได้รับการพัฒนาจากทีมงานวิจัยเกิดประโยชน์ต่อทีมผู้ร่วมวิจัยและสถานศึกษาด้วย ส่งผลให้ครูมีความสนใจและกระตือรือร้นในการฝึกตามทักษะต่างๆ เป็นอย่างมาก ทำให้จากเมื่อก่อนที่คิดว่าจะเป็นการเพิ่มภาระงาน กลับมีแนวคิดใหม่เป็นการมีส่วนร่วมทันที เริ่มให้ความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมทักษะต่างๆ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม PLC เพราะมีเพื่อนร่วมวิชาชีพคอยช่วยกันคิด ช่วยกันหาแนวทางในการปรับตัวทำงานร่วมกับบุคคลอื่นนั้น เนื่องด้วยไม่ใช่โรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง ทำให้ช่วงแรกๆ จะมีอาการเกรงใจ ไม่คุ้นชิน ทำให้ต้องมีการปรับตัวค่อนข้างมาก กว่าจะทำให้ครูเข้าใจและร่วมมือได้ ต้องใช้เวลานาน และค่อยๆ คุยครั้งละคน ผู้วิจัยต้องอดทนรอเพื่อเป้าหมายที่อยู่ข้างหน้า และเพื่ออยากเห็นการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง ทำให้ครูได้มองเห็นวิสัยทัศน์หรือการเห็นภาพและทิศทางร่วม (Shared Vision) จากภาพความเชื่อมโยงให้เห็นภาพความสำเร็จร่วมกันถึงทิศทาง คุณครูได้เห็นคุณค่าร่วม เป็นการเห็นทั้งภาพเป้าหมาย และที่สำคัญเมื่อเห็นภาพความเชื่อมโยงแล้ว ภาพดังกล่าวมีอิทธิพลกับการตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและของ งานจนเชื่อมโยงเป็นความหมายของงานที่เกิดจากการตระหนักรู้ของสมาชิกใน PLC จนเกิดเป็นพันธะสัญญา

ร่วมกัน หลอมรวมเป็น “คุณค่าร่วม” ซึ่งเป็นชุมพลังสำคัญที่จะเกิดพลังในการไหลรวมกันทำงานในเชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพพร้อมกัน ในด้านของผู้เรียน นักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นจากครูและเพื่อนนักเรียนอื่นให้ทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบที่สมเหตุสมผลสำหรับตน นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้

2. การเรียนรู้ (Learning) จากการปฏิบัติ

2.1 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัย

การทำงานแบบร่วมมือกันช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และผลสำเร็จของงานได้ดีกว่าการทำงานแบบต่างคนต่างทำอย่างที่เคยเป็นมา ก่อเกิดคุณธรรมประจำใจได้ และยังบ่งบอกถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกันได้เป็นอย่างดี และในเวลาที่มีปัญหาที่ไม่ลงตัวในการนำเสนอก็ช่วยกันแก้ไขได้ในทันที การนำเสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีแก่กันก็เกิดการเสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีที่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าปกติ

2.2 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมวิจัย

ได้เกิดองค์ความรู้ในการทำงานแบบร่วมมือกันช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และผลสำเร็จของงานได้ดีกว่าการทำงานแบบต่างคนต่างทำอย่างที่เคยเป็นมา ผู้วิจัยเกิดภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วมเป็นผู้นำที่สามารถทำให้สมาชิกใน PLC เกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและวิชาชีพ จนสมาชิกเกิดภาวะผู้นำในตนเองและเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน PLC ได้โดยมีผลมาจากการเสริมพลังอำนาจจากผู้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะการเป็นผู้นำที่เริ่มจาก

ตนเองก่อนด้วยการลงมือทำงานอย่างตระหนักรู้ และใส่ใจให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงานทุกๆ คน จนเป็นแบบที่มีพลังเหนียวแน่นให้ ผู้ร่วมงานมีแรงบันดาลใจและมีความสุขกับการทำงานด้วยกันอย่างวิสัยทัศน์ร่วม รวมถึงการนำแบบไม่นำ

2.3 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้รับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สอนน้อยลง เรียนรู้มากขึ้น ครูผู้สอนลดบทบาทในการสอนของตนเองให้น้อยลง และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นนักคิด มีความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับนวัตกรรมและความสามารถในการสร้างสรรค์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่ดีขึ้นและเป็นการเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตของผู้เรียน เป็นการเปลี่ยนจากการจัดการศึกษาในเชิงปริมาณไปสู่การจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง

2.4 การเรียนรู้โดยภาพรวม กระบวนการรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการ PLC ของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยมทำให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองจากข้างใน หรืออุทิศภาวะความเป็นครูให้เป็นครูที่สมบูรณ์ โดยมีนัยยะสำคัญคือ การเรียนรู้ตนเอง การรู้จักตนเองของครู เพื่อที่จะเข้าใจมิติของผู้เรียนที่มากกว่าความรู้ แต่เป็นมิติของความเป็นมนุษย์ ความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อครูมีความเข้าใจธรรมชาติตนเองแล้ว จึงสามารถมองเห็น

ธรรมชาติของ ศิษย์ตนเองอย่างถ่องแท้ จนสามารถสอนหรือจัดการเรียนรู้โดยยึด การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญได้ รวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนที่ต้องอาศัยการตระหนักรู้ สติ การฟัง การใคร่ครวญ เป็นต้น จิตที่สามารถเรียนรู้และเป็นครู ได้อย่างแท้จริงนั้นจะเป็นจิตที่เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา ความกรุณาและความอ่อนน้อมเห็นศิษย์เป็นครู เห็นตนเองเป็นผู้เรียนรู้ มีพลังเรียนรู้ในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้อย่างใคร่ครวญและการฝึกสติ เป็นต้น

3. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติ (Knowledge Gained from Practice) เป็นองค์ความรู้ในลักษณะเป็นทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) ในบริบทเฉพาะของการวิจัยเชิงปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานในโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยมไม่ใช่องค์ความรู้เชิงอ้างอิงที่เป็นผลจากการวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งจากการประมวลผลโดยรวมจากการถอดบทเรียนและการสะท้อนผล

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

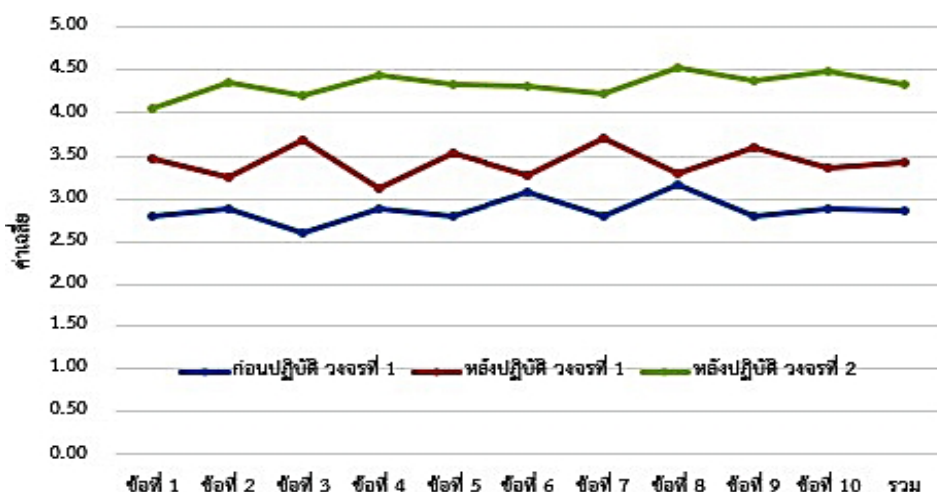
การเปลี่ยนแปลง (Change) จากการปฏิบัติจากผลการวิจัยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21: กรณีของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม โดยมีผลการประเมิน 3 ด้าน คือ

1) แบบประเมินระดับการปฏิบัติของครูในการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 และ 3) คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่ได้รับผลจากการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูทำการประเมินผล 3 ระยะ คือ ก่อนการปฏิบัติ หลังการ

ปฏิบัติวงจรที่ 1 และหลังการปฏิบัติวงจรที่ 2

จากผลการประเมินระดับการปฏิบัติของครูในการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ประเมินได้ก่อนการปฏิบัติและผลการประเมินหลังการปฏิบัติตามวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.874.43 และ 4.33 ตามลำดับ ดังภาพ

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของครูก่อนปฏิบัติวงจรที่ 1 หลังปฏิบัติวงจรที่ 1 และหลังปฏิบัติวงจรที่ 2

ผลการวิจัยดังกล่าว มีเหตุผลที่นำมาอธิบายได้ดังนี้ 1) เป็นผลจากการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีหลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับการใช้ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic leadership) ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมกันในลักษณะเป็นความร่วมมือ (Collaboration) ที่ต่างมีสถานะที่เท่าเทียมกัน (Equally) ในการร่วมกันวางแผน (Planning) ปฏิบัติ (Acting) สังเกต (Observing)

และสะท้อนผล (Reflecting) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุคคลอื่นที่นำเอาระเบียบวิธีวิจัยนี้มาใช้แล้วปรากฏผลการวิจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่คาดหวัง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยมที่มีปัญหา ครูจำนวนไม่น้อยใช้ตนเองเป็นที่ตั้งและเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน และสอนตามความเข้าใจของตนเองมากกว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อเป็นดังนี้ผู้เรียน

โดยมากจึงเรียนจากการจดจำและยึดเนื้อหาที่ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอเท่านั้น ไม่ได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด การค้นคว้า มีผลเสียคือผู้เรียนจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงความรู้และเกิดความไม่เข้าใจที่ทำให้ไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้กับการทำงานในชีวิตจริงได้ ทางผู้วิจัยจึงใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้มาจัดการเรียนการสอนให้สามารถตอบสนองผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ เพราะคุณภาพของครูคือหัวใจของการบริหารสถานศึกษาสู่การพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ว่า คุณภาพของครูช่วยให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การเพิ่มทักษะครูจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของการจัดการศึกษา รวมถึงส่งเสริมภาวะผู้นำศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน สอดคล้องกับบทความของวิโรจน์ สารรัตน์และคณะ (2561, หน้า 261-271) เรื่อง ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 สะท้อนถึงกระบวนการทัศน์ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่มีพื้นฐานความคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงและเพื่ออนาคตที่ดีกว่า และความสำคัญของการจัดการและภาวะผู้นำว่าเป็นของคู่กัน ต่างต้องจับมือกัน (Hand in Hand) สอดคล้องกับทัศนะของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558) กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 21 ครูต้องมีทักษะการสอนที่น่าสนใจและทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนให้เกิดความคิดระดับสูงจากกิจกรรมที่ทำท่าย การพูดน้อยฟังมาก ครูควรให้นักเรียนได้พูดคุยอภิปรายร่วมกันในผลที่เกิดขึ้นและยอมรับในผลที่เกิดขึ้นนั้น และให้ถือว่าแม้จะล้มเหลวก็เป็นการเรียนรู้และใช้ความล้มเหลวนั้นเป็นแรงผลักดันให้เขามีความมุ่งมั่นพยายามเพื่อหาหนทางแห่งความสำเร็จให้ต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนี้เป็นผลจากการวิจัยในบริบทเฉพาะของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม ดังนั้น ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยจึงเน้นที่การนำไปใช้ของโรงเรียนแห่งนี้โดยเฉพาะ คือ การนำเอาประสบการณ์การเรียนรู้และองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติในงานวิจัยนี้ไปเป็นบทเรียนเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนด้วยแนวคิดการพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21 ต่อไปอีกอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็ต้องคำนึงถึงการริเริ่มนำเอาแนวคิดใหม่อื่นๆ มาเป็นประเด็นเพื่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนด้วย เช่น กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะสำหรับครูและทักษะสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาเทคนิควิธีการสอนของ

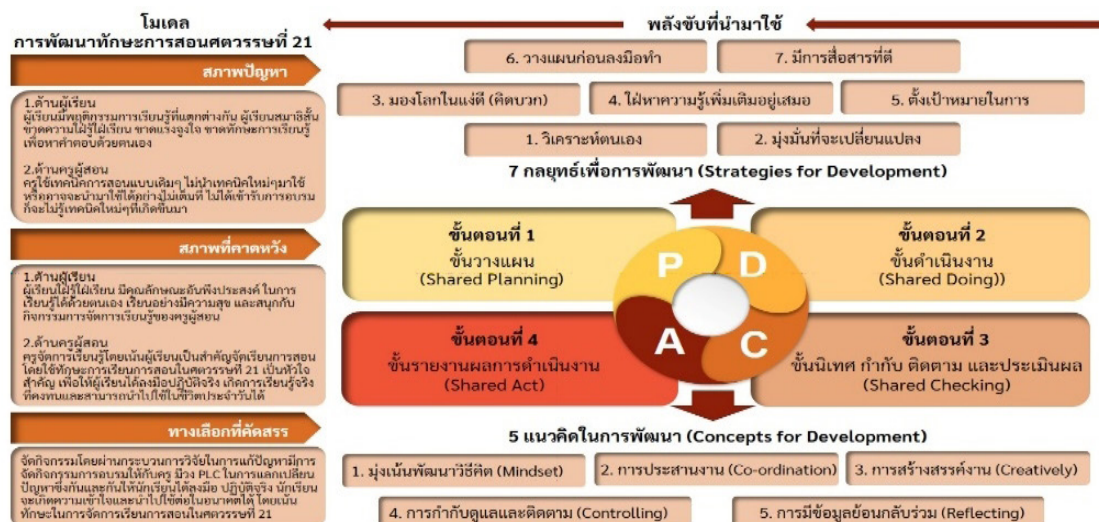
ครูในหลากหลายรูปแบบ และร่วมสร้างสรรค์เป็น นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสู่การเป็น วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

1.2 ผลจากการวิจัยนี้ทำให้ได้ความรู้ ใหม่ (New Knowledge) จากการปฏิบัติแม้จะเป็น ความรู้ใหม่ในบริบทเฉพาะของโรงเรียนเทศบาล บ้านสามเหลี่ยมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการความ สำเร็จในการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ แต่อาจ นำความรู้ใหม่ไปศึกษาต่อยอด เช่น การสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษาด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) เป็นต้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

งานวิจัยนี้ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ในบริบท เฉพาะของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม ที่อธิบายได้ด้วยกรอบแนวคิดการวิเคราะห์พลังขับ (Force-Field Analysis) ของ Kurt Lewin (1943,

pp. 292-310) ดังรายละเอียดที่กล่าวถึงในสรุปผล การวิจัยนั้น ถือเป็นองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพราะการวิจัยประเภทนี้ มุ่งการเปลี่ยนแปลงและ มุ่งให้เกิดการกระทำเพื่อบรรลุผล ผู้วิจัยได้นำ โมเดลปฏิบัติการ 4 ขั้นตอนเพื่อปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม การรวมพลังพัฒนาทักษะการสอนศตวรรษ ที่ 21: กรณีของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม เพื่อเข้าสู่จรรยาบรรณดำเนินงานในขั้นตอนประกอบด้วย 7 กลยุทธ์เพื่อการพัฒนา (Strategies for Development) 5 แนวคิดในการพัฒนา (Concepts for Development) และขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการดำเนินงาน (Do) 3) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการ ดำเนินงาน (Check) 4) ขั้นที่ 4 ขั้นการรายงานผล การดำเนินงาน (Action) ดังภาพ

ภาพที่ 2 กลยุทธ์ แนวคิด วิธีการพัฒนาและสภาพที่คาดหวัง ของการพัฒนาเพื่อปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาทักษะการสอนศตวรรษที่ 21: กรณีของโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม

องค์ความรู้จากการปฏิบัติดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยถือเป็นทฤษฎีฐานรากจากการกระทำร่วมกันในภาคสนาม เป็นองค์ความรู้จากการปฏิบัติในบริบทเฉพาะพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ไม่เป็นทฤษฎีทั่วไป (Universal Theory) ที่จะนำไปใช้อ้างอิงถึงประชากรได้ ดังทัศนะของ Coghlan & Brannick (2007, pp. 59-74) และ James, Milenkiewicz

& Bucknam (2008) ที่กล่าวว่า ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีข้อจำกัดในการนำไปเผยแพร่หรืออ้างอิง แต่สามารถนำผลประเด็นข้อคิดหรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือที่กำลังมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันได้

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 7(2), 14-29.
- วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(1), 261-271.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิดและแนวปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุทธวีรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 10(2), 2843-2854.
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 8(1), 1-17.
- Brannick, T., & Coghlan, D. (2007). In Defense of Being “Native”: The Case for Insider Academic Research. *Organizational Research Methods*, 10(1), 59-74.
- James, E. A., Milenkiewicz, M. T., & Bucknam, A. (2008). *Participatory action research for educational leadership: Using data-driven decision making to improve schools*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Lewin, K. (1943). Defining the 'Field at a Given Time'. *Psychological Review*, 50(3), 292-310.
- Mills, G. E. (2007). *Action research: A guide for the teacher researcher*. Ohio: Prentice Hall Columbus.

**การประเมินโครงการหลักสูตรห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบัวขาว
หลักสูตรปรับปรุงปีการศึกษา 2554***

**The Evaluation of Science Mathematics Program Curriculum
for Upper Secondary Students in Buakhao School**

เกษราภรณ์ ถิ่นจันทน์ และจิระพร ชะโฌ

Ketsaraporn Thinchamnong and Jiraporn Chano

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: jiwthinchn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 2) ประเมินคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและ 3) ประเมินคุณภาพนักเรียนที่เรียนรู้อตามหลักสูตร เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 213 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 5 คน คณะกรรมการห้องเรียนพิเศษ 10 คน ครูผู้สอนในหลักสูตร จำนวน 18 คน นักเรียนห้องเรียนพิเศษในหลักสูตร จำนวน 90 คนและผู้บริหารโรงเรียนห้องเรียนพิเศษในหลักสูตร จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้อตามหลักสูตร 3) แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพนักเรียนที่เรียนรู้อตามหลักสูตร และ 4) แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบภายในของหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบัวขาว รวมทุกด้านอยู่ในระดับ

*ได้รับบทความ: 13 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 31 สิงหาคม 2564; ตอบรับตีพิมพ์: 14 กันยายน 2564

Received: July 13, 2021; Revised: August 31, 2021; Accepted: September 14, 2021

มากที่สุด ($\bar{x} = 4.56-4.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินคุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.60-4.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนที่เรียนรู้ตามหลักสูตร ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 2.93-4.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตร; หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์; การประเมินโครงการหลักสูตร

Abstract

This research aimed 1) to evaluate the elements congruence of Science Mathematics program curriculum for upper secondary students in Buakhao School, 2) to evaluate quality of learning management of Science Mathematics program curriculum and 3) to evaluate students' quality in Science Mathematics program curriculum. The research design was mixed method. The sample of the study were 213 consisted of 5 school's administrators, 10 committee of Science Mathematics program curriculum, 18 teachers in Science Mathematics program curriculum, 90 students in Science Mathematics program curriculum and 90 parents of students in Science Mathematics program curriculum. The instruments used to collect data were 1) questionnaire of elements congruence, 2) questionnaire of learning management quality, 3) questionnaire of students' quality and 4) unstructured interview. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study revealed as follows:

1. The results of evaluation the elements congruence of Science Mathematics program curriculum for upper secondary students in Buakhao School shown that overall of the elements rated in the most level ($\bar{x} = 4.56-4.88$), when considered into each aspect shown all aspects rated in the most level.

2. The results of evaluation quality of learning management of Science Mathematics program curriculum yielded that overall of the quality rated in the most level ($\bar{x} = 3.60-4.93$), when considered into each aspect pointed out that all aspects rated in the most level.

3. The results of evaluation students' quality in Science Mathematics program curriculum indicated that overall of students' quality rated in the most level ($\bar{x} = 2.93-4.90$), when considered into each aspect revealed that all aspects rated in the most level.

Keywords: Curriculum; Science Mathematics Program Curriculum; Curriculum Project Evaluation

1. บทนำ

การศึกษานับเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการสร้างความเจริญงอกงามของบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะใช้เสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติ ใ้มนุษย์รู้จักตัวเอง รู้จักสังคม และรู้จักสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กับตัวเอง สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปแก้ปัญหาต่างๆ ได้ (รุจิร ภูสาระ, 2551, หน้า 72) ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้นั้นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง คือ หลักสูตร หลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนะหรือแนวทางในการจัดการศึกษา หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพราะได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และจุดประสงค์ไว้อย่างแน่นอนว่าให้ต้องเกิดผลต่อผู้เรียนอย่างไร หลักสูตรจึงมีบทบาท สำคัญในการจัดการเรียนการศึกษาไม่ว่าระดับใด (ชนัท ธาตุทอง, 2552, หน้า 11)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และ

ทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจน ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้สถานศึกษายังสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นและสภาพบริบทของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 14)

หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ตามแนวทาง สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) และมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.) ที่ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น

หนึ่งในหลักสูตรที่สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถจัดทำขึ้นได้โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษที่มีทักษะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ให้เป็นนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย เป็นการเพิ่มปริมาณนักวิทยาศาสตร์ ภายในประเทศให้มากขึ้น โดยหลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ พุทธศักราช 2554 ฉบับนี้ ได้ปรับปรุงจากหลักสูตรห้องเรียนพิเศษ พุทธศักราช 2549 เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรมาตรฐานสากล โดยใช้โดยใช้ข้อมูลจากการประชุมระดมความคิดระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครูผู้สอนผู้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากโรงเรียนแม่ข่ายห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ 9 แห่ง และโรงเรียนในโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) 4 แห่ง (สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

โรงเรียนบัวขาว สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา โดยหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ของโรงเรียนบัวขาว เป็นอีก 1 หลักสูตรสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ได้รับการพัฒนา

อย่างเต็มตามศักยภาพเพื่อเป็นฐานในการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจอย่างเต็มตามศักยภาพพร้อมทั้งปลูกฝังให้มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์และมีความเป็นนักวิจัยอย่างลึกซึ้ง และมีความพร้อม ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้พัฒนาเต็มศักยภาพ (โรงเรียนบัวขาว, 2562)

นอกจากนี้ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) มีนโยบายให้โรงเรียนเครือข่ายที่เปิดสอนหลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดังกล่าวติดตามและปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ทุกๆ 5 ปี และโรงเรียนส่วนมากได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วเป็นระยะ เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและรับฟังความต้องการจากสังคม ซึ่งการติดตาม และประเมินผล ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าเป็นอย่างไร (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553, หน้า 31) โดยหลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นแม่บทเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลง ประสพการณ์ทุกรูปแบบ ทุกระดับชั้นแก่ผู้เรียน อันเปรียบเสมือนแผนที่หรือเข็มทิศที่จะนำทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลหลักสูตรที่ดีจะต้องมีความชัดเจน เหมาะสมกับผู้เรียนและสังคม ซึ่งจะนำไปให้หลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพฉะนั้นในการจัดทำหรือการพัฒนาหลักสูตรเป็นงานสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือ ร่วมใจกันในการดำเนินการเพื่อให้ได้

หลักสูตรในระดับต่างๆ ที่ดี (ธารง บัวศรี, 2542) โดยการประเมินผลหลักสูตรนั้นกระทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่างๆ ที่กำหนดไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาซึ่งการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่จุดประสงค์ขอบเขตของเนื้อหาสาระคุณภาพของผู้บริหารและผู้ใช้หลักสูตรสมรรถภาพของผู้เรียนความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน เป็นต้น (Tyler, 1949)

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการประเมินโครงการหลักสูตรห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรวมถึงเพื่อประเมินคุณภาพนักเรียนที่เรียนรู้อยู่ตามหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวให้มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้อีกต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554

2. เพื่อประเมินคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554

3. เพื่อประเมินคุณภาพนักเรียนที่เรียนรู้อยู่ตามหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949) โดยมีวิธีการดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดจำนวน 413 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนบัวขาว ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน รวม 5 คน 2) คณะกรรมการห้องเรียนพิเศษ จำนวน 80 คน 3) ครูผู้สอนหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 28 คน 4) นักเรียนห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 180 คน และ 5) ผู้ปกครองนักเรียนห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 180 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ทั้งหมดจำนวน 213 คน กลุ่มตัวอย่างที่ได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-610) ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) 2) คณะกรรมการ

ห้องเรียนพิเศษ จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย 3) ครูผู้สอนหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 18 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) 4) นักเรียนห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 90 คน ใช้วิธีการเลือกแบบการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) และ 5) ผู้ปกครองนักเรียนห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 90 คน ใช้วิธีการเลือกแบบการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 3) แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพนักเรียนที่เรียนรู้ตามหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 โดยแบบสอบถามแบ่งออกได้ดังนี้

3.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน

4. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้ 1) สร้างแบบสอบถามความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฉบับปรับปรุง 2554 โรงเรียนบัวขาว โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรทั้งภายนอกและภายในตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้จำนวน 5 คน 2) สร้างแบบสอบถามคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรทั้งภายนอกและภายในตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ จำนวน 5 คน 3) สร้างแบบสอบถามคุณภาพนักเรียนการเรียนรู้ตามหลักสูตรตามหลักสูตรเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรทั้งภายนอกและภายในตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ จำนวน 5 คน 4) หาความเที่ยงตรงโดยหาวิธีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปและครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กับความมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาสารคามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียน บัวขาว เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู อาจารย์ พร้อมส่งประเด็นสัมภาษณ์ไปล่วงหน้า ประสานงานกับผู้บริหาร และครูผู้สอนขออนัดหมาย เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสาน งานการจัดให้มีการประชุมกลุ่มของครู นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการหลักสูตร ผู้ปกครองนักเรียนในการสัมภาษณ์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) แบบสอบถามวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยแบบสอบถาม ใช้สถิติพื้นฐานแยกเป็น 2 กลุ่มคือ แบบสอบถามที่ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อหาความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (content analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ผลการประเมินความสอดคล้อง ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรโครงการ ห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรในด้านความ สอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56-4.88$) เมื่อพิจารณารายข้อของความ สอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร โครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์

คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 พบว่า 1) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านโครงสร้างของ หลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านเนื้อหาสาระ ของหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ที่สุดและ 5) ด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ใน ระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินคุณภาพด้านการ จัดการเรียนรู้ของหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนบัวขาว ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2554 ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.60-4.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 1) ด้าน ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ใน ระดับมากที่สุด 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกใน การจัดทำจัดการเรียนรู้ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านการนำ หลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด 5) ด้านการ บริหารหลักสูตร วางแผน และ 6) ด้านการดำเนิน งานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนที่ เรียนรู้ตามหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2554 ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 2.93-4.90$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อพบว่า 1) ด้านสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพอยู่ ในระดับมากที่สุด 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้าน ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้

และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบคิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด 5) ด้านความรู้ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 จากการประเมินพบว่า 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสร้อย เล่าพันธ์ (2552) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรได้สอดคล้องกันว่าหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาครูอาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ 2) โครงสร้างของหลักสูตรพบว่า ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้อธิบายลักษณะของหลักสูตรว่าต้องประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวดำเนินการวัดผลประเมินผล และการติดตาม 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตรพบว่า เนื้อหาสาระแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับ

ต้องการของผู้เรียนเนื้อหาสาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเนื้อหาสาระสอดคล้องครอบคลุมตามมาตรฐานหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับ อารัง บัวศรี (2542) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ 4) กระบวนการจัดการเรียนการสอนพบว่า วิธีการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจมีเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจน์ชญาณ์ สรรเสริฐ (2551) ได้ทำการวิจัยหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิจัยและการประเมินหลักสูตร (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) ของ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โดยศึกษาด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมดี สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จนบรรลุวัตถุประสงค์ 5) การวัดและการประเมินผล พบว่า การวัดและการประเมินผล การวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการวัดผลและประเมินผลตรงตามจุดมุ่งหมายของแต่ละวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551) โดยศึกษาการประเมินตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์และความรู้ความสามารถของมหาบัณฑิตในอนาคต พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นที่ต้องการมากที่สุด คือ มีการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา มีวิสัยทัศน์ มีเหตุผล มีความเชื่อมั่น มีความซื่อตรง และคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน ส่วนความรู้ความสามารถที่ต้องการมากที่สุด เรื่องพัฒนาวิธีการสอนและการจัดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร
โครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง
พ.ศ. 2554 จากการประเมินหลักสูตรโครงการ
ห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554
อภิปรายผลการวิจัยครอบคลุมด้านต่างๆ ได้ดังนี้
1) การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
พบว่า มีกระบวนการการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการ
ของผู้เรียน มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจัดกิจกรรม
ให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ที่หลากหลาย
สอดคล้องกับงานวิจัย Mingucci (2002, p. 451)
ได้ศึกษาการประเมินผลของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติ
การที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูสอนภาษาอังกฤษ
เป็นภาษาที่สองระดับหลังมัธยมศึกษา
จำนวน 8 คน ผู้ร่วมวิจัยมีการอภิปรายร่วมกัน
ในโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการอื่นๆ ทำให้มีส่วนร่วม
แบ่งปันในปัญหาการเรียนรู้จากเพื่อนมี
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในเชิงสร้างสรรค์ผลงานจัด
ประสบการณ์ที่หลากหลาย 2) สิ่งอำนวยความสะดวก
ในการจัดทำจัดการเรียนรู้ด้านวัสดุ
อุปกรณ์ พบว่า วัสดุอุปกรณ์ในการทดลองต่างๆ
มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนสื่อการเรียน
มีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ
งานวิจัยของสุภาพร เรืองปิยะเสรี (2551) ศึกษา
การประเมินความเหมาะสมด้านสื่อประกอบการ
เรียนการสอน และสถานที่เรียนงบประมาณ
อาจารย์เห็นว่า มีความพอเพียงอยู่ในระดับมาก
ด้านห้องเรียนอาจารย์ และนักศึกษา 3) การนำ

หลักสูตรไปใช้พบว่า ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย
หลายในการจัดการเรียนรู้ ครูมีการวางแผนและ
พัฒนาผู้เรียนให้ผ่านเกณฑ์การประเมินครูใช้สิ่ง
อำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์การทดลอง
สื่อการเรียน เอกสาร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับทิตินา แชมมณี (2547,
หน้า 134-135) และ Taba (1962, p. 312) ที่กล่าวว่า
การประเมิน หมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบ
หรือวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล การใช้ข้อมูลการ
พิจารณาตัดสินคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด
กิจกรรมใดๆ หรือโปรแกรมการศึกษาใดๆ
เพื่อกำหนดคุณค่า คุณภาพความถูกต้องเหมาะสม
โดยอาศัยเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกแนวทาง
เลือกต่างๆ

3. ประเมินคุณภาพนักเรียนของ
หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ โรงเรียนบัวขาว หลักสูตรปรับปรุง
พ.ศ. 2554 อภิปรายผลการวิจัยครอบคลุมด้าน
ต่างๆ ได้ดังนี้ 1) ด้านสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ
พบว่า นักเรียนมีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและ
ออกกำลังกายสม่ำเสมอ นักเรียนป้องกันตนเอง
จากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจาก
สถานะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับงาน
วิจัยของ Mingucci (2002, p. 451-A) ได้ศึกษา
การประเมินผลของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มี
ต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูสอนภาษาอังกฤษเป็น
ภาษาที่สองระดับหลังมัธยมศึกษา จำนวน 8 คน
ครูที่ร่วมวิจัยได้ประโยชน์หลายด้านจากการฝึก
ปฏิบัติ ได้แก่ การมีความเชื่อมั่นในตนเองและทาง
วิชาชีพอื่นๆ อันเป็นผลมาจากการทำโครงการวิจัย

ในชั้นเรียน 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์พบว่า นักเรียนมีความตระหนักรู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Byland (2002, p. 440-A) ได้ศึกษารูปแบบแนวคิดเพื่อพัฒนาและก่อให้เกิดการประเมินหลักสูตรปริญญาตรีแบบเปิดสาย การเปิดสายหรือฐานข้อมูลเครือข่ายการศึกษา คือ ทางเลือกที่เข้ามาอย่างรวดเร็วของผู้ใหญ่จำนวนมากที่ย้อนกลับสู่สภาพแวดล้อมทาง 3) ด้านทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พบว่า นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของศิรินันท์ พรหมคำรัง (2553, หน้า 106-116) ซึ่งได้กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีจะต้องไม่บั่นทอนความงอกงามทางจริยธรรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะต้องกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่มีลักษณะเป็นชุมชนแห่งวิชาความรู้ สามารถชี้ทางแก้ปัญหาให้ผู้อื่นได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การประเมินหลักสูตรโรงเรียนมีการปฏิบัติน้อยที่สุดจึงควรส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2 ด้านการจัดสอนซ่อมเสริมมีการปฏิบัติน้อยที่สุดจึงควรสนับสนุนให้มีการจัดสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนในหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

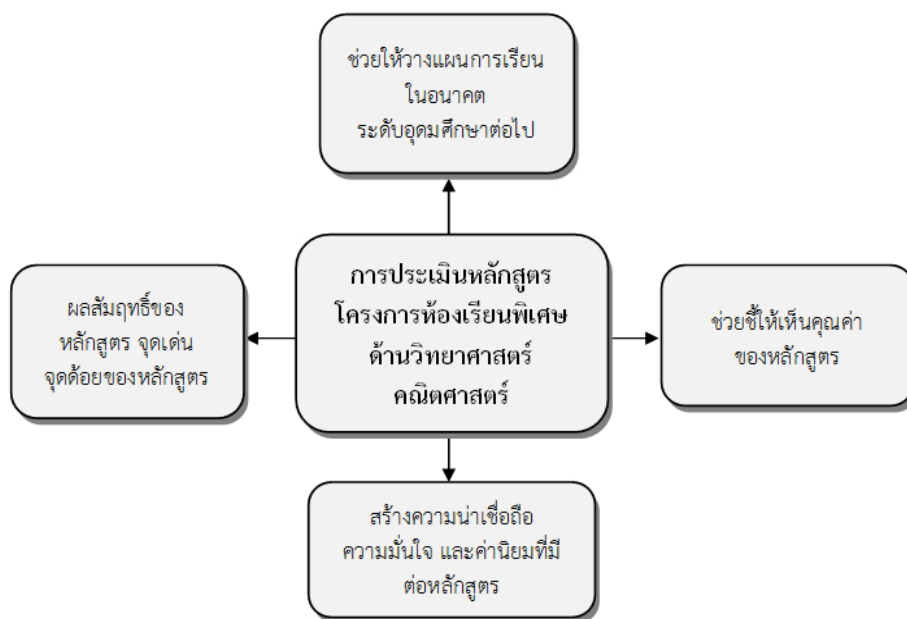
2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษ

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

2.3 ควรมีการประเมินหลักสูตรตามกำหนดเวลา โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบอื่น เช่น การศึกษาเชิงคุณภาพหรือศึกษาด้วยแนวคิดอื่น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

หลักสูตรในการจัดการศึกษาทุกหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อศึกษากลไกของหลักสูตร จุดเด่น จุดด้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสำเร็จของหลักสูตรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อพัฒนา ปรับปรุง ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นการประเมินหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์นั้น สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญจน์ชญาน์ สรรเสริญ. (2551). *การประเมินหลักสูตรการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ทีศนา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ธนรัช.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิร ภูสาระ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์.
- โรงเรียนบัวขาว. (2562). *รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กาฬสินธุ์: โรงเรียนบัวขาว.

- ศิรินันท์ พรหมดำรง. (2553). รายงานการวิจัยการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
พัฒนาหลักสูตรและการสอนสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี พุทธศักราช 2541. (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ ตามแนวทาง สสวท. และ สอวน. กรุงเทพฯ: สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี.
- สร้อย เล่าพันธ์. (2552). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช
2538 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- สุภาพร เรืองปิยะเสรี. (2551). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Byland, H. (2002). *What Works : Research-Based Best Practices in Development Education*.
New York: National Center for Developmental Education.
- Mingucci, M. M. (2002). Action Research as ESL Teacher Professional Development.
Dissertation Abstracts International, 63(2), 451.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace
and World.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The university
of Chicago Press.

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2^{*} Guideline Development for Teacher in Literacy Learning Management under the Office of Buriram Primary Educational Service Area 2

ทิพาพร ศรีสม และพัชรวิทย์ จันทรศิริส

Tipatorn Sirime and Pacharawit Chansirisira

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kfmillet.sr@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งตามโครงสร้างของคำ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ระยะที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่ง 3 คน และครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 3 คน จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) 3 แห่ง ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มี 5 ประเภท ได้แก่ 1) คำในแม่ ก กา 18 คำ 2) คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา 63 คำ 3) คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา 2 คำ 4) คำควบกล้ำ 32 คำ และ 5) คำอักษรนำ 27 คำ

^{*}ได้รับบทความ: 2 มิถุนายน 2564; แก้ไขบทความ: 13 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 22 กันยายน 2564

มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้มีแนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ 4 องค์ประกอบ 18 แนวทาง ได้แก่ การแจกลูกสะกดคำ การอ่านเขียนคำ กลุ่มคำ และข้อความที่ผูกไว้เป็นเรื่อง การคัดลายมือ และเขียนตามคำบอก และวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ 4 องค์ประกอบ 16 แนวทาง ได้แก่ การฝึกอบรม การพัฒนาในงาน การใช้ระบบพี่เลี้ยง และการนิเทศ ผลการประเมินแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้; การพัฒนาครู; การอ่านออกเขียนได้

Abstract

The aims of this research were: 1) to study the types of the difficult Thai words in the basic word list of the first Grade, classified by word structure, according to the Basic Education Core Curriculum, B.E. 2551; 2) to study guidelines for teacher development in learning management for literacy, under the Office of Buriram Primary Educational Service Area 2. The research was divided into 2 phases. Phase 1, the data providing group comprised 5 experts; phase 2, the data providing group were 3 school administrators or acting in the position and 3 teachers of Thai language courses in Grade 1 from 3 best practice schools in literacy learning arrangements, obtained by purposive sampling and 5 experts. The tools used for data collection consisted of interviews and assessments. The statistics used for data analysis were mean, and standard deviation.

The research results were as follows:

1. Types of the difficult Thai words in the first Grade basic word list consisted of 5 categories: 1) 18 words in Mae KoKa; 2) 63 words that have spellings in accordance with the section; 3) 2 words that do not meet the section spellings; 4) 32 diphthongs and 5) 27 prefixes with the highest level.

2. Guidelines for teacher development in learning management for literacy, consisted of principles of learning management for literacy in 4 elements and 18 guidelines were spellings, reading and writing words, and groups of words bounded into text, calligraphy, and dictation. And the 4 elements and 16 guidelines of teacher development

in learning management for literacy were training, development in the work, the use of mentoring systems, and supervision. The evaluation by experts on learning management guidelines for Literacy found that the suitability was at a high level, and the possibility was at a high level.

Keywords: Learning Management; Development for teacher; Literacy Learning

1. บทนำ

การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทางคือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553, หน้า 3) โดยการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมืองดีของชาติและโลกนั้น ผู้สอนจะต้องยึดหลักการจัดการศึกษาตามปฏิญญา ว่าด้วยการจัดการศึกษาขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ครูผู้สอนต้องเน้นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะการอ่าน (Reading) และการเขียน (Writing) เป็นทักษะสำคัญดังกล่าว (สุนทรสินธพานนท์, 2560, หน้า 40)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาว่าการอ่านออกเขียนได้อ่านคล่องเขียนคล่อง และสื่อสารได้เป็นพื้นฐานที่สำคัญสูงสุดอันดับแรกๆ ของการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนการเรียนรู้การสอนภาษาไทยให้ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะนักเรียนในวัยเริ่มหัดอ่าน หัดเขียน

ครูและนักวิชาการด้านการศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าสำคัญที่สุดคือ ครูเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดที่สุดรองจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีนักเรียนให้ความสำคัญมากเมื่อถึงวัยเข้าเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 1)

การดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในช่วงเวลา 4 ปีที่ผ่านมาพบว่า ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีผลสัมฤทธิ์ที่ต่างกันส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐาน โดยการรวมของเขตพื้นที่ สถานภาพโดยรวมในประเด็นที่เป็นจุดอ่อนของสภาพแวดล้อมภายใน ด้านผลผลิตและการบริการ พบว่า นักเรียนบางคนยังอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ด้านบุคลากร พบว่า ครูและบุคลากรไม่เพียงพอและสอนไม่ตรงตามวิชาเอก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2559, หน้า 14) อีกทั้งผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (Reading Test: RT) จากสำนักทดสอบทางการศึกษาในปีที่ผ่านมาพบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมทั้ง 2 สมรรถนะยังน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัดและระดับศึกษาธิการภาค (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2563,

หน้า 13 - 14) ซึ่งต้องนำมาพัฒนาโดยเร่งด่วน

จากการศึกษาความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และผู้วิจัยในฐานะที่มีบทบาทและมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนตามนโยบายการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและสร้างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งตามโครงสร้างของคำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งตามโครงสร้างของคำ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้และศึกษาการจัดประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งตามโครงสร้างของคำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดประเภทของคำในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมในการจัดประเภทของคำในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) โดยกำหนดเกณฑ์เป็นสถานศึกษาที่มีคะแนนการประเมินความสามารถในการอ่าน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป หรือเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการอ่านออกเขียนได้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 คน จาก 3 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการ

เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ มีการจัดกระทำข้อมูล โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) มาสรุปรวมเป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ มีผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออก

เขียนได้ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การจัดประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งตามโครงสร้างของคำ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของการจัดประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งตามโครงสร้างของคำ	จำนวน (คำ)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. คำในแม่ ก กา	18	5.00	0.00	มากที่สุด
2. คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา	63	4.97	0.14	มากที่สุด
3. คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา	2	5.00	0.00	มากที่สุด
4. คำควบกล้ำ	32	4.60	0.41	มากที่สุด
5. คำอักษรนำ	27	4.97	0.15	มากที่สุด
โดยรวม	142	4.89	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 จากตารางพบว่า สามารถวิเคราะห์ประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ดังนี้ 1) คำในแม่ ก กา มีคำยากที่ปรากฏในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 คำ 2) คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา มีคำยากที่ปรากฏในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 63 คำ 3) คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา มีคำยากที่ปรากฏในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คำ 4) คำควบกล้ำ มีคำยากที่ปรากฏในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 32 คำ และ 5) คำอักษรนำ มีคำยากที่ปรากฏในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 27 คำ จากการวิเคราะห์ประเภทของคำแต่ละองค์ประกอบดังกล่าว ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าการวิเคราะห์ประเภทของคำยากในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่ละองค์ประกอบมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คำในแม่ ก กา มีค่าเฉลี่ย 5.00 คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา มีค่าเฉลี่ย 5.00 คำอักษรนำ มีค่าเฉลี่ย 4.97 คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา มีค่าเฉลี่ย 4.97 คำควบกล้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาดูงานการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี พบว่า

2.1.1 การจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้

(1) การแจกลูกสะกดคำต้องทบทวนให้นักเรียนมีความแม่นยำในเรื่องพยัญชนะสระ และวรรณยุกต์ เริ่มจากการอ่านแจกลูกสะกดคำก่อนแล้วจึงเขียน โดยใช้สระเป็นหลัก แจกลูกประสมกับพยัญชนะต้นอักษรกลาง อักษรสูงและอักษรต่ำ หากมีตัวสะกดให้เริ่มประสมที่ตัวสะกดคำเป็นแล้วตามด้วยตัวสะกดคำตาย จากนั้นจึงสอนผันวรรณยุกต์ สอนการแจกลูกสะกดคำสระลดรูปและสระเปลี่ยนรูปเป็นลำดับสุดท้าย โดยสอนการแจกลูกสะกดคำควบกล้ำและคำอักษรนำเช่นเดียวกัน

(2) การอ่านเขียนคำ กลุ่มคำและข้อความที่ผูกไว้เป็นเรื่อง เริ่มต้นที่การอ่านคำจากง่ายไปยาก เริ่มที่คำในแม่ ก กา คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำควบกล้ำ คำอักษรนำ ตามลำดับ อ่านข้อความที่ผูกไว้เป็นเรื่อง ในด้านการเขียนให้เริ่มที่การเขียนคำสั้นๆ กำหนดคำให้นักเรียนแต่งประโยค เมื่อมีเวลาว่างครูควรให้นักเรียนอ่านหนังสือที่นักเรียนสนใจ

(3) การคัดลายมือ เขียนตัวบรรจงเต็มบรรทัด ตัวหนังสือตรงไม่เอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง หัวตัวอักษรต้องกลมมน เขียนสระและวรรณยุกต์ให้ตรงตำแหน่งของคำ ครูสามารถกำหนดระยะเวลาในการคัดลายมือให้นักเรียนได้

(4) การเขียนตามคำบอก ครูหรือผู้บอกคำจะต้องออกเสียงให้ชัดเจน โดยเฉพาะคำควบกล้ำ อ่านให้นักเรียนฟัง 2-3 ครั้ง จัดกิจกรรมเขียนตามคำบอกทุกวัน วันละ 10 คำ อ่านทบทวนคำให้นักเรียนฟังอีกครั้งเมื่อเขียนครบทุกคำแล้ว

จากนั้นจึงตรวจคำตอบ การเลือกคำตอบเป็นคำที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วเพื่อให้ให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้

2.1.2 วิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้

(1) การฝึกอบรม ครูควรได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมตามโอกาสต่างๆ เข้าร่วมศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT: Reading test) อยู่ในระดับสูง มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน รวมถึงการเข้าร่วมประชุมสัมมนา กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในสังกัดและนอกสังกัด

(2) การพัฒนาในงาน ครูต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และมีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง มีการมอบหมายให้ครูปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการประเมินการทดสอบเกี่ยวกับการอ่านออกเขียนได้ มอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการและดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านออกเขียนได้ ครูมีการจัดทำคู่มือในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการอ่านออกเขียนได้ หรือนวัตกรรมในการส่งเสริมให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตร

(3) การใช้ระบบพี่เลี้ยง ครูควรได้รับคำแนะนำ การถ่ายทอดความรู้ การให้คำปรึกษาจากครูผู้ที่มีประสบการณ์มากมีความ

สามารถเป็นที่ยอมรับ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยกันวิเคราะห์หาวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่พบ

(4) การนิเทศ การแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการนิเทศ กำหนดกรอบเวลาอย่างชัดเจนเข้าสังเกตการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของครู ดูการตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จัดการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และช่วยกันการปรับปรุงแก้ไข มีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการศึกษาวิเคราะห์ผลการทดสอบด้านการอ่านออกเขียนได้จากต้นสังกัด โดยแนะนำให้ครูศึกษาข้อบกพร่องตามตัวชี้วัดโดยนำตัวชี้วัดที่ได้คะแนนน้อยที่สุดมาเป็นประเด็นในการร่วมกันแก้ไขปัญหาเป็นอันดับแรก

2.2 แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2.2.1 การจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้มี 4 องค์ประกอบ 18 แนวทางสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) การแจกลูกสะกดคำ ครูมีการทบทวนความรู้เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยการสอนอ่านแบบเทียบเสียง ครูสอนอ่านแจกลูกสะกดคำ โดยใช้สระเป็นหลัก แจกลูกประสมกับพยัญชนะต้นอักษรกลาง อักษรสูง และอักษรต่ำตามลำดับ ครูสอนแจกลูกสะกดคำโดยใช้สระเดี่ยว แล้วจึงแจกลูกสะกดคำโดยใช้สระประสม ครูสอนผันวรรณยุกต์ ครูสอนแจกลูกสะกดคำที่มีตัวสะกด

ตรงตามมาตรา อธิบายความหมายและการออกเสียงสะกดตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราแล้วสอนแจกลูกสะกดคำที่ ครูอธิบายความหมายและการออกเสียงคำควบกล้ำ พยัญชนะต้นควบกับ ร ล และ ว ครูสอนอ่านแจกลูกสะกดคำควบกล้ำในแม่ ก กา สอนอ่านแจกลูกสะกดคำควบกล้ำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและคำควบกล้ำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ครูอธิบายความหมายและการออกเสียงคำอักษรนำที่เป็น ห นำ และ อ นำ ย ครูสอนอ่านแจกลูกสะกดคำอักษรนำพยางค์เดียว ครูสอนอ่านแจกลูกสะกดคำอักษรนำสองพยางค์ ใช้วิธีการอ่าน เช่น กอ - อา - กา - ไม่เอก - ก่า, กอ - อา - งอ - กาง - ไม่โท - ก้าง

(2) การอ่านเขียนคำ กลุ่มคำ และข้อความที่ผูกไว้เป็นเรื่อง โดยครูสอนอ่านและเขียนคำ สอนอ่านและแต่งประโยค สอนอ่านข้อความที่ผูกไว้เป็นเรื่อง โดยเริ่มจากแม่ ก กา คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำควบกล้ำ และคำอักษรนำจากง่ายไปยาก และให้นักเรียนอ่านหนังสือที่นักเรียนสนใจ

(3) การคัดลายมือ ครูสอนคัดลายมือคำในแม่ ก กา คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำควบกล้ำ และคำอักษรนำด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัด ครูเน้นย้ำให้นักเรียนเขียนพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ให้ตรงตำแหน่ง เขียนตัวหนังสือให้ตรงและเขียนหัวของตัวอักษรให้กลมมน ครูกำหนดเวลาให้นักเรียนคัดลายมือ

(4) การเขียนตามคำบอก ครูให้นักเรียนเขียนตามคำบอกโดยออกเสียงคำในแม่ ก กา

คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำควบกล้ำ และคำอักษรนำให้ชัดเจน 2-3 ครั้ง เขียนตามคำบอกทุกวัน วันละ 10 คำ ครูทบทวนคำให้นักเรียนฟังอีกครั้งเมื่อเขียนครบทุกคำแล้ว ครูพานักเรียนตรวจคำตอบให้ถูกต้อง

2.2.2 วิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้มี 4 องค์ประกอบ 16 แนวทาง สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) การฝึกอบรม โดยครูได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมด้านการอ่านออกเขียนได้ ครูเข้าร่วมศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT: Reading test) อยู่ในระดับสูง ครูเข้าร่วมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน ครูเข้าร่วมประชุมสัมมนากับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในสังกัดและนอกสังกัด

(2) การพัฒนาในงาน โดยครูศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูมีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ครูมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ครูได้รับมอบหมายให้ครูปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการประเมินการทดสอบเกี่ยวกับการอ่านออกเขียนได้ หรือเป็นผู้รับผิดชอบโครงการและดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านออกเขียนได้

(3) การใช้ระบบพี่เลี้ยง โดยครูได้รับคำแนะนำ การถ่ายทอดความรู้ การให้คำปรึกษาจากครูผู้ที่มีประสบการณ์มากมีความ

สามารถเป็นที่ยอมรับ ครูและครูพี่เลี้ยงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยกันวิเคราะห์หาวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่พบ

(4) การนิเทศ โดยครูได้รับการนิเทศจากคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียน มีการกำหนดกรอบเวลาในการดำเนินการนิเทศอย่างชัดเจน คณะกรรมการการนิเทศเข้าสังเกตการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของครู และดูการตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการจัดการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและช่วยกันการปรับปรุงแก้ไข ครูและคณะกรรมการการนิเทศมีการศึกษาวิเคราะห์ผลการทดสอบด้านการอ่านออกเขียนได้จากต้นสังกัดร่วมกันเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาประเภทของคำยาก ในบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถแบ่งตามโครงสร้างของคำ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ดังนี้ คำในแม่ ก กา จำนวน 18 คำ คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา จำนวน 63 คำ คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา จำนวน 2 คำ คำควบกล้ำ จำนวน 32 คำ และคำอักษรนำ จำนวน 27 คำ มีความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้อง

กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่กำหนดให้ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท.1.1 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำคล้องจอง และข้อความที่ประกอบด้วยคำพื้นฐาน คือ คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่น้อยกว่า 600 คำ รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ประกอบด้วย คำที่มีรูปวรรณยุกต์ และไม่มีรูปวรรณยุกต์ คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ และคำที่มีอักษรนำ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้

2.1.1 การแจกลูกสะกดคำ ครูต้องทบทวนให้นักเรียนมีความแม่นยำในเรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เริ่มจากการอ่านแจกลูกสะกดคำก่อนแล้วจึงเขียน โดยใช้สระเป็นหลัก แจกลูกสะกดคำประสมกับพยัญชนะต้นอักษรกลาง อักษรสูง และอักษรต่ำ หากมีตัวสะกดให้เริ่มประสมที่ตัวสะกดคำเป็นแล้วตามด้วยตัวสะกดคำตาย จากนั้นจึงสอนผันวรรณยุกต์ สอนการแจกลูกสะกดคำสระลดรูปและสระเปลี่ยนรูปเป็นลำดับสุดท้าย โดยสอนการแจกลูกสะกดคำควบกล้ำ และคำอักษรนำเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ

สายัณห์ นาน้อย และคณะ (2553) พบว่า ก่อนการอ่านแจกลูกสะกดคำ ครูต้องสอนให้นักเรียนรู้จักพยัญชนะ สระ โดยฝึกออกเสียงและฝึกเขียนให้ถูกต้อง และสอดคล้องกับทฤษฎี ยาทะเลและคณะ (2561, หน้า 756-780) ได้ศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์การแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้โดยวิธีการสอนแบบแจกลูกสะกดคำของนักเรียนในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 34 จังหวัดตาก พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการดำเนินโครงการมีระดับคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 54.52 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 26.05 ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.2 การอ่านเขียนคำ กลุ่มคำ และข้อความที่ผูกไว้เป็นเรื่อง เริ่มต้นที่การอ่านคำ จากง่ายไปยาก เริ่มที่คำในแม่ ก กา คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำควบกล้ำ คำอักษรนำ ตามลำดับ อ่านข้อความที่ผูกไว้เป็นเรื่อง ในด้านการเขียนให้เริ่มที่การเขียนคำสั้นๆ กำหนดคำให้นักเรียนแต่งประโยค เมื่อมีเวลาว่างครูควรให้นักเรียนอ่านหนังสือที่นักเรียนสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) พบว่า การอ่านเป็นคำ และให้นักเรียนรู้ความหมายของคำที่อ่านควรเริ่มสอนได้ตั้งแต่อนุบาล 3 ครูให้นักเรียนนำคำที่อ่านแต่งประโยคปากเปล่าได้ การอ่านประโยคและการสอนภาษาควรให้นักเรียนอ่านข้อความประโยคสั้นๆ เพื่อให้สัมพันธ์กับภาษาพูดในชีวิตประจำวัน และให้นักเรียนได้เห็นประโยชน์ของภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

2.1.3 การคัดลายมือ ครูสอนนักเรียนเขียนตัวบรรจงเต็มบรรทัด ตัวหนังสือตรง ไม่เอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง หัวตัวอักษรต้องกลมมน เขียนสระและวรรณยุกต์ให้ตรงตำแหน่งของคำ ครูสามารถกำหนดระยะเวลาในการคัดลายมือให้นักเรียนได้ สอดคล้องกับชฎาวรรณ ศรีแสงเมือง (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาการคัดลายมือโดยใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การประเมินการคัดลายมือ คือ ลากเส้นตรงตามแบบ เขียนได้ถูกต้อง สะอาด มีนิสัยรักการอ่าน เสร็จทันเวลา ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการคัดลายมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการคัดลายมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

2.1.4 การเขียนตามคำบอกครู หรือผู้บอกคำจะต้องออกเสียงให้ชัดเจน โดยเฉพาะคำควบกล้ำ อ่านให้นักเรียนฟัง 2-3 ครั้ง จัดกิจกรรมเขียนตามคำบอกทุกวัน วันละ 10 คำ อ่านทบทวนคำให้นักเรียนฟังอีกครั้งเมื่อเขียนครบทุกคำแล้ว จากนั้นจึงตรวจคำตอบ การเลือกคำควรเป็นคำที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วเพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสำลี รักสุทธี (2553) พบว่า กิจกรรมที่ควรให้นักเรียนฝึกเป็นประจำคือการเขียนคำตามคำบอกทั้งการเขียนคล่องและเขียนเร็วจะเริ่มต้นได้ดีเมื่อนักเรียนสามารถเขียนคำตามคำบอกได้และจะเป็นประโยชน์เมื่อเรียนระดับสูงต่อไป

2.2 วิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ 4

2.2.1 การฝึกอบรมครูควรได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมตามโอกาสต่างๆ เข้าร่วมศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT: Reading test) อยู่ในระดับสูง มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน รวมถึงการเข้าร่วมประชุมสัมมนากับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในสังกัดและนอกสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับกฎชค บัญญัติ, สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ และสมโภชน์ อเนกสุข (2556, หน้า 103-116) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์โรงเรียนประถมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านมะขาม (สาครมะขามราษฎร์) จังหวัดจันทบุรี พบว่ากระบวนการพัฒนากิจกรรมการพัฒนาและเกณฑ์การพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์โรงเรียนประถมศึกษา คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ การอบรมปรีชาและทฤษฎีการสอน อบรมเทคนิคการสอน ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการเรียนรู้ ศึกษาดูงานการสอน

2.2.2 การพัฒนาในงานครูต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีการมอบหมายให้ครูปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการประเมินการทดสอบ

เกี่ยวกับการอ่านออกเขียนได้ มอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการและดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านออกเขียนได้ ครูมีการจัดทำคู่มือในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการอ่านออกเขียนได้ หรือนวัตกรรมในการส่งเสริมให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรสอดคล้องกับสฐาสนี คัมพะเนียด (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูระดับประถมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า แนวทางการพัฒนาครูระดับประถมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวทางการดำเนินงาน 5 ด้าน คือด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายด้านการใช้และพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และผลการประเมินแนวทางการพัฒนาครูระดับประถมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2.3 การใช้ระบบพี่เลี้ยงครูควรได้รับคำแนะนำ การถ่ายทอดความรู้ การให้คำปรึกษาจากครูผู้ที่มีประสบการณ์มากมีความสามารถเป็นที่ยอมรับ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยกันวิเคราะห์หาวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่พบสอดคล้องกับ Shareef, Riaz and M. McAleer (2008, pp. 459-468) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือในโรงเรียนประถมศึกษา มัลดีฟส์พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยชื่นชอบ

โอกาสในการเรียนรู้ที่ได้จากกระบวนการเป็นพี่เลี้ยงส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นและผู้มีส่วนร่วมที่ตั้งใจจะร่วมวางแผน ทบทวนแผนในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ยิ่งพบว่าช่วยจัดบรรยากาศที่น่ากลัวในการเริ่มต้นแนวการศึกษาใหม่ด้วย

2.2.4 การนิเทศ การแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการนิเทศ กำหนดกรอบเวลาในการดำเนินการนิเทศอย่างชัดเจน เข้าสังเกตการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของครู การตอบสนองของนักเรียน จัดการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและช่วยกันการปรับปรุงแก้ไข มีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการศึกษาวิเคราะห์ผลการทดสอบด้านการอ่านออกเขียนได้จากต้นสังกัด โดยแนะนำให้ครูศึกษาข้อบกพร่องตามตัวชี้วัดโดยนำตัวชี้วัดที่ได้คะแนนน้อยที่สุดมาเป็นประเด็นในการร่วมกันแก้ไขปัญหานั้นเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับญานี ญานะโส (2562) ได้ศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่าบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 การศึกษาผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT: Reading test) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ยังมีส่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา จึงควรส่งเสริมการนำแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ไปใช้สถานศึกษาโดยการจัดอบรมหรือสัมมนาและมีการติดตามผลการนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของงานได้จริง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ไปให้กับครูผู้สอนได้ทดลองใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนจูงใจให้ข้อมูลให้ทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้

2.2 ควรวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของครูในโรงเรียนสังกัดอื่นๆ เพื่อจะได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของครูวิธีใหม่ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้วิธีในการพัฒนาที่แตกต่างและหลากหลายมากขึ้นเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและหาวิธีการที่

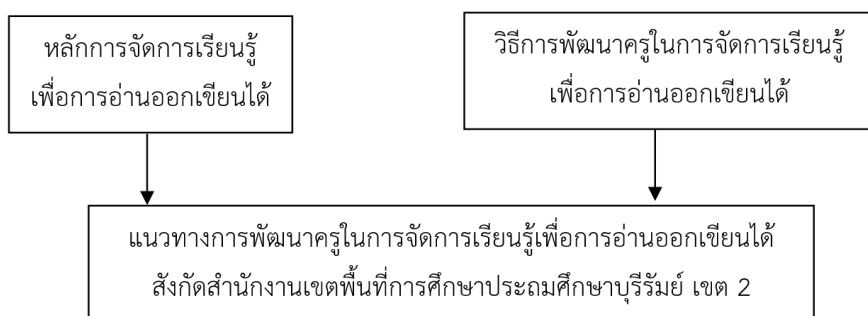

ทำให้เกิดการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลสูงสุด

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครู
ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
เขต 2 ทำให้ได้หลักการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่าน
ออกเขียนได้และวิธีการพัฒนาครูในการจัดการ
เรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ อันนำมาซึ่ง
แนวทางในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อ
การอ่านออกเขียนได้ สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ชฎาวรรณ ศรีแสงเมือง. (2556). *การพัฒนาการคัดลายมือโดยใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ญาณิ ญาณะโส. (2562). *การศึกษาด้านทบทวนนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ทองศักดิ์ ยาทะเล และคณะ. (2561). *การประเมินผลสัมฤทธิ์การแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยวิธีการสอนแบบแจกลูกสะกดคำของนักเรียนในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 34 จังหวัดตาก. การประชุมวิชาการ CRCI, ครั้งที่ 5 ประจำปี 2561 วันที่ 6-8 ธันวาคม 2561*. ตาก: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- ภูษงค์ บุญอภัย, สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ และสมโภชน์ อเนกสุข. (2556). *รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ โรงเรียนประถมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านมะขาม (สาครมะขามราษฎร์) จังหวัดจันทบุรี*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(1), 103-116.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เทียนวัฒนาพรินท์ติ้ง.
- สายัณห์ ผาน้อย และคณะ. (2553). *การสอนภาษาไทยให้อ่านออกเขียนได้ โดยวิธีแจกลูกสะกดคำ*. นนทบุรี: ซี.ซี.นอลลิติจลิคส์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2559-2562*. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.
- _____. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563-2565*. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2558). *หนังสือคู่มือการดำเนินงาน อ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง และสื่อสารได้*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำลี รักสุทธี. (2553). *สอนอย่างไรให้เด็กอ่านออก อ่านได้ อ่านคล่อง อ่านเป็น เขียนได้ เขียนคล่อง และเขียนเป็น*. กรุงเทพฯ: พ.ศ.พัฒนา จำกัด.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2560). *ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้สู่การศึกษา 4.0*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาสนี คุ่มพะเนียด. (2561). *แนวทางการพัฒนาครูระดับประถมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Shareef, Riaz and M. McAleer. (2008). Modeling International Tourism Demand and Uncertainty in Maldives and Seychelles: A Portfolio Approach. *Mathematics and Computers in Simulation*, 78(2), 459-468.

**แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา***
**Guidelines for the Development of the Standard Operation
on Administration of the National Early Childhood Development
Center under the Local Administrative Organization in
Pha Nakhon Si Ayutthaya Province**

ภูษิตา กระจ่างแสง และนิยดา เปี่ยมพิชชนะ

Phusita Krajangsang and Niyada Piampuechana

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: phusita5302090@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3) แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้อำนวยการ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแล คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้นจำนวน 348 คน ด้วยการใช้แบบสอบถามแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

*ได้รับบทความ: 17 พฤษภาคม 2564; แก้ไขบทความ: 5 มิถุนายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 14 กันยายน 2564

Received: May 17, 2021; Revised: June 5, 2021; Accepted: September 14, 2021

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
2. ดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน
3. แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ 1) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 2) ด้านส่งเสริมสุขภาพเพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 4) ด้านการบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด 5) ด้านการบริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย

คำสำคัญ: แนวทาง; มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ; ด้านการบริหารจัดการ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the current situation and the desirable conditions of the standard operation on administration of the National Early Childhood Development Center, 2) to study the needs of the standard operation on administration of the National Early Childhood Development Center, 3) and to study guidelines for the standard operation on administration of the National Early Childhood Development Center under the local administrative organization in Pha Nakhon Si Ayutthaya province. This research was a mixed method research between quantitative research and qualitative research. The sample group consisted of administrators, heads of CDC, teacher, committees of CDC with the total number 348 people using stratified random sampling method. The research instrument was 5 rating scale questionnaire with the validity coefficient (IOC) = 0.67-1.00 and reliability of the whole questionnaire at 0.95. The statistics used to analyze data comprised percentage, frequency, means, means, and modified priority needs index, Median and Inter Quartile Range.

The research results were found that:

1. The current situation of the standard operation was at a moderate level of practice, when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest

level of practice.

2. Needs of the standard operation on administration were found that the highest needs were the promotion of family and community participation.

3. The standard operation approaches should be managed as follows: 1) on the aspect of promotion of family and community participation, 2) on the aspect of management for promoting health and learning, 3) on aspect of systematic management, 4) on aspect of personnel administration, 5) on aspect of environmental management for safety.

Keywords: Guidelines; Nation Early Childhood Development Center Standards; Management

1. บทนำ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประกาศให้ใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2562 มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานที่ 2 กระบวนการดูแลจัดประสบการณ์ เรียนรู้ และการเล่น และมาตรฐานที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย มาตรฐานในบริบทนี้จึงเป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพเพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใดการกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) มาตรฐานทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้น

ของการพัฒนาทุนมนุษย์ และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคนต้องรับรู้และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก (กระทรวงมหาดไทย, 2545)

จากสภาพปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเองทำให้ขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนไม่สามารถเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นมีหลายประการอันเนื่องมาจากความแตกต่าง ทั้งทางด้านงบประมาณ และสภาพโครงสร้าง อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม ครูและบุคลากรที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งมาด้วยกรณีพิเศษ ตลอดจนผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงานท้องถิ่น ผู้ปกครอง และชุมชน ยังขาด

ความรู้ความสนใจและการมีส่วนร่วม อีกทั้งยังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการส่งเสริมคุณภาพในการบริหารงาน การศึกษาด้านปฐมวัยยังไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะผู้บริหารและพนักงานส่วนท้องถิ่น ที่มีความหลากหลายของภูมิหลังด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาท้องถิ่น สอดคล้องกับสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) พบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา พบปัญหาและอุปสรรคด้านครูและบุคลากร เรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล การประเมินพัฒนาการเด็ก อาคารสถานที่ที่ไม่ได้มาตรฐาน ขาดงบประมาณ สื่ออุปกรณ์และ เครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กไม่เพียงพอ ในด้านการบริหารจัดการให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน จำเป็นต้องเข้าถึงปัญหาการปฏิบัติงาน ภาระงาน ให้เกิดความต่อเนื่อง อาทิ การรับนโยบายจาก ผู้บริหารมาปฏิบัติงานบริหารบุคลากร เป็นต้น ด้านวิชาการมีหลักสูตรที่ยังไม่ชัดเจน และไม่ สอดคล้องกับหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2560 เนื่องจากขาดการส่งเสริมและ การศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้ และไม่มีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ในทุกปีการศึกษา ขาดการส่งเสริมและพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น ซึ่งควรจัดสิ่งแวดล้อมและ สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ ทันสมัยเป็นระบบ

ทำความสะอาดและปลอดภัยในทุกพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะนำข้อมูล สารสนเทศมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ ศึกษาาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี ประสิทธิภาพในการพัฒนา และใช้เป็นแนวทาง การส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถในการ บริหารจัดการศึกษาาระดับปฐมวัย การบริหารสถาน ศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของ การดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยแห่งชาติด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงาน ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์วรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำร่างแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบร่างแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

แห่งชาติด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 6 สรุปแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการ จำนวน 132 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 128 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 402 คน คณะกรรมการบริหารศูนย์ จำนวน 1,987 คน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้น 2,649 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการ จำนวน 17 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 16 คน ครูผู้ดูแล จำนวน 54 คน คณะกรรมการบริหารศูนย์ จำนวน 261 คน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้น 348 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 และด้วยวิธีการสุ่มอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กราชคราม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดยม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลาดเกรียบ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กต้นแบบที่มีหน่วยงานราชการ หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในและนอกพื้นที่เข้ามาศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 คน ครูผู้ดูแล จำนวน 6 คน คณะกรรมการบริหารศูนย์ จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งหมด 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 2 นี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales) ที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structural Interviewing) นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ที่ช่วยในการ

เก็บรวบรวมข้อมูลคือ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก และเครื่องคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 เก็บจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 348 ฉบับ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แจ้งให้บุคลากรของสถานศึกษาทราบและเป็นผู้ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยลงภาคสนามทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลตามสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน และได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 348 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปวิเคราะห์

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขออนุญาตให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดทำหนังสือเสนอขออนุญาตให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำหนังสือขออนุญาตจากผู้บริหาร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปยื่นต่อหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 คน โดยเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 6 คน และคณะกรรมการบริหารศูนย์จำนวน 3 คน ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สำหรับการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวัน เวลา ที่นัดหมาย ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structural Interviewing) โดยใช้ประเด็น แนวทางการสัมภาษณ์ ทำการรวบรวม แนวทางการประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารสถานศึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ จากประสบการณ์ตรงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมีการจดบันทึก ถ่ายภาพ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนเป้าหมายเพื่อนำมาสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยายเพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

และสภาพที่พึงประสงค์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในขั้นตอนที่ 4 จัดทำร่างแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

4. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1 แสดงค่าความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มาตรฐานการดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	3.66	0.46	มาก	4.82	0.48	มากที่สุด	0.32	3

มาตรฐานการดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
2. ด้านการบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานต้นสังกัด	3.70	0.44	มาก	4.80	0.50	มากที่สุด	0.30	4
3. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.37	0.48	ปานกลาง	4.32	0.25	มากที่สุด	0.28	5
4. ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้	3.30	0.48	ปานกลาง	4.54	0.25	มากที่สุด	0.38	2
5. ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน	3.26	0.39	ปานกลาง	4.76	0.26	มากที่สุด	0.46	1
โดยรวม	3.46	0.47	ปานกลาง	4.65	0.65	มากที่สุด	0.35	

จากตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม พบว่า ค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.35 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความสำคัญอันดับหนึ่งคือ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ($PNI_{Modified} = 0.46$) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.38$) ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ($PNI_{Modified} = 0.32$) ด้านการบริหารบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานต้นสังกัด ($PNI_{Modified} = 0.30$) และด้านการบริหารจัดการ

สภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ($PNI_{Modified} = 0.28$)

3. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานพบว่า 1) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ควรเสนอแผนงาน/โครงการกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครอบครัว ชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่บกพร่องของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านส่งเสริมสุขภาพเพื่อการเรียนรู้ ควรมีการดูแลทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วมให้สะอาดและใช้งานได้เหมาะสมต่อการใช้งานแก่เด็ก 3) ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดทำแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย แผนพัฒนาการศึกษา/แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ/แผนการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 4)

ด้านการบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด พบว่า บุคลากรในสายงานครุ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งงาน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส และ 5) ด้านการบริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีระบบป้องกันภัยที่ได้มาตรฐาน

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างจริงจัง ซึ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับเด็กเล็ก ทั้งนี้เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่แตกต่างจากเด็กวัยอื่นๆ เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐาน บุคลิกภาพ และการพัฒนาสมอง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานที่ 1 คือ ด้านการบริหารจัดการ 5 ด้าน ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา คงอินทร์ ได้ศึกษาการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในอำเภอวัดโบสถ์

จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน มีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชาภรณ์ ศรีโยวงศ์ (2557) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพร ศรีพงษ์ยิ่ง (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก โดยยึดหลักการบริหารงานให้สอดคล้องกับภารกิจหลักคือ การจัดการศึกษาแก่เด็ก อายุ 2-5 ปี เพื่อเตรียมความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้กับเด็กก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา ประกอบกับนโยบายต่างๆ ของหน่วยงานที่เร่รุดในเรื่องมาตรฐานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้บุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ต่างมีความ

พร้อมในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี หลักชัย (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม พบว่า มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ย เท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมครอบครัวและชุมชน เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.46 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสำคัญกับครอบครัวและชุมชน และการส่งเสริมกิจกรรมที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่อนข้างน้อย ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังได้รับการจัดสรรงบประมาณ

ในการสนับสนุนการบริหารและการจัดการศึกษาที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ และครอบคลุมทุกภารกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณกร ไชยศรี และนิยดา เปี่ยมพิชนะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวม พบว่า ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความต้องการจำเป็นสูงเป็นอันดับหนึ่งที่มีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.33

3. แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการส่งเสริมครอบครัวและชุมชน คือ 1) ควรเสนอแผนงาน/โครงการกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง ครอบครัว ชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดกิจกรรมในวันสำคัญตามประเพณีและโอกาสเพื่อให้ครอบครัว ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม 3) ควรจัดตั้งเครือข่ายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณกร ไชยศรี และนิยดา เปี่ยมพิชนะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอ

เมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยคือ ควรมีการสนับสนุนการจัดประชุมระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม การติดตาม การประเมินผลหรือการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลิวรรณ ภิรมย์รักษ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษา โดยควรมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจน และให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานและการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพัฒนาให้เกิดเครือข่ายมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anne and Valerit (อ้างถึงใน วิภาพร ศรีพงษ์ชัย, 2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยความร่วมมือของชุมชนภายใต้การอุปถัมภ์ของกระทรวงศึกษาธิการ กรณีศึกษาประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรต่างๆ มีบทบาทและอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ควรมีการกำหนดรูปแบบกิจกรรมความร่วมมือของชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาครู และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีความเข้มแข็งได้ตามบริบทสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ เช่น ห้องสมุดของเล่น และมีการจัดตั้งเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองกันเอง เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.2 ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ควรจัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วมให้สะอาดเหมาะสมต่อการใช้งานของเด็ก

1.3 ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดทำแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

1.4 ด้านการบริหารบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการสรรหาคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนา การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นธรรม

1.5 ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ควรจัดให้มีระบบป้องกันภัยจากบุคคลภายนอกทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

แห่งชาติด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
ครอบครัวและชุมชน สังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการ
ส่งเสริมครอบครัวและชุมชน

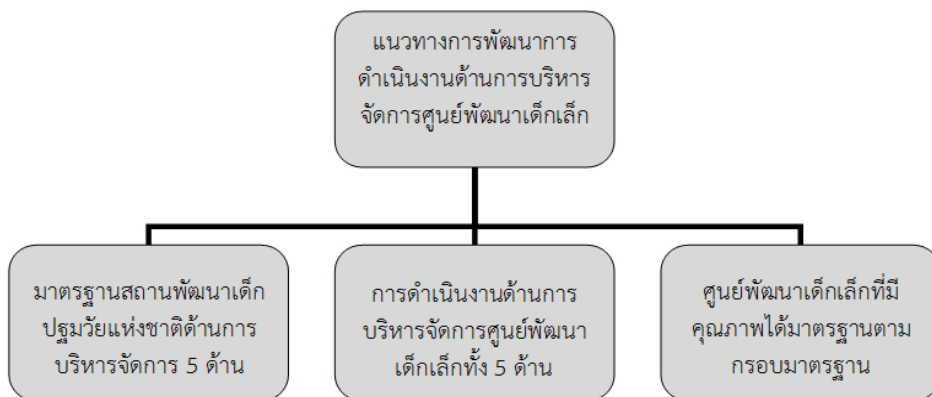
2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยแห่งชาติด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
ครอบครัวและชุมชน สังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการ
ดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
แห่งชาติด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

ครอบครัวและชุมชน สังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาการดำเนิน
งานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
ซึ่งเป็นกรอบในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพ
ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับ
เด็กปฐมวัยให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพและเกิดผล
สัมฤทธิ์ในองค์กร ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2545). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- ปรีชาภรณ์ ศรีโยวงศ์. (2557). *สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- พรรณกรณั์ ไชยศรี และนิดา เปี่ยมพิชนะ. (2564). แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- มลิวัลย์ ภิรมย์รักษ์. (2561). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิภาพร ศรีพงษ์ยิ่ง. (2561). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ง อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อัญชลี หลักชัย. (2562). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Edition. New York: Harper and Row.

ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่*

An Evaluation of Desired Characteristics on Morality and Ethics of Students at Rajabhat University in New Normal Age

บุญเลี้ยง ทุมทอง

Boonleang Thumthong

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surindra Rajabhat University, Thailand

E-mail: boonleang4848@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินคุณธรรม จริยธรรม 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงระยะยาว และ 3) ศึกษาบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 573 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ และการวิเคราะห์ล้อมกรอบข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลช่วงเดือนกรกฎาคม และเดือนตุลาคม 2563 มีค่าเฉลี่ยดังนี้ 1) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเท่ากับ 3.25 และ 3.25 การวัดความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้ง พบว่ามีค่าเท่ากันทั้ง 2 ครั้ง 2) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความมีสติสัมปชัญญะ มีค่าเท่ากับ 3.00 และ 2.99 การวัดความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้ง มีค่าเท่ากันทั้ง 2 ครั้ง มีค่าใกล้เคียงกัน 3) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบ มีค่าเท่ากับ 3.38 และ 3.38 จากการวัดความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้ง มีค่าใกล้เคียงกัน 4) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้วัดความยุติธรรม มีค่าเท่ากับ 3.41 และ 3.41 การวัดความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้ง มีค่าใกล้เคียงกัน 5) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความขยันหมั่นเพียร มีค่าเท่ากับ 3.12 และ 3.12 การวัดความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้ง มีเท่ากัน 6) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความมีวินัย มีค่าเท่ากับ 3.34 และ 3.36 การวัดความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้ง มีค่าใกล้เคียงกัน 7) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความอดทน มีค่าเท่ากับ 3.15 และ 3.14 การวัดความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้งมีค่าใกล้เคียงกัน

*ได้รับบทความ: 9 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 8 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 26 กันยายน 2564

2. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงมีทั้ง 1) การเปลี่ยนแปลงเท่าเดิมคือ ความรับผิดชอบ 2) การเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร และความมีวินัย 3) การเปลี่ยนแปลงลดลงคือ ความมีสติสัมปชัญญะ ความยุติธรรม และความอดทน

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมระดับตนเองมากที่สุดคือ การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 47.29 รองลงมาคือ การเข้าไปศึกษาในอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 20.26

คำสำคัญ: คุณธรรม; จริยธรรม; นักศึกษา; ยุควิถีใหม่

Abstract

The objectives of this research were: 1) to assess morality and ethics, 2) to study long-term changes, and 3) to study the role in moral and ethical development. This was quantitative research that collected data from the sample consisted of 573 students. The instruments used in the research were a questionnaires. Data analysis by finding frequency, percentage, analysis of variance, repeating measure ANOVA and data envelopment analysis.

The finding researches were as follows:

1. The results of the data analysis during July and October 2020, it was found that 1) the mean of honesty indicators were 3.25 and 3.25. The two measurements of variance were found to be equal on both occasions; 2) the mean of the indicators of consciousness the values of 3.00 and 2.99 were approximate for the two measurements of variance 3) the mean of the indicators of responsibility were 3.38 and 3.38. similar 4) the average of the indicator measuring the fair value of 3.41 and 3.41, measurement variance and 2 times with the same 5), the average indicator of perseverance equals 3.12 and. 3.12 The two measurements of variance were the same; 6) the mean of the discipline indicators were 3.34 and 3.36. The two measures of variance were similar. 7) The mean of the tolerance indicators were 3.15 and 3.14. The two measurements of variance were approximately the same.

2. The trend of change was found that 1) the same change was Responsibility 2) Increased change is honesty diligence and discipline 3) the change is reduced Consciousness, Justice and Patience.

3. The results of the analysis of the role in moral development the most self-level ethics is 47.29 percent of parental training and instruction, followed by access to online education. Accounted for 20.26.

Keywords: Moral; Ethics; Student; New normal

1. บทนำ

ปรัชญาของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ หมั่นแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รวมถึงเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพดังกล่าวจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน และมีรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระและวิธีการจัดการเรียนการสอน (พัชรภา ตันติชูเวช, 2553)

หลักการสำคัญของการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งประเทศไทย มี 11 ประการ ได้แก่ 1) การบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติ 2) ความเกี่ยวข้องกันที่เชื่อมโยงกันในทุกภาคส่วน 3) การมีมาตรฐานเดียวกันในแต่ละวิชาชีพ 4) ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ในระดับชาติและนานาชาติ 5) ความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันของรายวิชาและระหว่างวิชา 6) ความยืดหยุ่นในการพัฒนาหลักสูตร 7) พัฒนาการของผู้เรียน 8) สมรรถนะหลักของผู้เรียนในหลักสูตร 9) ความเป็นหนึ่งเดียวกันของระบบ 10) หลักเกณฑ์ในการเข้าสู่ระบบการศึกษา และ 11) การเทียบโอนการเรียนรู้ที่มีมาก่อน ผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีการ

เรียนรู้แบบใช้ผลลัพธ์เป็นฐาน ได้ถูกนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ของบุคคลในการรับรองคุณวุฒิระดับชาติ ผลลัพธ์การเรียนรู้จะเพิ่มระดับของความซับซ้อนในด้านต่างๆ ตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมของผลลัพธ์การเรียนรู้แบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก รวม 5 มิติ ได้แก่ ประเภทที่ 1 คือ ความรู้ ความชำนาญทั่วไป หมายถึง ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความรู้ ความชำนาญทั่วไปที่ควรมีในทุกระดับคุณวุฒิ จำแนกเป็น 4 มิติ ได้แก่ 1) ความรู้และความเข้าใจ 2) ทักษะการคิด 3) สมรรถนะ 4) คุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและต่อวิชาชีพ และประเภทที่ 2 คือ ทักษะปฏิบัติเฉพาะทาง (Specialized Skills) หมายถึง ความรู้เชิงปฏิบัติการ ซึ่งหลายประเทศได้กำหนดทักษะปฏิบัติเฉพาะทางให้เป็นความรับผิดชอบของแต่ละสาขาวิชาชีพกำหนดเอง เนื่องจากแต่ละสาขาวิชา มีขอบเขตของความรู้และบริบทที่แตกต่างกัน (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ, 2552)

ที่ผ่านมาแนวคิดและแนวการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรมในระบบการศึกษาไทยมีความพยายามพัฒนาผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ คิดและทำตามหลักจริยธรรมหรือหลักเหตุผลตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งอาจจะเหมาะสมกับบริบทแวดล้อมของสังคมที่ผ่านมา แต่เมื่อสภาพโลกาภิวัตน์และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

จึงส่งผลให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดี อาจขาดความสมบูรณ์ที่จะพัฒนาคนให้มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ อย่างเท่าทัน (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2551)

สภาพสังคมปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงระบบการสื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้สังคมไทยก้าวสู่การเป็นสังคมวัตถุนิยม สังคมการบันเทิง และสังคมการบริโภคมากขึ้น ซึ่งปัญหาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนสนใจเกมส์คอมพิวเตอร์มากกว่าการค้นคว้าหาความรู้ และหากมอบหมายให้ค้นคว้าความรู้ นักเรียนจะใช้วิธีคัดลอกเนื้อหาจากเว็บเพจต่างๆ โดยไม่สามารถนำมาเรียบเรียงสร้างสรรค์เป็นงานของตนเองได้ อิทธิพลของสื่อสารมวลชนมีบทบาทในการชักจูงนักเรียนไปในทางที่ไม่สมควร เช่น การใช้ยาในทางที่สุรุ่ยสุร่ายเพื่อ การเบี่ยงเบนทางเพศ และการมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามในทางที่ไม่สมควร การแต่งกายที่ไม่เหมาะสม มากกว่าการตั้งใจให้ทำความดีและเสียสละเพื่อสังคม

ประกอบกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้สถานศึกษาทั่วประเทศไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ ส่งผลให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกแห่งต้องจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ด้วยแนวคิด “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ผ่านการเรียนการสอน

ทางไกล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ การใช้ช่องทีวีดิจิทัลและการเรียนรู้เสริมผ่านโปรแกรมออนไลน์ต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามสภาพและความเคลื่อนไหวรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีขอบเขตการศึกษา ครอบคลุมนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางและหลักการในการจัดการศึกษาทางไกล ตัวอย่างกรณีศึกษาที่มีการจัดการที่ดี และบทเรียนจากต่างประเทศ จำนวน 4 ประเทศ ซึ่งเป็นประเทศแรกๆ ที่เผชิญกับวิกฤตโควิด-19 ได้แก่ จีน อังกฤษ เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ความคิดเห็นที่สะท้อนถึงปัญหาอุปสรรคการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น และแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว ตลอดจนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ผู้ศึกษาใช้วิธีการผสมผสานในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

สภาพแนวโน้มการเกิดปัญหาเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่เพิ่มมากขึ้นนี้ หากปล่อยไปโดยไม่ได้แก้ไขหรือป้องกันล่วงหน้าอาจเกิดผลเสียหายนามาก ส่งผลให้จำเป็นต้องพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในผู้เรียนมากขึ้น (มุ่งที่ผลิตและพัฒนากำลังคนให้เป็นคนดีมากกว่าการเป็นแค่คนเก่งเท่านั้น แต่ต้องควบคู่กัน)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรมในสถานศึกษา แต่การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาที่ผ่านมานั้น

ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาหลายประการ ได้แก่ แนวทางนำหลักสูตรไปใช้ยังขาดประสิทธิภาพ เนื้อหาที่สอนไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตร สภาพการให้ความร่วมมือของภาคีอื่นในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมยังไม่เพียงพอ ความจำกัดของครู ด้านความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และสภาพขาดการบูรณาการสอนคุณธรรม จริยธรรมของวิชาต่างๆ ร่วมกัน ตลอดจนสภาพเนื้อหาที่ขาดความร่วมมือและไม่น่าสนใจเพียงพอ เป็นต้น

นอกจากนั้น สถานศึกษาต่างๆ มีความแตกต่างด้านศักยภาพ ทรัพยากร และสภาพแวดล้อม โดยที่ผ่านมาสถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้ใช้จุดแข็งของตนทางด้านศักยภาพและทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผล เช่น สถานศึกษาบางแห่งมีทรัพยากรแวดล้อมทางชุมชนที่เข้มแข็ง มีเครือข่ายกับชุมชนที่ดีชุมชนให้ความร่วมมือ แต่กลับไม่ได้ใช้จุดแข็งนี้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนหรือสถานศึกษาบางแห่งมีศักยภาพความพร้อมด้านสื่อ เช่น คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตแต่กลับไม่ได้ใช้จุดนี้ในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเท่าที่ควร ในขณะที่สถานศึกษาบางแห่งขาดความพร้อมด้านบุคลากรทั้งเชิงปริมาณคือครูต่างมีภาระงานสอนมาก ต้องทำงานหนักและมีทักษะการสอนเชิงจริยธรรมไม่ชำนาญมาก แต่กลับให้หน้าที่ของครูต้องให้น้ำหนักให้ความสำคัญและทุ่มเวลาในการสอนคุณธรรม จริยธรรมในชั้นเรียน

มากบ้างน้อยบ้าง ส่งผลให้ไม่สามารถสอนด้านนี้ได้เต็มที่ ขาดประสิทธิภาพและละเลยไปในที่สุด ทั้งๆ ที่มีวิธีการอื่นที่ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ ร่วมด้วย เช่น การทำตัวแบบต่างๆ เชิงสัญลักษณ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การส่งเสริมใช้พลังกลุ่มเพื่อนจัดทำโครงการ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามความสนใจของกลุ่มหรือการให้ความสำคัญกับการดึงภาคี ผู้ปกครองที่มีความพร้อมเข้ามาร่วมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในสถานศึกษาของแต่ละแห่งแตกต่างกันไปตามสภาพ (ซึ่งบางชุมชนหรือบางสถานศึกษามีจุดแข็งด้านผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมืออย่างดี) (ทิพาพร สุจारी และบุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553) ประกอบกับในปัจจุบันพบว่ายังไม่ปรากฏผลการศึกษาถึงข้อมูลของระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่ (New Normal) ที่ประเทศไทยประสบปัญหาที่ต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งผลศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่เพื่อให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้ในภาวะปัจจุบัน

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจในประเด็นการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสถาบันการศึกษาโดยการเลือกศึกษาในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้การเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Data) หรือการเก็บข้อมูลด้วยการวัดซ้ำ (Repeated Measurement) เพื่อต้องการตอบปัญหาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง 2 ประการคือ เพื่อวัดและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยการศึกษาปริมาณ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากผลในการวัด 2 ครั้งขึ้นไป และวิเคราะห์ว่าตัวแปรใดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและสถาบันศาสนา ในการวางแผนการรับมือปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในอนาคตและสถานศึกษามีเครื่องมือ วัดคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาซึ่งสามารถ นำมาปรับใช้ได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏในยุควิถีใหม่ตามตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรม
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงระยะยาว ของระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่ตามตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรม
3. เพื่อศึกษาบทบาทแหล่งรับรู้ในการ พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ปีการศึกษา 2563 และมีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 233 คน 2) นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 289 คน

และ 3) นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 51 คน รวมทั้งสิ้น 573 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการปรับปรุงจากแบบสอบถามของนางลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2551) และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2550) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวัดระดับคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังรวม 2 ช่วงเวลาคือ เดือนกรกฎาคม 2563 และเดือนตุลาคม 2563 โดยแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอนคือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับวัดระดับคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง 7 ตัวแปร ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีสติสัมปชัญญะ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความขยันหมั่นเพียร ความมีวินัย และความอดทน ประกอบด้วย ข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ โดยแต่ละตัวแปรมีข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ รวมจำนวน 112 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนน แต่ละตัวเลือดังนี้ 1 = น้อยที่สุด 4 = มากที่สุด และแบบสอบถามบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับตนเอง ระดับครอบครัวและระดับสังคม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนอย่างละเอียดในการเก็บข้อมูลและประโยชน์ของการนำข้อมูลไปใช้ให้เกิด

ประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย คณะวิจัยประสานงานกับผู้ประสานงานระดับสถาบัน โดยการให้ผู้ประสานงานในระดับมหาวิทยาลัยทำหน้าที่แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 2 สถาบันและข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและข้อมูลจาก 2 สถาบันรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับส่งมาให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยใช้ซองเอกสารที่ติดชื่อที่อยู่ของผู้วิจัยพร้อมติดแสตมป์ไว้แล้ว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยตามตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นเพื่อบรรยายลักษณะของตัวแปรคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังระหว่างช่วงเวลาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated-measure ANOVA) การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังและการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการของคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์บทบาทและตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยตัวแปรคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังที่มี ตัวแปรของสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพศ อายุ ระดับชั้นปีและคณะที่สังกัด โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

การวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับตนเอง ระดับครอบครัวและระดับสังคม ระดับคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังและการวิเคราะห์หาล้อมกรอบข้อมูล (Data Envelopment Analysis) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่ตามตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง 7 ตัวบ่งชี้จากการวัดรายไตรมาสรวม 2 ช่วงเวลามีดังนี้ 1) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริตในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.25 และ 3.25 คะแนน ตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง พบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนเท่ากันทั้ง 2 ครั้ง ($C.V. (%) = .17$) 2) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความมีสติสัมปชัญญะในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.00 และ 2.99 คะแนนตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง พบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนเท่ากันทั้ง 2 ครั้ง มีค่าใกล้เคียงกัน ($C.V. (%) = .13, .14$) 3) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.38 และ 3.38 คะแนนตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้

จากการวัดทั้ง 2 ครั้งพบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้งใกล้เคียงกัน ($C.V. (%) = .45, .47$) 4) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความยุติธรรมในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.41 และ 3.41 คะแนนตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง พบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนเท่ากันทั้ง 2 ครั้งใกล้เคียงกัน ($C.V. (%) = .17, .18$) 5) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความขยันหมั่นเพียรในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 3.12 และ 3.12 คะแนนตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้งพบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนเท่ากัน ($C.V. (%) = .47$) 6) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความมีวินัยในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.34 และ 3.36 คะแนน ตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง พบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนใกล้เคียงกัน ($C.V. (%) = .44, .45$) 7) ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความอดทนในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.15 และ 3.14 คะแนนตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของคะแนนจากการวัดทั้ง 2 ครั้งพบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนสูงสุดใกล้เคียงกันคือ ($C.V. (%) = .45, .47$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอภาพแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตัวบ่งชี้ คุณธรรมจริยธรรม 7 ตัวในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมทั้ง 7 ตัวเป็นเส้นตรง และมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ 1) ตัวบ่งชี้ที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเท่าเดิมคือ ความรับผิดชอบ 2) ตัวบ่งชี้ที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมีวินัย 3) ตัวบ่งชี้ที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงลดลงจากเดิมคือ ความมีสติสัมปชัญญะ ความยุติธรรม และความอดทน

3. ผลการวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับตนเอง ระดับครอบครัว และระดับสังคมพบว่า ค่าความถี่ และร้อยละเรียงตามลำดับความสำคัญของบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับตนเองมากที่สุด คือ การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 47.29 รองลงมาคือ การเข้าไปศึกษาในอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 20.26

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่ตามตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง 7 ตัวบ่งชี้จากการวัดรายไตรมาสใน 2 ช่วงเวลา

1.1 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริตในช่วงเดือนเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.25 และ 3.25 คะแนน ตามลำดับ สำหรับความ

แปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้งพบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนเท่ากันทั้ง 2 ครั้ง ($C.V. (\%) = .17$) ซึ่งถือได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีระดับคุณธรรม จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตในระดับดี โดยทั้งสองช่วงระยะเวลาดังกล่าวนักศึกษามีระดับคะแนนตัวบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริตคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง

1.2 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความมีสติสัมปชัญญะในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.00 และ 2.99 คะแนน ตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง พบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนเท่ากันทั้ง 2 ครั้ง มีค่าใกล้เคียงกัน ($C.V. (\%) = .13, .14$) ซึ่งถือได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีระดับคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีสติสัมปชัญญะในระดับดี โดยช่วงเดือน ตุลาคม นักศึกษามีระดับคะแนนตัวบ่งชี้ความมีสติสัมปชัญญะลดลงเล็กน้อยกว่าช่วงเดือนกรกฎาคม

1.3 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.38 และ 3.38 คะแนน ตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้งพบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนทั้ง 2 ครั้งใกล้เคียงกัน ($C.V. (\%) = .45, .47$) ซึ่งถือได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีระดับคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ

ในระดับดี โดยทั้งสองช่วงระยะเวลาดังกล่าวนักศึกษามีระดับคะแนนตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ไม่เปลี่ยนแปลง

1.4 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้วัดความยุติธรรมในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.41 และ 3.41 คะแนน สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง พบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนเท่ากันทั้ง 2 ครั้งใกล้เคียงกัน ($C.V. (\%) = .17, .18$) ซึ่งถือได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีระดับคุณธรรม จริยธรรมด้านความยุติธรรมในระดับดี โดยทั้งสองช่วงระยะเวลาดังกล่าวนักศึกษามีระดับคะแนนตัวบ่งชี้ความยุติธรรมคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง

1.5 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความขยันหมั่นเพียรในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 3.12 และ 3.12 คะแนน ตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้งพบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนเท่ากัน ($C.V. (\%) = .47$) ซึ่งถือได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีระดับคุณธรรม จริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรในระดับดี โดยทั้งสองช่วงระยะเวลาดังกล่าวนักศึกษามีระดับคะแนนตัวบ่งชี้ความขยันหมั่นเพียรคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง

1.6 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความมีวินัยในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.34 และ 3.36

คะแนน สำหรับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง พบว่าการวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนใกล้เคียงกัน ($C.V. (\%) = .44, .45$) ซึ่งถือได้ว่านักศึกษาที่กำลังในมหาวิทยาลัยราชภัฏมัตราธิราชบุรีมีระดับคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในระดับดี โดยนักศึกษามีระดับคะแนนตัวบ่งชี้ความมีวินัยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในแต่ละช่วง

1.7 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความอดทน ในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 3.15 และ 3.14 คะแนน ตามลำดับ สำหรับความแปรปรวนของคะแนนจากการวัดทั้ง 2 ครั้ง พบว่า การวัดในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีความแปรปรวนสูงสุดใกล้เคียงกันคือ ($C.V. (\%) = .45, .47$) ซึ่งถือได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมัตราธิราชบุรีมีระดับคุณธรรม จริยธรรมด้านความอดทนในระดับดี โดยช่วงเดือนกรกฎาคม นักศึกษามีระดับคะแนนตัวบ่งชี้ความอดทนลดลงเล็กน้อยกว่าช่วงเดือนตุลาคม

โดยจากการวัดคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง 7 ตัวบ่งชี้จากการวัดรายไตรมาสใน 3 ช่วงเวลา พบว่า ความแปรปรวนของคะแนนจากการวัดทั้ง 3 ครั้งของแต่ละตัวบ่งชี้คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีสติสัมปชัญญะ ความรับผิดชอบและความยุติธรรมมีค่าเท่ากัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อมาอธิบายปรากฏการณ์การวัดคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง 7 ตัวบ่งชี้ของนักศึกษาได้ดีที่สุด ทั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนเพียง 1 ครั้ง

โดยการเก็บรวบรวมครั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม 2563 อย่างไรก็ตามการเก็บรวบรวมในช่วงที่ 2) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในขณะนั้น ในขณะที่สองช่วงที่ 1) เป็นการวัดด้วยการคาดการณ์ ซึ่งการวัดทั้งสองครั้งไม่มีข้อมูลขาดหายในแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ส่งไปเก็บข้อมูลเนื่องจากคณะผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือและติดตามกำกับอย่างต่อเนื่องทั้งความสัมพันธ์ส่วนตัวและการประสานทางโทรศัพท์เพื่อให้คำแนะนำในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอภาพแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรม 7 ตัวในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมทั้ง 7 ตัวเป็นเส้นตรงและมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ 1) ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเท่าเดิมคือ ความรับผิดชอบ 2) ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียรและความมีวินัย 3) ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงลดลงจากเดิมคือ ความมีสติสัมปชัญญะ ความยุติธรรม และความอดทน ทั้งนี้เป็นผลจากที่คณะรัฐมนตรี มีมติให้เลื่อนเปิดเทอมจากวันที่ 16 พฤษภาคม เป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่อาจส่งผลกระทบต่อในหลายด้านทั้งต่อตัวเด็ก ผู้ปกครองไปจนถึงครูและโรงเรียน ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดแนว

นโยบายการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์
วิกฤตโควิด-19 ตามแนวคิด “การเรียนรู้ นำการ
ศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้”
ในทุกระดับชั้นและทุกประเภทการศึกษาทั้งการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา การศึกษาเอกชน
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
การศึกษาสำหรับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้ง
การเตรียมความพร้อมทักษะที่สำคัญในช่วงปิด
เทอมให้แก่ ผู้เรียน ทั้งภาษาอังกฤษและการใช้
เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น โค้ดดิ้ง (coding) เป็นต้น
แนวนโยบายดังกล่าวมีพื้นฐานการดำเนินการ 6
แนวทางและออกแบบการเรียนการสอนในช่วง
สถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019 (COVID-19) ซึ่งในแต่ละสถาบันได้จัดการ
ศึกษาในระยะแรกที่แห่งด้วยวิธีทางไกล ใช้รูปแบบ
กระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน เช่น
Microsoft Team, Google Classroom, Zoom,
Facebook live และช่องทางอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
ให้มีความสะดวกเพื่ออำนวยความสะดวกและง่าย
ต่อการเรียนรู้ เพราะมีเป้าหมายที่จะให้นักศึกษา
ได้เข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งปัญหาในการ
เรียนในสถานการณ์ดังกล่าว พบปัญหาทางเทคนิค
หลายประการ อาทิ เว็บไซต์สำหรับเรียนออนไลน์
ล่ม ไม่สามารถเชื่อมต่อสัญญาณทีวีดิจิทัลได้
พบปัญหาในเรื่องเทคนิคการสอนของผู้สอน
ที่ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ซึ่งคน
ส่วนใหญ่คาดหวังว่าการเรียนออนไลน์ในครั้งนี้
จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเท่าเทียมกัน
และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

3. ผลการวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนา
คุณธรรม จริยธรรมในระดับตนเอง ระดับครอบครัว
และระดับสังคมพบว่า ค่าความถี่ และร้อยละ
เรียงตามลำดับความสำคัญของบทบาทในการ
พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับตนเองมากที่สุด
คือ การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่คิดเป็นร้อยละ
47.29 รองลงมาคือ การเข้าไปศึกษาในอินเทอร์เน็ต
คิดเป็นร้อยละ 20.26 ทั้งเพราะช่วงวัยของนักศึกษา
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาส่วนใหญ่ยังอยู่กับ
ครอบครัวของตนเองเป็นหลัก ดังนั้น ครอบครัว
จึงมีผลต่อกระบวนการพัฒนาด้านต่างๆ รวมถึง
คุณธรรม จริยธรรม ทั้งในทางบวก ลบของบุคคล
ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสถานะในครอบครัว
เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสม
ของบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของ
นักศึกษา การมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวจะผล
ให้เด็กมีภูมิคุ้มกันจากพฤติกรรมไม่พึงประสงค์
ครอบครัวที่มีความอบอุ่น ใกล้ชิดกัน ทำให้สมาชิก
รู้สึกอบอุ่น มองโลกในแง่ดี และพร้อมที่จะแบ่งปัน
สิ่งดีให้คนรอบข้าง แต่สำหรับครอบครัวที่มีความ
ขัดแย้งกัน หรือครอบครัวมีความเสี่ยงที่จะแตกแยก
เด็กจะมีความเครียดสูง สุขภาพจิตเสื่อม มองโลก
ในแง่ร้าย มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้
ยังสอดคล้องกับการศึกษาของทิพาพร สุจारी และ
บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) ได้วิเคราะห์การ
เปลี่ยนแปลงคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน
ในสถานศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่า
การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับตนเอง ระดับ
ครอบครัวและระดับสังคมพบว่า ค่าร้อยละ
เรียงตามลำดับความสำคัญของบทบาทในการ

พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับตนเองมากที่สุด คือ การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่คิดเป็นร้อยละ 24.51 โดยสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เหมาะสมจะมีความสำคัญต่อการปลูกฝังความรู้ ทักษะ ทักษะคิด ลักษณะนิสัยของเยาวชนได้มาก รวมทั้งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยพบว่า จากการวัดรายไตรมาสทั้ง 3 ช่วงเวลาคือ ในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังทั้ง 7 ตัว ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 573 คน โดยในช่วงการวัดครั้งแรกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (0.45-2.21) เพิ่มขึ้นเป็นระดับดี (2.22-4.00) ลักษณะการแจกแจงของตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังทั้ง 7 ตัวบ่งชี้มีความเบ้เป็นลบทุกตัวบ่งชี้ยกเว้นตัวบ่งชี้ความขยันหมั่นเพียร และความตั้งใจเป็นบวก ยกเว้นตัวบ่งชี้ความขยันหมั่นเพียรและความอดทน ซึ่งมีความเบ้เป็นลบเล็กน้อย นั่นคือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีคุณธรรม จริยธรรมทุกตัวบ่งชี้ค่อนข้างดี มีคนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีคุณธรรม จริยธรรมช่วงเดือนตุลาคมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงเพิ่มขึ้นกว่าช่วงเดือนกรกฎาคมมีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้คือ ความยุติธรรม และความมีวินัย ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าลดลงคือความขยันหมั่นเพียร และตัวบ่งชี้ที่มีค่าต่ำสุดทั้งสองช่วง

เวลา คือ ความมีสติสัมปชัญญะและความอดทน ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้การศึกษารวมทั้งมีกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษามากขึ้น อันจะเป็นการช่วยปลูกฝังให้นักศึกษาอันอาจจะช่วยส่งผลต่อคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

1.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยพบว่า อายุ ระดับชั้นปีและคณะที่สังกัดมีผลต่อตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง ดังนั้นทางรัฐบาลและมหาวิทยาลัยควรให้การศึกษแก่นักศึกษาจะส่งผลให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวังปรับตัวเพิ่มขึ้น

1.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเรื่องบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับตนเอง ระดับครอบครัวและระดับสังคมของนักศึกษาพบว่า ลำดับความสำคัญของบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับตนเองมากที่สุดคือ การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่คิดเป็นร้อยละ 47.29 รองลงมาคือ การเข้าไปศึกษาในอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 20.26 ดังนั้น รัฐบาลจึงควรสนับสนุนให้สถาบันครอบครัว การใช้สื่อเชิงสร้างสรรค์ทางอินเทอร์เน็ตมีส่วนในการกระตุ้นเตือนและมีส่วนร่วมในสร้างคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักศึกษาได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำตัวแปรจัดประเภทอื่นๆ มาศึกษาวิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาที่ควรเฝ้าระวังในมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆ และ

สถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน วิทยาลัยชุมชน เป็นต้น

2.2 ควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมในทุกจังหวัดให้มากขึ้นเพื่อจะได้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาที่ควรเฝ้าระวังในมหาวิทยาลัยราชภัฏได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

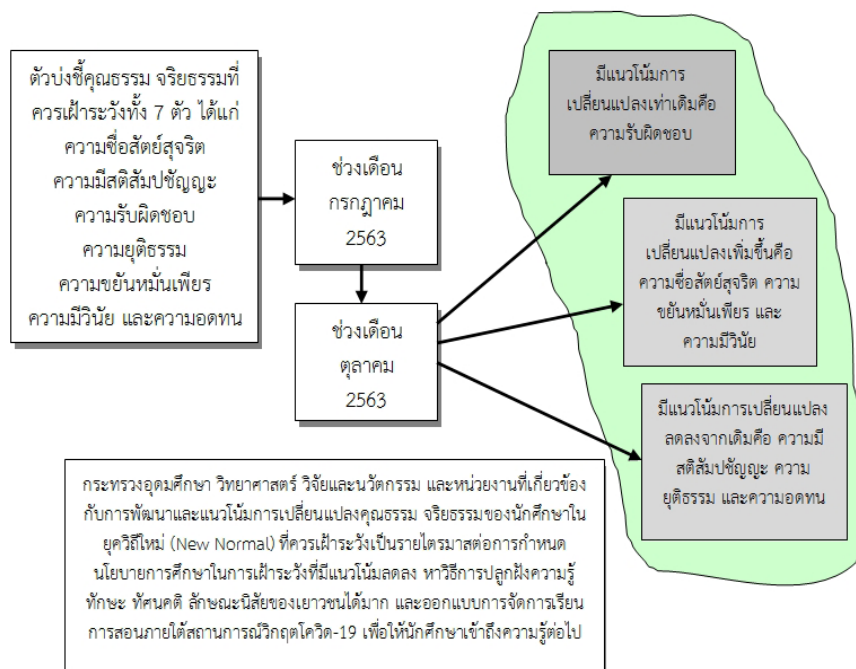
2.3 ควรมีการทำวิจัยเชิงสำรวจว่าปัญหาวิกฤตทางสังคม การเมืองของประเทศไทยที่ผ่านมาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่ (New Normal) หรือไม่ อย่างไร

2.4 ควรมีการวิจัยที่หารูปแบบของการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่ (New Normal) จากการเฝ้าระวังในแต่ละตัวบ่งชี้

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอภาพแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตัวบ่งชี้ คุณธรรม จริยธรรม 7 ตัวในช่วงเดือนกรกฎาคม และตุลาคม 2563 มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้

1) ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเท่าเดิมคือ ความรับผิดชอบ 2) ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร และความมีวินัย 3) ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงลดลงจากเดิมคือ ความมีสติสัมปชัญญะ ความยุติธรรม และความอดทน ทั้งนี้เป็นผลจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เลื่อนเปิดเทอมจากวันที่ 16 พฤษภาคม เป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่อาจส่งผลกระทบในหลายด้านทั้งต่อตัวเด็กนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองไปจนถึงครูและโรงเรียน ด้วยเหตุผลและความจำเป็น ดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในยุควิถีใหม่ (New Normal) ที่ควรเฝ้าระวังทั้ง 7 ตัวบ่งชี้เป็นรายไตรมาสจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในการเฝ้าระวังระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาต่อไป ดังภาพที่ปรากฏดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ทิพาพร สุจारी และบุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน
ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรม จริยธรรมของคนไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์
ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- พัชราภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซียและ
สิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2552). กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ: กรณียศศึกษากรอบคุณวุฒิทางการศึกษาของ
ต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551). การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรม
จริยธรรมของคนไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). เรียนออนไลน์ยุคโควิด-19: วิกฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

**การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน
ในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์***
**Sufficiency Economy Philosophy Lifestyle for the Community
in Nikhom Huai Phueng Sub district, Huai Phueng District,
Kalasin Province**

ประสิทธิ์ ชาระ และปาไลตา ชาระ

Prasit Chara and Palita Chara

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

Rajamangala University of Technology Isan, Sakonnakhon Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: prasit.ca@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในชุมชนเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในชุมชนเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ชาวตำบลนิคมห้วยผึ้ง จำนวน 9,378 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้สูตร Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (Independent sample t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.55) และรายด้าน โดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และด้านความพอประมาณตามลำดับ

*ได้รับบทความ: 26 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 22 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 26 กันยายน 2564

Received: July 26, 2021; Revised: September 22, 2021; Accepted: September 26, 2021

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีสถานภาพแตกต่างกันในด้านเพศ และอายุ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การดำเนินชีวิต; ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purpose of this research was: 1) to study the level of lifestyle according to the Sufficiency Economy Philosophy of the people in Nikhom Huai Phueng Sub district, Huai Phueng District, Kalasin Province, 2) to compare the operations of Sufficiency Economy Philosophy of the people in Nikhom Huai Phueng Sub district. This research is quantitative research. The population consisted of 9,378 people of Nikhom Huai Phueng Sub-district. The sample was obtained using the Taro Yamane formula. The sample was 384 people. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by using SPSS statistics are percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, and ANOVA.

The results showed that:

1. The samples opinioned on sufficiency economy philosophy lifestyle: The overall students are Investigation at high level ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.55). And when considering each side in a descending order as follows: The most is investigation, followed by the moral conditions, rationality, knowledge condition, immunity, and moderation, respectively.

2. A comparative result of peoples' opinion levels on sufficiency economy philosophy lifestyle observing from sex, and age differences found that it was not significant difference at the .05 level. Nevertheless, education Level, career, and average monthly income differences found that it was significant difference at the .05 level.

Keywords: Lifestyle; sufficiency economy philosophy

1. บทนำ

สถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อทั้งประเทศไทยและทั่วโลกอย่างรุนแรง ทำให้การท่องเที่ยวซบเซา การส่งออกทำได้ยากขึ้น บริษัทหลายแห่งต้องปิดตัว ปรับลดและปลดคนงาน เศรษฐกิจตกต่ำอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน เราจะอยู่รอดได้ในสถานการณ์โควิด-19 จำเป็นต้องพึ่งพาตัวเองเป็นหลัก ต้องปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในภาวะวิกฤตเช่นนี้ ดังนั้นจึงต้องปรับตัว ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ประหยัด อดออม และหันกลับมาดำรงชีวิตอย่างพอมี พอกิน (ดาว ชุ่มตะขบ, 2563, หน้า 11-22) ด้วยการน้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้ในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง สมดุล และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง (มีชัยมาภินิพา) โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่าง

ยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา ความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นสอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 จึงนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการช่วยแก้ไขปัญหา ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอยะผิง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในชุมชนเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอยะผิง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในชุมชนเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอยะผิง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามปัจจัยสภาพส่วนบุคคล

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ชาวตำบล นิคมห้วยผึ้ง จำนวนทั้งสิ้น 9,378 คน (ศูนย์ข้อมูล ประเทศไทย, 2564)

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้สูตร ของ Taro Yamane คือ $n = N/(1+Ne^2)$ ซึ่ง n เท่ากับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง N เท่ากับจำนวน ประชากร และ e เท่ากับความคลาดเคลื่อน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) คือ ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้ขนาดกลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 384 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบ สอบถามทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพ ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความ เข้าใจการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงกับความพึงพอใจในชีวิตของชุมชนในเขต ตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ และตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ การวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถาม ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยง ตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง ของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถาม มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 2) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของ

แบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน 3) หาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำ หนังสือถึงผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 16 หมู่บ้านเพื่อขอความ ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติ ที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน สถิติทดสอบที่ ค่าความแปรปรวนทางเดียว ทดสอบค่าที่ (t-test)

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นศึกษาการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนใน เขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง สามารถสรุป ผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือ ชาวตำบลนิคมห้วยผึ้ง โดยจำแนกตามเพศดังนี้ เพศหญิง จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 และเพศชาย 142 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 ตามลำดับ ระดับการศึกษาเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับประถมศึกษา จำนวน 284 คน คิดเป็น ร้อยละ 74.00 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80 ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80

ระดับปริญญาตรี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ อายุเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 อายุระหว่าง 41-60 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 40.90 อายุระหว่าง 21-40 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90 และอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ อาชีพเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ เกษตรกร จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 72.70 รับจ้างทั่วไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.20 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.70 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 และพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 ตามลำดับ และรายได้เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ รายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 89.30 รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ลำดับรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 และรายได้มากกว่า 30,001 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 ตามลำดับ

2. การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.55) และรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากสุดไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ด้านความมีเหตุผล ($\bar{x} = 4.17$, S.D.

= 0.58) ด้านเงื่อนไขความรู้ ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.65) และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ ส่วนระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ ด้านความพอประมาณ ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.71)

2.1 ด้านความพอประมาณการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความพอประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.71) และรายด้าน โดยการเรียงลำดับจากมากสุดไปหาน้อย ดังนี้ ด้านพอใจในรายได้ที่ตนเองได้พยายามหามา ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ ด้านดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายตามฐานะและพออยู่พอกิน ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.72) และระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ ด้านรายจ่ายที่พอเหมาะกับรายได้ ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.88)

2.2 ด้านความมีเหตุผล การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความมีเหตุผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.58) และรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากสุดไปหาน้อย ด้านคำนึงถึงความคุ้มค่าของสินค้าก่อนเลือกซื้อเสมอ ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ด้านคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นและพยายามใช้อย่างประหยัด ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.66) และระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ ด้านการวางแผนในการเก็บสะสมอย่างรอบคอบอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.81)

2.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$, $S.D. = 0.69$) และรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความใกล้ชิดและให้ความอบอุ่นกับบุตรหลานและคนในครอบครัวอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.47$, $S.D. = 0.67$) รองลงมาคือ ด้านปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ในทุกฤดูกาลอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.09$, $S.D. = 0.75$) และระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ ด้านการออกกำลังกายอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.49$, $S.D. = 1.06$)

2.4 ด้านเงื่อนไขความรู้ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, $S.D. = 0.65$) และรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสนใจติดตามข่าวสารในสื่อต่างๆ อยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.14$, $S.D. = 0.65$) รองลงมาคือ ด้านความพยายามในการพัฒนาตนเองเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.11$, $S.D. = 0.68$) และระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ ด้านความรู้ในสิ่งใดแล้วก็ยินดีที่จะเผยแพร่และถ่ายทอดให้กับคนรอบข้างหรือผู้ที่สนใจอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.95$, $S.D. = 0.74$)

2.5 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, $S.D. = 0.63$) และรายด้าน โดยการเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ด้านประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งได้แนะนำ

อบรมบุตรหลานให้ดำเนินชีวิตในหนทางที่ดีอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.31$, $S.D. = 0.64$) รองลงมาคือ ด้านความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น อยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.24$, $S.D. = 0.66$) และระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ ด้านรับคำแนะนำที่ดีหรือถูกตำหนิ ก็ไม่ถือโกรธแต่กลับยินดีที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ดีขึ้น ($\bar{x} = 4.08$, $S.D. = 0.71$)

3. การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกเพศ ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สรุปได้ดังนี้

3.1 ชาวตำบลนิคมห้วยผึ้งเพศชาย กับหญิง มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านพบว่า ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ระดับการศึกษา ของชาวตำบลนิคมห้วยผึ้งมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมแตกต่างกันและรายด้านพบว่า ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 อายุ ของชาวตำบลนิคมห้วยผึ้ง มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง

จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านพบว่าด้านความมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความพอประมาณ และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 อาชีพของชาวตำบลนิคมห้วยผึ้ง มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมแตกต่างกัน และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของชาวตำบลนิคมห้วยผึ้งมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมแตกต่างกัน และรายด้านพบว่าด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขต

ตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยแยกประเด็นอภิปรายในแต่ละรายด้านดังนี้

1.1 ด้านความพอประมาณการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความพอประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้งมีระดับความคิดเห็นสูงสุดที่สุดคือ พอใจในรายได้ที่ตนเองได้พยายามหามา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2560, หน้า 88-98) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอ บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า เรื่องการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเรื่องการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

1.2 ด้านความมีเหตุผล การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความมีเหตุผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้งมีระดับความคิดเห็นสูงสุดที่สุดคือ คำนึงถึงความคุ้มค่าของสินค้าก่อนเลือกซื้อเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2560, หน้า 88-98) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการ

พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า เรื่องการใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้งมีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ มีความใกล้ชิดและให้ความอบอุ่นกับบุตรหลาน และคนในครอบครัวอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า การดูแลรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นประจำ

1.4 ด้านเงื่อนไขความรู้ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้งมีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ สนใจติดตามข่าวสารในสื่อต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ความสามารถนำความรู้ไปแสวงหาความเจริญก้าวหน้าของตนเองและครอบครัว

1.5 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน

ในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้งมีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งได้แนะนำอบรมบุตรหลานให้ดำเนินชีวิตในหนทางที่ถูกต้องเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ความกล้าในการที่จะรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตบริการของชุมชนควรจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนในเรื่องการทำบัญชีการออม และให้ความรู้ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่ออบายมุข

1.2 ผู้นำชุมชนควรจัดอบรมให้ประชาชนพัฒนารูปแบบการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 หน่วยงานภาครัฐหรือผู้นำชุมชนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับประชาชนเพื่อประชาชนจะได้ตระหนักและเห็นประโยชน์การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต มีการติดตามผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการวิจัยในวิธีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะในเขต

ตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 ควรแสวงหาแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

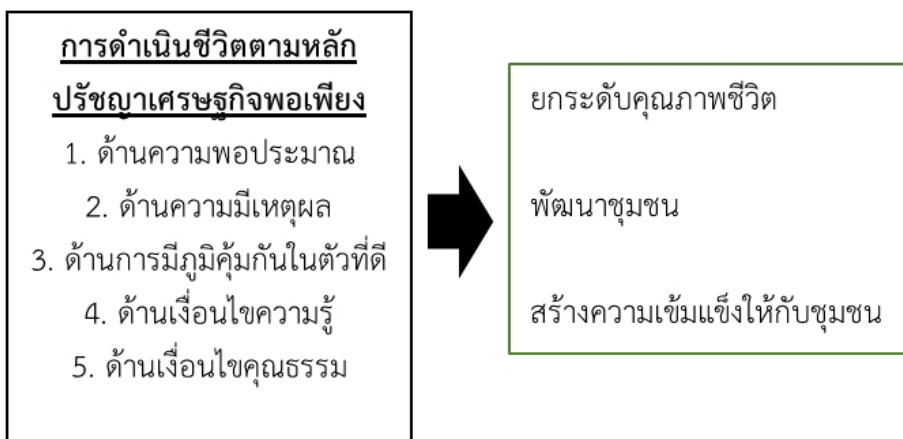
2.3 ควรศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อจะได้นำรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

1. ชุมชนเขตตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

2. ชุมชนมีสำนึกพลเมือง จิตสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดองค์ความรู้การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

3. กระตุ้นและสนับสนุนให้เห็นความสำคัญของการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพิ่มมากขึ้นได้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

ดาว ชุ่มตะขบ. (2563). เศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือก ทางรอดฝ่าวิกฤตโควิด-19. *วารสารสังคมวิจัยและพัฒน*, 2(3), 11-22.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (ครั้งที่พิมพ์ที่ 13). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2564). *เศรษฐกิจพอเพียง*. เข้าถึงได้จาก https://www.chaipat.or.th/site_content/34-13.html

- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2554). *การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2564). *ตำบลนิคมห้วยผึ้ง*. เข้าถึงได้จาก www.kalasin.kapook.com
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2560). ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 11(25), 88-98.

**การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขา
ของสามเณรวัดเจดีย์หลวง***
**Buddhist Ethics Enhancement According to the Threefold
Training of the Novices of Wat Chedi Luang**

พระมหาปุณณสมบัติ ปากาโร (บุญเรือง)
Phramaha Punsombat Pabhakaro (Bunrueang)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus, Thailand
E-mail: lannakubapoon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อทราบวิธีการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขา 3) เสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขา เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล แบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายกลุ่ม แบบสังเกตสภาพแวดล้อม แบบสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและแบบศึกษาประวัติชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง โดยใช้กรอบแห่งไตรสิกขาเป็นเครื่องมือควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมสามเณรได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ของวัด 3 ด้าน คือ ความประพฤติดี (ศีล) กิจวัตรดี (สมาธิ) และความรับผิดชอบดี (ปัญญา)

2. วิธีการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณร วัดเจดีย์หลวงมีวิธีการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมด้วยการนำแนวคิดเรื่องไตรสิกขา มาแปรเปลี่ยนรูปในเชิงกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การนั่งหมั่นเรียบร้อย การสนทนากับพระอาจารย์ผู้ใหญ่ประณมมือทุกครั้ง (ศีล) การไหว้พระสวดมนต์เข้า/เย็น (สมาธิ) การกวาดลานวัด สัปดาห์ทำความสะอาดเสนาสนะ หรือการทำตามวาระตามแผนที่ได้รับมอบหมายให้เรียบร้อย (ปัญญา) เป็นต้น เป็นการส่งเสริมหลักไตรสิกขาผ่านกิจกรรมและกิจกรรมเหล่านี้

*ได้รับบทความ: 1 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 27 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 28 กันยายน 2564

Received: July 1, 2021; Revised: September 27, 2021; Accepted: September 28, 2021

จะเติมเต็มการเรียนรู้ในมิติไตรสิกขา

3. ข้อเสนอแนะอันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต หลักไตรสิกขาทำให้มีทิศทางในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ถ้าได้รับการปลูกฝังอย่างจริงจังจากหลายๆ ฝ่าย

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง; พุทธจริยธรรม; หลักไตรสิกขา; วัดเจดีย์หลวง

Abstract

This research of objective to: 1) to study the Buddhist ethics enhancement according to the Threefold training for the novices of Wat Chedi Luang, Muang District, Chiang Mai Province, 2) to understand how to strengthen Buddhist ethics using the threefold training, 3) to Suggest guidelines for improving Buddhist ethics in accordance with the Threefold training. It is a qualitative research. In which areas of research are Wat Chedi Luang. The research tools for the compilation were individual in-depth interviews. In-depth interviews for each group Environment observation model Non-participatory observational model and the life history study from key informants.

The research result finds that:

1. To Strengthening Buddhist ethics for Wat Chedi Luang's novices by using the Threefold training as a tool to develop novice's behavior very well, as a result, three aspects emerge: good behavior (precepts), good daily routine (concentration), and good responsibility (wisdom).

2. Methods for Enhancing Buddhist ethics based on Threefold training of Chedi Luang's novices has the way of improving Buddhist ethics by implementing to transform in many activities, such as neatly dressed, to show respect with the elder monks (precepts), praying in the morning/evening (meditation), sweeping Week's residence, cleaning execution of agendas assigned by various departments (concentration) and so on. All activities are based on the Threefold training.

3. To Suggestions for a better way of life the Threefold training directs the proper way of life. If many parties work together to cultivate it, it has a good chance of succeeding.

Keywords: Strengthening; Buddhism ethics; Threefold training; novice of Wat Chedi Luang

1. บทนำ

การเสริมสร้างความเข้มแข็งสังคมไทย ต้องอาศัยการพัฒนาประเทศด้วยการพัฒนาคน สังคมและประเทศชาติตามแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) ได้เสนอแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 มีกรอบวิสัยทัศน์ในการความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติมีการบูรณาการบนทางสายกลาง ทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา พัฒนาคนทุกวัยให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบ ต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอนุรักษ รักษา พันฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืนปัญหาขาดความเข้มแข็งของชุมชน มั่งคั่ง มั่นคง แต่ไม่ยั่งยืน หมายถึง ชุมชน ยังไม่สามารถในการจัดการปัญหาของตนเองได้ ในระดับหนึ่ง ไม่มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานวัฒนธรรม ความเชื่อ คุณค่าดั้งเดิม ศาสนา และเศรษฐกิจ ชุมชนที่พึ่งพาเอื้อเฟื้อกัน และกัน โดยแต่ละชุมชนมีศักยภาพของตนเองแต่ ไม่ได้นำมาใช้

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนคือ อบายมุข ขาดความสามัคคี ไม่รู้จักพอเพียง การเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เป็นการดึงชุมชนให้เห็นรากเหง้าของตนเอง เรียนรู้ที่จะเป็นไทย หันมาสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง สร้างความรักในชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาสังคม มีความเป็นชุมชนอิสระหรือองค์กรแบบพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความหลากหลาย ปราศจากการครอบงำจาก องค์กรรัฐและหน่วยงานต่างๆ ชุมชนก็จะเกิดความ ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาพัฒนา เพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ในที่สุด การพัฒนาดังกล่าว โดยเฉพาะด้านการศึกษาทำให้ เด็กและเยาวชนชาวไทยได้มีโอกาสมากขึ้นในการ ศึกษา

ช่องทางหนึ่งที่เป็นโอกาสทางการศึกษา สำหรับเด็กชายชาวไทยและกลุ่มชาติพันธุ์ คือ การบวชเป็นสามเณร โดยวัดในพระพุทธศาสนา ได้ให้โอกาสเด็กชาวไทยภูเขาสถาบันบวชเป็น สามเณรเพื่อได้รับการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมทำให้ผู้ปกครองได้ส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษา ในวัดมากขึ้น คนเหล่านี้เมื่อเข้ามาบวชในพระพุทธ ศาสนาแล้วต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นสภาพ แวดล้อมใหม่ มีความแตกต่างจากครอบครัวและ สังคมเดิมที่มีพ่อแม่และญาติพี่น้องคอยดูแลและ ให้การช่วยเหลือเมื่อประสบกับปัญหาต่างๆ

การเข้ามาอยู่ร่วมกันในวัด สามเณร เผ่าต่างๆ เหล่านี้ มีความแตกต่างกันในด้าน เช่น ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ รวมถึง สภาพแวดล้อมทางสังคม การอบรมบ่มเพาะนิสัย จากครอบครัวที่ต่างกัน การจะดำรงชีวิตได้อย่าง

ปกติสุขในสภาพแวดล้อมใหม่ได้นั้น ต้องมีการปรับตัว และเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยเฉพาะสังคมที่ยึดโยงอยู่กับพระพุทธศาสนา ดังนั้น การความแตกต่างที่หลากหลายวัดเจดีย์หลวง จึงใช้กรอบในการสร้างความเข้มแข็งในการปรับตัว และผิတ်สามเณรที่เข้ามาอยู่อาศัยในวัดแห่งนี้ ให้มีพฤติกรรมที่ต้องประสงค์ 3 ด้านคือ ความประพฤติดี กิจวัตรดี และความรับผิดชอบดี

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2555) ได้กล่าวถึง การเสริมสร้างให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในการศึกษาตามหลักพุทธศาสนา คือ ไตรสิกขา 3 ประการ กล่าวคือ ศึกษาเรื่องศีล เพื่อเอามาใช้ควบคุมกายและวาจาให้มีความสะอาดบริสุทธิ์ คือ ไม่พูด ไม่ทำ ให้กระทบตนเองคนอื่นให้เดือดร้อน ศึกษาเรื่องสมาธิเพื่อเอามาใช้ควบคุมจิตไม่ให้คิด ฟุ้งซ่านในทางอกุศล ศึกษาเรื่องปัญญาเพื่อให้รู้เท่าทันโลก รู้เท่าทันชีวิต รู้เท่าทันคน เท่าทันความเป็นจริง

ดังนั้น ผู้วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบงานการศึกษาและส่งเสริมการศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีรูปแบบการเสริมสร้างอย่างไร เสริมสร้างแล้วมีผลอย่างไรต่อสามเณรและพระพุทธศาสนา อย่างไรบ้าง เพราะวัดเจดีย์หลวงมีสามเณรจำนวนมากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่และหลากหลายชาติพันธุ์เข้ามาอยู่ร่วมกัน เมื่อได้ผลการวิจัยตามกระบวนการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลัก

ไตรสิกขาแล้ว ก็จะเป็นภาพสะท้อนให้สำนักเรียนหรือวัดอื่นๆ นำไปเป็นตัวอย่างรูปแบบการฝึกหัดสามเณรหรือเด็กวัดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อทราบวิธีการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่และความรู้ในหลักธรรมของพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ และวัฒนธรรมศาสตร์ เพื่อนำเสนอการพรรณนาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลเป้าหมายอันมีกระบวนการเพื่อการวิจัยคือ 1) การเลือกพื้นที่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Key Informants) 2) ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย 5) เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม 6) การตรวจสอบความถูกต้องของ

ข้อมูล 7) การวิเคราะห์ข้อมูล และขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปร ผู้วิจัยได้ศึกษาในทุกมิติของวิถีการการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ของสามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเลือกเฉพาะเจาะจงสามเณรที่มีความรู้และทัศนคติการใช้พุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิต มีจำนวนเวลาที่อาศัยอยู่ภายในวัดเจดีย์หลวงไม่น้อยกว่า 3-15 ปี จำนวน 20 รูป โดยแบ่งเป็นการสนทนากลุ่มจำนวน 10 รูป และสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 10 รูป

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าคุณค่าและประโยชน์ของหลักไตรสิกขา ทำให้เห็นว่าการรักษาศีลเป็นเครื่องควบคุมและสร้างพฤติกรรมใหม่ของสามเณรได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นหลักยึดและเป็นเครื่องบ่งชี้สัญลักษณ์ความเป็นนักบวชพฤติกรรมของสามเณรดีย่อมเป็นส่วนส่งเสริมพระพุทธศาสนาทำให้มั่นคง และเป็นเหตุไม่เดือดเนื้อร้อนใจในสมณภาวะ การฝึกสมาธิช่วยส่งเสริมให้มีวุฒิภาวะทางจิตที่เข้มแข็ง มีสมาธิในการศึกษามีสติในการใช้ชีวิต ย่อมส่งผลดีต่อสามเณรก็จะเจริญในพระพุทธศาสนา (ธรรมวินัย) และมีแบบอย่างแนวทางในการดำเนินชีวิต

ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของวัดเจดีย์หลวงนั้น

วัดจะมีรูปแบบการดูแลกันเรียกว่า “คณะกรรมการสามเณร” ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และคณะกรรมการบริหารสามเณรทั้งหมด ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าอาวาส เพื่อร่วมกันคิดและการทำกิจกรรม ซึ่งเกิดจากการคิด การสะท้อนปัญหาจากการสังเกตหรือพูดคุยกันจากคณะกรรมการสามเณรและนำไปสู่การประชุมเพื่อดำเนินกิจกรรมภายใต้กรอบ 3 ด้านดังนี้

1.1 ความประพฤตินี้ หมายถึง สามเณรมีความประพฤติเรียบร้อยเป็นที่น่าเลื่อมใส ห่มผ้าให้เรียบร้อย สะอาดเป็นปริมณฑล มีพฤติกรรมดีงาม สอดคล้องกับพระวินัย เสนียวัตรและอภิสมาจาร กล่าวคือ นุ่งสบง ห่มจีวรเรียบร้อย ถอดรองเท้าเป็นระเบียบ นั่งในพระอุโบสถตามแถวที่ได้กำหนดไว้ ไม่พูดคุยเล่นกันในเวลาทำกิจกรรม มีความอดทนในการทำกิจวัตร บิณฑบาตหรือปรากฏตัวในที่สาธารณะอยู่ในอาการสำรวม สวดมนต์เสียงดังและสวดทำนองอักขระภาษามคธ สำเนียงแบบธรรมยุติกนิกายได้ เป็นต้น

1.2 กิจวัตรดี หมายถึง มีการไหว้พระสวดมนต์เช้า/เย็นเป็นประจำตลอดทั้งปี มีการสมาทานรักษาศีล 10 ในทุกวัน 15 คำทบทวนสามเณรสิกขา รับโอวาทจากพระอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาส รวมทั้งเรียนนักธรรมบาลี ตลอดปีการศึกษา นับว่าเป็นการฝึกสมาธิโดยตรง

1.3 รับผิดชอบดี หมายถึง วัดเจดีย์หลวงมีกิจกรรมที่หลากหลาย อันเป็นการส่งเสริมความประพฤติ (ศีล) และกิจวัตร (สมาธิ) ที่หลากหลาย เช่น การทำกิจกรรมภายในโบสถ์วิหาร การนุ่งห่ม

ผ้าเวลาเข้าบ้านไปบิณฑบาต การทำวัตรเช้าเย็น การรับฟังโอวาทจากพระอาจารย์ การทำความ สะอาดเสนาสนะที่อยู่อาศัย การดูแลห้องที่พัก หรือแม้กระทั่งมีการเรียนหลักสูตรภาคบังคับของ คณะสงฆ์คือนักธรรมและบาลีตามเกณฑ์มาตรฐาน ในแต่ละชั้น ทั้งหมดเป็นการพัฒนาเรื่องความรับ ผิดชอบนี้ ซึ่งเป็นการวัดประเมินว่า สามเณรจะมี ความตั้งใจ มีสติปัญญาเห็นคุณค่าในการศึกษาและ ทำได้มีประสิทธิภาพ เป็นขั้นตอนพัฒนาปัญญา

2. ผลการสร้างวิธีการเสริมพุทธจริยธรรม ตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง พบว่า คุณค่าและประโยชน์ของหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา มีคุณค่าและมีประโยชน์ แก่สามเณรอย่างยิ่ง ศีลเป็นประหนึ่งเหมือนเครื่อง ตัดไฟกล่าวคือเป็นเครื่องเตือนสติก่อนที่ปัญหา จะเกิด ทำให้จิตสงบและกายสงบมีพฤติกรรม ที่เรียบร้อย ช่วยขัดเกลาพฤติกรรมที่หยาบ ทำให้ รู้คุณค่าของพระรัตนตรัย ทำให้สามเณรงามสมเป็น สมณะ มีพฤติกรรมดีไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ทั้งตนเองและคนอื่น มีระเบียบวินัยมากขึ้น สมาธิ ช่วยให้มีความตั้งใจในการทำงาน ทำให้มีสติแข็งแรง จิตใจ ไม่กวัดแกว่งสงบนิ่งได้ในเหตุการณ์ที่ร้อนและมี ปัญหา ช่วงระงับความฟุ้งซ่าน ทำให้เป็นคนใจเย็น สามารถควบคุมและรู้ทันความคิดได้ สงบเย็นรู้เห็น ทันทารมณ์ที่เข้ามากระทบ ปัญญา ทำให้รู้เท่าทัน เหตุการณ์ บุคคล ปัญหาที่อยู่รอบข้างได้ชัด สามารถ แยกแยะผิดถูก ชั่วดี มองโลกในแง่ดีและคิดบวก มากขึ้น ได้รู้ในสิ่งที่ควรรู้ ได้ฟังธรรม เป็นต้น อารมณ์เย็นใช้ปัญญาในการใช้ชีวิตมากขึ้น ทำให้ เกิดศรัทธาที่ถูกต้อง พินิจพิจารณาปัญหาได้ชัดเจน

และละเอียดมากขึ้น รู้จักประยุกต์หลักธรรมไปใช้ ในชีวิตได้ดี

ปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างพุทธจริยธรรม ตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง ดังนี้

2.1 เป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณร กล่าวคือ เมื่อดำรงตนอยู่ในศีลก็จะทำผิดพลาด น้อยลง เป็นการได้เรียนหลักไตรสิกขา ก่อเกิดความ เมตตา ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง เกิดสัมมาทิฐิ

2.2 พุทธจริยธรรมมีส่วนช่วยให้เป็น พระภิกษุสามเณรที่ดีขึ้น เกิดจากเหตุปัจจัยการ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี มีบุคลากรที่มีความรู้ความ สามารถมาช่วยอบรมสั่งสอน มาเป็นตัวอย่างพา ดำเนินในกิจวัตร พาฝึกอบรมสมาธิ อบรมปัญญา ทำให้รู้แจ้งในธรรมะ ถ้าลาสิกขาบทก็จะทำให้เกิด ปัญญามีแนวทางในการดำเนินชีวิต สามารถแก้ ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

2.3 เมื่อลาสิกขาบทก็จะมีคุณธรรม ที่ทำให้ทำงานรอบคอบ ปรับตัวและมีแนวทางการ ดำเนินชีวิตด้วยความยืดหยุ่น รู้จักหลักปฏิบัติ ในคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง ไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้สังคมและผู้อื่น

2.4 เป็นการเสริมสร้างพุทธจริยธรรม บนพื้นฐานวัฒนธรรม ความเชื่อ คุณค่าดั้งเดิม ตามหลักศาสนา เศรษฐกิจ เป็นต้น

3. ผลสรุปข้อเสนอแนะแนวทางการ เสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของ สามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลัก ไตรสิกขา มีลักษณะเป็นโครงสร้างแบบขั้นบันได ตามลำดับ 3 ชั้น กล่าวคือ ชั้นที่ 1 ศีลมีหน้าที่ใน

การควบคุมและเสริมสร้างความประพฤติกของสามเณรเป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสามเณรเป็นสาวกชั้นในเยี่ยงพระภิกษุในพระพุทธศาสนา และการรักษาศีลของสามเณรเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ชีวิตที่ต้องควบคุมความประพฤติและฝึกฝนให้เกิดความเรียบร้อยได้มากขึ้น ขั้นที่ 2 สมาธิ เมื่อรักษาศีลได้สมบูรณ์ ก็เกิดสมาธิอย่างอ่อนแต่มีพลังเนื่องจากศีลคือความปกติ จิตใจที่ไม่ถูกรบกวน ย่อมไม่เดือดร้อน ไม่ทุกข์ ไม่วิตกกังวลกับความผิดที่ไม่ได้กระทำผิดศีลตามวัตถุประสงค์ของศีลแล้ว จิตใจปกติย่อมทำให้เกิดสมาธิไม่ฟุ้งซ่านสามารถนำสภาพจิตที่ปกตินั้นมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาเล่าเรียนหรือในการฝึกสมาธิในเชิงกรรมฐานในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 3 คือ ปัญญา โดยเฉพาะ 2 ข้อ (สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา: ปัญญาจากการฟัง และปัญญาจากการคิด) เป็นผลจากได้รับข้อมูล พิจารณาและวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้อง) ยังต้องอาศัยสมาธิที่มั่นคงในการย่อยข้อมูลนั้นให้เที่ยงตรงและก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และมีคุณค่าทางวิชาการ ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป จึงนำมาอภิปรายผลโดยใช้หลักตรรกวิทยาในการให้เหตุผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวงวร พบว่า วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ได้ส่งเสริม

สร้างความเข้มแข็งทางพุทธจริยธรรมโดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐาน ด้วยการแปรรูปผ่าน “3 ดี” คือ ความประพฤติดี (ศีล) กิจวัตรดี (สมาธิ) และความรับผิดชอบต่อ (ปัญญา) กิจกรรมได้กระตุ้นให้สามเณรเข้าใจความหมายของ “ศีล” ผ่านเกณฑ์วัดความประพฤติดีด้วยกิจกรรมต่างๆ

1.1 ความพฤติกรรมดี เช่น การสวมรองเท้า การถอดรองเท้า การนุ่งห่มผ้าให้เรียบร้อยที่ยึดโยงอยู่กับพระวินัยในเสขียวัตร การตื่นนอน การฉนในหอฉน ความเป็นระเบียบในการฉน เป็นต้น วัดเจดีย์หลวง ได้วางกรอบเรื่องพฤติกรรมดีไว้หลายประเด็นเชิงประจักษ์ เช่น การนั่งภายในโบสถ์และวิหาร ไม่พูดคุยกัน การนั่งเป็นแถวตามลำดับพระราหรือกลุ่มที่จัดไว้ ก่อนเข้าไปภายในพระอุโบสถต้องนุ่งห่มเรียบร้อย ถอดรองเท้าให้เป็นระเบียบบนชั้นวาง นั่งตามแถวที่ได้กำหนดไว้ตามลำดับอาวาสและกลุ่มตลอดทั้งปี การรู้ตำแหน่งที่นั่งของตน การนุ่งห่มให้เรียบร้อย การท้าวตรเข้าเย็นมีการเช็คชื่อโดยเรียกเป็นฉายาภาษาบาลีสามเณรวัดเจดีย์หลวงต้องท่องหลักสูตรสวดมนต์เพื่อให้ได้ฉายาอันเป็นธรรมเนียมคณะธรรมยุต เป็นต้น การทำความสะอาด ที่อยู่อาศัย สถานที่ลานเจดีย์ และที่พักครูบาอาจารย์ เป็นต้น ข้อวัตรทั้งหมดอันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใส ทั้งหมดล้วนเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เชื่อมโยงกับศีลหรือวินัยทั้งสิ้น และแน่นอนว่าทั้งหมดเป็นเครื่องมือในการพฤติกรรมเพราะเหตุ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 เป็นหน้าที่และเป็นสัญลักษณ์ของนักสมณะ การไม่รักษาศีลก็ไม่ต่างอะไรจากฆราวาสทั่วไป ประการที่ 2 เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมตน

กล่าวคือศีลคือโครงสร้างขั้นต้นในการขัดเกลาพฤติกรรมหยาบทางกาย เช่น ปรามคนชอบเบียดเบียน ชอบฆ่าสัตว์ คนชอบมกได้ คนชอบใจง่าย คนชอบพูดโกหก เป็นต้น คนรักษาศีลย่อมอยู่เป็นสุข ไม่เดือดร้อนใจ ประการที่ 3 เป็นการส่งเสริมและรักษาพระพุทธศาสนาโดยตรง เพราะพระพุทธศาสนาอยู่ได้ด้วยศรัทธา การรักษาศีล การมีจริยวัตรที่น่าเลื่อมใสของนักบวชย่อมทำให้พุทธศาสนามั่นคง

กัจจัตติ เป็นการเสริมสร้างสมาธิโดยตรง เช่น การเก็บปัดกวาดที่พักอาศัย เสนาสนะกุฏิ การดูแลตนเองและเพื่อนสามเณร ช่วยเหลือกัน และกันโดยมีการจัดตั้งเป็นกลุ่มเพื่อดูแลกันอย่างต่อเนื่อง ในส่วนการทำกิจกรรมการดูแลเสนาสนะนั้น สามเณรที่มีอายุพรรษามากในฐานะรุ่นพี่ก็จะกระตุ้นดูแลสามเณรเล็กในการทำข้อวัตร ทำความสะอาดให้มีสมาธิจดจ่อในการทำกิจกรรม หรือป็นไปในที่สูงเช่นทำความสะอาด เก็บวัชพืชบนเจดีย์ ต้องระมัดระวังเป็นต้น นอกจากนี้ในการทำสมาธิอย่างเป็นรูปแบบคือการฝึกสติในชีวิตประจำวัน วัดเจดีย์หลวงมีการทำวัตรเช้าเย็นประจำตลอดปี สามเณรจะถูกฝึกให้กราบเป็นจังหวะอย่างมีสติ ให้สวดมนต์ทำวัตรทำนองมคธไม่ช้าไม่เร็วและให้กำหนด ง่ายๆ คือ ปากสวด หูได้ยิน กระทบถึงใจ มีสติในทุกคำสวด นอกจากนี้หลังจากสวดมนต์แล้ว จะมีการนั่งสมาธิ กำหนดจิตด้วยอาณานาปานสติ กรรมฐาน ดูลมหายใจเข้าออกตามแบบอย่าง บูรพาจารย์อย่างน้อยเป็นเวลา 10 นาที ผลจากการวิจัยพบว่า การที่วัดเจดีย์หลวงเน้นให้สามเณรทำสมาธิในเวลาเช้าเย็นหลังเวลาทำวัตรและสวดมนต์

ทุกครั้ง และก่อนทำการเรียนสอนหลักสูตรนักธรรม-บาลี อย่างนี้ทำให้สามเณรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีสมาธิยิ่งขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ความรับผิดชอบ หมายถึง การไม่ทิ้งงาน และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นการตระหนักรู้และความรับผิดชอบ เป็นการรวมเอาจุดบกพร่อง และปัญหาจากพฤติกรรมและกิจวัตรที่ไม่ดีมาแก้ไข และเป็นการแก้ไขแบบสาวหาเหตุ ปัญหาคืออะไร จะแก้ไขอย่างไร มีอะไรเป็นเหตุปัจจัยบ้าง เป็นต้น เช่น เสนาสนะไม่สะอาด เพราะไม่ได้รับการดูแล ใครเป็นคนรับผิดชอบแล้วทำไมไม่ทำ ปัญหาอยู่ตรงไหน อย่างนี้เป็นต้น การกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบอย่างเป็นวงจรของ 3 ดี คือ ความประพฤติดี (ศีล) และกัจจัตติ (สมาธิ) ก็จะนำไปสู่ความรับผิดชอบ (ปัญญา) ในการแก้ปัญหาย่างถูกต้อง จิตใจในการทำกิจกรรมทุกชนิดก็จะละเอียดอ่อน และมีคุณภาพ

2. ผลการวิเคราะห์วิธีการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของสามเณรวัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คุณค่าและประโยชน์ของหลักไตรสิกขาสำหรับสามเณร ผลการวิจัยพบว่า หลักไตรสิกขา มีคุณค่าและมีประโยชน์แก่สามเณรอย่างยิ่ง ทำให้เจริญเติบโตทางสติปัญญา ทำให้จิตสบายและกายสงบขึ้น มีพฤติกรรมที่เรียบร้อย องค์กรเหล่านี้ช่วยขัดเกลาในเรื่องต่างๆ ทำให้รู้คุณค่าของพระรัตนตรัย ไตรสิกขาคือศีลทำให้สามเณรเป็นสมณะ มีพฤติกรรมที่งดงาม สมาธิทำให้จิตใจไม่ฟุ้งซ่านเกิดความสงบ เย็น ปัญญาทำให้มีสติลุ่มลึกเข้าใจปัญหาและแก้ไขได้ตรงจุดชัดเจน สอดคล้องกับบุญมี แท่นแก้ว

(2541, หน้า 1) ที่กล่าวว่า ศิลหมายถึงกฎเกณฑ์ การประพฤติปฏิบัติเพื่อตัดหรือฝึกหัดกายและ วาจาให้เรียบร้อยให้เป็นปกติ เช่น พุดให้ถูกต้องเป็น ธรรม ย่อมมีความสุขเยือกเย็น ไม่เดือดร้อน ดังนั้น คุณธรรมและศีลจึงเป็นโครงสร้างของจริยธรรม สมาธิ ช่วยสติต่อการทำงานได้ สติและสมาธิช่วย ในการดำเนินชีวิตช่วยให้ตั้งมั่น การฝึกจิตจะทำให้ นิ่งอยู่ในอารมณ์ ระวังความฟุ้งซ่าน ใจเย็นและ เสริมสร้างสติความรู้ตัว ทำให้มีวินัยมากขึ้น มีสติ ก่อนทำอะไรเสมอ มีอาภักิริยาเรียบร้อยเพราะมี สติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา จิตไม่ฟุ้งวาย รู้จักผิดชอบ ชั่วดี ตามที่วศิน อินทสระ (2544, หน้า 6-7) กล่าว ยืนยันเช่นกันว่า จริยธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของ มนุษย์ สังคมที่มีคนขาดจริยธรรมมาก ย่อมเป็น สังคมที่วุ่นวายไร้ความสุข

กิจกรรมการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตาม หลักไตรสิกขาของสามเณร ผลการวิจัยพบว่า 1) ทำให้สามเณรได้ศึกษาธรรมและส่งเสริมในการ ปฏิบัติ ควรมีการดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสม ของสมณภาวะ กระตุ้นทำให้สามเณรรู้ประโยชน์ ของการรักษาศีลอันจะทำให้สามเณรมีวินัย มีความรับผิดชอบและตระหนักตนมากขึ้น ต้องให้ พระภิกษุสามเณรทุกรูปมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของวัด เช่น ทำวัตรเช้าเย็น จัดอบรมปฏิบัติธรรม เป็นระยะอันจะส่งผลดีสุขภาพจิต 2) ทำให้สามเณร รู้จักครูบาอาจารย์มากขึ้น ได้หาข้อปัญหาและ หาทางออกของปัญหา มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น อีกทั้ง ก่อให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือกันกลายเป็น ชุมชนที่เข้มแข็ง 3) ทำให้สามเณรได้ทำความเข้าใจ ในธรรมะลุ่มลึกขึ้น ได้ศึกษาพระธรรมวินัยเพื่อเป็น

หลักในการประพฤติปฏิบัติ

ปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างพุทธจริยธรรม ตามหลักไตรสิกขาของสามเณรปัจจัยสำคัญในการ เสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของ สามเณรสำคัญอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า 1) มีความ สำคัญอย่างมากเพราะการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นหน้าที่ของพระภิกษุ สามเณร เมื่อมีศีลก็จะทำอะไรผิดพลาดน้อยลง และผลของศีลย่อมทำให้จิตไม่ฟุ้งซ่านอันเป็นฐาน ของสมาธิ เมื่อสมาธิเข้มแข็งจิตไม่ขุ่นมัว ปัญญา ก็ชัดเจนรู้เห็นปัญหาตามความจริงและแก้ปัญหา ไม่ยาก

2.1 ไตรสิกขามีส่วนช่วยและส่งเสริม ความเป็นสมณภาวะ โดยมีพระผู้ใหญ่ภายในวัด ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้ความรู้ มีพระอาจารย์ช่วย อบรมสั่งสอน พาฝึกสมาธิ อบรมปัญญาทำให้เกิด แนวทางการดำเนินชีวิตและสามารถแก้ปัญหาได้ อย่างถูกต้อง

2.2 ไตรสิกขาช่วยส่งเสริมทำให้ ทำงานรอบคอบ สามารถปรับแนวทางการดำเนิน ชีวิตอย่างยืดหยุ่น แต่มีใจแน่วแน่และทำให้รู้จัก หลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ไม่สร้างความเดือด ร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น

2.3 ไตรสิกขาช่วยเสริมสร้างพุทธ จริยธรรมบนพื้นฐานวัฒนธรรม ความเชื่อ คุณค่า ตั้งเดิมตามหลักศาสนา เป็นต้น แนวทางดำเนินชีวิต ด้วยหลักไตรสิกขา ผลการวิจัยพบว่า การทำตาม จริยวัตรที่ครูบาอาจารย์ได้วางแนวทาง เป็นการ ส่งเสริมหลักไตรสิกขาและเป็นแนวทางแห่งการ ดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง การเสริมสร้างหลักพุทธ

จริยธรรมคือไตรสิกขาบนพื้นฐานวัฒนธรรม ความเชื่อ ช่วยให้สามเณรมีแนวทางในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับความเป็นสมณภาวะอย่างมีสติปัญญา ทั้งหมดช่วยทำให้สามเณรได้ฝึกอบรมไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และเกิดความสามัคคีช่วยเหลือ กันและกันขณะดำรงเพศสมณะ เมื่อลาสิกขา ก็ สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตได้ การดำเนินชีวิต ตามหลักไตรสิกขาทำให้มีวินัย ไม่เบียดเบียนตนเอง และคนอื่น เป็นคนตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ ทำงานสุจริต สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวง ศึกษาธิการ (2543) ที่ได้สรุปองค์ประกอบของ จริยธรรมไว้คือ 1) ความรับผิดชอบต่อนัก 2) ความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและตรงต่อ ความเป็นจริงประพฤติทุกอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และผู้อื่น 3) ความมีเหตุผล ไม่หลงงมงาย 4) ความกตัญญูกตเวที 5) การรักษา ระเบียบวินัย 6) ความเสียสละ 7) ความสามัคคี 8) การประหยัด 9) ความยุติธรรม 10) ความ อุตสาหะ และ 11) ความเมตตากรุณา รักใคร่ ประารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข สงสารจะช่วยให้พ้นทุกข์

หลักธรรมในการดำเนินชีวิต พบว่า การใช้ หลัก “สติ” คือความระลึกได้รู้ตัว เป็นการเตือนตัวเอง รู้จักควบคุมความคิดเพื่อไม่ให้เกิดภัย ฝึกใช้เหตุผล เหนืออารมณ์ ใช้ปัญญาและขันติ ความอดทน มาปฏิบัติ อดทนในการทำ ความดี เสียสละ มีจิตอาสาต่อสถานที่อาศัย บ่มเพาะรักษาศีลเป็น เข้มทิศในการดำเนินชีวิต ฝึกสมาธิอบรมปัญญา ให้เกิดขึ้น

3. ผลสรุปข้อเสนอแนะแนวทางการ เสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขาของ

สามเณรวัดเจติยหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

3.1 กิจกรรมเชิงปลูกฝังความ ประพฤติดี (ศีล) อย่างเป็นรูปธรรม ควรมีหลากหลายและเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งควรมีตัวชี้วัดอย่าง ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่มากมาย อันเนื่องมาจากสามเณรมาจากหลายชาติพันธุ์และ กิจกรรมที่ควรตอบโจทย์ในการแก้ปัญหาที่ กำหนดไว้เช่นความไม่มีระเบียบ เป็นต้น

3.2 กิจกรรมเชิงปลูกฝังกิจวัตรดี (สมาธิ) ส่วนมากที่ดำเนินการอยู่แล้วมันเป็นการ กิจกรรมที่เป็นทางการกล่าวคือการฝึกสมาธิตาม รูปแบบ เช่น การไหว้พระสวดมนต์ การทำสมาธิ เป็นต้น จึงควรมีรูปแบบคล้ายรูปที่ไม่เป็นทางการ เช่น สนทนาสนทนา การพูดคุยแบบเห็นอกเห็นใจ การเป็นพี่เลี้ยงชีวิต หรือ การวาดรูปเพื่อฝึกสติ และอื่นๆ เป็นต้น

3.3 กิจกรรมเชิงปลูกฝังความ รับผิดชอบดี (ปัญญา) ด้วยการสร้างองค์กรสามเณร ที่เข้มแข็ง ทั้งมอบหมายและวางใจความสามารถ ของสามเณร ในการสร้างกิจกรรม ดำเนินกิจกรรม ติดตามผลการดำเนินการและแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา จะได้เกิดปัญญาแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อ เป็นองค์กรที่เข้มแข็งมีตัวแทนในอนาคต

3.4 ให้ผู้รับผิดชอบกระตุ้นให้องค์กร สามเณรสร้างกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสม กับสมณภาวะ เช่น มุมนานหนังสือให้กันฟัง มุมนานภาษาโลก มุมนานกวี หรือ มุมนานหนังสือทำมือ รวมทั้งอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้สามเณรมีทางเลือก ในกิจกรรมที่เหมาะสมและความชอบ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
1.1 หน่วยงานทางพระพุทธศาสนา ควรให้การสนับสนุน เช่น การรักษาศิลของสามเณร การเจริญภาวนา ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการดำเนินชีวิตมากกว่านี้

1.2 ควรมีการส่งเสริมหลักปัญญา ในการดำเนินชีวิตตามแนวมรรคมืองค์ 8 โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในการคิดพิจารณา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการสืบทอดศาสนาประเภทภาวะผู้นำเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร

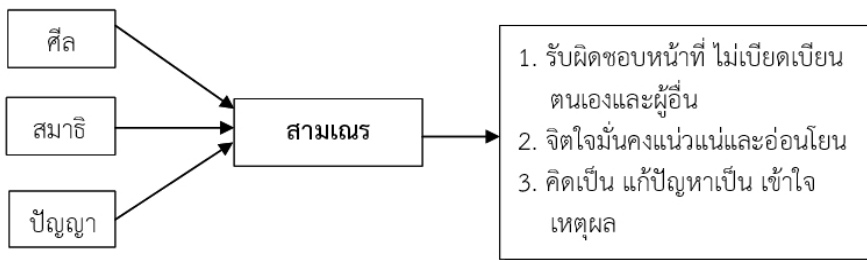
2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการใช้แหล่งความรู้ในวัดในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริม

ประสบการณ์ชีวิต

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับสามเณรเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางให้กับบวร (บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ)

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมตามหลักไตรสิกขา คือ การพัฒนาอย่างรอบด้านเป็นมนุษย์สมบูรณ์ ขึ้นคือทำให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ขึ้นสมาธิ ทำให้จิตใจเข้มแข็งมั่นคง ละเอื้ออ่อนโยน จิตอ่อนโยน มีความเมตตาเอื้อเฟื้อ มีความเพียรพยายาม ขึ้นปัญญาทำให้เข้าใจเหตุผล รู้จักวินิจฉัย คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ผลทางสังคมทำให้โลกเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและผลทางธรรมทำให้ชีวิตสงบสุข

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *คุณธรรมและจิตสำนึกของข้าราชการครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: การศาสนา. บุญมี แทนแก้ว. (2541). *จริยธรรมกับชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2555). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: พลธิมม์.

วศิน อินทสระ. (2544). *จริยศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

การปรับตัวองค์กรภาครัฐสู่ยุคความเป็นรัฐบาลดิจิทัล*

Adaptation of Government Organizations to the Era of Digital Government

พระมหาไถยน้อย ญาณเมธี (สาลงสิงห์) และพระศิลาศักดิ์ สุเมโธ (บุญทอง)
Phramaha Thainoi Yanamethi (Salangsing) and Phra Silasak Sumato (Buntong)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตรอยเอ็ด
Mahamakut Buddhist University, Roi-Et Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nikkybaty2012@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง การปรับตัวองค์กรภาครัฐสู่ยุคความเป็นรัฐบาลดิจิทัลนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การปรับตัวองค์กรภาครัฐสู่ยุคความเป็นรัฐบาลดิจิทัล เพื่อก่อให้เกิด แนวโน้มความสำคัญในการปรับตัวองค์กรภาครัฐ มุ่งสู่แนวทางการแก้ปัญหาและสนองต่อการดำเนิน ตามนโยบายของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสามารถนำไปใช้ในองค์กรภาครัฐทุกระดับ ทุกภาคส่วน ที่สำคัญ เพื่อให้บุคลากรภาครัฐได้ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะสามารถปรับเปลี่ยนเชิงกลยุทธ์บริบท รูปแบบ วิธีการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ด้วยเจตนารมณ์ความประสงค์ที่จะเสริมสร้างให้เกิดความพร้อม ทั้งในด้านการอบแนวคิด ด้านทักษะ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดกระบวนการ เปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัยใหม่แบบยุครัฐบาลดิจิทัล เพิ่มขีดความสามารถต่อหน่วยงานภาครัฐหรือ ภาคเอกชนต่างก็ต้องแข่งขัน ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วสนองต่อความต้องการของประชาชนที่มารับ บริการในหน่วยงานหรือองค์กร เนื่องจากความต้องการของประชาชนในปัจจุบันต้องการความสะดวกและ รวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องผลักดันและการขับเคลื่อน โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาปรับใช้เพื่อ การทำงานให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลตามนโยบายของรัฐบาลดิจิทัลให้ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การปรับตัวองค์กรภาครัฐ; รัฐบาลดิจิทัล

Abstract

This academic paper on the adaptation of government organizations to the digital government era the author has been presented with the objective of studying the adaptation of government era. In order to creative a trend of importance in the adjustment government organizations aiming to solve problems and respond to the implementation of government's electronic policy. To be able in using in the government organizations at all levels, all important sectors. So that government agencies personnel can recognize the urgent need to be able to change the strategic context. The way of working of government agencies with the intention of enhancing readiness both in conceptual frame work and skills in using modern information technology. In order to achieve the transformation process of the modern era like the digital government era, to increase the capacity of government agencies or the private sector, they have to compete with each other. Service providing aspect, service quickly responding to needs of people who come to receive services in agencies or organizations. Today's due to the needs of people need convenience and speed. Therefore, it is necessary to drive and drive by adoption of information technology. To work efficiency and effectively in accordance with the policies of the digital government in a sustainable way.

Keywords: adaptation of government organizations; digital government

1. บทนำ

แนวคิดการปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนนโยบายยกระดับขีดความสามารถเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานของรัฐบาลดิจิทัลทั้งด้านเศรษฐกิจดิจิทัลและสังคมเพื่อปฎิรูปเข้าสู่ Digital Government การที่ประเทศสามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตของมนุษย์แทบทุกด้าน

การติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมดำเนินบนฐานของข้อมูลในอินเทอร์เน็ตหลายประเทศในโลก จึงจำเป็นต้องปรับตัวไปสู่ความเป็นดิจิทัล โดยภาครัฐในหลายประเทศเปลี่ยนแปลงจากระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ไปสู่ระบบรัฐบาลดิจิทัล สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดแนวโน้มทิศทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลโลกขึ้น ที่ผ่านมามีองค์กรภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาประเทศมาโดยตลอดและ

เมื่อโลกเริ่มก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัลการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ทางความคิดในทุกภาคส่วนจึงเกิดขึ้นโดยเฉพาะภาครัฐ ประเทศไทยได้เริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนา และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน และการพัฒนาประเทศ เพื่อการเปลี่ยนรูปแบบ การให้บริการของรัฐ โดยอาศัยข้อมูลดิจิทัล เพื่อสร้างระบบการบริการของรัฐในรูปแบบใหม่ ผ่านเทคโนโลยีเป็นการบูรณาการการทำงาน หน่วยงานภาครัฐต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการ กำกับควบคุมการบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ เกิดการให้บริการสาธารณะที่ให้ความสำคัญต่อ การนำความต้องการของพลเมืองมาเป็นศูนย์กลาง ตีต่อประสานงานองค์กรภาครัฐ (สำนักงานพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล, 2558)

สำหรับรัฐบาลดิจิทัลเป็นการนำดิจิทัล เทคโนโลยีมาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับ การทำงานภาครัฐให้มีความทันสมัย เพื่อสร้างการ บริการที่มีคุณค่าสู่ประชาชน ด้วยการทำงานอย่าง เป็นระบบและพึงพาทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ หน่วยงานอิสระ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และปัจเจกบุคคลที่มีบทบาทในฐานะผู้ให้และผู้ใช้ ข้อมูล รวมถึงร่วมสรรค์สร้างสาระที่จำเป็นและ สำคัญต่อการให้บริการของภาครัฐโดยการปรับปรุง อย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งด้านการให้บริการแก่ประชาชน และการยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชน เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้ในหลากหลายมิติไม่ว่าจะเป็นการสร้างโอกาส ทางการเรียนรู้การเพิ่มรายได้ การเข้าถึงบริการของ

องค์กรภาครัฐมากขึ้นเพื่อให้องค์กรภาครัฐได้รับ ประโยชน์สูงสุด จากเทคโนโลยีดิจิทัลหน่วยงาน ภาครัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนา และยกระดับภาครัฐในภาพรวมให้ก้าวสู่การเป็น รัฐบาลดิจิทัลเพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนา ได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร, 2559)

นอกจากนี้ เป้าหมายที่สำคัญเกี่ยวข้องกับ รัฐบาลดิจิทัล คือ เป้าหมายการปฏิรูปกระบวนทัศน์ การทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วย เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งเป็นกระบวนทัศน์ของการ ปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ และการให้บริการ ของภาครัฐที่ถูกเปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง ปลอดภัย มีธรรมาภิบาล และมีเป้าหมาย การสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม ด้วยข้อมูล ข่าวสารและบริการต่างๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม สามารถเข้าถึง เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อดิจิทัลอย่างเท่าเทียม คุณภาพชีวิตของประชาชนจะดีขึ้น จากการเข้าถึง ทรัพยากรสารสนเทศและบริการสาธารณะ โดยเฉพาะ บริการสาธารณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยผ่านทางเทคโนโลยีดิจิทัล (สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนจึงได้นำเสนอ ออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนแรกจะกล่าวถึงการปรับตัว องค์กรภาครัฐสู่ความเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัล ในส่วน

ที่สองจะอธิบายระยะเวลาการปรับตัวองค์กร ภาครัฐมุ่งสู่ความเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัล และในส่วน สุดท้าย สรุปการปรับตัวองค์กรภาครัฐสู่ยุคความเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2. การปรับตัวองค์กรภาครัฐสู่ยุคความเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัล

สำหรับการปรับตัวเพื่อเปลี่ยนสภาพองค์กร ภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัลเป็นแนวความคิด เสริมสร้างการนำดิจิทัลเพื่อตอบสนองด้านเศรษฐกิจ ดิจิทัลและสังคม เพื่อปฏิรูปประเทศคือ การที่ประเทศ สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยี ดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์ และทรัพยากร อื่นใด เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามนโยบายของรัฐบาล ตามแผนพัฒนาดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีเป้าหมายในภาพรวม คือ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ของประเทศ ด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การผลิตและการบริการ และสร้างโอกาสทางสังคม อย่างเท่าเทียมด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่างๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของ ประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมให้บุคลากร ทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการ ดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล และการปฏิรูปกระบวนการทำงานและการให้ บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้ ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่

โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (กระทรวง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

ในการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างมีแบบแผน และเป็นระบบจนสามารถพัฒนาสู่การเป็นรัฐบาล ดิจิทัลสมบูรณ์แบบ โดยลักษณะของบริการภาครัฐ หรือบริการสาธารณะจะอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ที่ขับเคลื่อนโดยความต้องการของประชาชนหรือ ผู้ใช้บริการ ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนสามารถ เข้าถึงบริการได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพ เชิงพื้นที่ และภาษา ที่มีความก้าวหน้าของด้าน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อจะช่วยให้รัฐบาล สามารถหลอมรวมการทำงานขององค์กรภาครัฐ เสมือนเป็นองค์กรเดียวกันกับรัฐบาลดิจิทัล ในอนาคต จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหาร บ้านเมือง และเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ของภาครัฐได้อย่างสมบูรณ์ และการปรับเปลี่ยน และยกระดับภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล จำเป็นต้องดำเนินการในหลายส่วนที่ประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนการวิธีการทำงานองค์กรภาครัฐ ด้วยและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาลเน้นการเชื่อมโยงข้อมูล และการทำงานของหน่วยงานภาครัฐเข้าด้วยกัน โดยบูรณาการข้อมูลข้ามหน่วยงานจนเสมือนเป็น องค์กรเดียวกันนั้น จะต้องดำเนินการทำให้เกิดผลลัพธ์ การใช้ทรัพยากรดิจิทัลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด ซึ่งจะลดความซ้ำซ้อนในการลงทุนด้าน ทรัพยากร (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร, 2559)

นอกจากนี้ การพัฒนาเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการทุกอย่างของภาครัฐให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบแล้ว ยังรวมถึงการนำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนกระดาษเพื่อลดขั้นตอน และเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนการให้บริการประชาชน และการบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐโดยระบบ back office ของส่วนราชการต้องรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยสมบูรณ์ ต้องมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเพิ่มขึ้นของข้อมูลจำนวนมหาศาลในระบบด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการจัดการความปลอดภัยระบบไซเบอร์ด้วย (Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน, 2559) และเพื่อการสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของรัฐ เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างให้หน่วยงานองค์กรภาครัฐและภาคประชาชนอย่างเปิดเผย และการจัดเก็บเพื่อแลกเปลี่ยนและบูรณาการข้อมูลตามมาตรฐานเพื่อนำมาซึ่งการพัฒนากระบวนการข้อมูลรวมถึงชุดข้อมูลต่างๆ โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานภาครัฐโดยไม่ยึดติดความเป็นเจ้าของและเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมใหม่ในรูปแบบการให้บริการการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

และข้อมูลด้านสุขภาพที่จะสามารถพัฒนาสู่การให้บริการด้านสุขภาพดีถ้วนหน้า ทะเบียนข้อมูลผู้ป่วย เป็นต้น การเชื่อมโยงการบริหาร

จัดการการพัฒนาและการให้บริการของภาครัฐจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจที่เกิดจากการหลอมรวมทางสังคม รวมทั้งเกิดการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐอันนำไปสู่ความโปร่งใส และลดปัญหาการทุจริตการพัฒนาแพลตฟอร์มบริการพื้นฐานภาครัฐ (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) เพื่อรองรับการพัฒนาแอปพลิเคชันหรือบริการรูปแบบใหม่ที่เป็นบริการพื้นฐานของทุกหน่วยงานภาครัฐ โดยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแพลตฟอร์มบริการพื้นฐาน ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกรรมและการให้บริการที่เป็นบริการพื้นฐานของทุกหน่วยงานภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับทุกหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน อย่างเช่น บริการใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ บริการยืนยันตัวตน บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ บริการโลจิสติกส์ให้สะดวก รวดเร็ว และมีความปลอดภัยในการใช้งาน และให้บริการของประชาชนผู้รับบริการเป็นการแปรสภาพการบริการภาครัฐจากรูปแบบเดิมไปสู่รูปแบบการบริการที่ประชาชนผู้รับบริการสามารถเลือกใช้บริการสาธารณะผ่านระบบดิจิทัลตามความต้องการของแต่ละบุคคลได้เป็นต้น (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2558) และการยกระดับและทำให้บริการของภาครัฐที่มีต่อประชาชนจะสามารถเปลี่ยนแปลงไปอย่างพลิกโฉมเพราะเป็นการเปลี่ยนทั้งระบบ ไม่ใช่การเปลี่ยนเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่มีความพร้อมเท่านั้น โดยประชาชนจะได้รับประโยชน์จากรัฐบาล

ดิจิทัลที่อยู่เคียงข้างและคอยให้บริการ รวมทั้งสนับสนุนเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเต็มที่

3. ระยะเวลาการปรับตัวองค์กรภาครัฐมุ่งสู่ ความเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัล

แนวทางการปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลต้องโปร่งใส อำนวยความสะดวก รวดเร็ว และเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว การบริการของภาครัฐต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำ และต้องมีโครงสร้างพื้นฐานการจัดเก็บ การบริหาร ข้อมูลที่บูรณาการไม่ซ้ำซ้อน (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2559) พร้อมรองรับการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้สะดวกและเหมาะสมเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม การปรับตัวดังกล่าวต้องมีการดำเนินการตามลำดับอย่างเป็นระบบและระยะเวลาขององค์กรภาครัฐที่จะต้องลงทุน และสร้างฐานรากในการพัฒนารัฐบาลยุคดิจิทัล ในการบริหารจัดการของรัฐบาลจะถูกปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ซึ่งมีการนำเอกสารแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนกระดาษมากขึ้น การนำใช้ทรัพยากรแบบดิจิทัลมาใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ริเริ่มบูรณาการข้อมูลและทรัพยากรร่วมกัน นำไปสู่การเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคท้องถิ่น และการมีชุดข้อมูลในระบบการให้บริการพื้นฐานองค์กร

ภาครัฐที่มีมาตรฐานสามารถเข้าถึงการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงและใช้งานร่วมกันได้ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแบบรัฐบาลยุคดิจิทัลตามแนวนโยบายประชารัฐ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ บูรณาการข้อมูลข้ามหน่วยงานอื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 1-52) โดยสมบูรณ์ และผู้บริหารภาครัฐสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกระดับ ใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อประกอบการวางแผน การตัดสินใจอย่างถูกต้องและทันสถานการณ์พัฒนาบริการภาครัฐ ตามความต้องการของประชาชนผู้รับบริการตามหลักการออกแบบที่เป็นสากล เพื่อการบริหารจัดการภาครัฐและการบริการภาครัฐต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาภาครัฐ และเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของภาครัฐได้อย่างสะดวก ทันสถานการณ์ มั่นคง ปลอดภัย และรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ซึ่งนำไปสู่การดำเนินงานที่มีความโปร่งใส และน่าเชื่อถือ สามารถถูกตรวจสอบได้จากประชาชน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

ภาครัฐสามารถขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพภาครัฐมีกระบวนการทำงานเป็นระบบดิจิทัล โดยสมบูรณ์สามารถเชื่อมโยงการทำงานและข้อมูลระหว่างภาครัฐจนเสมือนเป็นองค์กรเดียวได้ ยังสามารถ

เชื่อมโยงเข้าถึงประชาชนในด้านการเข้าถึงระบบฐานข้อมูลที่สำคัญ และมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐร่วมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ โดยรัฐจะแปรสภาพเป็นผู้จัดให้มีการบริการของรัฐจากรูปแบบเดิม ไปสู่รูปแบบการบริการสาธารณะในลักษณะอัตโนมัติตามหลักการออกแบบที่เป็นสากลผ่านระบบดิจิทัลที่สอดคล้องกับสถานการณ์ และความต้องการของผู้รับบริการแต่ละบุคคล โดยผู้ใช้งานไม่ต้องร้องขอต่อภาครัฐในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ทันสมัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานของภาครัฐมีความโปร่งใส ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทภาครัฐในอนาคต โดยรัฐจะไม่เป็นผู้สร้างบริการสาธารณะอีกต่อไป แต่บทบาทของรัฐในอนาคตเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก ผู้กำกับดูแลบริหารจัดการการให้บริการสาธารณะระหว่างภาคเอกชนและประชาชนให้เกิดความเป็นธรรมประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้ โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพพื้นที่ และภาษาประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารบ้านเมืองโดยสมบูรณ์กับภาครัฐจะกลายเป็นผู้นำในด้านต่างๆ ของรัฐบาลยุคดิจิทัลรอบด้าน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

นอกจากนี้ การที่ภาครัฐไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัลได้นั้น มีปัจจัยหลักที่สนับสนุนหลายด้านแต่ปัจจัยดังกล่าว ยังคงประสบปัญหาที่แตกต่างกัน จึงต้องมีการแก้ไขปัญหานั้นควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้รัฐบาลยุคดิจิทัลสามารถเกิดขึ้นได้จริงตามระยะการปรับตัวองค์กรภาครัฐไทย

สู่การเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัล และปัจจัยหลักที่สนับสนุนองค์กรภาครัฐในการก้าวเข้าสู่การเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัลคือ ด้านความพร้อมขององค์กรภาครัฐหน่วยงานภาครัฐ ที่ยังไม่ได้มีการบูรณาการระบบสารสนเทศหน่วยงานภาครัฐที่เชื่อมต่อกันมากเท่าที่ควร การใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐนั้น จึงทำได้ยากเพราะหน่วยงานภาครัฐยังคงจัดเก็บข้อมูลซ้ำซ้อนประชาชนจึงยังต้องยื่นข้อมูลเดิมซ้ำๆ ตามเงื่อนไขการรับข้อมูลที่ต่างกันของแต่ละหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลต่อฐานระบบข้อมูลยังขาดความเป็นเอกภาพทำให้ใช้เวลาในการให้บริการมากและมีภาระค่าใช้จ่ายสูงซึ่งไม่ก่อให้เกิดคุณค่าเพิ่มแก่ทั้งหน่วยงานภาครัฐและประชาชน ทำให้เกิดอุปสรรคสำคัญของการบูรณาการระบบสารสนเทศภาครัฐกล่าวคือการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่น แต่ละหน่วยงานของภาครัฐมีเงื่อนไขการจัดเก็บข้อมูล และหลักเกณฑ์ในการกำหนดชื่อรายการข้อมูลที่แตกต่างกัน ตามระบบโครงสร้างและรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการออกแบบมีพื้นฐานอยู่บนชื่อรายการข้อมูลที่ต่างจากการใช้กฎเกณฑ์การสื่อสารในการร้องขอเพื่อตอบสนองระหว่างระบบที่แตกต่างกัน ทำให้การบูรณาการหน่วยงานภาครัฐที่เชื่อมโยงหากันได้ยากขึ้นจะต้องทำการแก้ปัญหาคือความพร้อมขององค์กรภาครัฐพร้อมทั้งต้องปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานของภาครัฐให้เกิดการบูรณาการการทำงานในลักษณะข้ามกระทรวงต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐส่วนต่างๆ ต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันในลักษณะที่เป็นองค์กรรวมแทนที่การ

ทำงานแบบแยกส่วนดังที่ เคยถือปฏิบัติกันมาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เพื่อให้ระบบกลไกต่างๆ สามารถทำงานได้อย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ทิพย์ศรีน ภัคธณกุล และทศพล เชื้อวชาญ ประพันธ์, 2559, หน้า 99-123)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปรับตัวมุ่งสู่ความเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัลนั้น จะอาจจะเป็นไปได้ยาก เพราะต้องปรับแก้ข้อกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อให้รัฐบาลยุคดิจิทัลสามารถดำเนินต่อไปได้ด้วยดีนั้น ไม่ใช่เพียงแต่ต้องแก้กฎหมายและกฎระเบียบทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเท่านั้น แต่ยังคงเกี่ยวไปถึงกฎหมายและกฎระเบียบด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องมีการทบทวนไปพร้อมๆ กัน ทั้งด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล สภาพปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐมีการให้บริการภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่า e-service มากขึ้น รวมถึงมีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น แต่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีวิวัฒนาการอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ส่งผลต่อข้อมูลสำคัญหลายอย่างที่เกี่ยวกับการให้บริการประชาชนและการบริหารราชการที่ถูกจัดเก็บ และประมวลผลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีด้านการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลของประชาชน แม้ว่าประชาชนเริ่มมีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ก็ตามแต่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอุปกรณ์พกพา เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ และแท็บเล็ต แต่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความสนุกสนานบันเทิง โดยไม่ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลไปก่อให้เกิด

ประโยชน์เท่าที่ควร ซึ่งประชาชนควรมีความรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร และมีทักษะในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม และการแก้ปัญหาการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลของประชาชนนั้น จะต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับประชาชนเสียใหม่ โดยต้องรวมการคิดวิเคราะห์แยกแยะสื่อต่างๆ และให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2559)

ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลและสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยจัดให้มีการอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและสร้างวิถีคิดแก่ประชาชน ยกตัวอย่างเช่น องค์กรภาครัฐจัดให้มีการฝึกอบรมการใช้ซอฟต์แวร์แอปพลิเคชันที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อการเข้าถึงข่าวสารข้อมูลต่างๆ และด้านการให้บริการต่างๆ ขององค์กรภาครัฐและควรจัดโครงการอบรมประชาชนทั่วประเทศ เช่น แม่บ้าน ชวนา ทหาร ให้ได้เรียนรู้ถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ได้ถึงร้อยละ 50 ของประชากรทั้งประเทศ และด้านทรัพยากรบุคคล ในขณะที่ประเทศกำลังปรับเปลี่ยนและยกระดับขีดความสามารถขององค์กรภาครัฐให้เป็นรัฐบาลยุคดิจิทัลแก่กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารกลับมีจำนวนน้อยมากภายในประเทศด้านบุคลากรวัยทำงานที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพในสาขาเทคโนโลยีดิจิทัล โดยตรง

รวมทั้งมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกำลังเป็นที่ต้องการในองค์กรภาครัฐ เพราะจะนำไปสู่การสร้างสินค้าและรูปแบบให้บริการเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนในอนาคตมากขึ้น การแก้ปัญหาทรัพยากรบุคคลด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่กำลังขาดแคลนอย่างต่อเนื่องภายในประเทศนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งปริมาณและคุณภาพบุคลากรให้เพียงพอ นอกจากนี้ การพัฒนาคนที่มีความรู้ที่เพียงพอแล้ว ภาครัฐจำเป็นต้องมีการปรับระบบโครงสร้างกำลังคนทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบในลักษณะของการบูรณาการ โดยเตรียมความพร้อมทางด้านกำลังคนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

4. สรุป

ในการปรับตัวองค์กรภาครัฐสู่ความเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัล ภาครัฐต้องจัดทำนโยบายและขอบเขตการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลให้กว้างไปกว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยต้องคำนึงถึงประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีขอบเขตการบริการภาครัฐที่ชัดเจน และต้องมีภาวะผู้นำทางรัฐบาลยุคดิจิทัล มีการดูแลป้องกันข้อมูลส่วนตัว และการเปิดเผยข้อมูล พร้อมกับการสร้างนวัตกรรมบริการภาครัฐ สร้างความเป็นสากลให้กับรัฐบาลดิจิทัล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขนาดใหญ่ไปพร้อมกับการพัฒนาความสามารถของเทคโนโลยีดิจิทัลให้เป็นกลไกในการแปลงนโยบาย

ไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ สิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการคือการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับการสร้างรัฐบาลแห่งการเรียนรู้จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง และก้าวเข้าสู่ยุคความเป็นรัฐบาลดิจิทัลขององค์กรภาครัฐให้ประสบความสำเร็จจะต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการปรึกษาหารือ การสำรวจ และการรับฟังความเห็นของประชาชน มีกระบวนการตรวจสอบติดตามความคืบหน้าการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและการเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อพัฒนารัฐบาลดิจิทัลต้องเป็นไปอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อให้การขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงต่อความต้องการ ความจำเป็น และความเหมาะสมของประชาชน

ทั้งนี้ ประเทศกำลังอยู่ในช่วงของการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อยกระดับขีดความสามารถของระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งรัฐบาลยุคดิจิทัลเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการบริการดิจิทัลของภาครัฐและเป็นการดำเนินงานบริการพื้นฐานดิจิทัลของภาครัฐเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลต่อไป การปรับตัวเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์กรภาครัฐให้กลายเป็นยุคความเป็นรัฐบาลดิจิทัลถือเป็นการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลที่มุ่งสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยให้ประสบผลสำเร็จ และจะนำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการใช้นวัตกรรม

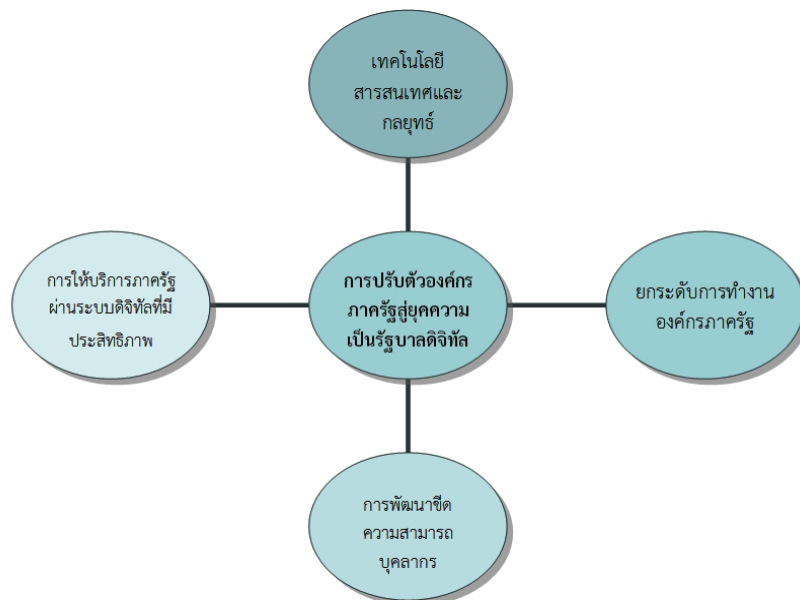

เพื่อให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางทางอุตสาหกรรมดิจิทัล และมีสังคมที่มีความเท่าเทียมกันจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลองค์กรภาครัฐเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และผลักดันให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลอย่างยั่งยืนต่อไป

5. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญส่งผลต่อสังคมและเศรษฐกิจการเมือง ย่อมส่งผลต่อการปรับตัวองค์กรภาครัฐสู่ความเป็นรัฐบาลยุคดิจิทัล โดยการนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับการทำงานขององค์กรภาครัฐให้มีความทันสมัยเพื่อสร้างรูปแบบการให้บริการที่มีคุณค่าสู่ประชาชนการทำงานอย่างเป็นระบบและสามารถพึ่งพา

ทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานอิสระภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และปัจเจกบุคคลที่มีบทบาทในฐานะผู้ให้และผู้ใช้ข้อมูลรวมถึงร่วมสรรค์สร้างสาระที่จำเป็นและสำคัญต่อการให้บริการของภาครัฐ มาเชื่อมโยงใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ตามหลักธรรมาภิบาลเดียวกัน โดยการกำหนดมาตรฐานหลักเกณฑ์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนข้อมูลแบบดั้งเดิมไปสู่รูปแบบดิจิทัล รวมถึงการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรและการเตรียมการเครื่องมือดิจิทัลเพื่อรองรับการทำงานรวมทั้งการปรับเปลี่ยนกฎหมาย กฎ ระเบียบให้หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมเชิงดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและเสริมเสริมให้เกิดการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนได้ต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- _____. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (8 กุมภาพันธ์ 2559)*. เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/0B11LkgVnaSG4Uk50UnNqOGI0d2c/view>
- ทิพย์ศรีน ภัคชนกุล และทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์. (2559). การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด: นวัตกรรมการบริหารราชการแผ่นดินยุคดิจิทัลของประเทศไทย. *การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า, ครั้งที่ 18 ประจำปี 2559*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) กับอนาคตประเทศไทย. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 53(2), 1-52.
- _____. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2558). *ศัพท์น่ารู้: รัฐบาลในรูปแบบต่างๆ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.dga.or.th/document-sharing/article/35849/>
- สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. (2559). (ร่าง) *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561)*. เข้าถึงได้จาก https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2016/02/file_7cc8f50f946afbc2d7c89b4768ef609c.pdf
- _____. (2559). *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561)*. กรุงเทพฯ: ไอที ออล ดิจิตอล พรินท์ จำกัด.
- สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *ภาครัฐกับการก้าวเข้าสู่รัฐบาลดิจิทัล*. เข้าถึงได้จาก <http://web.krisdika.go.th/data/outsitedata/ManagementSystem/pdf/digital01.pdf>
- Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. (2559). เข้าถึงได้จาก http://digital.forest.ku.ac.th/TFCC/TCERN2017/PW/Thailand_40_PM.pdf

การพัฒนาจิตด้วยพุทธจริยศาสตร์*

The Mental Development According to the Buddhist Ethics

พระยงค์ยุทธ เทวธมฺโม (จันทะออน), จรัส สีกา, พระมหาณัฐพันธ์ สุขสุสนวิภาณี (หาญพงษ์)¹

และไพโรจน์ บิริบูรณ์²

Phra Yongyut Thewathammo (Chantha On), Jaras Leeka,

Phramaha Natthabhan Sutassanavipani (Hanpong) and Pairote Boriboon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: jarasleeka@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงการพัฒนาจิตด้วยพุทธจริยศาสตร์ พบว่ามีวิธีการพัฒนาจิต 2 วิธีคือ 1) วิธีสมถกรรมฐาน เป็นพัฒนาจิตให้มีความสงบด้วยการฝึกอานาปานสติ เป็นต้น จนจิตมีสมาธิและบรรลุฌาน 2) วิธีวิปัสสนากรรมฐาน ด้วยการเจริญสติปัฏฐาน 4 และพิจารณาถึงกฎไตรลักษณ์ จนบรรลุถึงโลกุตตรธรรม 9 และบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือ พระนิพพาน

คำสำคัญ: การพัฒนา; จิต; พุทธจริยศาสตร์

Abstract

This academic article aims to present mental development through the Buddhist ethics. It is found that there are two methods of mental development: 1) Tranquillity method. It is to develop the mind to have peace by practicing the mindfulness on breathing, etc. until the mind is focused and attains absorption. 2) Insight method with the Foundation of mindfulness and consideration of the three principles Until attains the 9 supermundane states and achieving the ultimate goal of the Unconditioned State or Nibbana.

Keywords: development; mental; Buddhist ethics

*ได้รับบทความ: 15 เมษายน 2563; แก้ไขบทความ: 6 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 25 กันยายน 2564

Received: April 15, 2020; Revised: September 6, 2021; Accepted: September 25, 2021

1. บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมประเภทหนึ่งซึ่งมีความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกันกับสัตว์ประเภทอื่นๆ แต่มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์อื่นตรงที่มีปัญญาลาดในการรักษาชีวิตของตนให้พ้นอันตรายส่วนจิตใจของมนุษย์ ถือว่าสำคัญที่สุดต้องมีการพัฒนาหมายถึง การทำสมรรถภาพของจิตใจมนุษย์ที่ถือเป็นสัตว์สังคมจึงปรับตัวเองอยู่ตลอดเวลา แต่ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม (สุพัตรา สุภาพ, 2531, หน้า 31) และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดกรอบวิสัยทัศน์เพื่อเป็นแผนพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จากเป้าหมายดังกล่าวนี้รัฐบาลได้วางรากฐานการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ซึ่งจะเป็แผนที่มีความสำคัญในการวางรากฐานการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะยาว รัฐบาลมีนโยบายในการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเร่งสร้างสังคมที่มีคุณภาพเพื่อผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ

การปฏิรูปประเทศที่มุ่งสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560, หน้า 55)

กระบวนการในการพัฒนาตามแผนพัฒนาฉบับที่ 12 สิ่งทีควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือทรัพยากรมนุษย์ในแผนพัฒนา ที่ผ่านมาคุณภาพชีวิตของคนไทยมิได้เพิ่มขึ้นจริงตามดัชนีการบริโภคและกำไร ตามวัตถุประสงค์ของเครื่องอำนวยความสะดวกที่ล้นเหลือแต่อย่างใด ปัจจุบันจึงถือเป็นยุคสมัยที่ผู้คนมีหนี้สินมากมาย ครอบครัแตกแยก ล้มเหลว เด็กขาดความอบอุ่น ชุมชนล่มสลายพ่อแม่ขายทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินมาบริโภคตามกระแสทุนนิยมอันบ้าคลั่ง จึงเป็นผลพวงของการพัฒนา “เอาเงินนำหน้า เอาปัญญาตามหลัง” การพัฒนาประเทศในรอบกว่า 40 ปีที่ผ่านมาที่มุ่งเอาเศรษฐกิจนำหน้า เอาตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นตัวชี้วัด (GDP) ได้สร้างช่องว่างรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งมีคำเปรียบเปรยว่า “สังคมไทยเป็นสังคมรวยกระจุก จนกระจาย” ดัชนีความสุข (GDH) จึงเป็นประเด็นที่คนทั่วไปเริ่มกล่าวถึงและเรียกร้องให้กลับมาใช้เป็นหลักหรือเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นจะต้องพัฒนาทั้งกาย และใจควบคู่กันไปเพื่อเกิดความสุขของการพัฒนาและเมื่อก้าวถึงการพัฒนาจิตจะต้องปฏิบัติตามหลักการที่จะทำหน้าที่ให้ถูกต้องเหมาะสมกับฐานะเพื่อความสุข ความสงบในสังคมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประพฤติในหลักจริยธรรมหรือจริยศาสตร์ (Ethics) จริยศาสตร์

กล่าวคือ เป็นความรู้แขนงหนึ่งของมนุษย์ โดยปกติความรู้แขนงใดก็ตาม ย่อมแสวงหาความจริงเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดในขอบเขตของตน ดังนั้นเรื่องอะไรคือความจริงที่จริยศาสตร์ต้องการแสวงหา กล่าวอีกนัยหนึ่งจริยศาสตร์เป็นศาสตร์เกี่ยวกับความประพฤติหรือพฤติกรรมของมนุษย์ ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์จากแง่ของคุณค่า กล่าวคือ ต้องการวัดหรือตัดสินการกระทำของมนุษย์ว่าทำอย่งนี้ดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด (ชนะ พาซื่อ, 2543, หน้า 25)

หลักการพัฒนาจิตตามหลักพุทธจริยศาสตร์มีความสำคัญในฐานะของการเป็นมาตรฐานความประพฤติและการกระทำของคน เพราะมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันกับศีลธรรม เพราะใช้เป็นกฎเกณฑ์เพื่อวัดความประพฤติของคนได้เฉพาะทางกายกับวาจาเท่านั้น ซึ่งจะนำมนุษย์ให้ไปสู่เป้าหมายในระดับโลกียะหรือในระดับวิถิชีวิตและนำไปสู่นิพพานซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในระดับโลกุตระหรือระดับอุดมคติ (พระศรีคัมภีร์ญาณ, 2554, หน้า 255)

ดังนั้น การพัฒนาจิตด้วยจิตตามหลักการทางด้านพุทธจริยศาสตร์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งและอาจจะช่วยส่งเสริมคุณค่าและอาจจะเพื่อนำพาไปสู่วิถีการปฏิบัติในชีวิตให้ดำเนินไปด้วยดีและถูกต้อง

2. ความหมายของจริยศาสตร์

จริยศาสตร์ ปรัชญาสาขาหนึ่งที่ว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532) แสวงหาเกณฑ์ในการ

ตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรถูก ไม่ถูก ดี ไม่ดี ควร ไม่ควร และพิจารณาปัญหาเรื่องสภาพของค่าทางศีลธรรมและอีกนัยหนึ่งจริยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วย ศีลธรรมอันประกอบด้วยแนวทางพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนและแนวทางการปฏิบัติต่อสังคม (สนิทศรีสำแดง, 2535, หน้า 13) ในความหมายทั่วไปหมายถึง หลักการหรือข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ในภาษาไทยจะใช้คำว่า จริยธรรม เช่น จริยธรรมในศาสนาอิสลาม จริยธรรมในคริสต์ศาสนา จริยธรรมกับชีวิตเป็นคุณธรรมที่ต้องประพฤติและคุณลักษณะที่จะต้องละเว้นอันเป็นจริยธรรมในศาสนานั้นๆ เพื่อพัฒนาคุณค่าของชีวิต ซึ่งเป็นข้อกำหนดกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนา เช่น ศีล ในทางพระพุทธศาสนา บัญญัติ 10 ประการ ของศาสนาคริสต์ หรือหลักสำคัญที่มุสลิมต้องปฏิบัติ 5 ประการ เป็นต้น

นอกจากนี้ จริยศาสตร์ (Ethics) ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของความดี เกณฑ์ตัดสินความดี เราอาจเข้าใจได้ใน 2 ลักษณะ (ไพฑูรย์ ภัทรใหญ่ยิ่ง, 2551, หน้า 4) คือ

1. ความหมายในทางนิรุกติศาสตร์ คำว่า “จริยศาสตร์” เป็นภาษาสันสกฤตมาจากคำว่า จริยะ แปลว่า หลักที่พึงประพฤติ และคำว่าศาสตร์ แปลว่า วิชาหรือความรู้ จริยศาสตร์ จึงแปลว่า วิชาหรือความรู้ที่ว่าด้วยหลักการ หรือแนวทางที่พึงประพฤติ แต่ด้วยความเข้าใจทั่วไปจริยศาสตร์เป็นศัพท์บัญญัติที่ใช้แทนคำว่า Ethics ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Ethos” หมายถึง อุปนิสัยหรือหลักของความประพฤติ

ดังนั้น จริยศาสตร์ หรือ Ethics จึงหมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยจริยธรรม ความประพฤติหรือการกระทำทางศีลธรรมของมนุษย์

2. ความหมายในทางเนื้อหาจริยศาสตร์ คือ วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย (Meaning) ของดี ชั่ว ถูก ผิด เกณฑ์หรือมาตรฐาน (Standard) สำหรับตัดสินการกระทำอย่างไรจึงถือว่า ดี หรือ ชั่ว ถูก หรือ ผิด พร้อมกับศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการมีชีวิตที่ดี (The Good Life) คำถามสำคัญในทางจริยศาสตร์คือ การดำเนินชีวิตอย่างไรจึงถือว่าเป็นการมีชีวิตอยู่อย่างดีที่สุดหรือเป็นชีวิตที่มีคุณค่าสูงสุดในฐานะที่เกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์

3. จริยศาสตร์เป็นรากฐานของสังคม

จริยศาสตร์เป็นหลักของความประพฤติหรือเป็นกฎเกณฑ์ในทางสังคมที่คนจะต้องปฏิบัติเพื่อความดีงามของชีวิตและความสงบสันติในสังคม อันหมายถึงต้องใช้วิถีชีวิตของตนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้อื่นหรือเกื้อกูลแก่ผู้อื่น โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ของตนอย่างเดียว (บุญมี แทนแก้ว, 2545, หน้า 13) เช่น

1. สร้างประโยชน์แก่ตนเอง เป็นการฝึกอบรมตนให้มีความรู้ความสามารถ ทั้งทางเศรษฐกิจ การศึกษา ความประพฤติที่เรียกว่า จรรยา มารยาท ให้เพียบพร้อมทั้งโลกียปัญญา และโลกุตตรปัญญา เมื่อเราพร้อมทุกอย่างก็สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลแก่คนอื่นได้เป็นอย่างดี เช่น พระพุทธเจ้าทรงพร้อมทั้งวิชาความรู้ ความประพฤติดีพร้อมจึงสั่งสอนผู้อื่นได้เต็มที่ เพราะประโยชน์ของพระองค์เต็มเปี่ยมแล้ว

2. สร้างประโยชน์เพื่อผู้อื่นเมื่อประโยชน์ของตนมีพร้อม สมบูรณ์ มั่นคงทุกส่วน ทั้งความรู้ ความประพฤติ ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ ก็ย่อมมั่นใจได้ว่าจะสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้อื่นได้ เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่อาศัยคนอื่นย่อมไม่ได้ เพราะเหตุการณ์บางอย่างเราอาจจะช่วยตัวเองได้ แต่บางอย่างจำเป็นต้องอาศัยคนอื่นพึ่งพาอาศัยคนอื่นช่วยเหลือ

3. สร้างประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย ประโยชน์ที่จะพึงเกิดขึ้นเพราะอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันทั้งตัวเราและผู้เป็นกัลยาณมิตรเคยเอื้อเพื่อช่วยเหลือกันมาแล้วร่วมกันทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์หรืองานที่ใหญ่หรือกว้างขวางออกไป เช่น การช่วยการกุศลสงเคราะห์ การสร้างสะพาน สร้างสถานศึกษา หรือการช่วยกันรักษาความสงบสุขของสังคม ตลอดถึงประเทศชาติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนส่วนใหญ่ จึงจะสำเร็จลงได้ด้วยดี

ดังนั้น จริยศาสตร์จึงเป็นข้อประพฤติและเป็นหลักเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งความประพฤติต่อตนเองและต่อสังคมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4. จริยศาสตร์เป็นปรัชญาชีวิต

หลายคนคิดว่าปรัชญาเป็นเรื่องไกลตัว แต่ที่จริงทุกคนมีปรัชญาในตัวเองหรือพูดให้ตรงที่สุดคือ ทุกคนล้วนมีปรัชญาชีวิตของตัวเอง ปรัชญาชีวิต (Philosophy of Life) หมายถึงอุดมคติหรือคุณค่าที่เรายึดถือเป็นเป้าหมายหรือแนวทางในการดำเนินชีวิต ทุกคนมีอุดมคติหรือ

คุณค่าบางอย่างที่ตนเองยึดถือแต่อาจคลุมเครือบ้าง แจ่มชัดบ้าง มั่นคงบ้าง เปลี่ยนแปลงบ้าง ขึ้นอยู่กับระดับความกระจ่างในคุณค่า (Value clarify) ของแต่ละบุคคล แต่อุดมคติหรือคุณค่าที่แต่ละคนยึดถือนั้นจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) ของเขาว่าเขาควรจะเลือกเรียนอะไร เลือกอาชีพอะไร เลือกคบเพื่อนแบบไหน มีรสนิยมในเรื่องต่างๆ เลือกใช้ชีวิตโดยรวมอย่างไร เช่น

“นายแดง เห็นว่า ความร่ำรวยหรือความสุขสบายคือ เป้าหมายของชีวิต เขาก็จะชอบรูปแบบชีวิตที่มีการแข่งขันทำหาย เลือกเรียนทางด้านธุรกิจ ต้องการเป็นนักธุรกิจหรือมีอาชีพที่ทำเงินได้มากๆ”

“นายดำ เห็นว่า คุณค่าชีวิตอยู่ที่การได้รับใช้เพื่อนมนุษย์ เขาอาจเลือกเรียนแพทย์ แต่ไม่ใช่เพื่อจะไปเป็นแพทย์โรงพยาบาลเอกชนที่มีเงินเดือนสูงๆ เป้าหมายของเขา คือ การได้เป็นแพทย์ในชนบทเป็นที่พึ่งของคนจนที่ด้อยโอกาส”

“นายขาว สอนลูกว่า อยากทำอะไรก็ทำ แต่อย่าทำให้คนอื่นเดือดร้อนก็แล้วกัน หากลูกของเขายึดปรัชญาเช่นนี้ ลูกของเขาก็จะใช้ชีวิตอย่างเสรีเต็มที่เท่าที่ตนเองคิดว่าไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน”

“นางเขียว แม่ค้าขายข้าวแกงมองว่า ชีวิตเกิดมาเพื่อใช้กรรมเก่า เธอก็จะดำเนินชีวิตอย่างยอมจำนนต่อโชคชะตาเพราะถือว่ามียานาที่ยิ่งใหญ่บางอย่าง ซึ่งเรามองไม่เห็นกำหนดให้ชีวิตต้องเป็นอย่างที่เป็น”

“นายเหลือง มีคิดว่า จงทำวันนี้ให้ดีที่สุด เขาอาจเป็นคนที่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย และมีความสุขทางจิตใจ”

“ส่วนนายส้ม มองว่า ชีวิตคือการอยู่ไปเรื่อยไม่ต้องคิดอะไรมาก การอยู่ไปเรื่อยนั้นแหละคือปรัชญาชีวิตที่กำหนดให้เขาดำเนินชีวิตเรื่อยเปื่อยไปโดยไม่มีจุดหมายอะไร” (ไพฑูรย์ ภัทรใหญ่ยิ่ง, 2551, หน้า 15)

จากกรณีตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า จริยศาสตร์สะท้อนโลกทัศน์ และชีวิตทัศน์ของแต่ละคน ว่ากรอบการมองโลกและชีวิตหรือ กรอบความหมายของโลกและชีวิตตามความเข้าใจของแต่ละคน นั้นเองเป็นสิ่งกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตทั้งหมดของเขา โลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของคนเราอาจเปลี่ยนแปลงไปตามการเรียนรู้ ประสบการณ์และระดับพัฒนาการทางปัญญาของแต่ละคนจริยศาสตร์ที่ช่วยให้เราเกิดความกระจ่างในคุณค่าหรืออุดมคติที่ตนเองควรยึดถือ คือ จริยศาสตร์ของปัจเจกบุคคล (Individual Ethics) เป็นจริยศาสตร์ที่ช่วยให้เกิดความเข้มแข็งของคุณธรรมจริยธรรมส่วนบุคคล ได้แก่ จริยศาสตร์ที่ประมวลและวิเคราะห์ประเมินหลักปรัชญาชีวิตที่ครอบคลุมเป้าหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์ทุกๆ ด้าน ซึ่งช่วยขยายโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ทางคุณค่าของเขาให้กว้างขึ้น ชัดเจนเป็นระบบมากขึ้น เช่น ถ้าเรายึดถือว่าความสุขคือเป้าหมายสูงสุดของชีวิต จริยศาสตร์จะชวนให้เราหาความชัดเจนว่า นิยามของความสุขคืออะไร ทำไมความสุขจึงควรเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตความสุขเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสูงสุดสำหรับชีวิตมนุษย์จริงหรือ มีสิ่งอื่นที่มีค่ามากกว่าความสุขที่เราควรยึดถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตหรือไม่

นอกจากนี้ จริยศาสตร์ยังชี้ชวนให้เราตรวจสอบตนเองว่า ถ้าเรายึดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น

เป้าหมายสูงสุดของชีวิต เราควรมีคุณธรรมหรือหลักจริยธรรมอะไรเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับเป้าหมายนั้น ถ้าเป้าหมายกับวิถีไม่สอดคล้องกัน การบรรลุเป้าหมายก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ถ้าเรายึดถือว่าคุณค่าทางจิตใจสำคัญกว่าสิ่งภายนอกและความสงบทางจิตใจคือเป้าหมายสูงสุดของชีวิต แต่เรากลับใช้ชีวิตติดความสะดวกสบายหรือบริโภคนิยม แสดงว่าเรามีระบบความคิดที่ขัดแย้งในตัวเองทำให้ความเชื่อกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตขัดแย้งกัน ถ้าไม่แก้ไขความขัดแย้งเช่นนี้ ย่อมไม่มีที่ชีวิตเราจะบรรลุเป้าหมายได้

5. ประเภทของจริยศาสตร์

ประเภทของจริยศาสตร์ นักปรัชญาได้แบ่งประเภทจริยศาสตร์เกณฑ์ตัดสินความประพฤติออกเป็น 3 ลักษณะ ตามประเด็นที่ศึกษา กล่าวคือ

1. อภิจริยศาสตร์ (Meta-ethics) คือ จริยศาสตร์ที่แสวงหาความหมายของดี ชั่ว ถูก ผิด ว่าคืออะไร เป็นสิ่งที่มีอยู่จริงหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สมมติขึ้น หลักการทางจริยธรรมของมนุษย์ได้มาจากไหน มาจากเหตุผล ศรัทธา หรือปัญญา หลักการเหล่านั้น มีความเป็นจริงในตัวเอง เป็นเพียงข้อตกลงทางสังคม หรือเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ คำตอบก็อาจจะเห็นว่าหลักการทางจริยธรรมเป็นผลของความจริงสากลบ้าง เจตจำนงของพระเจ้าบ้าง กฎเกณฑ์การใช้เหตุผลในการตัดสินทางจริยธรรมของมนุษย์บ้าง ซึ่งจัดเป็น 3 ทศนะหลักคือ 1) ดี ชั่ว ถูก ผิด มีอยู่จริงอย่างเป็นภววิสัย (Objectivism) เป็น

สิ่งที่แน่นอนตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของการเวลาและสถานที่ ไม่ขึ้นอยู่กับความเห็นของบุคคล หรือวัฒนธรรมทางสังคม และเป็นสิ่งสากลที่มนุษย์ทุกคน ทุกสังคม สามารถเข้าใจตรงกันได้ ยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้ 2) ดี ชั่ว ถูก ผิด มีอยู่อย่างสัมพัทธ์ (Relativism) เป็นข้อตกลงทางสังคม ขึ้นอยู่กับความเห็นส่วนบุคคล และวัฒนธรรมทางสังคม ไม่แน่นอนตายตัวแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของการเวลาและสถานที่ ไม่ใช่สิ่งสากลที่ทุกคนทุกสังคม จะสามารถเห็นตรงกันและยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้ 3) ดี ชั่ว ถูก ผิด เป็นผลจากภาวะทางจิตวิทยา (Psychological Issues) คือหลักการที่เราใช้ตัดสินการกระทำว่าดี หรือชั่ว ถูก หรือผิด มาจากข้อเท็จจริงทางจิตวิทยาของมนุษย์ เช่น ความเห็นแก่ตัว (Egoism) ที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำการทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของตนเอง และการเห็นแก่ผู้อื่น (Altruism) ที่แสดงออกเป็นความเมตตา กรุณา อันเป็นแรงจูงใจให้เราทำเพื่อผู้อื่น

2. จริยศาสตร์บรรทัดฐาน (Normative Ethics) ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานที่กำหนดถูก ผิด ดี ชั่ว ที่เกี่ยวกับความประพฤติ และการกระทำของมนุษย์ เพื่อหาคำตอบว่าอย่างไรจึงเรียกว่ามีคุณธรรม มีเหตุผลอย่างไร จึงสรุปว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร และมนุษย์มีสิทธิ และหน้าที่ทางศีลธรรมอย่างไร คำตอบที่ได้แบ่งเป็น 2 ทฤษฎีดังนี้

- 1) ทฤษฎีคุณธรรม (Virtue Theory) มุ่งวิเคราะห์คุณลักษณะประจำตัวของบุคคลมากกว่าการกระทำเฉพาะกรณี คือพิจารณาความมีคุณธรรมจากการเป็น (to be) ไม่ใช่การกระทำ (to do) ในสถานการณ์

เฉพาะต่างๆ พื้นฐานการวิเคราะห์การมีคุณธรรม จึงยึดตัวผู้กระทำเป็นหลัก (Agent-Based) กล่าวคือ ถ้าตัวผู้กระทำเป็นคนดี หรือเป็นผู้มีคุณธรรม เป็นปกตินิสัยเขาจะทำสิ่งที่ดี หรือทำสิ่งที่ถูกต้องเสมอ ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่มีการตรวจสอบ มีคุณธรรมอยู่ในระบบ ระเบียบ และมีความสมดุล 2) ทฤษฎีหน้าที่ (Duty Theories) มุ่งวิเคราะห์ความถูกต้อง ไม่ใช่ดูที่การเป็น (to be) หรือดูว่าผู้กระทำเป็นคนอย่างไร แต่ให้ดูที่การกระทำ (to do) คือให้ดูว่าการกระทำของเขาในกรณีหรือสถานการณ์นั้นๆ เป็นอย่างไร ทฤษฎีนี้จึงมุ่งแสวงหาหลักการพื้นฐานของพันธะทางศีลธรรม (Moral Obligation) ของมนุษย์และหลักการดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ที่มนุษย์มีพันธะต้องปฏิบัติ

3. จริยศาสตร์ประยุกต์ (Applied Ethics) คือทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่นำหลักการของอภิจริยศาสตร์และจริยศาสตร์ บรรทัดฐานมาประยุกต์ใช้กับปัญหาต่างๆ ซึ่งมีหลายทฤษฎีในที่นี้ขอยกมาบางตัวอย่าง เช่น จริยศาสตร์การแพทย์ (Medical Ethics or Biomedical Ethics) ที่สนใจประเด็นทางจริยธรรมจากการประยุกต์ศาสตร์ทางชีววิทยาและการแพทย์ ประเด็นการอภิปรายคือเรื่องของชีวิตและความตาย ควรปฏิบัติอย่างไรในเรื่องดังกล่าว สิทธิของผู้ป่วย จรรยาบรรณของแพทย์ จริยศาสตร์ธุรกิจ (Business Ethics) ประเด็นการศึกษา คือ ความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจต่อสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจริยศาสตร์แวดล้อม (Environment Ethics) ประเด็นสำคัญที่ศึกษาคือ มนุษย์มีสิทธิโดย

ชอบธรรมที่จะบริโภคทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่ สรรพสิ่งในธรรมชาติมีค่าในตัวเองหรือมีคุณค่าเพียงเพราะเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ชีวิตอื่นในธรรมชาติมีสิทธิของตัวเองหรือไม่ เช่น สัตว์มีสิทธิของสัตว์ (Animal Right) ซึ่งเป็นสิทธิโดยธรรมชาติหรือไม่ เป็นต้น (ไพฑูรย์ ภัทรใหญ่ยิ่ง, 2551, หน้า 29)

6. พุทธจริยศาสตร์

พุทธจริยศาสตร์ในพุทธศาสนาเถรวาทเป็นหลักการแห่งการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ เพื่อให้เกิดความสุข ความสงบในสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ที่ควรทำ เพราะว่ามีมนุษย์ถูกเรียกว่าเป็นสัตว์ประเสริฐจึงต้องมีหลักการแห่งวิถีชีวิตที่ต่างจากสัตว์ประเภทอื่น หลักการดังกล่าวเรียกว่าคุณธรรม ศีลธรรมหรือจริยธรรม แต่โดยนัยแห่งความหมายแล้วก็คือ จริยศาสตร์ หลักการแห่งความประพฤติหรือวิถีปฏิบัติของมนุษย์ นักปราชญ์ได้แบ่งลำดับความสำคัญของพุทธจริยศาสตร์ไว้เป็นขั้นตอน คือ

1. พุทธจริยศาสตร์ขั้นพื้นฐานหรือขั้นต้นเรียกว่า เป็นหลักการแห่งมนุษยธรรมที่ทุกคนจะต้องเว้นและต้องปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ 1) เบญจศีลหรือศีล 5 หมายถึง ธรรมชาติหรือกฎเกณฑ์ในการรักษากายวาจาให้เป็นปกติให้เรียบร้อย ให้มีระเบียบแบบแผนที่ดีงาม เป็นข้อปฏิบัติในการละเว้นจากการกระทำไม่ดี (ความชั่ว) 5 ประการ คือ (1) เว้นจากการปลงชีวิตสัตว์และเบียดเบียนสัตว์ทุกชนิดให้ตกไป (2) เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ (3) เว้นจากการประพฤติผิดในทางกามารมณ์ (4) เว้นจากการพูด

เท็จพูดไม่เป็นความจริง (5) เว้นจากการดื่มน้ำเมา
เสพของมีนเมาทุกประเภท (พระไตรปิฎก, 11/33/ 90)

นอกจากหลักการให้เว้นหรือเป็นข้อห้าม
แล้วยังมีหลักการที่ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นหลักการ
คู่กันเรียกว่า เบญจธรรมหรือเบญจกัลยาณธรรม
หมายถึงธรรมที่งดงาม ธรรมที่ทำให้บุคคลให้เป็นคน
สมบูรณ์ซึ่งเป็นธรรมที่ต้องประพฤติตามมี 5
ประการ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2546,
หน้า 238) คือ 1) เมตตากรุณา คือ ความรัก
ปรารถนาให้เขามีความสุขและสงสารเขาอยากให้
เขาพ้นจากทุกข์ 2) สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยง
หรือประกอบอาชีพในทางสุจริต 3) การมสังวร คือ
การสำรวมในกาม มีสติรู้จักควบคุมตนเอง 4) สัจจะ
คือ ความสัตย์ ความจริง ความซื่อตรง มีความ
ประพฤติไม่คดโกง 5) สติสัมปชัญญะ คือ การระลึก
ได้รู้สึกตัวเสมอและรู้จักยั้งคิดระมัดระวังไม่ประมาท
มัวเมาในกิจทั้งหลาย

2. พุทธจริยศาสตร์ชั้นกลาง ในข้อนี้หมายถึง
หลักการในระดับกลาง เป็นหลักการดำเนินวิถีชีวิต
ของมนุษย์ในสังคมเพื่อให้เกิดความสุข ความสงบ
เรียกว่า หลักการแห่งกุศลกรรมบถ หมายถึง
ทางสร้างที่ดีหรือทางทำความดีเพื่อไปสู่ความสุข
ความสงบ ซึ่งเป็นธรรมที่สมบูรณ์ที่มนุษย์ควร
ประพฤติ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท กล่าวคือ 1) การ
ประพฤติดีทางกาย (กายสุจริต) 3 อย่างคือ (1) เว้น
จากการฆ่าการเบียดเบียนสัตว์ทุกประเภท มีแต่
เมตตา ความสงสาร และช่วยเหลือเหล่าสัตว์ (2)
เว้นจากการลักทรัพย์ ไม่ถือเอาสิ่งของที่มีผู้อื่นมิได้ให้
มีความเคารพในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินของผู้อื่น (3)
เว้นจากการประพฤติผิดในกามารมณ์ ไม่ตกอยู่ใน

อำนาจของตัณหา 2) ความประพฤติดีทางวาจา
(วจีสุจริต) 4 อย่างคือ (1) เว้นจากการพูดเท็จหรือ
พูดไม่เป็นจริงเพราะเหตุของตน ของผู้อื่นหรือ
เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ต่างๆ (2) เว้นจากการ
พูดส่อเสียดหรือพูดกระทบกระทั่งคนอื่น แต่ควร
พูดเพื่อสมานคนที่แตกร้างให้กลับมาสมานสามัคคี
สร้างไมตรีที่ดีต่อกัน (3) เว้นจากการพูดหยาบ
พูดแต่คำสุภาพ อ่อนหวาน ไพเราะต่อผู้ฟัง (4) เว้น
จากการพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหล ไม่มีสาระ ควรพูดแต่
คำสัตย์ คำจริง มีเหตุผลมีสาระถูกต้องตามกาลเทศะ
3) การทำดีทางใจ (มโนสุจริต) 3 อย่างคือ (1)
ไม่욕ได้ของคนอื่นมาเป็นของตน กล่าวคือไม่มี
ความโลภอยากได้ในสมบัติของผู้อื่น (2) ไม่มีจิตคิด
ร้ายหรือคิดอยากได้ดีกว่าคนอื่นโดยไม่ชอบธรรม
มีแต่ความปรารถนาให้สรรพสัตว์ไม่มีเวรภัยต่อกัน
มีแต่ความสุขความสงบ (3) ไม่มีความเห็นผิด มีแต่
ความเห็นชอบ เช่น ทำดีต้องได้ดีและทำชั่วต้องได้ชั่ว

3. พุทธจริยศาสตร์ชั้นสูง หมายถึง
หลักการปฏิบัติของมนุษย์เพื่อการบรรลุคุณธรรม
ชั้นสูงหรือหลักการปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตให้เป็น
อิสระหลุดพ้นจากกิเลสเรียกว่า อริยมรรค กล่าวคือ
ทางที่ประเสริฐ 8 ประการ 1) สัมมาทิฐิ มีความ
เห็นชอบ หมายถึง ความรู้ในอริยสัจความรู้แจ้งใน
ไตรลักษณ์หรือรู้ในกุศลกับอกุศลหรืออิกนัยหนึ่ง
ความรู้แจ้งในปฏิจลสมุปบาท 2) สัมมาสังกัปปะ
มีความดำริชอบ ได้แก่ เนกขัมมสังกัปปะ หมายถึง
มีความดำริปลอดจากกาม ดำริในการเสียสละ
ไม่ติดอยู่ในการที่ปรนเปรอสนองความอยากของตน
อพยาปาตสังกัปปะ มีความดำริในการพยายาม
มีความนึกคิดประกอบด้วยเมตตา ไม่ขัดเคืองหรือ

เพ่งมองในแง่ร้ายต่อคนใดคนหนึ่ง อวิชาสาส์กับปะ มีความดำริปลอดจากการเบียดเบียน ดำริที่ ประกอบด้วย กรุณาไม่คิดร้ายหรือมุ่งทำลายผู้อื่น 3) สัมมาวาจา มีการเจรจาชอบ หมายถึง การประพฤติดชอบในวจีสัจจรีต 4 อย่าง 4) สัมมากัมมันตะ มีการกระทำชอบ หมายถึง การประพฤติดชอบในกาย สัจจรีต 3 อย่าง 5) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพหรือ เลี้ยงชีวิตชอบ หมายถึง การเว้นจากมิถฉาชีพ 5 อย่าง กล่าวคือ (1) ค้าขายอาวุธ (2) ค้าขายมนุษย์ (3) ค้าขายสัตว์เพื่อนำไปฆ่า (4) ค้าขายน้ำเมา และ (5) ค้าขายยาพิษ 6) สัมมาวายามะ มีความพยายามชอบ หมายถึง มีความเพียรชอบ 4 อย่าง กล่าวคือ (1) เพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว (2) เพียร ระงับยั้งบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นไม่ให้เกิด ขึ้น (3) เพียรทำกุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (4) เพียร รักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่นและเจริญ ยิ่งขึ้น 7) สัมมาสติ เพียรระลึกชอบ ได้แก่ สติปัญญา 4 หมายถึง ที่ตั้งของสติหรือการตั้งสติกำหนด พิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริงใน สิ่งนั้นที่มันเป็นของมันเอง กล่าวคือ การตั้งสติ กำหนดพิจารณากาย การตั้งสติกำหนดพิจารณา เวทนา การตั้งสติกำหนดพิจารณาจิต และการตั้ง สติกำหนดพิจารณาธรรม 8) สัมมาสมาธิ จิตตั้งมั่น ชอบ ได้แก่ ฌาน 4 กล่าวคือ ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌานและจตุตถฌาน การบำเพ็ญสติและวิริยะ ก็จัดเป็นสมาธิ เปรียบได้กับความราบเรียบสงบนิ่ง ของน้ำมันในถ้วย ความคิดที่ราบเรียบก็เปรียบ เหมือนพลังที่ปรับให้เสมอกันของกำลังม้าทั้ง 4 ตัว ที่สำหรับเทียมรถเรียกว่า สมาธิ นอกจากนี้ อริยมรรค สรุปลงในไตรสิกขา กล่าวคือ หลักการ

ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อฝึกหัดอบรมทางกาย วาจาและ จิตใจ เพื่อพัฒนาสติปัญญาให้สูงขึ้นจนสามารถ บรรลุถึงโลกุตตรธรรม

จากพุทธจริยศาสตร์ดังกล่าว ทำให้ทราบ ว่าพุทธจริยศาสตร์มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของ มนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายและมนุษย์ เป็นสัตว์ที่มีการ พัฒนาตนอยู่ตลอดเวลาจึงสามารถพัฒนาตนได้ ตามหลักการพุทธจริยศาสตร์เพื่อความสุข ความ สงบในสังคม

7. จุดหมายของจริยศาสตร์

จริยศาสตร์ว่าด้วยมาตรฐานความประพฤติ และการกระทำของคน ว่าด้วยเรื่องความถูก-ผิด ควร-ไม่ควร เป็นต้น ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า ศีลธรรม เพราะศีลธรรมเป็นกฎเกณฑ์เพื่อวัดความ ประพฤติของคนได้เฉพาะทางกายกับวาจาเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับจริยศาสตร์เป็นกฎเกณฑ์เพื่อ วัดความประพฤติของมนุษย์เข้าถึงจิตใจ แม้แต่วิถี ชีวิตของมนุษย์ก็สามารถวัดได้ว่า มีคุณค่าอย่างไร จริยศาสตร์จึงมีคุณค่าเพื่อนำพาวิถีการปฏิบัติใน ชีวิตให้ดำเนินไปด้วยดีและถูกต้อง ดังนั้น ผู้ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักพุทธจริยศาสตร์จึงมีจุดหมายแห่ง ความสุข สร้างความสงบสันติในสังคม แบ่งออกเป็น 2 ประการ

1. การประพฤติพุทธจริยศาสตร์เพื่อ ความสุข เพราะความสุขเป็นจุดหมายของทุกชีวิต และความสุขนี้แยกออกเป็น 1) ความสุขส่วนตัว จัดว่าเป็นส่วนสำคัญของมนุษย์แต่ละคน เพราะทุก คนรักความสุขเกลียดทุกข์ด้วยกันทั้งหมด 2) ความ สุขส่วนรวมหรือความสุขทั่วไป ความสุขประเภทนี้

ความสุขที่เกิดขึ้นกับคนส่วนมาก เช่น การช่วยเหลือสังคม การสงเคราะห์สาธารณกุศล สาธารณประโยชน์ เป็นต้น

2. การประพจน์พุทธจริยศาสตร์เพื่อความหลุดพ้น ข้อนี้เป็นความสุขที่เป็นความสุขแท้ไม่เจือด้วยวัตถุนิยมใด เป็นความสุขที่เกิดจากภายในจิต

8. การพัฒนาจิตแบบพุทธปรัชญาเถรวาท

จิต (mind) หรือจิตใจ คือ ความรู้สึกนึกคิด เซวาร์ปัญญา ความสำนึก ความมีสติ แต่ความคิดเป็นองค์ประกอบสำคัญของจิตใจที่สามารถรู้เห็นได้กำกับและควบคุมอย่างชัดเจน บางครั้งจึงใช้คำว่า “ความคิด” แทนมีทฤษฎีหลายทฤษฎีที่กล่าวถึงการทำงานของจิต ทั้งจากเพลโต อริสโตเติล หรือแม้แต่นักปรัชญาชาวกรีก และอินเดีย ก่อนที่จะมีวิทยาศาสตร์ ทฤษฎีจะเน้นไปทางปรัชญาหรือศาสนา แต่ทฤษฎีสมัยใหม่จะอาศัยวิทยาศาสตร์ในการอธิบายการทำงานของสมอง

คำว่า จิต ตามหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมายถึง สภาพรู้ อารมณ์รู้ลักษณะรู้แจ้งอารมณ์ เป็นใหญ่เป็นประธานในการรู้แจ้งอารมณ์ และคำว่า จิตนี้ยังมีชื่อที่ใช้แทนคำว่าจิตในบางแห่งอีกมาก เช่น ใจ มโน มานัส ปณฺหะ หทัย วิญญาน วิญญานขันธ มนายนะ เป็นต้น ในชีวิตประจำวันของเรา จะทราบได้ว่าผู้ที่ยังไม่ตายมีชีวิตอยู่เป็นผู้มีจิตเกิดดับต่อเนื่องไปจนกว่าจะตาย ฉะนั้น จิตคือสภาพรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

การพัฒนาจิตแบบพุทธปรัชญาเถรวาท พระพุทธเจ้าทรงสอนวิธีการพัฒนาจิตไว้ 2 วิธีคือ

วิธีแรกคือ การทำสมาธิ หรือสมถกรรมฐาน หมายถึง การทำสมาธิเพื่อให้จิตได้พักจากการคิดฟุ้งซ่านไปในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของจิตที่คุ้นเคยอยู่ในวิถีชีวิต ทำให้จิตขาดความสงบสุขอ่อนล้า ไม่มีพลัง นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางให้กิเลสตัณหาเข้าไปสะสมอยู่ในจิตใจ วิธีทำสมาธิมีมากมายหลายวิธี แต่ที่ทำกันมาตั้งแต่สมัยพระพุทธองค์ก็คือการให้จิตมีสติรู้อยู่กับลมหายใจเข้า-ออก หรือที่ดัดแปลงปฏิบัติกันในปัจจุบัน เรียกวิธีนี้ว่า พุท-โธ

วิธีที่สองคือ การทำวิปัสสนา หรือวิปัสสนากรรมฐาน หมายถึง การฝึกจิตใจให้เกิดปัญญาให้เห็นสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงตามกฎของธรรมชาติ คือ ความเป็น อนิจจัง (ไม่เที่ยง) ทุกขัง (ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้) อนัตตา (ความไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงบังคับไม่ได้ตั้งปรารถนา) เพื่อให้จิตหลุดถอนจากความยึดมั่น ถือมั่น ที่เห็นว่าชีวิตนี้เป็นตัวกูและสิ่งทั้งหลายที่มีอยู่เป็นของกู อันเป็นเหตุที่นำทุกข์มาให้ และเป็นขุมกำลังให้ฝ่ายกิเลสตัณหาหมักกำลังเข้มแข็งในจิตใจ

สมถะ-วิปัสสนา จะทำงานร่วมกันเพื่อเพิ่มสมรรถนะของจิต ชำระอกุศลที่เกิดจากกิเลสตัณหาที่อยู่ในจิตให้จางลง ขณะเดียวกันก็เพิ่มกำลังของฝ่ายกุศลในจิตให้เข้มแข็งขึ้น ช่วยให้เอาชนะความชั่วมันคงต่อความดี

วิธีนี้วิธีเดียวที่จะชำระจิตให้ผ่องใสพ้นจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองขอให้ผู้อ่านตั้งตนอยู่บนความไม่ประมาท เพราะชีวิตมีทุกข์ภัยอยู่รอบด้านควรหาโอกาสเข้าอบรมปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตให้เกิดสันติสุขเป็นที่พึ่งของชีวิตได้อย่างมั่นคงอย่าอ้างว่าไม่มีเวลาเลย เราเอาเวลาของชีวิตไปให้

ผู้อื่น และสิ่งอื่นมากเกินเหตุไปแล้ว

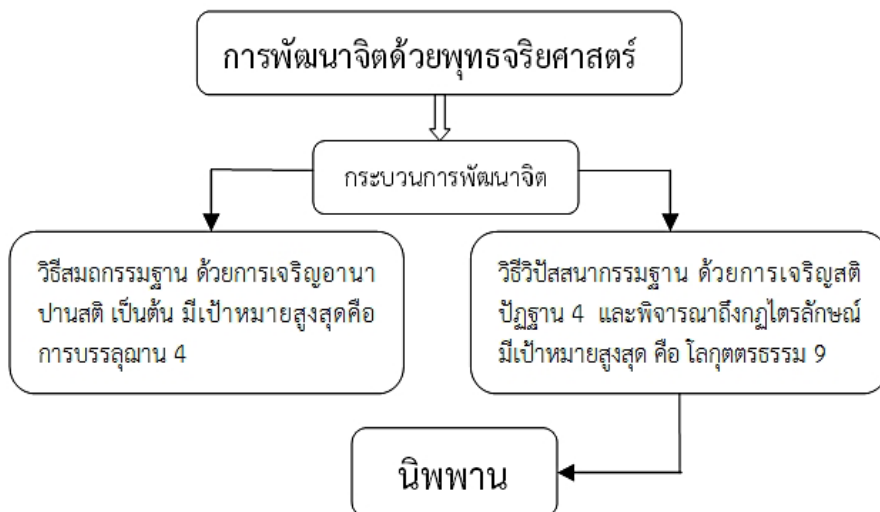
9. สรุป

พุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาจิตแบบพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นดวงประทีปที่ส่องความประพฤติของมนุษย์ และเป็นเกณฑ์ตัดสินความถูก-ผิด ควร-ไม่ควร นับว่ารากฐานของการพัฒนาจิตให้เกิดความสุข ความสงบในสังคมที่แสดงออกมาจากพฤติกรรมของตน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงสอนวิธีการพัฒนาจิตไว้ 2 วิธีด้วยกันวิธีแรกคือ การทำสมาธิหรือสมถกรรมฐาน และวิธีที่สองคือ การทำวิปัสสนาหรือวิปัสสนากรรมฐาน เพราะมนุษย์เป็นผู้ขับเคลื่อนทางสังคม เป็นวัฒนธรรมของสังคมและเป็นพฤติกรรมของสังคม ถ้ามนุษย์ในสังคมใดมีความประพฤติชอบในจริยธรรมอยู่ในครรลองของจริยศาสตร์ สังคมย่อมมีแต่ความสงบสุขในทางตรงกันข้ามคน

ไรจริยธรรม สังคมนั้นก็ไม่มีความสุข กล่าวได้ว่าพุทธจริยศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่เป็นกรอบในการดูแลมนุษย์และสร้างความสุขให้แก่สังคม

10. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ในการพัฒนาจิตด้วยพุทธจริยศาสตร์นั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเข้าถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิตเพื่อเป็นการยืนยันว่า “ทุกๆ การกระทำ หรือทุกๆ ขณะจิตนั้น มีความสำคัญ” เพราะเราต้องอาศัยหลักการทางจริยศาสตร์เพื่อให้เห็นคุณค่าของการกระทำ ดังนั้นองค์ความรู้ที่สำคัญของบทความเรื่องนี้ คือ การฝึกควบคุมความรู้สึกนึกคิดด้วยวิธีการฝึกจิตทางพระพุทธศาสนานั้นคือ สมถะ และวิปัสสนา เพื่อการเข้าถึงประโยชน์สูงสุดของชีวิต นั่นคือความสุขอันเป็นบรมสุขนั่นคือพระนิพพาน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

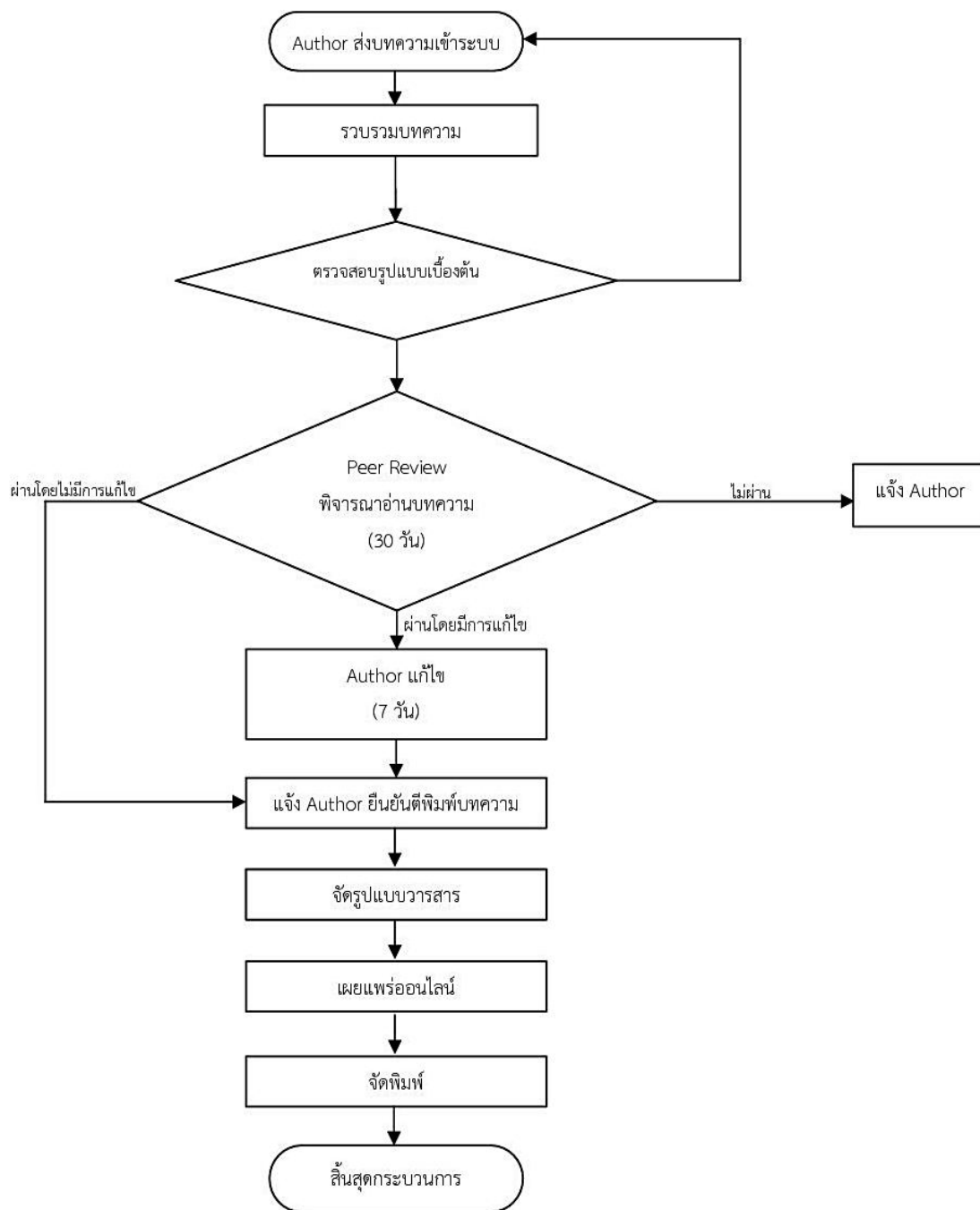
- ไพฑูรย์ ภัทรไฉญยั้ง. (2551). *จริยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ชนะ พาเชื้อ. (2543). *เอกสารประกอบการสอนจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญมี แท่นแก้ว. (2545). *พุทธปรัชญาเถรวาท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มวลสาร.
- พระศรีคัมภีร์ญาณ. (2554). *การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา*. (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *พจนานุกรมปรัชญาอังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด .
- สนิท ศรีสำแดง. (2535). *พุทธปรัชญา*. กรุงเทพฯ: นิพนธ์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารวิชาการธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

30 หมู่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 085-752-1693

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการธรรมทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์สังเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการธรรมทรรศน์ ต้องส่งผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ Website: <http://www.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas> และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้พิมพ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษ ด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 ซม. และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม. พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 12 หน้ากระดาษพิมพ์ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind Peer Review)

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และให้มีเพียง 2 ส่วนเท่านั้น คือ

- 1) **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) **ผลการวิจัยพบว่า** ควรประกอบด้วย ผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- 3) **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่าจะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรม รายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยาย ในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์ นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.1.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมา เพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่ง่ายต่อการศึกษา และการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้ง

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวมหรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.2.5 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการปฏิบัติ

3.3 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่องของหนังสือ (Title) ให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3.2 ชื่อผู้เขียนหนังสือ (Author) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบันหรือหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

3.3.3 ชื่อผู้วิจารณ์ (Name of Reviews) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบันหรือหน่วยงานที่ผู้วิจารณ์สังกัด

3.3.4 เนื้อหาการวิจารณ์ (Reviews Content) ในการเขียนเกี่ยวกับหนังสือวิจารณ์ เนื้อเรื่องจะเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอเรื่องราวจุดเด่น จุดบกพร่องของเรื่อง โดยทำการวิจารณ์หรือวิพากษ์อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผลตามหลักวิชาการ

3.3.5 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์ รวมถึงให้ข้อคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน

3.3.6 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.3.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่ง่ายต่อการศึกษาและการปฏิบัติ

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA 6th edition

1. หนังสือ

1.1 คัมภีร์พระไตรปิฎก

ให้อ้างชื่อย่อคัมภีร์. เล่ม/ข้อ/หน้า. และให้วงเล็บคำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีหรือวงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ตัวอย่างเช่น (อง.ทุก. (ไทย) 20/395/106)

1.2 หนังสือ

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล/ปีที่พิมพ์/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งมีเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เกษฏา ทองรุ่งโรจน์ (2547)

Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เกษฏา ทองรุ่งโรจน์, 2547)

(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนนันท ฐานุตโตร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)
Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท ฐานุตโตร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)
(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)
Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)
(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)
Prasitratsin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)
(Prasitratsin et al., 1982, p. 100)

1.3 วารสาร

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งมีเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เจษฎา ทองรุ่งโรจน์ (2547)

Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547)

(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนนันท ฐานุตโตร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)

Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท ฐานุตโตร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)

(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่ง คนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)

Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)

(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)

Prasitratsin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)

(Prasitratsin et al., 1982, p. 100)

1.4 วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งมีเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เจษฎา ทองรุ่งโรจน์ (2547)

Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547)

(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนนันท์ ฐานุตโร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)

Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท์ ฐานุตโร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)

(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่ง คนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)

Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)

(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)

Prasitrat sin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)

(Prasitrat sin et al., 1982, p. 100)

1.5 รายงานการวิจัย

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

(ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือ)

1.6 ราชกิจจานุเบกษา

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อพระราชบัญญัติ/(ปีที่พิมพ์)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อพระราชบัญญัติ,/ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (2544)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, 2544)

1.7 สัมภาษณ์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(การสัมภาษณ์,/วันที่/เดือน/พ.ศ.)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/การสัมภาษณ์,/วันที่/เดือน/พ.ศ.)

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป
ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย
ชื่อตัวในเครื่องหมายวงเล็บ

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต (การสัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2557)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, การสัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2557)

1.8 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่จัดทำ)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่จัดทำ)

ตัวอย่าง เว็บไซต์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น กรวรรณ สังขกร (2558)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (กรวรรณ สังขกร, 2558)

ตัวอย่าง วิกีพีเดีย

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น Wikipedia (2558)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (Wikipedia, 2558)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. คัมภีร์พระไตรปิฎก:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี) ใส่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2. หนังสือ:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี) ใส่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

เจษฎา ทองรุ่งโรจน์. (2547). *พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ประชุม*. กรุงเทพฯ: โบแดง.

Yamane, T. (1967). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper and Row.

3. วารสาร:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./ เลขหน้า.

พระธรรมาภรณ์ ฐานุตโตโร และบุญชนะ ทาโยธี. (2559). การบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการธรรมศาสตร์*, 16(1), 1-13.

Prescott, S. G. (2015). Will Instructors Save Time Using a Specifications Grading System?. *Journal of Microbiology & Biology Education*, 16(2), 298.

4. วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือวิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือชื่อมหาวิทยาลัย.

พระมหาบุญพิเศษ จันทน์เมือง. (2553). *การจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์*. (ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Phrachanna Bhaddharakhito. (2015). *An Analytical Study of Morality in Cambodian Traditional Wedding at Chamnomkuet Village, Chamnom Sub-district, Mongkol borei District, Banteay Meanchey Province Based on Buddhist Principle*. (Master of arts). Khon Kaen: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

5. รายงานการวิจัย:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (รายงานการวิจัย)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

สมเกียรติ ชัยพิบูลย์. (2550). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

6. ราชกิจจานุเบกษา:

ชื่อพระราชบัญญัติ./ (ปีที่พิมพ์./ วันที่/ เดือน)./ ราชกิจจานุเบกษา./ เล่มที่/ ตอนที่/ หน้า.

พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. (2544, 21 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 118 ตอนพิเศษ 127ง, หน้า 13-17.

7. สัมภาษณ์:

การสัมภาษณ์ให้ทำการอ้างอิงในเนื้อหาโดยไม่ต้องลงรายการในเอกสารอ้างอิง

8. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ เข้าถึงได้จาก/ <http://www.xxxxxxx>

(คำว่า เข้าถึงได้จาก ใช้สำหรับเอกสารภาษาไทย Retrieved from สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ)
กรวรรณ สังขกร. (2558). *การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับวิถีไทย*. เข้าถึงได้จาก <http://www.slideshare.net/amicsangkakorn/ss-48803224>

Bhandari, P., Rishi, P. and Prabha, V. (2014). *Positive Effect of Probiotic Lactobacillus Plantarum in Reversing the LPS Induced Infertility in Mouse Model*. Retrieved from <http://www.jmm.microbiologyresearch.org/content/journal/jmm/10.1099/jmm.0.000230;jsessionid=1me6a81o04g7o.x-sgm-live-03>

9. วิกีพีเดีย :

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ วันที่สืบค้น./ จาก/ <http://www.xxxxxxx>

วิกิพีเดีย. (2561). *ข่าวสารจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2560*. วันที่สืบค้น 3 มิถุนายน 2562, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>

ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิชาการธรรมทรรศน์ กรุณาติดต่อ “บรรณาธิการวารสารวิชาการธรรมทรรศน์” สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น อาคาร 100 ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อจ อาสภมหาเถร) เลขที่ 30 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ 0-4328-3546-7 (ต่อ 114) โทรสาร 0-4328-3399 <http://www.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas>

E-mail: dhammathas@hotmail.com

- 1) ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล 088-578-1671
- 2) นางสาวสาริกา ไสวงาม 085-752-1693

กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม
- ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้พิมพ์ต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้พิมพ์ต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสารวิชาการธรรมทรรศน์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

